

SUTHIPARITHAT JOURNAL

วารสารสุทธิปริทัศน์

ปีที่ 34 ฉบับที่ 112 ตุลาคม - ธันวาคม 2563

[THAI - JOURNAL CITATION INDEX CENTRE: TCI 2]

ISSN 2730-2717 (online)

ISSN 2730-2709 (print)

VOL 34 NO.112 October - December 2020

dpjournal@dpu.ac.th

[/suthiparithat](#)

www.dpu.ac.th/dpuc/journal

วารสารสุทธิปริทัศน์

SUTHIPARITHAT JOURNAL

ปีที่ ๓๔ ฉบับที่ ๑๑๒ ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๖๓

Volume 34 Number 112 October - December 2020

ISSN 2730-2717 (Online)

ISSN 2730-2709 (Print)

<http://www.dpu.ac.th/duprc/journal>

วารสารสุทธิปริทัศน์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) เป็นวารสารที่ผ่านการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนี
การอ้างอิงวารสารไทย กลุ่มที่ 2 (Thai - Journal Citation Index Center: TCI 2)
ประกาศ ณ วันที่ 10 มกราคม 2563

เจ้าของ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต 110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210
 โทร. 02-954-7300 (อัตโนมัติ 30 หมายเลข) ต่อ 646
 Dhurakij Pundit University 110/1-4 Prachachen Road Laksi, Bangkok 10210
 Telephone 02-954-7300 (Automatic 30 Number) # 646

คณะที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ รองศาสตราจารย์ ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ รองศาสตราจารย์ ดร.นิตย เพ็ชรรักษ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พทนต์ เพชรเชิดชู คณบดีทุกคณะ/วิทยาลัย	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
---------------------	--	---

บรรณาธิการ	ดร.ภูมิพัฒน์ พงศ์พฤตมิกุล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
-------------------	---------------------------	-------------------------

กองบรรณาธิการบุคคลภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ทวีป ศิริศรี	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญา ลินทรัตนศิริกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตร์ระจิก	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปริยา วิบูลย์เศรษฐ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ยุทธนา ธรรมเจริญ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวรรณ แสงสุวรรณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัลลภา ปิตินันต์	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรา คณะสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทร เหล่าพัดจัน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข้มทอง	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ดร.พุดวิทย์ บุญนา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ดร.ลินดา ตริวรรณไชย	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

กองบรรณาธิการบุคคลภายใน

รองศาสตราจารย์ ดร.ณิดา จิตน้อมรัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.นิตย เพ็ชรรักษ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ ดร.อัศวิน แสงพิกุล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
รองศาสตราจารย์ พินิจ ทิพย์มณี	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทันทกานต์ ดวงรัตน์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิวัตร พิมลศรี	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ทัศนะข้อคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏในวารสารสุทธิปริทัศน์ เป็นทัศนะวิจารณ์อิสระทางคณะผู้จัดทำไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยกับทัศนะข้อคิดเห็นเหล่านั้นแต่ประการใด ลิขสิทธิ์บทความของผู้เขียนและวารสารสุทธิปริทัศน์ และได้รับการสงวนสิทธิ์ตามกฎหมาย

The View Expressed in each Article are Solely those of Author(s).

	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันวร จະนุ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิลา พงศ์ยี่หล้า	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
กองการจัดการ	บัทมพร โพนโสว	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
	สุตารัตน์ ชำกักร์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ออกแบบรูปเล่ม-จัดหน้า	ทัตพิชา บุญคล้าย	
กำหนดออก	ราย 3 เดือน ฉบับละ 550 บาท	E-mail: dpujournal@dpu.ac.th
จัดจำหน่าย	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	โทร. 02-954-7300 ต่อ 415
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต	โทร. 02-954-7300 ต่อ 277

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.ทวีป ศิริวิศม์	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ลินทร์ตนศิริกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลทิพย์ ศาสตรระจุ	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ทัศน์ย์ ชาติไทย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญลือ	มหาวิทยาลัยสยาม
รองศาสตราจารย์ ดร.นิรัช สุตสังข์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรกรณ์ ศิริประกอบ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ปริยา วิบูลย์เศรษฐ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์ ปานมณี	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
รองศาสตราจารย์ ดร.พรพรหม ชมงาม	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
รองศาสตราจารย์ ดร.มาพะ ขิตตะสังคะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
รองศาสตราจารย์ ดร.เริงชัย ต้นสุชาติ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีศักดิ์ สุนทรไชย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวัฒน์ พุกเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุดาว เลิศวิสุทธิไพบูลย์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุวารี นามวงศ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ยุทธนา ธรรมเจริญ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
รองศาสตราจารย์ วิรัช สงวนวงศ์วาน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ศิริชัย พงษ์วิชัย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ศิริพร ลัจจันนท์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรศุทธิ์ ขอพ่วงกลาง	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์นา พงศ์พนรัตน์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานดา บุญโสธรสถิตย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คณิตศร เทอดเผ่าพงศ์	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คม คัมภีรานนท์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุพล ยงศร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิรวรรณ ปลั่งพงษ์พันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความภายนอก (ต่อ)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยมงคล ผลแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐชานนท์ โกมุตพุฒิพงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ต่อพงศ์ กิตติยานุพงศ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ ฤทธิเจริญ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนวรรณ แสงสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศักดิ์ สายจำปา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงคินี จันทร์จรัส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงนันทน์ ศุภศิริพงษ์ชัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน ไส้สัตรูไกล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา สิทธิการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญยจีรา ชีรเวทย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปวีณา กองจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปองสิน วิเศษศิริ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิ่นกนก วงศ์ปิ่นเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลอย สืบวิเศษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัลลภา ปิตลันต์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิรุณา ไบโล่วส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาตาลักษณ์ เสรมธากุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพล วิเชียรอินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ บวรกิตติ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณรพี บานชื่นวิจิตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณภา ไทยมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลวรรณ จงวิไลเกษม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แววดา เตชะทวิวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุภรา คณะสุวรรณ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิ วงศ์ทองคำ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี เหล่าพัฒน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรีย์ เข้มทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไสว พักขาว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อสมา คัมภีรานนท์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศกร ไชยพงษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกบุญ วงศ์สวัสดิ์กุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถพล อนันตวรสกุล
ดร.กัลยา ขาวบ้านแพ้ว
ดร.จินตนา ไพรสนธ์
ดร.ประสิทธิ์ เขียวศรี
ดร.พุมวิทย์ บุญนา
ดร.ม.ล. กุณฑลรัตน์ ทวีวงศ์
ดร.มานิต บุญประเสริฐ
ดร.ละเอียด ศิลาน้อย
ดร.วนิดา พลเดช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยพะเยา
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สารบัญ Contents

บทความวิชาการ

- สมรรถนะทางวัฒนธรรมและวิธีปฏิบัติที่ดีในการสนับสนุนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม
ของนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย 1

INTERCULTURAL COMPETENCE AND GOOD PRACTICES TO SUPPORT
INTERNATIONAL STUDENTS' CROSS-CULTURAL ADAPTATION IN THAILAND

อภิภา ปรัชญพฤทธิ์

Apipa Prachyapruit

บทความวิจัย

- การจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลางในอำเภอเมือง
จังหวัดเชียงใหม่ 22

RISK MANAGEMENT OF SMALL AND MEDIUM HOTEL BUSINESS IN MUEANG
CHIANG MAI DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

วุทธิวัฒน์ สิริวิรัช, เอนก ชิตเกษร

Wutteerawat Siriraweechon, Anake Chitkesorn

- การเติบโตทางเศรษฐกิจรายสาขาสามารถลดปัญหาความยากจนได้หรือไม่
กรณีศึกษา ประเทศไทย 39

DOES THE SECTORAL ECONOMIC GROWTH LOWER THE POVERTY
INCIDENCE: ADDITIONAL EVIDENCE FROM THAILAND

วารวุฒิ เรือนคำ, อรวรรณ นักปราชญ์, หวัง เต้าหมิง

Warawut Ruankham, Orawan Nugprachaya, Wang Daoming

- การนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นและกลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติ
ของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 61

THE PRESENTATION OF LOCAL IDENTITIES AND NAMING TECHNIQUES
OF THAI NATIONAL COSTUME OF MISS GRAND THAILAND 2018

สมิทช์ชาต์ พุมมา

Samitcha Pumma

- ความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากร
ด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน 78

THE NEEDS OF ENGLISH COMPETENCY DEVELOPMENT OF TOURISM
PERSONNEL IN MUENG DISTRICT: CASE OF NAN PROVINCE

นิลุบล ศรีเทพ

Nilubon Srithep

สารบัญ Contents

ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมการทำงานกับความเป็นผู้ประกอบการของ เจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร THE RELATIONSHIP BETWEEN WORK VALUES AND ENTREPRENEURSHIP OF GENERATION Y IN BANGKOK <i>เอกพล ขำชื่น, ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์</i> <i>Ekkaphol Kumchuen, Sivanan Sivapitak</i>	94
บทบาทดนตรีไทยเพื่อชีวิต วงตันกล้ำ หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ROLES OF THAI TRADITION MUSIC FOR LIFE OF TONKLA ENSEMBLE FOLLOWING THE 14 th OCTOBER 1973 <i>นัฐคุณ ถาวรปิยกุล, รุจี ศรีสมบัติ</i> <i>Nattakun Thavornpiyakul, Rujee Srisombut</i>	110
ปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพสำนักงานบัญชี SUCCESS FACTORS OF INFORMATION SYSTEMS AFFECTING THE QUALITY OF ACCOUNTING FIRMS <i>สรวิชญ์ แหนใส</i> <i>Soravit Hansai</i>	126
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 DETERMINANTS OF CAPITAL STRUCTURE OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND IN SET100 INDEX <i>ปิยะรัตน์ โพธิ์ย้อย, พัชรนันท์ เพชรเชิดชู, ศิริเดช คำสุพรหม</i> <i>Piyarat Poyoy, Pattanant Petchchedchoo, Siridech Kumsuprom</i>	140
ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีน ที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย THE RELATIONSHIP BETWEEN PERSONAL FACTORS AND BEHAVIORS OF CHINESE STUDENTS TRAVELLING IN THAILAND <i>Gao Shan, มณฑกานติ ชูบชูวงศ์</i> <i>Gao Shan, Montakan Chubchuwong,</i>	162

สารบัญ Contents

ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย	180
LEGAL PROBLEMS ON THE EMPLOYMENT OF THE ELDERLY IN THAILAND	
อาทิตยา โภคสุทธิ, อุลิช ดิษฐประณีต, วิศิษฐ์ศักดิ์ เนื่องนอง	
<i>Athidaya Pokkasut, Ulit Distapraneet, Visitsak Nueangnong</i>	
ชยานาภา ลมัยวงศ์, สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ศรี	
<i>Chayanapa Lamaiwong, Suteeraporn Saengchansri</i>	
ผลกระทบของประสิทธิภาพทางเทคนิค และการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงิน	199
ต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน และมูลค่าองค์กร ตามราคาตลาด ของบริษัทจดทะเบียน	
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสถาบันการเงิน	
THE IMPACT OF TECHNICAL EFFICIENCY AND FINANCIAL ASSET UTILIZATION	
ON FINANCIAL PERFORMANCE AND MARKET VALUES OF THAI LISTED	
COMPANIES IN FINANCIAL SECTOR	
รัตนา ศรีนวน, พัชรนันท์ เพชรเชิดชู, ศิริเดช คำสุพรหม	
<i>Rattana Srinuan, Pattanant Petchchedchoo, Siridech Kumsuprom</i>	
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้	220
ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 3	
THE INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS ENHANCING	
LEARNING MANAGEMENT IN THE 21 ST CENTURY OF SECONDARY SCHOOLS	
UNDER EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3	
กิริตา บุญศุภย์, กล้า ทองขาว	
<i>Kirita Boonsup, Kla Tongkow</i>	
หนังสือแนะนำอ่าน	242
ชื่อหนังสือแนะนำอ่าน: FAMILY 4.0 ห้องเรียนพ่อแม่	
ลีลา เตีย่งสูงเนิน	
<i>Leela Tiangsoongnern</i>	

บทบรรณาธิการ

วารสารสุทธิปริทัศน์ดำเนินการเผยแพร่องค์ความรู้สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และได้ตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานบทความทางวิชาการและบทความวิจัยจากบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมาเป็นระยะเวลายาวนานถึง 34 ปี นับตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 เดือนมิถุนายน-กันยายน พ.ศ. 2529 มาจนถึงปัจจุบัน ฉบับที่ 112 เดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2563 โดยฉบับนี้ ทำการตีพิมพ์บทความจำนวน 13 บทความ นำเสนอองค์ความรู้ที่หลากหลายเช่นเดิม ไม่ว่าจะเป็นองค์ความรู้ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ รวมถึงกฎหมาย

หนังสืออ่านประจำฉบับนี้ได้แก่ “FAMILY 4.0 ห้องเรียนพ่อแม่” ประพันธ์โดย จิรายุ แก้วพะเนาว์ แนะนำโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลีลา เตียงสูงเนิน อดีตบรรณาธิการวารสาร โดยหนังสือเรื่องนี้ได้กล่าวถึงความเป็นอยู่ของครอบครัวในยุคอุตสาหกรรม 4.0 ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อเยาวชน นอกจากนี้หนังสือยังได้กล่าวถึงธรรมชาติที่แตกต่างกันของสมาชิกในครอบครัวโลกของเด็กและพ่อแม่ ความคาดหวังซึ่งกันและกัน ตลอดจนความท้าทายในการเลี้ยงลูกในโลกยุคปัจจุบัน

พร้อมกันนี้วารสารสุทธิปริทัศน์ได้รวบรวมบทความที่ได้ตีพิมพ์ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์วารสารสุทธิปริทัศน์อย่างเต็มรูปแบบ และพร้อมให้ผู้อ่านเข้าไปศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ การศึกษา บริหารธุรกิจ และศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้คงอยู่คู่สังคมไทยตราบกาลปาวสาน ขอท่านผู้อ่านจงประสบความสำเร็จ สุข ความเจริญก้าวหน้า สืบไป

ดร. ภูมิพัฒน์ พงศ์พฤตกุล
บรรณาธิการและผู้เชี่ยวชาญพิเศษ
สายงานวิจัยและพัฒนา

วารสารสุทธิปริทัศน์

SUTHIPARITHAT JOURNAL

สมรรถนะทางวัฒนธรรมและวิธีปฏิบัติที่ดี ในการสนับสนุนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของ นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย

INTERCULTURAL COMPETENCE AND GOOD PRACTICES TO SUPPORT INTERNATIONAL STUDENTS' CROSS-CULTURAL ADAPTATION IN THAILAND

Received: October 1, 2020

Revised: October 26, 2020

Accepted: November 12, 2020

อภิภา ปรัชญพฤทธิ*

Apipa Prachyapruit*

* รองศาสตราจารย์และปริญญาเอก ภาควิชานโยบายการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Associate Professor and Ph.D. Department of Educational Policy, Management,
and Leadership, Faculty of Education, Chulalongkorn University

* Email: Prachapipa@gmail.com

บทคัดย่อ

นโยบายการศึกษาไทยที่ต้องการเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคเอเชีย ทำให้มีการเคลื่อนย้ายนักเรียนระหว่างประเทศและมีจำนวนนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาไทยจึงต้องมีมาตรการสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ซึ่งต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นสำคัญที่นำเสนอในบทความนี้คือ 1) สภาพปัญหาของนักศึกษาต่างชาติโดยทั่วไปและนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือนักศึกษาจีน 2) แนวคิดสมรรถนะทางวัฒนธรรม ครอบคลุมองค์ประกอบที่สำคัญและระดับพัฒนาการของสมรรถนะด้านนี้ 3) กระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ครอบคลุมรูปแบบ Revised W-shaped กับทฤษฎีการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของ Kim และ 4) วิธีปฏิบัติที่ดีสำหรับสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรด้านกิจการนักศึกษาและ/หรือวิชาชีพและอาจารย์ผู้สอนในการสนับสนุนกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย

คำสำคัญ: สมรรถนะทางวัฒนธรรม วิธีปฏิบัติที่ดี การปรับตัวข้ามวัฒนธรรม นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย

Abstract

Thai policy which aims towards becoming ASEAN education hub leads to the increase of student mobility and international students in Thailand. Therefore, Thai higher education institutions need measures to support international student adaptation. This, in turn, requires knowledge and understanding about issues presented in this article: 1) situation and problems of international students in general and in Thailand particularly Chinese students which are the majority group of international students in Thailand; 2) cultural competence concepts including key components and developmental levels; 3) cross-cultural adaptation process including the Revised W-shaped model and Kim's cross-cultural adaption theory; 4) Good practices for higher education institutions, students affairs personnel and/or international student office staff, and instructors to support international students' cross-cultural adaptation process in Thailand.

Keywords: Cultural Competence, Good Practices, Cross-Cultural Adaptation, International Student In Thailand

บทนำ

ประเทศไทยมีนโยบายพัฒนาการอุดมศึกษาให้มีความเป็นสากลอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การประกาศแผนพัฒนาอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปีครั้งแรกในปี พ.ศ.2533 (Lavankura, 2013) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2552 ที่รัฐบาลไทยประกาศเจตนารมณ์ที่จะเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยมีการจัดทำโครงการพัฒนาประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 และกำหนดยุทธศาสตร์อาเซียนด้านการศึกษา (พ.ศ. 2558-2562) (<https://www.moe.go.th/เตรียมความพร้อมสู่อาเซียน>) แต่เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยยังมีจำนวนน้อย โดยจากข้อมูลปี พ.ศ. 2557 ประเทศไทยมีนักศึกษาต่างชาติ 19,500 คน ในขณะที่ประเทศมาเลเซียมีนักศึกษาต่างชาติ 35,592 คน ซึ่งมากกว่าประเทศไทยเกือบ 2 เท่า (สำนักงานนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2561) ซึ่งสาเหตุอาจเกิดจากปัญหาที่นักศึกษาต่างชาติมักประสบในการปรับตัวให้เข้ากับบริบทการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาไทย เช่น ปัญหาการใช้ภาษาไทย ปัญหาการปรับตัวเข้ากับสังคมและวัฒนธรรมไทย ปัญหาการเรียน เป็นต้น (กษมาวรรณ ป้อมเมือง, 2553; Ren Zhiyuan, คักดินา บุญเปี่ยม, และ ภารดี มหาขันธ์, 2555) อย่างไรก็ตาม นักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยมีแนวโน้มจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยข้อมูลจากเว็บไซต์ Educations.com ที่สำรวจความคิดเห็นนักศึกษาต่างชาติจำนวนมากกว่า 20,000 คนทั่วโลก ได้จัดอันดับให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีนักศึกษาต่างชาติอยากไปศึกษาต่อมากที่สุดเป็นอันดับที่ 1 ในเอเชียและอันดับที่ 3 ของโลก (<https://siamrath.co.th/n/91817>) ความเป็นนานาชาติของสถาบันอุดมศึกษาและการเพิ่มจำนวนนักศึกษาต่างชาติในมหาวิทยาลัยก่อให้เกิดผลดีต่ออุดมศึกษาไทยหลายประการดังนี้ ช่วยเพิ่มรายได้ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นนานาชาติของสถาบัน เปิดโลกทัศน์ของนักศึกษาและคณาจารย์ ช่วยสร้างเครือข่ายทางวิชาการระหว่างประเทศ เป็นต้น ดังนั้นอุดมศึกษาไทยจึงจำเป็นต้องหามาตรการในการดึงดูดและธำรงรักษานักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยโดยไม่เพียงแต่จัดการศึกษาให้มีคุณภาพระดับสากลแต่จะต้องสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ นอกจากนี้ นักศึกษา คณาจารย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารจะต้องมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม การดำเนินมาตรการเพื่อสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติให้บรรลุผลจำเป็นต้องมีองค์ความรู้สนับสนุน อย่างไรก็ตาม วิชาการศึกษาที่วิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบจากการที่นักศึกษาต่างชาติไม่สามารถปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ที่นำไปสู่การเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีในการสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยนั้นยังมีอยู่จำกัด

ด้วยเหตุผลข้างต้นบทความนี้จึงมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) นำเสนอสภาพและปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติโดยทั่วไปและในประเทศไทย 2) นำเสนอแนวคิดสมรรถนะทางวัฒนธรรม 3) นำเสนอแนวคิดการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม และ 4) นำเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีในการสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทยในการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

สภาพและปัญหาการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติ

งานวิจัยในต่างประเทศหลายชิ้นที่ศึกษาเกี่ยวกับการปรับตัวของนักศึกษาต่างชาติในประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก เฉพาะอย่างยิ่ง สหรัฐอเมริกา พบว่านักศึกษาต่างชาติมักเผชิญปัญหาหลายด้านที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ได้แก่ ด้านภาษา ด้านวิชาการ ด้านชีวิตส่วนตัวและด้านวัฒนธรรม (Badur, 2003; Tanner, 2013; Zhao, 2013) โดยปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษส่งผลต่อการปรับตัวทางวิชาการ เช่น การทำความเข้าใจเนื้อหาการบรรยาย การจดงาน การนำเสนอและการอภิปรายในชั้นเรียน ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและการปรับตัวทางสังคมกับเพื่อนในประเทศที่เป็นเจ้าบ้าน (host country) โดยนักศึกษาต่างชาติมักรู้สึกโดดเดี่ยว แยกแยะ ไม่ค่อยคบหาสมาคมกับเพื่อนชาวอเมริกันแต่จะคบกับเพื่อนชาติเดียวกันและ/หรือชาวต่างชาติด้วยกันมากกว่า (Zhao, 2013; Xinquan, 2010) นอกจากนี้นักศึกษาต่างชาติยังต้องการปรับตัวกับระบบการศึกษา สไตล์การเรียนการสอนที่แตกต่างจากเดิม (Zhao, 2013; Tanner, 2013) ส่วนด้านการปรับตัวทางวัฒนธรรม นักศึกษาต่างชาติจะต้องพยายามปรับตัวกับวัฒนธรรมใหม่โดยไม่สูญเสียอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมเดิม (Badur, 2003; Zhao, 2013) ยิ่งไปกว่านั้นยังเผชิญกับปัญหาด้านการเงินด้านที่อยู่อาศัยและด้านจิตใจจากความรู้สึกคิดถึงบ้านเกิด (Zhao, 2013)

ในบริบทประเทศไทย ข้อมูลทางสถิติของสำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2562) ในปี พ.ศ. 2561 ระบุว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยมีนักศึกษาชาวจีนมากเป็นอันดับ 1 (10,766 คน) อันดับที่ 2 คือชาวพม่า (2,759 คน) และอันดับ 3 คือชาวกัมพูชา (1,126 คน) นักศึกษาจีนในสถาบันอุดมศึกษาไทยมักประสบปัญหาในหลายด้านดังต่อไปนี้ 1) พื้นความรู้ภาษาไทย 2) การปรับตัวเข้ากับสังคมไทย 3) ความรู้ ความสามารถและความรับผิดชอบของนักศึกษา 4) สื่อการสอน ตำราและเอกสารการสอนที่เหมาะสม 5) การมีความเคยชินกับระบบการจัดการเรียนการสอนแบบเดิมในประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน เช่น วิถีปฏิบัติที่ให้นอนพักกลางวัน จำนวนคาบเรียนในแต่ละวันที้น้อยกว่าระบบการศึกษาไทย (กษมาวรรณ ป้อมเมือง, 2553) ส่วนงานวิจัยของ Ren Zhiyuan et al. (2555) พบคล้ายกันว่านักศึกษาจีนประสบปัญหาการใช้ภาษาไทย สุขภาพและค่านิยมเป็นจำนวนมาก ส่วนงานวิจัยของ ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ (2559) พบว่านักศึกษาจีนมีการปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมในภาพรวมระดับปานกลาง และความสามารถในการฟัง/พูดและเขียนภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับความสามารถปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรม โดยสรุป นักศึกษาต่างชาติในต่างประเทศและในประเทศไทยประสบปัญหาการปรับตัวคล้ายกันคือด้านภาษา วัฒนธรรม สังคมและวิชาการและปัญหาเหล่านี้เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การที่นักศึกษาต่างชาติจะปรับตัวในเข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ในต่างประเทศได้อย่างราบรื่น เขา/เธอจำเป็นต้องมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม

แนวคิดสมรรถนะทางวัฒนธรรม

สมรรถนะทางวัฒนธรรม หมายถึง ความสามารถในการสื่อสาร ปฏิสัมพันธ์ จัดการ และ/หรือทำงานกับบุคคลอื่นที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ (Deardorff, 2006; Fantini, 2009; Leung, Ang, & Tan, 2014; Spitzberg and Chagnon, 2009; ณิชากา จันทรเพ็ญ, 2555; ชูตินันท์ จันทรเสนานนท์, 2553) หรือคุณลักษณะส่วนบุคคลหรือชุดของความรู้ ทักษะและทัศนคติของผู้สื่อสารข้ามวัฒนธรรม เช่น ความตระหนักถึงความสำคัญ การมีทัศนคติทางบวกและมีแรงจูงใจในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรม การมีความรู้ทางวัฒนธรรม การมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการติดต่อสื่อสารข้ามวัฒนธรรม (Leung et al., 2014; Chun and Evans, 2016; ณิชากา จันทรเพ็ญ, 2555; ชูตินันท์ จันทรเสนานนท์, 2553) รวมถึงศักยภาพในการพัฒนาคุณสมบัติข้ามวัฒนธรรมและเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น (King and Baxter Magolda, 2005; กมลชนก ชำนาญ, 2556) นอกจากนี้ในมุมมองทฤษฎีเชิงวิพากษ์ (critical theory) Chun and Evans (2016) อธิบายว่าสมรรถนะทางวัฒนธรรม (เชิงวิพากษ์) (critical cultural competence) หรือสมรรถนะแห่งความหลากหลาย (diversity competence) หมายถึงความตระหนัก ความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการสื่อสาร ร่วมมือและเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมจากตนเองได้อย่างมีความหมายด้วยการปฏิสัมพันธ์ด้วยความเคารพซึ่งกันและกัน เข้าใจกันและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ซึ่งครอบคลุมความตระหนักถึงข้อสมมุติ อคติทางวัฒนธรรม และการคิดแบบเหมารวม (stereotype) ของตนเอง และผลกระทบที่สิ่งเหล่านี้มีต่อสัมพันธภาพระหว่างวัฒนธรรม รวมถึง การกีดกัน ความสัมพันธ์ทางอำนาจไม่เท่าเทียมในสังคมและความขัดแย้งทางวัฒนธรรมที่มีมาตั้งแต่ในอดีต

สำหรับองค์ประกอบของสมรรถนะทางวัฒนธรรมนั้น จากการสังเคราะห์ผลงานของ Deardorff (2016); Bennett (2008); ณิชากา จันทรเพ็ญ (2555); ชูตินันท์ จันทรเสนานนท์ (2553) และกมลชนก ชำนาญ (2556) สรุปได้ว่าประกอบด้วย 3 ด้านคือ

1. ทัศนคติของผู้มีสมรรถนะทางวัฒนธรรม ได้แก่ การมีความตระหนักถึงวัฒนธรรมของตนเอง วัฒนธรรมของผู้อื่นและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรม การเปิดใจรับคน/วัฒนธรรมต่างชาติ การเห็นคุณค่าและเคารพวัฒนธรรมที่หลากหลาย ยอมรับความแตกต่าง/ความเปลี่ยนแปลงและการปรับตัว การรู้จักยับยั้งการด่วนตัดสินผู้อื่น การมีความอยากรู้อยากเห็น ใฝ่ค้นหาและต้องการเรียนรู้วัฒนธรรมต่างชาติ มีความไวทางวัฒนธรรม รู้จักเห็นอกเห็นใจคนอื่นและเอาใจเขามาใส่ใจเรา การถ่อมตัวทางวัฒนธรรม การมีความอดกลั้นต่อความคลุมเครือ ยืดหยุ่น การสามารถปรับความคิดและพฤติกรรมให้เข้ากับวัฒนธรรมที่แตกต่าง กล้าเสี่ยงและมองโลกกว้างตามความเป็นจริงแบบมีวิสัยทัศน์

2. ความรู้ ที่จำเป็นสำหรับผู้มีสมรรถนะทางวัฒนธรรมได้แก่ ความรู้ทางวัฒนธรรมที่เป็นสากล ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมที่หลากหลายและเกี่ยวกับชนชาติอื่น ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลจำเพาะทางวัฒนธรรม ความรู้ลึกซึ้งทางวัฒนธรรม (บริบท บทบาท ผลกระทบ โลกทัศน์ของคนอื่น) ความตระหนักทางภาษาและสังคม ความตระหนักเกี่ยวกับพัฒนาการของอัตลักษณ์และตระหนักเกี่ยวกับกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

3. ทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้มีสมรรถนะทางวัฒนธรรม ได้แก่ การรับรู้ (การฟัง การสังเกต) ทักษะการคิด (การวิเคราะห์ เชื่อมโยง ตีความและการประเมิน) ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเก็บรวบรวมสารสนเทศ ทักษะการจัดการกับความกังวล ทักษะการกำกับตนเอง ทักษะการสร้าง/ริเริ่มสัมพันธภาพ ทักษะการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และทักษะการใช้ชีวิตและทำงานต่างวัฒนธรรม

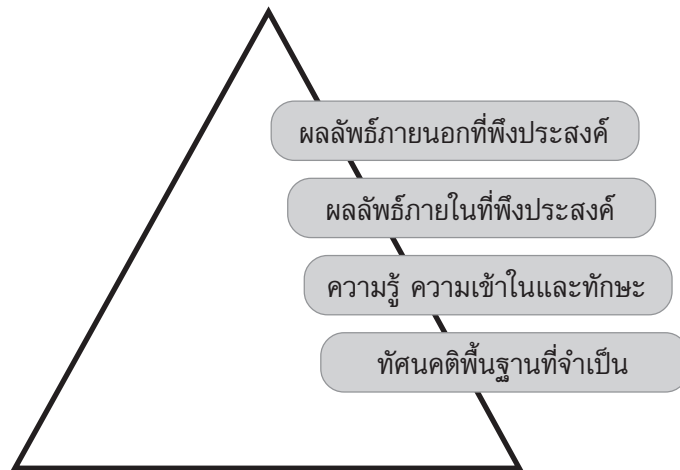
นอกจากนี้เมื่อพิจารณาในด้านพัฒนาการของสมรรถนะทางวัฒนธรรม Deardorff (2006) เสนอรูปแบบปิรามิดของสมรรถนะทางวัฒนธรรมโดยเรียงลำดับจากสมรรถนะขั้นพื้นฐานไปสู่สมรรถนะขั้นสูงดังนี้

1. ทศคติขั้นพื้นฐานที่จำเป็น (requisite attitude) ประกอบด้วย 1.1) การเคารพ (เห็นคุณค่าและศักดิ์ศรีของวัฒนธรรมอื่น/วัฒนธรรมที่หลากหลาย) 1.2) การเปิดใจเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรมและการเปิดใจรับคนต่างวัฒนธรรม การยับยั้งการด่วนตัดสินคนอื่น (withholding judgment) และ 1.3) การค้นหาและอยากรู้อยากเห็น (มีความอดกลั้นต่อความคลุมเครือและความไม่แน่นอน)

2. ความรู้ ความเข้าใจและทักษะ โดยด้านความรู้และความเข้าใจ ประกอบด้วย 2.1) ความตระหนักทางวัฒนธรรม 2.2) ความรู้และความเข้าใจที่ลึกซึ้งด้านวัฒนธรรมซึ่งครอบคลุม บริบท บทบาทและผลกระทบของวัฒนธรรมและโลกทัศน์ของคนอื่น 2.3) ข้อมูลจำเพาะทางวัฒนธรรม 2.4) ความตระหนักทางภาษาและสังคม (sociolinguistic awareness) ส่วนด้านทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการฟัง การสังเกตและการตีความ การวิเคราะห์ การประเมินและการเชื่อมโยง

3. ผลลัพธ์ภายในที่พึงประสงค์ (desired internal outcome) คือการปรับกรอบความคิด/โลกทัศน์ ซึ่งครอบคลุม 3.1) ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสไตล์การสื่อสารและพฤติกรรมที่แตกต่าง การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรมใหม่ 3.2) การมีความยืดหยุ่น ครอบคลุม การรู้จักเลือกและใช้สไตล์และพฤติกรรมในการสื่อสารได้เหมาะสมและการมีความคิดที่ยืดหยุ่น 3.3) การมีมุมมองแบบชาติพันธุ์สัมพันธ์ (ethnorelative view) คือมุมมองที่ยอมรับที่จะเรียนรู้การปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับวัฒนธรรมอื่น) และ 3.4) การรู้จักเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

4. ผลลัพธ์ภายนอกที่พึงประสงค์ (desired external outcome) ได้แก่ การสื่อสารและแสดงประพฤติดอย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในสถานการณ์ที่ต้องใช้ทัศนคติความรู้และทักษะข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย

ภาพที่ 1 รูปแบบปิรามิดของสมรรถนะทางวัฒนธรรม ปรับปรุงจาก Pyramid Model of Intercultural Competence (Deardorf, 2006)

ส่วน King and Baxter Magolda (2005) อธิบายแนวคิดความมีวุฒิภาวะข้ามวัฒนธรรมว่าเป็นศักยภาพในการพัฒนาคุณสมบัติข้ามวัฒนธรรมซึ่งประกอบด้วยหลายมิติคือ มิติทางความคิด (cognitive dimension) มิติภายในตัวบุคคล (intrapersonal dimension) และมิติระหว่างบุคคล (interpersonal dimension) และแบ่งพัฒนาการของคุณสมบัติข้ามวัฒนธรรมใน 3 มิติของรูปแบบความมีวุฒิภาวะข้ามวัฒนธรรมออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับต้น (initial stage) ระดับกลาง (intermediate) และระดับมีวุฒิภาวะ (mature) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความมีวุฒิภาวะข้ามวัฒนธรรม

ระดับการพัฒนา มิติการพัฒนา	ระดับต้น	ระดับกลาง	ระดับมีวุฒิภาวะ
มิติทางความคิด	มีข้อสมมุติเกี่ยวกับ ธรรมชาติความรู้ว่ามี ลักษณะทวิลักษณ์	- ตระหนักถึงความ ไม่แน่นอนของความรู้ และยอมรับฟัง มุมมองที่หลากหลาย - ใช้ดุลยพินิจของ ตนเองในการตัดสิน ความรู้ (แทนการ ยอมรับ/เชื่อตามผู้มี อำนาจหน้าที่ เช่น ผู้สอน/ผู้เชี่ยวชาญ)	- สามารถปรับเปลี่ยน มุมมองและพฤติกรรม ตามวัฒนธรรม ทางเลือกและสามารถ ประยุกต์ใช้มุมมองทาง วัฒนธรรมที่ หลากหลาย
มิติภายในบุคคล	- ขาดความตระหนัก ถึงค่านิยมของตนเอง และจุดบรรจบ (intersection) ระหว่าง เชื้อชาติ ชาติพันธุ์ เพศสภาพและชนชั้น ทางสังคม - ขาดความเข้าใจ เกี่ยวกับวัฒนธรรมอื่น - มองว่าอัตลักษณ์ ทางสังคมถูกกำหนด จากปัจจัยภายนอก ซึ่งมีผลต่อความเชื่อ และการกระทำ - มองว่าความแตกต่าง ว่าเป็นภัยคุกคาม อัตลักษณ์	- ตระหนักว่า อัตลักษณ์ไม่ได้ ถูกกำหนดจากปัจจัย ภายนอก เช่น มุมมองของสังคม - ล้ำระคายค่านิยม ความเชื่อและ อัตลักษณ์ทาง ชาติพันธุ์ของตนเอง - หมกมุ่นกับ วัฒนธรรมของตนแต่ ขณะเดียวกันก็ ตระหนักถึงความ ชอบธรรมของ วัฒนธรรมอื่น	- มีศักยภาพในการ พัฒนาตัวตนที่เปิดรับ การทำทลายความคิด ความเชื่อของตนและ พิจารณาอัตลักษณ์ ทางสังคมในบริบท ชาติและโลก - บูรณาการตัวตน ในด้านต่าง ๆ ให้เป็น อัตลักษณ์ของตนเอง

ตารางที่ 1 ความมีวุฒิภาวะข้ามวัฒนธรรม (ต่อ)

ระดับการพัฒนา มิติการพัฒนา	ระดับต้น	ระดับกลาง	ระดับมีวุฒิภาวะ
มิติระหว่างบุคคล	- กำหนดอัตลักษณ์ตามบุคคลอื่นที่เหมือนกับตนเอง - มองคนที่แตกต่างจากตนเองว่าผิดแปลก - ขาดความตระหนักถึงอิทธิพลของระบบสังคมที่ส่งผลกระทบต่อบรรทัดฐานกลุ่มและความแตกต่างระหว่างกลุ่ม - มองปัญหาสังคมแบบยึดเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง (egocentric)	- เต็มใจปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นที่แตกต่างจากตนเอง โดยไม่ด่วนตัดสินคนอื่น - ยังคงแสวงหาความเห็นชอบจากผู้อื่น - เริ่มสำรวจว่าระบบสังคมส่งผลกระทบต่อบรรทัดฐานกลุ่มและสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มอย่างไร	- สามารถสร้างสัมพันธภาพในลักษณะพึ่งพากันกับคนอื่นที่มีความหลากหลาย โดยอาศัยรากฐานความเข้าใจและการชื่นชมความแตกต่างระหว่างมนุษย์ - เข้าใจวิถีทางที่ชุมชนและปัจเจกบุคคลส่งผลกระทบต่อระบบสังคม เต็มใจต่อสู้เพื่อสิทธิของผู้อื่น

ที่มา: King and Baxter Magolda (2005)

กระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

นักวิชาการอธิบายเกี่ยวกับกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมดังนี้

Ting-Toomy & Dorjee (2019) และเมตตา วิวัฒนานุกูล (2559) อธิบายถึงรูปแบบกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมแบบ Revised W-shaped model ว่าจำแนกได้เป็น 7 ขั้นตอนดังนี้ 1) **ช่วงดื่มน้ำผึ้งพระจันทร์ (honeymoon stage)** เป็นช่วงที่สมาชิกใหม่รู้สึกตื่นเต้น อยากรู้อยากเห็นและพึงพอใจมากกับประสบการณ์และ/หรือสิ่งแวดล้อมใหม่ 2) **ช่วงแปลกแยก (frustration/hostility)** เป็นช่วงที่สมาชิกใหม่รู้สึกเครียด คับข้องใจ ปฏิบัติตนไม่ถูกในวัฒนธรรมใหม่ จนเกิดความไม่มั่นใจที่จะปฏิสัมพันธ์กับคนในประเทศเจ้าบ้าน 3) **ช่วงปรับตัวได้เข้าที่เข้าทางมากขึ้น (rebound/humorous adjustment stage)** เป็นช่วงที่สมาชิกใหม่เริ่มหัวเราะได้กับความผิดพลาดเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่เกิดขึ้นในการปรับตัวทางวัฒนธรรม 4) **ช่วงประสานกันลงตัว (in-sync stage)** เป็นช่วงที่สมาชิกใหม่สามารถปรับตัวได้จนรู้สึกเหมือนอยู่บ้านของตนเอง รู้สึกปลอดภัยและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมเจ้าบ้าน 5) **ช่วงสับสน**

ไม่แน่ใจ (ambivalence stage) เป็นช่วงก่อนกลับคืนสู่วัฒนธรรมเดิมที่สมาชิกใหม่มักรู้สึกสับสนระหว่างความรู้สึกใจหายและอาลัยต่อวัฒนธรรมใหม่กับความรู้สึกตื่นเต้นดีใจที่จะได้กลับบ้าน **6) ช่วงตะหนกกับการกลับคืนสู่วัฒนธรรมเดิม (re-entry culture shock stage)** เป็นช่วงของการปรับตัวอีกครั้งให้เข้ากับวัฒนธรรมเดิมที่สมาชิกใหม่รู้สึกว่าแตกต่างไปจากความคาดหวัง **7) ช่วงการหล่อหลอมวัฒนธรรมอีกครั้ง (resocialization stage)** เป็นช่วงที่บุคคลค่อย ๆ ปรับตัวกลับเข้าสู่วัฒนธรรมเดิมของตน

ส่วน Kim (2009) เสนอทฤษฎีการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม (cross cultural adaption) ที่มีข้อสมมุติที่เปรียบมนุษย์ว่าเป็นระบบเปิด (open system) ที่มีวิวัฒนาการจากการปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา โดยมนุษย์เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงจากการสื่อสารกับสภาพแวดล้อม ดังนั้นการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมจึงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นโดยผ่านกิจกรรมการสื่อสาร ทฤษฎีนี้ช่วยอธิบายประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม 2 ประเด็น คือ 1) กระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรม และ 2) โครงสร้างหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการปรับตัวของปัจเจกบุคคล

สำหรับประเด็นกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมนั้น Kim เสนอรูปแบบเชิงกระบวนการ (process model) ที่อธิบายกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมว่าเริ่มต้นจาก **ความเครียด (stress)** ซึ่งเป็นสถานะที่บุคคลรู้สึกขัดแย้งในตนเองระหว่างความต้องการคงวิถีคิดแบบเดิมที่คุ้นเคยกับความจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ความเครียดนี้ก่อให้เกิดสถานะความไม่สมดุลในระบบ (disequilibrium) ซึ่งแสดงออกในรูปต่าง ๆ เช่น ความรู้สึกไม่มั่นคง สับสน วิตกกังวล รู้สึกเป็นศัตรู พฤติกรรมเก็บตัว เป็นต้น จากนั้นความรู้สึกเครียดนี้กลายเป็นแรงผลักดันให้บุคคล **ปรับตัว (adaptation)** โดยการพัฒนาวิธีคิดใหม่ในการจัดการกับปัญหา/วิถีปฏิบัติใหม่ที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมใหม่ และจากนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาก็คือ **การเติบโต (growth)** ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อบุคคลพัฒนาระบบการให้ความหมาย/ตีความที่มีความสลับซับซ้อนขึ้น นอกจากนี้ Kim ยังขยายความว่ากระบวนการนี้ไม่ได้ดำเนินเป็นลำดับขั้นตามเส้นตรง แต่มีลักษณะเป็นพลวัตที่มีทั้งเคลื่อนไปข้างหน้าและถอยหลังเป็นช่วงระยะ ๆ ไปในทิศทางที่บุคคลรู้สึกเครียดน้อยลง ปรับตัวได้ดีขึ้นและเติบโตจากประสบการณ์ โดยในช่วงแรกที่บุคคลมักต้องเผชิญกับความตระหนกทางวัฒนธรรมเป็นช่วงเวลาของการปรับตัวที่ยากที่สุด

ส่วนประเด็นโครงสร้างและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปรับตัวนั้น Kim ได้เสนอ **รูปแบบเชิงโครงสร้าง (structural model)** ที่อธิบายถึงมิติหลักของปัจจัยที่สนับสนุนหรือเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม โดยอธิบายในกรอบความคิดทางการสื่อสารที่จำแนกกิจกรรมการสื่อสารออกเป็น 2 กลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกันคือ 1) การสื่อสารภายในบุคคล (intra personal communication) เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในจิตใจ (internal mental activity) ของบุคคลต่างชาติ ซึ่งส่งผลต่อแนวโน้มพฤติกรรมในบางสถานการณ์ และ 2) การสื่อสารทางสังคม (social communication) ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่บุคคลต่างถิ่นต้องปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

สำหรับการสื่อสารภายในบุคคล หรือ สมรรถนะในการสื่อสารกับประเทศเจ้าบ้าน (host) จำแนกได้เป็น 3 ด้านคือ 1) ด้านความคิด (cognitive competence) ประกอบด้วย ความรู้ด้านภาษาและวัฒนธรรมของประเทศเจ้าบ้าน (host) รวมถึงประวัติศาสตร์ สถาบันโลกทัศน์ ความเชื่อ บรรทัดฐาน ค่านิยม วิถีปฏิบัติ กฎเกณฑ์/วิถีปฏิบัติในการสื่อสาร 2) ด้านจิตใจ (affective competence) ซึ่งสร้างแรงจูงใจในการปรับตัวและเปิดใจเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และ 3) ด้านการปฏิบัติ (operational competence) คือศักยภาพในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและบรรทัดฐานของประเทศเจ้าบ้าน ซึ่งครอบคลุม ทักษะภาษาขั้นพื้นฐาน ทักษะการทำงาน ทักษะทางวิชาการ ความสามารถในการสื่อสารกับคนในประเทศเจ้าบ้าน และความรู้ที่ช่วยให้สามารถต่อรองความแตกต่างทางวัฒนธรรมเพื่อให้ได้ทางออกที่สร้างสรรค์ในการดำเนินกิจวัตรประจำวันในต่างประเทศ

ส่วนการสื่อสารทางสังคม (social communication) ประกอบด้วย 1) การสื่อสารระหว่างบุคคลกับประเทศเจ้าบ้าน (host interpersonal communication) ที่ช่วยให้ได้ข้อมูลและเข้าใจวิถีคิดและวิถีปฏิบัติของคนที่เป็นประเทศเจ้าบ้าน 2) การสื่อสารมวลชนของประเทศเจ้าบ้าน (host mass communication) ที่ช่วยสนับสนุนการปรับตัวของบุคคลต่างถิ่น ได้แก่ รายการวิทยุและโทรทัศน์ วารสาร หนังสือพิมพ์ โรงหนังโรงละครและสื่ออื่น ๆ 3) การสื่อสารระหว่างบุคคลชาติพันธุ์ (ethnic interpersonal communication) ได้แก่ การสื่อสารของคนต่างชาติดกับเพื่อนร่วมชาติในต่างประเทศ และ 4) การสื่อสารมวลชนของชาติพันธุ์ (ethnic mass communication) ได้แก่ รายการโทรทัศน์จากชาติตนเองที่สื่อสารผ่านสื่อดาวเทียมหรือสื่ออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีเงื่อนไขทางสภาพแวดล้อม 3 ประการที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการปรับตัวของชาวต่างชาติ ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพและทัศนคติของคนในประเทศเจ้าบ้านที่เปิดรับชาวต่างชาติ 2) แรงกดดันให้ชาวต่างชาติปรับตัวตาม (conform) คนในประเทศเจ้าบ้าน 3) ความเข้มแข็งของกลุ่มชาติพันธุ์ที่เป็นคนต่างชาติ ซึ่งขึ้นกับขนาดและความกระตือรือร้นของชุมชนชาติพันธุ์ที่จะเป็นแหล่งสนับสนุนข้อมูล จิตใจและทรัพยากรสำหรับคนต่างชาติ

ส่วนลักษณะพื้นฐานของคนต่างชาติที่มีอิทธิพลต่อการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ได้แก่ 1) ความพร้อมของชาวต่างชาติด้านความจิตใจ อารมณ์ และแรงจูงใจในการเผชิญกับสภาพแวดล้อมใหม่ ครอบคลุม ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม 2) ความแตกต่าง/ความคล้ายคลึงกันระหว่างชาติพันธุ์ของคนต่างชาติดกับประเทศเจ้าบ้าน โดยชาวต่างชาติที่มีชาติพันธุ์ที่ใกล้เคียงกับประเทศเจ้าบ้านจะสามารถปรับตัวให้กลมกลืนได้ง่ายขึ้น 3) บุคลิกภาพของชาวต่างชาติ ที่เอื้อสำหรับการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ได้แก่ ความใจกว้าง ความเข้มแข็งและการมีทัศนคติเชิงบวก

ส่วนผลลัพธ์หรือความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม มี 3 ประการคือ 1) การปฏิบัติตนได้เหมาะสม (functional fitness) คือการที่บุคคลต่างชาติสามารถดำเนินกิจกรรมในชีวิตประจำวันในสิ่งแวดล้อมใหม่ได้อย่างราบรื่นและสบายใจ ควบคู่กับการพัฒนาสมรรถนะการสื่อสารและการตีความได้สอดคล้องกับวิถีทางของประเทศเจ้าบ้าน ซึ่งเห็นได้จากการรับรู้ที่เห็นพ้องต้องกันของทั้ง 2 ฝ่าย (mutuality) ส่วนสิ่งที่บ่งบอกถึงความไม่สำเร็จคือความรู้สึกแปลกแยกทางสังคม 2) สุขภาพจิตคือสภาวะที่ความคิด จิตใจและพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลทำงานประสานกันได้ดี ซึ่งตรงข้ามกับสุขภาพจิตที่ป่วยซึ่งสังเกตเห็นได้จากอาการตระหนกทางวัฒนธรรม เช่น การมีภาพลักษณ์ในทางลบต่อตนเอง ขาดความมั่นใจ รู้สึกโดดเดี่ยวทางสังคม มีความก้าวร้าวและเกลียดชังสภาพแวดล้อม และ 3) การพัฒนาอัตลักษณ์ข้ามวัฒนธรรม

จากเนื้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม นักศึกษาต่างชาติต้องเผชิญปัญหาท้าทายที่แตกต่างกันไป ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาจึงจำเป็นต้องมีวิธีปฏิบัติที่ดีในการสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติ ซึ่งเหมาะสมกับความต้องการของนักศึกษาต่างชาติที่อยู่ในลำดับขั้นต่าง ๆ ของกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม โดยควรคำนึงถึงหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ไม่ว่าจะเป็นสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติ การสื่อสารทางสังคม หรือสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษา ทั้งนี้การสนับสนุนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติจำเป็นต้องอาศัยการทำงานร่วมกันขององค์กรและบุคคลหลายฝ่ายในสถาบันอุดมศึกษาดังที่จะเสนอต่อไปนี้

วิธีปฏิบัติที่ดีในการสนับสนุนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย

องค์กรและบุคคลหลายฝ่ายของมหาวิทยาลัยที่ควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติได้แก่มหาวิทยาลัย บุคลากรด้านกิจการนักศึกษาและ/หรือด้านวิชาชีพ และอาจารย์ผู้สอนนักศึกษาต่างชาติ

มหาวิทยาลัยควรดำเนินการดังนี้

1. จัดตั้งองค์กร บุคคล/คณะบุคคลที่รับผิดชอบด้านการให้บริการนักศึกษาต่างชาติ โดยอาจเป็นองค์กรระดับงานในฝ่ายกิจการนักศึกษา หน่วยหนึ่งในงานแนะแนวหรืออาจแต่งตั้งอาจารย์/นักแนะแนวที่ให้บริการนักศึกษาต่างชาติ ซึ่งการที่จะเป็นองค์กรระดับใดขึ้นกับจำนวนนักศึกษาต่างชาติ นอกจากนี้บุคลากรที่ดูแลนักศึกษาต่างชาติจะต้องมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม (สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563)

2. สร้างพันธมิตรกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของมหาวิทยาลัยเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมของทั้งนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ โดยเริ่มต้นจากการจัดตั้งคณะทำงานเพื่อประเมินความต้องการของนักศึกษาต่างชาติ วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน

ในการดำเนินงาน พัฒนาแผนการดำเนินงานโดยควรเน้นพัฒนานักศึกษาอย่างเป็นองค์รวมทั้งในด้านวิชาการ สังคม สติปัญญาและอารมณ์ (Ting & Morse, 2016) ส่วนบุคลากรด้านกิจการนักศึกษาและ/หรือด้านวิชาชีพควรดำเนินการสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติดังนี้ (Ting & Morse, 2016; สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563) ทั้งนี้การดำเนินงานควรพิจารณาให้สอดคล้องกับลำดับขั้นของกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม ดังแสดงในตารางที่ 2

1. จัดปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศให้นักศึกษาต่างชาติ เพื่อให้นักศึกษาต่างชาติที่อาจจะยังอยู่ในช่วงของการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมที่เรียกว่าช่วงติมน้ำผึ้งพระจันทร์ ได้รับคำแนะนำและข้อมูลพื้นฐานตามสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับวิธีการใช้ชีวิตและศึกษาในระบบอุดมศึกษาไทย

2. ส่งเสริมนักศึกษาต่างชาติให้เข้าร่วมกิจกรรมและสร้างเครือข่ายทางสังคมกับนักศึกษาต่างชาติด้วยกันและนักศึกษาไทย โดยสร้างโอกาสให้นักศึกษาต่างชาติเข้าร่วมกิจกรรมชมรมนักศึกษาในสถาบันและจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (cultural exchange activities) (Ting & Morse, 2016; สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563) ทั้งนี้เพราะกิจกรรมในลักษณะนี้จะเปิดโอกาสให้นักศึกษาต่างชาติได้มีโอกาสสื่อสารทางสังคมทั้งกับนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติด้วยกัน ซึ่งล้วนแต่จะช่วยลดความรู้สึกแปลกแยกซึ่งเป็นปัญหาที่นักศึกษาต่างชาติมักประสบในช่วงต้นของการปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมใหม่

3. จัดโครงการพัฒนาทักษะทางวิชาการและช่วยนักศึกษาต่างชาติให้พัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งแบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เช่น การจับคู่ระหว่างนักศึกษาไทยกับนักศึกษาต่างชาติเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม จัดให้นักศึกษาต่างชาติมีครอบครัวอุปถัมภ์ (host family) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง จัดกิจกรรมสังสรรค์ระหว่างนักศึกษาไทยกับนักศึกษาต่างชาติ จัดกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน (support group) ให้กับนักศึกษาต่างชาติ (Ting & Morse, 2016) โครงการหรือกิจกรรมลักษณะนี้นับว่ามีความสำคัญเพราะปัญหาการใช้ภาษาของประเทศเจ้าบ้านมักนำไปสู่ปัญหาอื่น ๆ ตามมาไม่ว่าจะเป็นปัญหาการปรับตัวทางสังคมและการปรับตัวกับการเรียนเนื้อหาวิชาอื่น ๆ

4. จัดบริการให้คำปรึกษาด้านวิชาการและด้านส่วนตัวทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม (สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563) เพื่อช่วยนักศึกษาต่างชาติที่ประสบความเครียดทั้งด้านการเรียน และด้านการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและวัฒนธรรมใหม่ในประเทศไทย

5. ขยายบริการให้คำปรึกษาด้านอาชีพ (career counseling service) ให้กับนักศึกษาต่างชาติด้วย โดยควรให้คำแนะนำเกี่ยวกับอาชีพและระบบการตรวจคนเข้าเมือง

กลยุทธ์การทำงานทำ การวางแผนอาชีพในช่วงต้น วัฒนธรรมการทำงานที่แตกต่างกัน วิธีเอาชนะอุปสรรคด้านภาษาต่อการทำงาน และการฝึกงาน เป็นต้น (สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563; Ting & Morse, 2016)

6. จัดบริการช่วยเหลือนักศึกษาต่างชาติที่ประสบปัญหาด้านการเงิน (สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563)

7. ส่งเสริมนักศึกษาต่างชาติให้สร้างความสัมพันธ์แบบพันธมิตรกับชุมชน โดยการช่วยติดต่อประสานงานกับชุมชนเพื่อจัดโครงการความร่วมมือเพื่อให้นักศึกษาต่างชาติมีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้วัฒนธรรมของท้องถิ่น เช่น University of Oregon ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่จัดโอกาสให้นักศึกษาต่างชาติให้บริการแก่ชุมชนในด้านการศึกษาและวัฒนธรรมเป็นเวลา 80 ชั่วโมงต่อปี โดยนักศึกษาจะได้รับเงินทุนสนับสนุนจากชุมชนและยังได้รับประโยชน์จากการได้เรียนรู้วัฒนธรรมของชุมชน (สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563; Ting & Morse, 2016)

8. บริการติดต่อประสานงานกับกระทรวงต่างประเทศ สถานทูตและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับนักศึกษาต่างชาติ เช่น การต่ออายุหนังสือเดินทางและการทำสัญญาต่าง ๆ (สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2563)

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติของบุคลากรด้าน
กิจการนักศึกษาและ/หรือวิชาชีพกับลำดับขั้นตอนของกระบวนการปรับตัว
ข้ามวัฒนธรรม

มาตรการของบุคลากร ด้านกิจการนักศึกษาและ /หรือวิชาชีพในการ สนับสนุนนักศึกษา ต่างชาติ	ตีม้นำฝั่ง พระจันทร์	แปลก แยก	ปรับตัว	เติบโต/ ประสาน ลงตัว	สับสนไม่แน่ใจ และตระหนัก กับการกลับคืน สู่วัฒนธรรม เดิม	โครงสร้างและปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการ ปรับตัว		
						1*	2**	3***
1 จัดปฐมนิเทศและ ปัจฉิมนิเทศให้นักศึกษา ต่างชาติ	✓			✓	✓	✓	✓	
2. ส่งเสริมนักศึกษา ต่างชาติให้เข้าร่วม กิจกรรมและสร้าง เครือข่ายทางสังคมกับ นักศึกษาต่างชาติและ นักศึกษาไทย		✓	✓				✓	

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติของบุคลากรด้าน
กิจการนักศึกษาและ/หรือวิชาชีพกับลำดับขั้นตอนของกระบวนการปรับตัว
ข้ามวัฒนธรรม (ต่อ)

มาตรการของบุคลากร ด้านกิจการนักศึกษาและ /หรือวิชาชีพในการ สนับสนุนนักศึกษา ต่างชาติ	ตีม้นำฝั่ง พระจันทร์	แปลก แยก	ปรับตัว	เติบโต/ ประสาน ลงตัว	สับสนไม่แน่ใจ และตระหนัก กับการกลับคืน สู่วัฒนธรรม เดิม	โครงสร้างและปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการ ปรับตัว		
						1*	2**	3***
3. จัดโครงการพัฒนา ทักษะทางวิชาการและ ช่วยนักศึกษาต่างชาติ ให้พัฒนาทักษะการใช้ ภาษาไทยโดยส่งเสริม การเรียนรู้ทั้งแบบเป็น ทางการและไม่เป็น ทางการ			√			√		
4. จัดบริการให้คำ ปรึกษาด้านวิชาการและ ด้านส่วนตัวทั้งเป็น รายบุคคลและเป็นกลุ่ม		√	√			√	√	
5. ขยายบริการให้คำ ปรึกษาด้านอาชีพ (career counseling service) ให้กับนักศึกษา ต่างชาติ				√		√		
6. จัดบริการช่วยเหลือ นักศึกษาต่างชาติที่ ประสบปัญหาด้าน การเงิน	√	√	√	√				√
7. ส่งเสริมนักศึกษา ต่างชาติให้สร้างความ สัมพันธ์แบบพันธมิตร กับชุมชน				√				√

ตารางที่ 2 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมาตรการสนับสนุนนักศึกษาต่างชาติของบุคลากรด้าน
กิจการนักศึกษาและ/หรือวิชาชีพกับลำดับขั้นตอนของกระบวนการปรับตัว
ข้ามวัฒนธรรม (ต่อ)

มาตรการของบุคลากร ด้านกิจการนักศึกษาและ /หรือวิชาชีพในการ สนับสนุนนักศึกษา ต่างชาติ	ดื่มน้ำผึ้ง พระจันทร์	แปลก แยก	ปรับตัว	เติบโต/ ประสาน ลงตัว	สับสนไม่แน่ใจ และตระหนัก กับการกลับคืน สู่วัฒนธรรม เดิม	โครงสร้างและปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อการ ปรับตัว		
						1*	2**	3***
8. บริการติดต่อประสาน งานกับกระทรวง ต่างประเทศ สถานทูต และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวก ให้กับนักศึกษาต่างชาติ	✓							✓

*สมรรถนะภายในบุคคลหรือสมรรถนะในการสื่อสารกับประเทศเจ้าบ้าน

**การสื่อสารทางสังคม

***สภาพแวดล้อมทางกายภาพและทัศนคติของคนในประเทศที่เปิดใจรับชาวต่างชาติ

ในขณะที่อาจารย์ผู้สอนนักศึกษาต่างชาติควรดำเนินการดังนี้ (International Education Association of Australia, 2013) เพื่อสนับสนุนการนักศึกษาต่างชาติที่อยู่ช่วง แปรแลกและช่วงปรับตัวในกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรม

1. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นความสำคัญของผู้เรียนด้วยวิธีการต่อไปนี้ ให้ข้อมูลย้อนกลับต่อผลการปฏิบัติงานและการใช้ภาษาของนักศึกษาทันที หลีกเลี่ยงการคิดแบบเหมารวมเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาต่างชาติ ใช้วิธีการเรียนการสอนและการประเมินผลที่หลากหลาย สอดแทรกการพัฒนาทักษะสารสนเทศและทักษะทางวิชาการในรายวิชาที่สอน และสนับสนุนการสร้างชุมชนผู้เรียน

2. เคารพและปรับวิธีการเรียนการสอนและการประเมินผลโดยคำนึงถึงความหลากหลายของผู้เรียน โดยผู้สอนควรศึกษาภูมิหลังของนักศึกษาทั้งในด้านสังคม วัฒนธรรม ภาษา และการศึกษา รวมถึงสอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับแนวการเรียนรู้ที่ถนัดควบคู่กับการส่งเสริม นักศึกษาให้ทดลองแนวการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขณะเดียวกันผู้สอนควรสะท้อนความคิดเพื่อตรวจสอบการสอนของตนเองให้ปราศจากอคติ เปิดใจกว้างสำหรับคนทุกกลุ่มและใช้ความหลากหลายของนักศึกษาให้เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน

3. ส่งเสริมการสนทนาและการทำกิจกรรมกลุ่มอย่างมีความหมายระหว่างคนต่าง วัฒนธรรมด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ การออกแบบชิ้นงานที่มีลักษณะข้ามวัฒนธรรมเพื่อให้ ผู้เรียนมีโอกาสใช้ความรู้และประสบการณ์ จัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เข้าใจและ รู้จักชื่นชมวัฒนธรรมของคนอื่น จัดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนเรียนรู้และฝึกทักษะการสื่อสาร ข้ามวัฒนธรรมทั้งก่อนและระหว่างทำงานกลุ่ม สอดแทรกการพัฒนาทักษะภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษในการจัดการเรียนการสอน ประเมินนักศึกษาในด้านทักษะข้ามวัฒนธรรมและ การมีส่วนร่วมในงานกลุ่มข้ามวัฒนธรรม ประเมินงานกลุ่มข้ามวัฒนธรรมทั้งในด้าน กระบวนการและผลลัพธ์ รวมถึงส่งเสริมให้นักศึกษาสะท้อนความคิดและประเมินตนเองเวลา ทำงานกลุ่มข้ามวัฒนธรรม

4. จัดการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นและหลากหลาย และปรับเปลี่ยนวิธีการ สอนตามผลการประเมินและข้อมูลย้อนกลับจากแหล่งข้อมูลหลายแหล่ง ได้แก่ นักศึกษา การสังเกตการณ์ของเพื่อนร่วมงานและผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนข้ามวัฒนธรรม รวมถึง ปรึกษาเพื่อนคณาจารย์ที่มีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่หลากหลายเกี่ยวกับวิธีการสอน

5. เตรียมความพร้อมให้นักศึกษาสำหรับการดำรงชีวิตในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ด้วย วิธีการต่อไปนี้ วิพากษ์ข้อสมมุติที่แฝงในมุมมองสาขาวิชารวมถึงวิธีการรับรู้ และส่งเสริมให้ นักศึกษาปฏิบัติเช่นเดียวกัน พัฒนานักศึกษาให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับข้อกำหนดในการปฏิบัติ งานทางวิชาชีพและการเป็นพลเมืองในโลกยุคโลกาภิวัตน์ มีส่วนร่วมในการทำงานและ/ หรือส่งเสริมให้นักศึกษาวิพากษ์เกี่ยวกับประเด็นปัญหาของโลก และแลกเปลี่ยนความคิดแบบ เป็นทางการและไม่เป็นทางการกับเพื่อนร่วมงานเกี่ยวกับสมรรถนะที่จำเป็นของพลโลก

6. มีพันธะสัญญาในการพัฒนาทักษะการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมของตนเองและนักศึกษา

การนำวิธีปฏิบัติที่ดีไปใช้ควรพิจารณาให้สอดคล้องกับลำดับชั้นในกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติ นอกจากนี้ยังควรจัดลำดับความสำคัญและพิจารณาความเป็นไปในการนำวิธีปฏิบัติที่ดีเหล่านี้ไปใช้จริงโดยคำนึงถึงบริบทของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง อย่างไรก็ตามสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งควรมีบุคลากรหรืออาจารย์ที่ทำหน้าที่ให้ปรึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายทางสังคม และมีโครงการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษและส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยที่ใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับนักศึกษาต่างชาติ ขณะเดียวกันสิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาสามารถเริ่มทำได้ทันทีคือปรับวิธีการเรียนการสอนในปัจจุบันให้เปิดกว้างสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เพราะเทคนิคการสอนเหล่านี้ใช้ได้ดีสำหรับทั้งนักศึกษาไทยและนักศึกษาต่างชาติ ส่วนบริการที่อาจทำได้ยากสำหรับบางสถาบันได้แก่ การจัดสรรทุนให้กับนักศึกษาต่างชาติที่ประสบปัญหาทางการเงินซึ่งอาจหาทางออกได้โดยการร่วมมือแหล่งทุนภายนอก

บทสรุป

บทความนี้นำเสนอสาระสำคัญดังต่อไปนี้ 1) สภาพและปัญหาที่นักศึกษาต่างชาติมักต้องเผชิญหลายด้านที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา ด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านวัฒนธรรม สำหรับในประเทศไทย นักศึกษาจีนซึ่งเป็นประชากรนักศึกษาต่างชาติที่มีจำนวนมากที่สุดในสถาบันอุดมศึกษาไทยก็ประสบปัญหาดังกล่าว 2) นำเสนอแนวคิดสมรรถนะทางวัฒนธรรมว่าเป็นได้ทั้งความสามารถและคุณสมบัติที่บุคคลสามารถสื่อสารปฏิสัมพันธ์และทำงานร่วมกับบุคคลที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจากตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ รวมถึงศักยภาพในการเรียนรู้วัฒนธรรมของตนเองและผู้อื่น โดยมีองค์ประกอบสำคัญครอบคลุมทัศนคติ ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการติดต่อสื่อสารและทำงานข้ามวัฒนธรรม และยังอธิบายเกี่ยวกับระดับพัฒนาการของสมรรถนะทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ King & Baxter Magolda (2005) 3) นำเสนอรูปแบบกระบวนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมแบบ W-Shaped Model และทฤษฎีปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของ Kim ซึ่งอธิบายคล้ายกันว่าในกระบวนการปรับตัวทางวัฒนธรรมนั้น สมาชิกใหม่มักต้องเผชิญกับความเครียดและความรู้สึกแปลกแยกในช่วงแรก ซึ่งผลักดันให้เขา/เธอต้องพยายามปรับตัวและนำไปสู่การเรียนรู้และเติบโตจากประสบการณ์ในวัฒนธรรมใหม่ และ 4) นำเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีสำหรับสถาบันอุดมศึกษา บุคลากรด้านกิจการนักศึกษาและ/หรือวิชาชีพ และอาจารย์ผู้สอนในการสนับสนุนการปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติในประเทศไทย

บรรณานุกรม

- กมลชนก ชำนาญ. (2556). *การพัฒนาแบบวัดและการวิเคราะห์ระดับความสามารถทางวัฒนธรรมของครู* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2550). *กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565)*. สืบค้น 4 กันยายน 2563, จาก <http://www.sci.ubu.ac.th/assets/upload/files/HEPlan-Final.pdf>
- กษมาวรรณ ป้อมเมือง. (2553). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาจีนในหลักสูตรที่ใช้ภาษาไทย* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุดินันท์ จันทรเสนานนท์. (2553). *การพัฒนาแบบวัดสมรรถนะเชิงวัฒนธรรมสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษา* (ปริญญานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิชาภา จันทรเพ็ญ. (2555). *การพัฒนาตัวบ่งชี้และแบบวัดสมรรถนะข้ามวัฒนธรรมของครู : การทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของการวัดตามภูมิหลังของครู* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไทยเป็นประเทศที่ต่างชาติดูอยากมาเรียนต่อมากเป็นอันดับ 1. (2542, กรกฎาคม). *สยามรัฐออนไลน์*. สืบค้น 4 กันยายน 2563, จาก <https://siamrath.co.th/n/91817>
- ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ. (2559). *การปรับตัวทางสังคมและวัฒนธรรมของนักศึกษาต่างชาติ: กรณีศึกษานักศึกษาจีน มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีเมกคัลลารีวิชย์*, 8(2), 230-239.
- เมตตา วิวัฒนานุกุล. (2559). *การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2562). *สถิติอุดมศึกษาปีการศึกษา 2561*. กรุงเทพฯ: ซีโน พับลิชชิ่ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง.
- สำนักงานปลัดกระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2563). *กรอบแนวทางการดำเนินการตามมาตรฐานกิจการนักศึกษา*. กรุงเทพฯ: ซีโน พับลิชชิ่ง แอนด์ แพคเกจจิ้ง.
- สำนักงานเลขาธิการการศึกษา. (2553). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2552-2559*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักนโยบายและแผนการอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *แผนอุดมศึกษาระยะยาว 20 ปี พ.ศ. 2561-2580*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Badur, G. (2003). *International students' perspectives on their cross-cultural adjustment to American higher education* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No.3087861)

- Bennett, J. M. (2009). Cultivating intercultural competence: A process perspective. In Deardorff, D. K. (Ed.), *The SAGE handbook of intercultural competence* (pp. 121-140). CA: Sage.
- Chun, E., & Evan, A. (2016). Rethinking cultural competence in higher education: An ecological framework for student development. *ASHE Higher Education Report*, 42(4).
- Deardorff, D. K. (2006). Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. *Journal of Studies in International Education*. Retrieved September 4, 2020, from <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1028315306287002>
- Fantini, E. A. (2009). Assessing intercultural competence. In Deardorff, D.K. (Ed.), *The SAGE handbook of intercultural competence* (pp. 456-476). CA: Sage.
- International Education Association of Australia. (2013). *Good practice principles in practice: Teaching across cultures*. Retrieved September 15, 2020, from <http://learningindiversity.com/learningindiversity.com/wp-content/uploads/2017/12/EN-Good-Practice-Principles-Teaching-across-cultures.pdf>
- Kim, Y. Y. (2009). *The cross-cultural adaption theory*. *Encyclopedia of communication theory*. Retrieved September 15, 2020, from <http://dx.doi.org/19.4135/978412959384.n91>
- King, P. M., & Baxter Magolda, M. B. (2005). A developmental model of intercultural maturity. *Journal of College Student*, 46(6), 571-592.
- Lavankura, P. (2013). Internationalizing higher education in Thailand: government and university responses. *Journal of Studies in International Education*, 17(5), 663-676.
- Leung, K., Ang, S., & Tan, M. L. (2014). Intercultural competence. *Annual Review of Organizational Psychology & Organizational Behavior*, 1, 489-519.
- Ren Zhiyuan, บุญเปี่ยม ศักดินา, และภารดี มหาชนธ์. (2555). การปรับตัวทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชาวจีนในประเทศไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา*, 20(34), 185-201.
- Spitzberg, B. H., & Changnon, G. (2009). Conceptualizing intercultural competence. In Deardorff, D. K. (Ed.), *The SAGE handbook of intercultural competence* (pp. 2-52). California: Sage.

- Tanner, G. G. (2013). *The graduate experience of Mexican international students in US doctoral program* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3606508)
- Ting, S. R., & Morse, A. (2016). *Five things student affairs professionals can do to support international students: NASPA Research and Policy Institute Issue Brief*. Retrieved September 15, 2020, from <https://www.naspa.org/report/5-things-student-affairs-professionals-can-do-to-support-international-students>
- Ting-Toomey, S., & Dorjee, T. (2019). *Communicating across cultures*. NY: Guilford.
- Xinquan, J. (2012). *Chinese engineering students' cross-cultural adaptation in graduate school* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3429426)
- Zhao, J. (2013). *International students' adjustment to American Higher Education Institutions in North Texas* (Doctoral dissertation). Available from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No.3595374)

การจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและ ขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

RISK MANAGEMENT OF SMALL AND MEDIUM HOTEL BUSINESS IN MUEANG CHIANG MAI DISTRICT, CHIANG MAI PROVINCE

Received: November 8, 2020

Revised: December 14, 2020

Accepted: December 14, 2020

วุฒิรัตน์ สิริวิชล*

Wutteeerawat Siriraweechon*

เอนก ชิตเกษร**

Anake Chitkesorn**

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ

* Master student, Master of Business Administration and Faculty of Business Administration, Payap University

* Email: wutteeerawat@gmail.com

** รองศาสตราจารย์ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ

** Assoc.Prof., Faculty of Business Administration, Payap University

** Email: anakechitkesorn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง จังหวัดเชียงใหม่ และเพื่อศึกษาการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตาม ประสบการณ์การบริหารงานโรงแรมของผู้บริหาร รูปแบบจดทะเบียนกิจการ ระยะเวลาดำเนินกิจการ และขนาดของโรงแรม ประชากรที่ศึกษาวิจัย คือ โรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 147 กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) และรวบรวมข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติ F-test สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการเปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธี Scheffe

ผลการวิจัยพบว่า ธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่มีการจัดการ COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า ธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ที่มีรูปแบบจดทะเบียนกิจการ ขนาดของโรงแรม และระยะเวลาดำเนินกิจการที่แตกต่างกัน มีผลต่อการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) และ ประสบการณ์การบริหารงานโรงแรมของผู้บริหารที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission)

คำสำคัญ: การจัดการความเสี่ยง ธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง COSO

Abstract

This research aimed to study in the risk management of small and medium hotel businesses in Mueang District, Chiang Mai Province, and to compare the risk management of small and medium hotel businesses in Mueang District, Chiang Mai Province, classified by hotel management experience. Business registration form Hotel size and operating period the study population was small and medium hotel business in Mueang District, Chiang Mai Province. A sampling 147 group were

administered a questionnaire and the data were analyzed by statistics of Frequency, percentage, mean, standard deviation (SD), inferential statistics as F-test, One - way ANOVA analysis and Scheffe method.

The research results were found that small and medium hotel businesses in Mueang District, Chiang Mai Province had the risk management according to the COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) at a high level. Small and medium hotel business in Mueang District, Chiang Mai Province with business registration, format hotel size and different business periods there was an effect on the risk management according to the COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) and the different of executives experience had no effect on the risk management of the COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission).

Keywords: Risk Management, Small and Medium Hotel, COSO

บทนำ

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) ประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ เช่น ธุรกิจโรงแรมที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร การคมนาคม และร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น (ฉันทขววรรณอนม, 2552) การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถทำเงินเข้าประเทศไทยได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศที่นักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสนใจเดินทางมาท่องเที่ยว และยังคงติดอยู่ 1 ใน 10 อันดับประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากที่สุดในโลก (Industrialnew, 2561) ภาพรวมการท่องเที่ยวในปี 2561 ขยายตัวในอัตราที่ชะลอลง เนื่องจากได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ แต่ยังมีปัจจัยสนับสนุนชัดเจนจากจำนวนนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคยุโรป อเมริกา แอฟริกา และอาเซียน ประกอบกับรัฐบาลออกมาตรการยกเลิกการเก็บค่าธรรมเนียมการตรวจลงตราของ (Visa On Arrival) จำนวน 21 ประเทศ ส่งผลให้ภาพรวมการท่องเที่ยวปี 2561 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติเพิ่มขึ้นจาก 34.4 ล้านคนในปี 2560 เป็น 38 ล้านคนในปี 2561 ซึ่งทำให้มีรายได้จากการท่องเที่ยว 3.0 ล้านล้านบาท และในขณะเดียวกันปี 2562 มีรายได้จากการท่องเที่ยวรวม 3.4 ล้านล้านบาท มีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวน 40 ล้านคน (ส่วนเศรษฐกิจรายสาขา ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก ธนาคารออมสิน, 2562) ในช่วงปลายปี 2562 ได้เกิดการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่มณฑลฮั่นของประเทศจีน และในเวลาต่อมา-19 ได้แพร่กระจายไปทั่ว

ทุกมุมโลก รวมทั้งประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของ-19 ส่งผลกระทบโดยตรงต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย คาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่จะเดินทางเข้ามาในประเทศไทยในปี 2563 จำนวน 14-16 ล้านคน/ครั้ง หดตัวร้อยละ -59.8 ถึง -64.8 เมื่อเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปี 2562 มีรายได้ 8.28 แสนล้านบาท หดตัวร้อยละ -57.8 (สิริทิพย์ ฉล่อง, 2563)

ธุรกิจโรงแรมมีความเจริญเติบโตควบคู่มาพร้อม ๆ กับความเจริญของการคมนาคม และการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งเป็นส่วนช่วยสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพราะมีความสะดวกและรวดเร็วจากการเดินทางจึงมีผล ในปี 2563 ธุรกิจโรงแรม และอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องหยุดชะงักลง เนื่องจากภาพรวมสถานการณ์ธุรกิจโรงแรม 4 เดือนแรกของปี 2563 หดตัวลงอย่างต่อเนื่อง จากปัญหาเศรษฐกิจและการค้าของประเทศไทยและต่างประเทศที่ชะลอตัวลง และถูกซ้ำเติมด้วยการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ที่มี ทำให้ประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยออกมาตรการปิดเมือง-ปิดประเทศ (Lockdown) เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 จนทำให้เกิดการหยุดชะงักอย่างฉับพลันของเศรษฐกิจทั่วโลก ซึ่งส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน รายได้ และการดำเนินชีวิตของประชาชน เป็นเหตุให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเลื่อนหรือยกเลิกแผนการเดินทางและการจองห้องพัก (สิริทิพย์ ฉล่อง, 2563) จังหวัดเชียงใหม่ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย ได้รับผลกระทบดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยภาพรวมธุรกิจโรงแรมเชียงใหม่ในช่วงไตรมาสแรกของปี 2563 หดตัวลงอย่างมากเนื่องจากได้รับผลกระทบอย่างหนักตั้งแต่ภาวะเศรษฐกิจถดถอยมาถึงการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาตินิยมเข้าพักแรมเลย โดยขณะนี้ทั้งโรงแรมขนาดใหญ่ และขนาดเล็ก มากกว่า 50 แห่ง มีการประกาศหยุดให้บริการชั่วคราว และหลาย ๆ โรงแรมมีการประกาศขายกิจการ เนื่องจากผู้ประกอบการทนแบกรับภาระค่าใช้จ่ายในส่วนของพนักงานในอัตราที่สูงมากไม่ไหว ในสภาวะที่ไม่มีลูกค้าเข้ามาใช้บริการเลย (“โรงแรมเชียงใหม่-เชียงราย-ตรวดปิดเองโพธิ์ชัยสันส์-แข่งกริลาดินรัฐอุ้มพินโควิด,” 2563)

จากที่ได้กล่าวข้างต้นภาพรวมธุรกิจโรงแรมทั่วประเทศและทั้งจังหวัดเชียงใหม่เองที่กำลังเผชิญปัญหาดังที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลกระทบต่อธุรกิจโรงแรมอย่างหนัก ทำให้มีอัตราการประกาศขายกิจการโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งขนาดเล็กตั้งแต่โฮสเทล ไปจนถึงโรงแรมขนาดกลาง และหลาย ๆ โรงแรมมีการประกาศหยุดให้บริการชั่วคราว จากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมที่ไม่สามารถควบคุมได้ ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลางจำเป็นต้องมีความเข้าใจ ตระหนักถึงความเสี่ยงธุรกิจ และสามารถจัดการกับความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเครื่องมือที่นิยมใช้ในการจัดการความเสี่ยงได้ดีคือ การจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO)

เครื่องมือดังกล่าวจะเน้นการวางแผนป้องกัน และการจัดการเชิงรุกก่อนที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยง หรือภาวะวิกฤติล่วงหน้า สามารถป้องกัน ลดผลกระทบ และความเสียหายให้กับ องค์การธุรกิจได้ทุกประเภทรวมทั้งธุรกิจโรงแรม (รณชิต มหัทธนะพฤทธิ, 2551) ฉะนั้นธุรกิจ โรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาการจัดการความเสี่ยงของ ธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อผลการศึกษาจะ ได้นำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดการความเสี่ยงอันเป็นส่วนสำคัญในการรับมือกับ สภาวะการณ์ การเสริมสร้างให้การจัดการธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลางให้มีความ แข็งแกร่ง มั่นคง และเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจ สามารถดำเนินงานอย่างสมบูรณ์เกิดการ เติบโตอย่างมีคุณภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ใน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงจำแนกตาม ประสบการณ์การ บริหารงานโรงแรมของผู้บริหาร รูปแบบจดทะเบียนกิจการ ระยะเวลาดำเนินกิจการ และ ขนาดของโรงแรม

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจัดการความเสี่ยง (Risk Management) เป็นกลวิธีที่เป็นเหตุเป็นผลที่นำมาใช้ในการ บังคับ ควบคุม ประเมิน จัดการ ติดตาม และสื่อสารความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมหน่วยงาน หรือกระบวนการดำเนินงานขององค์กร เพื่อช่วยลดความสูญเสียในการไม่บรรลุเป้าหมายให้ เหลือน้อยที่สุดและเพิ่มโอกาสแก่องค์กรมากที่สุด กระบวนการและโครงสร้างองค์กร ซึ่งมีผล โดยตรงต่อประสิทธิภาพการบริหาร และผลได้ผลเสียขององค์กร (นิรภัย จันทรสวัสดิ์, 2551)

วัตถุประสงค์ของการจัดการความเสี่ยงนั้น แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) วัตถุประสงค์ก่อนความเสี่ยงมีวัตถุประสงค์เพื่อการวางแผนป้องกันความสูญเสียขององค์กร เช่น การวิเคราะห์ความเสี่ยงขององค์กร การวิเคราะห์ต้นทุนของการจัดการความเสี่ยงไม่ว่า จะเป็นต้นทุนในการทำประกันภัยหรือต้นทุนในการทำโครงการเพื่อความปลอดภัย 2) วัตถุประสงค์ หลังความสูญเสีย ครอบคลุมการวางแผนการบริหารความเสี่ยงเพื่อรองรับเหตุการณ์ที่เกิด ความสูญเสียขึ้นแก่องค์กรอันรวมถึงแผนการเยียวยาความสูญเสีย แผนการดำเนินงานหลัง เกิดความสูญเสีย การพิจารณาถึงความมั่นคงของกระแสเงินสดหลังเกิดความสูญเสีย และ โอกาสความรับผิดชอบผู้อื่นและสังคมหลังเกิดความสูญเสีย (นฤมล สอาดโถม, 2550, น. 27-29)

แนวคิดการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission) คือ กระบวนการที่ปฏิบัติโดยกรรมการ

บริหารองค์กร ผู้บริหารองค์กร และบุคลากรภายในองค์กรเพื่อช่วยในการกำหนดกลยุทธ์และการดำเนินงานโดยกระบวนการจัดการความเสี่ยงได้รับการออกแบบเพื่อให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กรและสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับ เพื่อให้ได้ความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในการบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้การระบุความเสี่ยงและ ไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายบริหารความเสี่ยงแต่เพียงแผนกเดียว

กระบวนการจัดการความเสี่ยงของ COSO ประกอบด้วย 8 กิจกรรม คือ

1) สภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) สภาพบรรยากาศภายในองค์กรในการบริหารงานที่มีอิทธิพลต่อทุกคนในองค์กร สภาพแวดล้อมภายในเป็นพื้นฐานของการกำหนดนโยบายการบริหารความเสี่ยง และองค์ประกอบอื่นของการบริหารความเสี่ยงทั้งหมด

2) การกำหนดวัตถุประสงค์ (Objective Setting) วัตถุประสงค์ของการจัดการความเสี่ยงเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องกำหนดขึ้นก่อนที่ผู้บริหารจะสามารถระบุเหตุการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จขององค์กร การจัดการความเสี่ยงจะช่วยทำให้ผู้บริหารมีความมั่นใจว่าได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนที่เหมาะสม

3) การระบุเหตุการณ์ (Event Identification) ผู้บริหารต้องเข้าใจปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์ และความสำเร็จขององค์กรเพื่อจะได้สามารถระบุเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากปัจจัยเหล่านั้นในระดับองค์กร และระดับกิจกรรมได้ ซึ่งตัวอย่างของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อกลยุทธ์และความสำเร็จที่เป็นปัจจัยภายนอก ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม การเมือง สังคม เทคโนโลยี ส่วนที่เป็นปัจจัยภายใน ได้แก่ เครื่องมืออุปกรณ์ บุคลากร กระบวนการทำงาน เป็นต้น

4) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) การพิจารณาเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์กร เหตุการณ์เหล่านี้ผนวกกับปัจจัยอื่น ๆ เช่น ขนาดองค์กร ความเกี่ยวข้องกับกฎระเบียบต่าง ๆ จะทำให้สามารถระบุความเสี่ยงขององค์กรรวมถึงการกำหนดวิธีการที่เหมาะสมเพื่อใช้ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว

5) การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response) กิจกรรมที่องค์กรเลือกทำเพื่อตอบสนองความเสี่ยงมี 4 วิธี คือ การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) การลดความเสี่ยง (Risk Reduction) การแบ่งปันความเสี่ยง (Risk Sharing) และการควบคุมความเสี่ยง (Risk Control)

6) กิจกรรมควบคุม (Control Activities) องค์กรควรมีกิจกรรมควบคุมด้านนโยบายและวิธีปฏิบัติงานที่กำหนดโดยทุกคนในองค์กรเพื่อตอบสนองความเสี่ยง ทั้งนี้การจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมจะต้องพิจารณากิจกรรมควบคู่รวมกับการตอบสนองความเสี่ยง

7) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) ผู้บริหารจะต้องระบุและรวมสารสนเทศที่เกี่ยวข้องเพื่อการจัดการภายในองค์กรทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่ไม่ใช่ทางการเงิน ข้อมูลภายนอกและภายในเพื่อส่งข้อมูลไปยังบุคลากรในรูปแบบและ

เวลาที่เหมาะสมสำหรับใช้เพื่อการบริหารความเสี่ยงในขณะทีบุคคลากรทุกระดับในองค์กรต้องการสารสนเทศเพื่อที่จะระบุประเมินการตอบสนองต่อความเสี่ยงและเพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร

8) การติดตามผล (Monitoring) การมีระบบการติดตามผลเพื่อประเมินกรอบงานและองค์ประกอบการจัดการความเสี่ยงให้เหมาะสมทันสมัยและมีประสิทธิผลอยู่เสมอ เนื่องจากวิธีตอบสนองที่เคยมีประสิทธิผลอาจล้าสมัย (คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการบริหารความเสี่ยงขององค์กรและการจัดการเชิงกลยุทธ์, 2555, น. 2-13)

แนวคิดการจัดการความเสี่ยงธุรกิจโรงแรม Njagi (2016) ได้อธิบายว่า การบริหารความเสี่ยงช่วยให้มั่นใจว่า ผลของการบริหารความเสี่ยงนั้นช่วยในเรื่องของการรายงานที่มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยลดความเสี่ยงความเสียหายต่อชื่อเสียงของกิจการธุรกิจโรงแรมและผลกระทบที่เกี่ยวข้อง และการจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานประจำวันของธุรกิจโรงแรมเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงทางการเงิน และการล้มละลาย

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่ 1: ค่าเฉลี่ยระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO แตกต่างกันจำแนกตามประสบการณ์การบริหารงานโรงแรมของผู้บริหารที่แตกต่างกัน

H_1 = ประสบการณ์การบริหารงานโรงแรมของผู้บริหารแตกต่างกัน มีระดับค่าเฉลี่ยการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 2: ค่าเฉลี่ยระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO แตกต่างกันจำแนกตามรูปแบบจดทะเบียนกิจการที่ต่างกัน

H_2 = รูปแบบจดทะเบียนกิจการแตกต่างกัน มีระดับค่าเฉลี่ยการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 3: ค่าเฉลี่ยระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO แตกต่างกันจำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินกิจการที่ต่างกัน

H_3 = ระยะเวลาในการดำเนินกิจการแตกต่างกัน มีระดับค่าเฉลี่ยการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO แตกต่างกัน

สมมติฐานข้อที่ 4: ค่าเฉลี่ยระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO แตกต่างกันจำแนกตามขนาดของโรงแรมที่ต่างกัน

H_4 = ขนาดของโรงแรมแตกต่างกัน มีระดับค่าเฉลี่ยการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ กระทรวงมหาดไทย โดยมีจำนวน 234 ราย (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2562) โดยโรงแรมขนาดเล็กจะมีจำนวนห้องพักไม่เกิน 50 ห้อง จำนวน 158 ราย และโรงแรมขนาดกลางจะมีจำนวนห้องพัก 51-100 ห้อง จำนวน 76 ราย (ธีราพรรณ อัมโษษฐ์, 2554, น. 49)

วิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง คือ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยใช้สูตรการคำนวณของ Taro Yamane และได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 147 กลุ่มตัวอย่าง และได้คำนวณสัดส่วนเพื่อให้สอดคล้องกับจำนวนประชากรธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้เท่ากับ กลุ่มที่ 1 โรงแรมขนาดเล็ก จำนวน 99 กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 2 โรงแรมขนาดกลาง จำนวน 48 กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งประกอบไปด้วยคำถามปลายปิด และคำถามปลายเปิด ที่ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการความเสี่ยง และการจัดการธุรกิจโรงแรม จำนวน 3 ท่าน โดยแบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและข้อมูลทั่วไปของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงแรมของผู้บริหาร รูปแบบจดทะเบียนกิจการ ขนาดของโรงแรม และระยะเวลาในการดำเนินกิจการ เป็นต้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติการจัดการความเสี่ยงธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน

- 1) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร คำถาม 6 ข้อ
- 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ คำถาม 5 ข้อ
- 3) การบ่งชี้เหตุการณ์ คำถาม 3 ข้อ
- 4) การประเมินความเสี่ยง คำถาม 4 ข้อ
- 5) การตอบสนองความเสี่ยง คำถาม 4 ข้อ
- 6) กิจกรรมการควบคุม คำถาม 4 ข้อ
- 7) ข้อมูลและการติดต่อสื่อสาร คำถาม 5 ข้อ
- 8) การติดตาม คำถาม 5 ข้อ

ลักษณะคำถามที่มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ หรือเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยการกำหนดรูปแบบเป็นระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพการจัดการความเสี่ยงองค์กรของผู้ตอบ 1-5 ระดับ ตั้งแต่ ปฏิบัติน้อยที่สุดหรือไม่ปฏิบัติ ปฏิบัติน้อย ปฏิบัติปานกลาง ปฏิบัติมาก และปฏิบัติมากที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้ ในการศึกษาครั้งนี้ได้ทำการกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนคำตอบสำหรับแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ คือ ปฏิบัติมากที่สุด ค่าคะแนนเท่ากับ 5 ปฏิบัติมาก ค่าคะแนนเท่ากับ 4 ปฏิบัติปานกลาง ค่าคะแนนเท่ากับ 3 ปฏิบัติน้อย ค่าคะแนนเท่ากับ 2 ปฏิบัติน้อยที่สุด ค่าคะแนนเท่ากับ 1 การแปลผลการให้คะแนนเกี่ยวกับการปฏิบัติการจัดการความเสี่ยง แปลผลได้ดังนี้ คะแนน 4.21-5.00 มีการจัดการความเสี่ยงระดับมากที่สุด คะแนน 3.41-4.20 แปลผลได้ว่า มีการจัดการความเสี่ยงระดับมาก คะแนน 2.61-3.40 แปลผลได้ว่า มีการจัดการความเสี่ยงระดับปานกลาง คะแนน 1.81-2.60 แปลผลได้ว่า มีการจัดการความเสี่ยงระดับน้อย คะแนน 1.00-1.80 แปลผลได้ว่า มีการจัดการความเสี่ยงระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ระบุถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการความเสี่ยงองค์กร

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การบรรยายเชิงพรรณนาตามข้อเสนอแนะที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ไว้ในแบบสอบถาม เพื่ออธิบายปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กร

การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ด้วยความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยตรวจแก้ไขเพื่อความถูกต้อง รวมถึงเสนอแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่านเพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงความถูกต้อง และการใช้ภาษาที่เหมาะสมของข้อคำถาม และนำแบบสอบถามปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อปรับปรุงแก้ไขขั้นสุดท้ายแล้วนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถาม (Questionnaires) ให้กับกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการหรือผู้บริหารธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ไปทางไปรษณีย์ และส่งทีมงานดำเนินการเก็บแบบสอบถาม โดยทำหนังสือในนามนักศึกษาปริญญาโท คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ เพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามโดยระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2562-มกราคม 2563

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเพื่ออธิบายข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และลำดับความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO และสถิติเชิงอนุมาน ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ของขนาดของธุรกิจโรงแรม กับระดับการจัดการความเสี่ยงโดยการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติในการทดสอบ คือ F-test สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธี Scheffe

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็กและขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษพบว่า ภาพรวมระดับการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก

ผลการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตาม ประสบการณ์การบริหารงาน โรงแรมของผู้บริหาร รูปแบบจดทะเบียนกิจการ ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ และขนาดของโรงแรม ผลการศึกษพบว่า

1) ประสพการณ์การบริหารงานโรงแรมของผู้บริหาร ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความสัมพันธ์ของประสพการณ์การบริหารงานโรงแรมของผู้บริหาร กับระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO ของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

2) รูปแบบจดทะเบียนกิจการ ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความสัมพันธ์ของรูปแบบการจดทะเบียนกิจการ กับระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO พบว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO ของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ และด้านการติดตามผล

ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) เพื่อหารูปแบบการจดทะเบียนกิจการคู่ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน พบว่า ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กรของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามรูปแบบการจดทะเบียนกิจการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียว แตกต่างกับรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด หมายความว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียวมีระดับการจัดการความเสี่ยงต่ำกว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด และกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียว แตกต่างกับรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบบริษัทจำกัด หมายความว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียวมีระดับการจัดการความเสี่ยงต่ำกว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบบริษัทจำกัด

ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามรูปแบบการจดทะเบียนกิจการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียว แตกต่างกับรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด หมายความว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียวมีระดับการจัดการความเสี่ยงต่ำกว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด และรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียว แตกต่างกับรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบบริษัทจำกัด หมายความว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียวมีระดับการจัดการความเสี่ยงต่ำกว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบบริษัทจำกัด

ด้านการติดตามผลของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามรูปแบบการจดทะเบียนกิจการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียว แตกต่างกับรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด หมายความว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียว

มีระดับการจัดการความเสี่ยงต่ำกว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด และกลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียว แตกต่างกับรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบบริษัทจำกัด หมายความว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียวมีระดับการจัดการความเสี่ยงต่ำกว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบบริษัทจำกัด

3) ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความสัมพันธ์ของระยะเวลาในการดำเนินกิจการ กับระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO พบว่า ระยะเวลาในการดำเนินกิจการที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO ของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ด้านกิจกรรมควบคุม ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) เพื่อหาระยะเวลาในการดำเนินกิจการคู่ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน พบว่า ด้านกิจกรรมควบคุมของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตามระยะเวลาในการดำเนินกิจการ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการต่ำกว่า 5 ปี แตกต่างกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการมากกว่า 20 ปี หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการต่ำกว่า 5 ปี มีระดับการจัดการความเสี่ยงต่ำกว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการมากกว่า 20 ปี

4) ขนาดของโรงแรม ผลการทดสอบสมมติฐานการศึกษาความสัมพันธ์ของขนาดของโรงแรม กับระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO พบว่าขนาดของโรงแรมที่แตกต่างกันมีผลต่อระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO ของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ และด้านการกำหนดวัตถุประสงค์

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระดับการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาพรวมระดับการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลชนก อนุกุล (2557) พบว่า ธุรกิจโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่ มีการปฏิบัติในการบริหารความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวียน เจริญกุล (2555) พบว่า ผู้บริหารธุรกิจโรงแรมมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงทั่ว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วริสา ตรงคง (2561) พบว่า ธุรกิจนำเที่ยวในเขตกรุงเทพมหานครมีการจัดการความเสี่ยงโดยรวมอยู่ในระดับมาก

การศึกษาเปรียบเทียบการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จำแนกตาม ประสบการณ์การบริหารงานโรงแรมของผู้บริหาร รูปแบบจดทะเบียนกิจการ ระยะเวลาในการดำเนินกิจการ และขนาดของโรงแรม พบว่า ประสบการณ์การบริหารงานโรงแรมของผู้บริหารที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO ของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้ผู้บริหารงานโรงแรมจะมีประสบการณ์มากน้อยเพียงใด ก็ไม่มีผลต่อระดับการจัดการความเสี่ยง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุกิจ กริเจริญ (2552) พบว่าประสบการณ์ทำงานด้านการบริหารโรงเรียนกวดวิชาต่างกัน ไม่มีผลต่อปัจจัยเสี่ยงในการบริหารโรงเรียนกวดวิชา รวมทั้งปัจจัยบุคคลในด้านอายุ วุฒิการศึกษา ไม่มีผลต่อปัจจัยเสี่ยงในการบริหารโรงเรียนกวดวิชา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการนำระบบการจัดการความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรส่งผลให้เกิดประโยชน์มากมาย เช่น พนักงานหรือบุคลากรมีความเข้าใจในการทำงานมากขึ้น มีการทำงานที่เป็นระบบ ทำให้ทราบถึงปัญหาล่วงหน้าที่จะเกิดขึ้น เตรียมหาวิธีการป้องกันแก้ไข ช่วยลดโอกาสที่จะสูญเสีย และใช้งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ

รูปแบบการจดทะเบียนกิจการที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO ของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบกิจการเจ้าของคนเดียวมีระดับการจัดการความเสี่ยงต่ำกว่า รูปแบบการ และห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วริสา ตรงคง (2561) การจดทะเบียนแบบบุคคลธรรมดา เป็นการทำธุรกิจโดยเป็นเจ้าของเพียงคนเดียวหรือเป็นธุรกิจครอบครัว แต่หากเกิดปัญหาขึ้นกับกิจการ เจ้าของกิจการจะต้องรับความเสี่ยงเพียงคนเดียว อีกทั้งกิจการยังมีความน่าเชื่อถือ น้อยอีกด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การบริหารแบบธุรกิจครอบครัวมักจะมีการตัดสินใจโดยเจ้าของคนเดียว และขาดระบบในการวางแผนและการจัดการ Peter and Buhalis (2004) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม และเทิดชาย ช่วยบำรุง (2561) ที่กล่าวว่า การบริหารจัดการด้วยระบบครอบครัว ผู้บริหารมักขาดทักษะการวางแผน ซึ่งสอดคล้องกับ Ogawa (1994) และ Zimmerer and Scarborough (2008) ที่กล่าวว่าธุรกิจขนาดเล็กมักจะมีโครงสร้างการบริหารอย่างไม่เป็นทางการ และไม่มีระบบ ขาดประสิทธิภาพ จึงทำให้ธุรกิจเหล่านี้ต้องเผชิญกับอุปสรรคต่าง ๆ ภายในองค์กรเนื่องจากเจ้าของไม่มีการวางแผนอย่างต่อเนื่อง

ระยะเวลาในการดำเนินกิจการที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO ของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยพบว่า กิจการที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการต่ำกว่า 5 ปี มีระดับการจัดการความเสี่ยงต่ำกว่า กิจการที่มีระยะเวลาในการ

ดำเนินกิจการมากกว่า 20 ปี แสดงให้เห็นถึงกิจการที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการมานานมีประสบการณ์ในการรับมือกับความเสี่ยง และมีประสิทธิภาพในการจัดการจัดการความเสี่ยงได้ดีกว่ากิจการที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการมาได้ไม่นาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรีสา ตรงคง (2561) ได้กล่าวว่า กิจการที่มีระยะเวลาในการดำเนินธุรกิจที่มากกว่าอาจจะมีประสบการณ์ในการดำเนินงานมาก เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในหลาย ๆ ด้าน และเป็นบทเรียนในการดำเนินธุรกิจเพื่อป้องกันความเสี่ยงในอนาคตได้ดีกว่าและทันการณ์

ขนาดของโรงแรมที่แตกต่างกัน มีผลต่อระดับการจัดการความเสี่ยงตามแนวทางของ COSO ของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ จากผลการวิจัยพบว่า โรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลางนั้นมีระดับการจัดการความเสี่ยง แตกต่างกัน แต่ไม่ทราบว่าโรงแรมขนาดใดมีประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงดีกว่ากัน ซึ่งสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับ อรวรรณ เชื้อเมืองพาน, นงลักษณ์ ผุดผ็อก และภัทรา เตชะธนเศรษฐ์ (2559) พบว่า ขนาดของกิจการมีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการความเสี่ยง สอดคล้องกับ Abdillah (2013) พบว่า ขนาดของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเสี่ยงของบริษัท

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

จากการศึกษาการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจโรงแรมขนาดเล็ก และขนาดกลาง ในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ธุรกิจโรงแรมที่มีรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบเจ้าของคนเดียว ควรเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการความเสี่ยงโดยการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการความเสี่ยงให้ชัดเจน เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานภายในองค์กรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงาน

2. ด้านการกำหนดวัตถุประสงค์ ธุรกิจโรงแรมที่มีรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบเจ้าของคนเดียว ควรเพิ่มระดับการจัดการความเสี่ยงโดยการกำหนดเป้าหมายระดับแผนงานที่สามารถปฏิบัติและวัดผลได้ และเป็นลายลักษณ์อักษรให้แก่พนักงานทุกระดับรับรู้และเข้าใจตรงกัน

3. ด้านการติดตามผล ธุรกิจโรงแรมที่มีรูปแบบการจดทะเบียนกิจการแบบเจ้าของคนเดียว ควรเพิ่มระดับการจัดการความเสี่ยงโดยการติดตามและประเมินผลการจัดการความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง หรือเป็นวาระการประชุมเพื่อชี้แจงสาเหตุความเคลื่อนไหวสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกองค์กร การปรับปรุงแก้ไขและการติดตามผลการปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานและการดำเนินการจัดการความเสี่ยงล่วงหน้า

4. ด้านกิจกรรมควบคุม ธุรกิจโรงแรมที่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการมาได้ไม่นาน ควรเพิ่มระดับการจัดการความเสี่ยง โดยการกำหนดมาตรการในการลดความเสี่ยงโดยการ ชักซ้อมแผนสำรองฉุกเฉิน เพื่อเตรียมความพร้อมและรับมือกับสถานการณ์ความเสี่ยงที่อาจจะ เกิดขึ้นในอนาคตที่ไม่สามารถคาดเดาได้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจโรงแรมเพิ่มเติมและขยายขอบเขต ในการวิจัยให้มากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเชิงคุณภาพควบคู่ไปกับการทำวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อทำการ วิจัยแบบเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วนตรงประเด็นมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กมลชนก อนุกุล. (2557). *การบริหารความเสี่ยงของโรงแรมในจังหวัดเชียงใหม่* (การค้นคว้าอิสระ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กระทรวงมหาดไทย. กรมการปกครอง. (2562). *รายงานระบบโรงแรม*. สืบค้น 28 สิงหาคม 2562, จาก https://dpa.dopa.go.th/DPA/hotel_report.php
- คณะกรรมการผลิตและบริหารชุดวิชาการบริหารความเสี่ยงขององค์กรและการจัดการเชิงกลยุทธ์. (2555). *การบริหารความเสี่ยงขององค์กรและการจัดการเชิงกลยุทธ์*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ฉันทซ์ วรรณณอม. (2552). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: สามลดา.
- ธนาคารอมนสิน. ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจธุรกิจและเศรษฐกิจฐานราก. ส่วนเศรษฐกิจรายสาขา. (2562). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. สืบค้น 28 มกราคม 2563, จาก https://www.gsb.or.th/getattachment/75c08f31-a88f-4518-bd5920b073e9ad43/6_travel_12_62_detail.aspx
- ธีราพรรณ อัมโษษฐ์. (2554). *การโรงแรม*. กรุงเทพฯ: วังอักษร.
- นฤมล สอาดโณม. (2550). *การบริหารความเสี่ยงขององค์กร*. กรุงเทพฯ: ฐานการพิมพ์.
- นิรภัย จันทรสวัสดิ์. (2551). *การบริหารความเสี่ยง*. กรุงเทพฯ: สุตรไพศาล.
- พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม, และเทิดชาย ช่วยบำรุง. (2561). พฤติกรรมของผู้บริหารต่อกระบวนการวางแผนการจัดการความเสี่ยงด้านทรัพยากรมนุษย์ของโรงแรมขนาดกลางและขนาดย่อมในหมู่เกาะท่องเที่ยวจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 9(2), 57-65.
- รณชิต มัททนะพฤทธิ. (2551). ข้อสังเกตถึงแนวคิดกระบวนการจัดการความเสี่ยงกับธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย. *วารสารบริหารธุรกิจนิด้า*, 4(4), 109-114.
- โรงแรมเชียงใหม่-เชียงราย-ตรวตเปิดเองโพธิ์ชีซันส์-แข่งกรีลาดันรัฐอุ้มพินโควิด. (2563). *ประชาชาติธุรกิจ*. สืบค้น 23 กันยายน 2563, จาก <https://www.prachachat.net/local-economy/news-448378>
- วรีสา ตรงคง. (2561). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการความเสี่ยงของธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทยในเขตกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สิริทิพย์ ฉลอง. (2563). *ธุรกิจโรงแรม*. สืบค้น 24 กันยายน 2563, จาก https://www.gsbresearch.or.th/wp-content/uploads/2020/07/IN_hotel_6_63_detail.pdf

- ลิริรัตน์ เกวียนเจริญกุล. (2555). *ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรของธุรกิจโรงแรมในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- สุกิจ กริเจริญ. (2552). *การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความเสี่ยงในการบริหารโรงเรียนกวดวิชา* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อรรรรณ เชื้อเมืองพาน, นงลักษณ์ ผุดผือก, และภัทรา เตชะธนเศรษฐ์. (2559). อิทธิพลของการบริหารความเสี่ยงที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน *การประชุมทางวิชาการระดับชาติสาขาบริหารธุรกิจและการบัญชี ครั้งที่ 4* (น. 430). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Abdillah Alam. (2013). Corporate governance and its impact on firm risk. *International Journal of Management, Economics and Social Sciences*, 2(2), 76-98.
- Industrialnew. (2561). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ธุรกิจทำเงินเข้าประเทศไทย*. สืบค้น 3 กุมภาพันธ์ 2562, จาก <https://industrialnew.com>
- Njagi, Christine Gatakaa. (2016). *The effects of risk management practices in performance of hotel in Mombasa county* (Master of Science in Finance). Kenya: University of Nairobi.
- Ogawa, Eiji. (1994). *Small business management today*. Tokyo: Asian Productivity Organization.
- Peters, Mike, & Buhalis, Dimitrios. (2004). *Family hotel businesses: Strategic planning and the need for education and training*. *Tourism Research*, 46. 10.1108/00400910410569524.
- Zimmerer, W., T., & Scarborough M., N. (2008). *Essentials of entrepreneurship and small business management* (5th ed.). New Jersey: Pearson Education.

การเติบโตทางเศรษฐกิจรายสาขาสสามารถลดปัญหา ความยากจนได้หรือไม่ กรณีศึกษา ประเทศไทย

DOES THE SECTORAL ECONOMIC GROWTH LOWER THE POVERTY INCIDENCE: ADDITIONAL EVIDENCE FROM THAILAND

Received: November 6, 2020

Revised: December 1, 2020

Accepted: December 4, 2020

วรารุณ เรือนคำ*

Warawut Ruankham*

อรวรรณ นักปราชญ์**

Orawan Nugprachaya**

หวัง เต้าหมิง***

Wang Daoming***

* อาจารย์และนักวิจัย สำนักงานเศรษฐกิจชายแดนและโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

* Instructor and Researcher, Office of Border Economy and Logistics Study (OBELS),
School of Management, Mae Fah Luang University

* Email: warawut.rua@mfu.ac.th

** นักวิจัย สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

** Researcher, Institute of East Asian Studies, under the patronage of Her Royal Highness
Princess Maha Chakri Sirindhorn, Thammasat University

** Email: orawan@asia.tu.ac.th

*** อาจารย์และนักวิจัย สายงานวิจัย พัฒนา และนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

*** Instructor Researcher, Research Development and Innovation, Dhurakij Pundit University

*** Email: daoming.wan@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

ประเทศไทยมีพัฒนาการด้านการลดปัญหาความยากจนได้อย่างน่าประทับใจในระยะสิบปีที่ผ่านมา ถึงอย่างไรก็ตาม ในปี 2560 ยังคงมีคนไทยมากถึง 5.33 ล้านคนที่ยังประสบกับความยากจน และมีคนไทยจำนวนมากถึง 620,540 คน ประสบปัญหาความยากจนขั้นรุนแรง องค์การระหว่างประเทศได้นำเสนอแนวทางการลดปัญหาความยากจนอย่างหลากหลาย รวมถึงข้อวิธีการทางทฤษฎี งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์บทบาทของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการลดความยากจนจากมุมมองทางเศรษฐกิจมหภาค ตลอดจนพิสูจน์ว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจรายสาขาได้แก่ การเติบโตภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคบริการสามารถลดความยากจนได้จริงหรือไม่ ผลการศึกษาเชิงประจักษ์จากการประมาณค่าสมการเชิงเส้นตรงชี้ให้เห็นว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมและรายสาขาสสามารถลดความยากจนได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเติบโตทางเศรษฐกิจ (Economic Growth Theory) ขณะเดียวกันราคาสินค้ากลุ่มอาหารที่เพิ่มสูงขึ้นทำให้ปัญหาความยากจนรุนแรงขึ้น ในกรณีศึกษาประเทศไทย พบว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจรายสาขาทำให้ความยากจนลดลง แต่เฉพาะการเติบโตภาคบริการเท่านั้น

คำสำคัญ: ปัญหาความยากจน การเติบโตทางเศรษฐกิจ การเติบโตทางเศรษฐกิจรายสาขา

Abstract

Thailand has magnificent progress during the past ten years in terms of poverty eradication. However, there are still 5.33 million Thai people who are struggling in poverty in 2017 and up to 620,540 people are living in extreme poverty. Enormous approaches have been proposed to heal poverty by international organizations, government, and by the theoretical frameworks. This paper thus investigates the role of economic growth on poverty reduction from macro-economic perspective, and try to find the empirical evidence to support the theoretical framework that aggregate and sectoral economic growth (agriculture, industrial, and service sector) can help lowering poverty incident. Based on a classical linear regression model, we found that the results are analogous to the theoretical framework in which aggregate and sectoral economic growth (only service sector) do play a significant role in poverty reduction. While increasing in food prices worsen the poverty incidence.

Keywords: Poverty Incidence, Economic Growth, Sectoral Economic Growth

JEL CLASSIFICATION: O15, D31, I32

1. Introduction

In economics, “Poverty” is a monetary term of income or expenses measurement of people that are below the appropriate standard living of people in society (World Bank, 2005) or lower than the average income of society known as poverty lines. Those people having income below the standard level of society will be considered as the poor. The word “poor” is a universal language used to call those who lack key capabilities, inadequate income or education, be in poor health, feel powerless, or lack political freedoms. It is believed that the poverty problem is “man-made” (Mandela, 2011), in which the characteristics of poverty faced by the individual, household, society or country. This might be different from their socioeconomic factors, geographical location, and government policies, not a natural selection. Economists have developed the measurement to measure poverty, such as the Headcount Index (HI), the Poverty Gap Index (PGI), and the Severity of Poverty Index. One of the easiest and well-known tool is “Poverty Line”. It is an average line of income or expenditure of people in society. When a person has income or living expenses below the poverty line, that person is considered poor. There are four reasons why poverty need to be measured; first, to keep the poor on the agenda, without poverty measured, the poor would be easily left behind. Second, measuring poverty can identify directly who are the poor and allows the government to set the right target group to alleviate poverty. Third, to monitor and assess policy interventions that are geared towards the poor. And finally, to evaluate the effectiveness of institutions whose goal is to help the poor (World Bank, Poverty Manual, All, JH Revision, 2005).

In Economic Development literature, there are two types of poverty problems by its definition. Firstly, “absolute poverty” refers to the problems when an individual, household, or society does not have access to the basic requirements of life, for instance, food, shelter, clothing, and medicine. These people are extremely struggling with finding a living. Absolute poverty does not take into account other factors that are wider than the basic needs of individuals. For example, an individual is facing the absolute poverty problem as they have an inadequate income to afford

accommodation. Another dimension of poverty definition is “relative poverty”, it is a problematic situation when individuals are excluded from being able to take part in what is considered the normal, acceptable standards of living in a society. It is a measurement of poverty by comparing the quality of life of one person with the average standard of living of the whole society (World Bank, 2005). For instance, an individual might relatively feel poorer to the average majority of people in their village as they have less income comparing to others.

For Thailand, the situation of poverty has improved continuously. The proportion of poor people has decreased continuously for ten years from 21.94 to 4.8 million or declined by 67% within ten years (See Figure 1). It was impressive progress reported in accordance with the World Bank (Word Bank, 2017) indicating that the situation of Thai poverty has been improved outstandingly comparing to neighboring countries. However, the current number of Thai poor people reported by Thailand National Economic and Social Development Board (NESDB) in 2017 has a total of **5.325 million people or 7.87% of the population** (NESDB, 2019), which is something Thailand still cannot be proud of and claim its triumph over poverty combat.

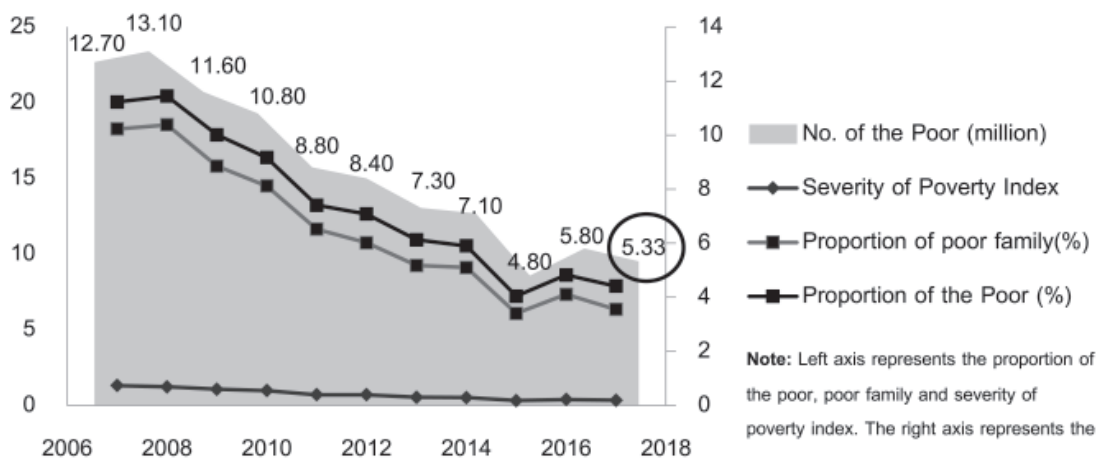

Figure 1 Poverty Situation in Thailand (2007-2017)

Source: (NESDB, 2019)

At the same time, if considering the “**extreme poverty**” situation in Thailand represented by the number of the poor living below \$1.90 and \$3.10 per day from 1980-2015 (see figure 2), the number of poor who suffer severe poverty is around **26,980** and **620,540 people** respectively (World Bank, 2015). Even this amount accounted only for 1% of the population, but it claimed that the absolute poverty problem still exists. Therefore, no one should be left behind.

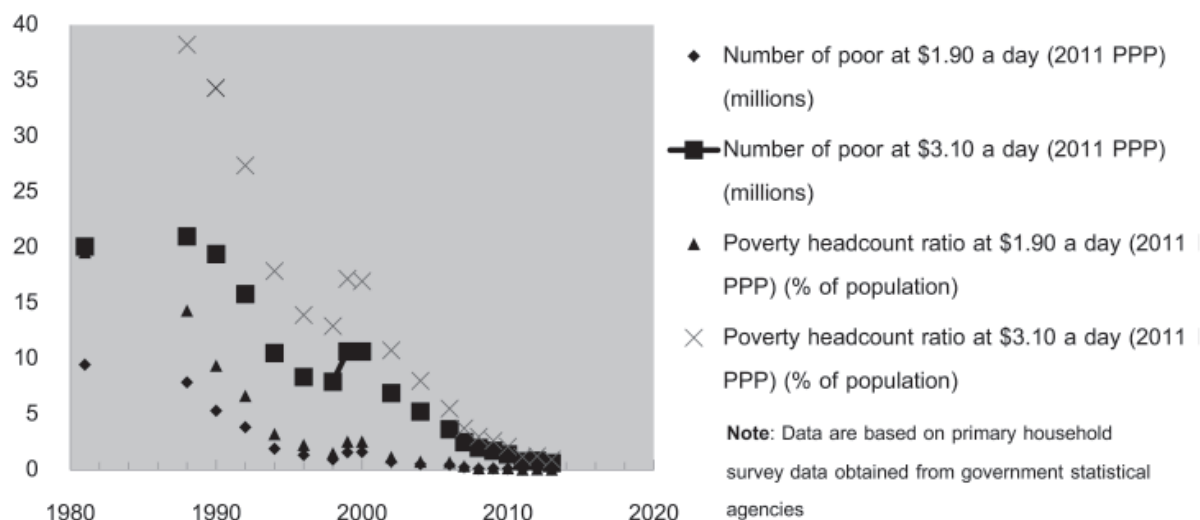

Figure 2 Extreme Poverty Situations in Thailand (1980-2015)

Source: World Bank, Development Research Group, (2015)

All statements mentioned above are only monetary poverty where poverty is measured using the monetary term. Besides, if we consider poverty in a wider and more touching dimension, for example, well-being, health, and education, we can see the poverty problem in the wider dimension. Whether or not these numbers can reflect the actual poverty situation. As a later definition of poverty covered both income and non-income dimensions, it is important not to overlook “non-income poverty”. A later study has put further poverty measurement and has developed other indicators, for example, The Human Poverty Index (HPI) and The Regional Human Achievement Index (RHAI).

The United Nation Development Programme (UNDP), therefore, developed the “Multidimensional Poverty Index (MPI)” to destroy the imitation of income-poverty. MPI was co-designed and launched in 2010 by cooperation with The Human

Development Report Office (HDRO) and the Oxford Poverty and Human Development Initiative (OPHI). It provided a new methodology to measure poverty, which takes multidimensional health, education, and standard of living into the calculation. As a result, this becomes the new era of poverty analysis that needs to integrate various dimensions into measurement and consequently requires more dimensional approaches to alleviate the problem.

Many approaches to combat poverty have been studied by economists throughout the world including the Poverty Reduction Strategy Paper (PRSP) process suggested by World Bank in 1999 (World Bank, Poverty Manual, All, JH Revision, 2005), a comparative perspective on poverty reduction (Ravallion, 2009), poverty reduction through long-term growth (Warr, 2009), trade liberalization and poverty (Winters et al., 2004), industrialization, employment and poverty (P. Athukorala and K.Sen, 2015), understanding the economic lives of the poor (Abhijit V. Banerjee and Esther Duflo, 2007) and income, health, and well-being around the world (Deaton, 2008). However, the concept of well-being, poverty profile, and determinants of poverty of each country are differ based on different demographical presentations, economic characteristics, socioeconomic factors, and government policies. Therefore, suitable approaches to end poverty need to be well-designed, target the right spot, and sustainable.

This paper, therefore, aimed to find evidence to support our hypothesis if the long term economic growth and sectoral economic growth (agriculture, industrial, and service sector growth) has significantly relation to poverty reduction in Thailand. The study will benefit multiple stakeholders whose goals to end poverty. Firstly, this study will support the PRSP of the World Bank, and help improve the capacity of analysts, researchers, and statisticians in developing countries especially in the ASEAN region. Secondly, the Thai government and the National Economic and Social Development Board (NESDB) whose main purpose to develop and monitor the economic and social development of the country. Lastly, this study will contribute to those passionate researchers throughout the globe who engaging the field of poverty and inequality.

2. Literature Review

2.1.1 Poverty Definition

According to the World Bank's Poverty Analysis Initiative (PAI) (2005), **"Poverty is pronounced deprivation in well-being."** The conventional view links well-being primarily to command over commodities, so the poor are those who do not have enough income or consumption to put them above some adequate minimum threshold. This view sees poverty largely in monetary terms. Thus, the people who live their life below the average adequate minimum threshold of society will be considered as the poor. In common sense, the poor most likely to lack key capabilities, and may have inadequate income or education, or be in poor health, or feel powerless, or lack political freedoms. On the other hand, it can conclude that poor are those people living below the poverty line. Poverty, however, may also be tied to a specific type of consumption; thus someone might be house poor or food poor, or health poor. These dimensions of poverty can often be measured directly, for instance by measuring malnutrition or literacy. After 2018, World Bank has put further definition beyond monetary poverty and increase the minimum poverty line from \$1.9 to \$5.5 a day as the cost of basic need (CBN) of people has now changed from the past and related to the location they live.

2.1.2 Poverty Line (PL)

In general, to indicate an individual or household is facing the poverty problem, it is commonly using the poverty line (PL). The PL will be the benchmark classifying the poor and non-poor group. The poverty line is the most convenient indicator that is commonly used among economists. The poverty line is developed to set the standard adequate basic need of an individual to live a day. They capture both food and the non-food dimension of expenditure of an individual. It first estimates the cost of acquiring enough food (CBN) for adequate nutrition, usually 2,100 calories per person per day for maintaining good health (World Bank, Poverty Manual, All, JH Revision, 2005) and then adds on the cost of other essentials such as clothing and shelter. When there is no price information, this allows using the Food Energy Intake (FEI) method, which illustrates graphically expenditure (or income) per capita against food consumption (in Calories per person per day). Or use the Subjective Poverty Lines which are based on asking people what minimum income (or expenditure) level is needed to just make ends meet. For Thailand, the concept of poverty line

calculation consists of two phases: first, the original poverty line by the World Bank in the year 1962-1963, based on necessities in life such as food and non-food. Disadvantage of the original poverty line is that it is regardless of age differences, sex, product prices in urban areas and rural areas. Therefore, to reflect the current consumption pattern and the change in population structure new poverty line is used instead (Kakwani and Medhi, 1998). The new poverty line can measure poverty at the individual, household, regional, and national levels based on the minimum basic needs of individuals. (Report on poverty in Thailand, TDRI, 2015)

2.1.3 Poverty Measurement

It is extremely important to measure poverty because of four main reasons by World Bank; first, to keep the poor on the agenda, without poverty measured, the poor would be easily left behind. Second, measuring poverty can identify directly who are the poor and allows the government to set the right target group to alleviate poverty. Otherwise, the policy might yield deficiencies and leaked to the non-poor group. Third, to monitor and assess policy interventions that are geared towards the poor. And finally, to evaluate the effectiveness of institutions whose goal is to help the poor. However, to construct poverty measures are not easy. The measurements are perhaps inefficient due to the survey issues. For example, the survey designs, sampling, coverage and valuation, and quality control. Therefore, The World Bank has developed the Living Standards Measurement (LSMS) survey to measure poverty more accurately. However, there are more indicators measuring poverty and beyond. This measurement initially relied on the selection of welfare indicators such as the income and consumption per capita, then using a calculation to develop the indicators. To make an efficient measure on the actual poverty situation multiple indicators are developed to do so (see figure 3).

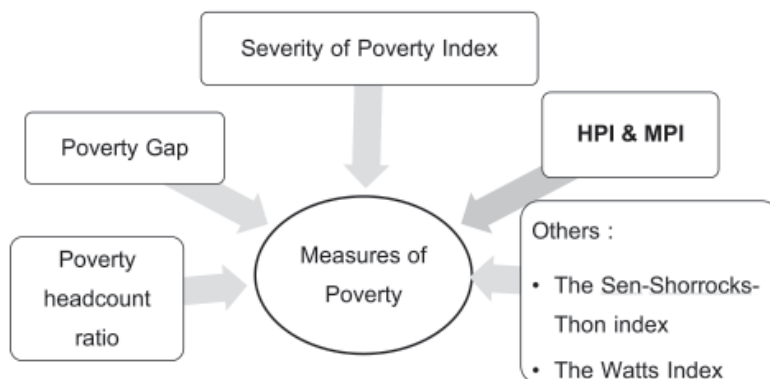

Figure 3 Poverty Measurement

As displayed in the figure above, there are six main indicators namely, the poverty headcount ratio (P_0) measures the proportion of the poor to total population of the country, the poverty gap (P_1) the extended measures of individuals fall below the poverty line and minimum cost of eliminating the poverty, the squared poverty gap or poverty severity (P_2) which are the average squares of the poverty gaps relative to the poverty line.

2.1.4 Poverty headcount ratio (P_0)

The poverty headcount ratio, sometimes called Poverty Incidence, is the percentage of the population below the minimum level of real income. Headcount (the number of people below the poverty line) and headcount index (ratio) the proportion of people below PL from the whole population. World Bank has announced the poverty line at \$1.90 a day which is the percentage of the population living on less than \$1.90 a day at 2011 international prices. They called those people the poor who are facing the extreme poverty problem. Later, the poverty line has revised to \$3.1 and \$5.5 a day respectively. Poverty Rate, Headcount Index or Headcount Ratio can be calculated as the following equation

$$P_0 = \frac{1}{N} \sum_{i=1}^N I(y_i \leq Z)$$

$$P_0 = \frac{N_p}{N}$$
(2.1)

Where: N_p is the number of population with job (Income or Expenditure) below the poverty line

N is the number of the population

y_i is monthly current income or consumption per capita

I is 1 if $(y_i < Z)$, 0 if $(y_i > Z)$

Z is the poverty line

2.2 Poverty Reduction Approach

2.2.1 Poverty Reduction Strategy Process (PRSP)

In 1999, the World Bank and the International Monetary Fund (IMF) implemented a new set of processes to guide lending to some of the world's poorest countries. Many poor countries were inspired to set the policy to address the concern, study and measure poverty to find the framework to aid those who have left behind the poverty line. This process allows "country-owned" poverty reduction strategies to acquire banks and fund concessional lending. These papers aimed to suggest poorer countries to have their macro and structural policies to support sustainable development, improve governance—including public sector financial management, appropriate sectoral policies and programs and realistic costing and appropriate levels of funding for the major programs. Many regions have applied PRSP to alleviate poverty in their countries since 2000. Years of implementation has paid off the improvement and progress in poverty eradication. For instance, Ethiopia has started in 17-Sep-2002, Guinea 25-Jul-2002, Mauritania 6-Feb-2001, Mozambique 25-Sep-2001, Tanzania 30-Nov-2000. In Asia, Cambodia started in 20-Feb-2003 while Vietnam 2-Jul-2002. (World Bank, 2003). According to PRSP, the varietal approach have been applied, such as Fund-supported programs, debt relief program, knowledge, and resources comprehensive development framework, macroeconomic growth matters approach, macroeconomic framework and structural policies, Foreign Direct Investment promotion, International Financial Agenda, aid modalities and donor support, public expenditure, poverty reduction, and NGOs, etc.

2.2.2 Sectoral Economic growth and poverty reduction

In the late 1990s, Local Economic Development (LED) has been widely used to strengthen countries' economic growth. Many regions have put their priority on "strength from within" rather than international economic reliance. Thus role of

sectoral economic growth, particularly the agricultural, industrial and service sector growth, could help lowering the poverty incidence (Warr, 2018; Northrop, 1988; Hainsworth, 1979; Casse, & Jensen, 2009). As the world major financial crisis namely the hamburger crisis (2008), Eurozone crisis (2009), currency war, oil price war, Brexit (2018), and the trade war between China and the U.S. (2019), many countries started to recognize that international trade liberalization might no longer be the best solution for economic growth. Instead, the **“trade protectionism”** and **“localization”** seemed to be the new mindset of growth for many countries including emerging market like ASEAN. De Janvry, A., & Sadoulet, E. (2010) and Somporn Isvilanonda, Ahmad, A., & Hossain, M. (2000) emphasized the role of agricultural growth, expansion in crop yields, and the local economic development correlated with poverty reduction.

According to (Mahlalela, 2014) LED defined as ten principles; 1) Strategically structured process which is based on empathetic the economic and social dynamics of an area, structuring competitive advantages and minimizing an area’s weaknesses and threats; 2) Founded on a territorial approach- initial purpose is to have functional economic space at regional or city levels, incorporating urban and rural space and using sectoral methods; 3) Locally owned, designed and distributed- each scheme must be planned and spread locally in order to address local urgencies and exclusive competitive positions; 4) Best realized through partnerships for design and implementation- LED strategies are inclined to be designed by public, private and local government community actors partnerships; 5) Reinforced by integrated government actions at both the vertical and horizontal tiers - All tiers of government need to participate as partners in LED, it is necessary for each tier to equally reinforce and integrate national and local urgencies; 6) Obsessed on enabling a favorable local business environment for all stakeholders- LED facilitates private sector growth through reducing ‘red-tape’, and reducing transaction costs; 7) Includes integrated interventions across numerous sectors- unlike traditional supply side

¹ Macroeconomic Instability Hurts the Poor; Distribution of Growth; Macroeconomic Stability and Economic Growth; Macroeconomic Stability Growth-Oriented Macroeconomic Policies and Poverty; Financing Poverty Reduction Strategies; Fiscal Policy; Monetary and Exchange Policies; Policies to Insulate the Poor Against Shocks

sectors approaches which only address certain sectors, LED addresses various sectors thereby maximizing synergies; 8) Embraces standardizing interventions in hard, soft and institutional infrastructure- It is essential to invest in human capital, economic infrastructure, institutional support and inclusion programs as different components of LED; 9) Prioritizes development and withholding of local business and people- Contrary to early LED focusing on attracting investment and being unsustainable, LED presently focuses on growing local economies; and 10) Public, private and non-governmental actors are involved in bringing projects- all sectors being public, private and community have specific competencies in delivering LED projects.

European Unions (EU) defined LED as “the process by which local authorities develop - with their local partners (other public organizations, business and non-governmental sector)-a better business environment; i.e. they create the condition for private sector-led economic growth and employment generation, from which all communities benefit” (ESI, 2011) Also, suggests the local economic development tools an introduction for municipalities and local economic service providers in Bosnia and Herzegovina that Local Economic Development could be implemented focusing on; 1) increase the local availability of Finance; 2) support the development of businesses & SMEs; 3) create the local infrastructure for economic growth, and 4) develop human resources and training activities.

Including (Astia Dendi et.al., 2004) who studied the Alleviating Poverty through Local Economic Development case of Nusa Tenggara, Indonesia. The research tried to emphasize the role of LED and poverty alleviation with objectives to increase people’s incomes, the synergy between government and the private sector, and to match policy to local characteristics, conditions, and potentials and responds to local problems. This study found the relationship between growth in the local economy and job market, a reduction in the number of poor and sustainable livelihoods. It suggested that strategies should focus on the attractiveness of local economy, the resilience of local economy, and the competitiveness of the local economy.

2.2.3 Other methods to end the poverty

The World Bank group has launched the Mind, Behaviors, and Development unit (EMBed) which is the World Bank's behavioral science team in the poverty and equity global practice, working with project teams, government, and other partner to diagnose, design, and evaluates behaviorally informed interventions to eliminate poverty and increase equity. This unit has completed several works currently i.e. 1) Peru - the reframing mindsets and changing lives. Working with Ministry of Education to improve the student mindset toward the intelligence, it results in 0.14 standard deviation intervention in math test scores improvement of over 50,000 students. 2) Nicaragua - Creating connections and empowering local women by implementing the productive cash transfer program aimed to showcase how interaction with local female leader role models can be a powerful and cost effective way to affect changes in attitudes towards the future. 3) Tanzania - Partnering for better financial inclusion cooperating with wireless service provider 'Airtel' aimed to encourage low-income individuals to save more using mobile money products. This program was designed behaviorally using informed text messages that highlighted social comparisons, mental accounting, and more. It succeeded to intervene increased saving by up to 11% within two week of implementation. 4) Poland - Tax compliance increasing program aimed to use behavioral science and social norms telling people that others have paid tax. Using hard tones punitive languages increase tax compliance by 20.8% rather than peer comparisons methods. Moreover, (Hayes, 2005) has studied the approach of a poverty-interrupted method by applying Behavioral Science to study poverty deeper into individual and family level. It aimed to apply behavioral science and design to efforts to reduce poverty. The method is mainly regarding how living in poverty shapes the context of peoples' lives and what effect it has on their decisions and actions. This research pointed out the unique context that elicits a predictable set of responses, rather than a result of personal failure or character defects--and charts a path forward based on cutting-edge research in the behavioral sciences, such as, 1) Cut the many different types of costs imposed on families with low incomes- temporally, financially, and cognitively (make community clear and actionable, reduce the barrier to entry, increases accessibility, cut the restriction, create synergies-one stop shopping helping center); 2) Create slack for credit - by providing more

whatever the poor lack i.e. time, job, major medical expense, extra income, or providing that support unconditionally. In addition to these immediate benefits, providing a financial cushion can lead to increased long-term impacts when viewed from a two-generation perspective. Because a child's well-being is closely linked to parental success, investments in an adult's financial security may continue paying dividends for decades to come. And 3) Reframe and empower - reframe programs in ways that empower clients rather than reinforce stigma (use intentional language, confront bias, create the plausible path, treat families as experts, and leverage positive identity).

3. Research Methodology

This paper aimed to find evidence to support that poverty reduction is driven by aggregate and sectoral economic growth, possibly influenced by its sectoral composition and further by the relative price of food. The data consisted number of the poor by the National Economic and Social Development Board of Thailand from 2007-2018, real and sectoral GDP growth, and the relative price of food by the Ministry of Commerce. According to Peter War (2018), the model classification as expressed as the following expressions:

3.1 Nexus of the Poverty and Aggregate Growth

$$P = \frac{N_p}{N} = \varphi(Y, R^F) \quad (3.1)$$

Where, P = poverty headcount ratio

N_p = Total number people in poverty

N = Total number of the whole population

Y = Real income per unit of population

R^F = The relative price of food

To indicate the marginal effects of real income and relative price effect, we take the total differentiating 3.1 and obtain the following expression,

$$dP = \varphi_Y Y_y + \varphi_R dR^F \quad (3.2)$$

Where, dP = represents the change in poverty incidence
 dR^F = represents the change in the real price of food
 $y = dY/Y$ is the growth rate of aggregate real income per person

Finally, we estimate relationships of the change in poverty to the change in two determinants:

$$dP = a + b_y + cd(R^F) \quad (3.3)$$

And test whether the coefficients b and c are significantly different from zero.

3.2 Poverty and Sectoral Growth

Whether the sectoral composition of economic growth is significant for poverty reduction can be investigated as follows. The level of real GDP per person is given by:

$$Y = Y_a + Y_i + Y_s \quad (3.4)$$

Where Y_a, Y_i, Y_s and denote value-added (contribution to GDP) per person in the total population, measured at constant prices, in agriculture, industry, and services, respectively. The overall real rate of growth per person can be decomposed into its sectoral components from:

$$y = H_a y_a + H_i y_i + H_s y_s \quad (3.5)$$

Where $H_k = \frac{Y_k}{Y}, k = (a, i, s)$, denotes the share of sector k in GDP.
 By estimating $dP = a + b_a H_a y_a + b_i H_i y_i + b_s H_s y_s + cdR^F \quad (3.6)$

4. Empirical Results

The regression represented in table 4.1 and 4.2 summarized the empirical results which are analogous to support the theoretical framework discussed above. First, we discussed the role of aggregate economic growth and poverty reduction in Thailand using annual data from 2007-2018. Prior to the result interpretation, regression models had satisfied the classical linear regression assumptions in which there is no multicollinearity, heteroscedasticity, and autocorrelation. For the detection of multicollinearity, pairwise correlation and Variance Inflation Factors (VIF) had been adopted to ensure that correlation among the independent variable does not exists (VIF of around 1.6025 which is less than 5, thus we concluded that there is no multicollinearity problem). The results also passed the white's heteroscedasticity test in which the null hypothesis of homoscedasticity was accepted (F-statistic 2.453, Prob. F (5,5) 0.1735). Durbin-Watson stat is 1.8743 which is located close to 2, it is concluded no positive and negative autocorrelation.

Table 1 Regression results: aggregate growth and poverty reduction of Thailand

Independent Variable	Change in poverty (1)		Change in poverty (2)	
	Coefficient	t-statistic	Coefficient	t-statistic
Aggregate GDP growth	-4.510*** (5.945)	-7.591	-3.715*** (6.498)	-5.712
Real price of food			0.249* (0.122)	2.026
Constant	25.382*** (2.224)	11.412	21.305*** (2.780)	7.663
R-squared	0.865		0.911	
Adjusted R-squared	0.850		0.888	
F-statistic	57.629		40.780	

Note: Standard errors in parentheses; * Denotes confidence level at 90%;

** Denotes confidence level at 95%; *** Denotes confidence level at 99%

The (1) model in table 1, we firstly discuss the effect of aggregate GDP growth and change in poverty. Results from Thailand suggested that when aggregate economic growth increases, the poverty (or number of the poor) is reduced by 4.510 percentage points significantly. By the rule of thumb, we knew that this is due to the spillover of the economic expansion into the employment and labor income. Then, in the second model (2) we estimated equation 3.2 to observe if the real food price and change in aggregate economic growth simultaneously affect to the poverty. Results are unsurprising, the two components affected poverty significantly. On one hand, the aggregate economic growth lowers the poverty. On the other hand, when consider the price effect to the poverty, the real price of food (taken as a cost of living of people) does worsen the purchasing power of the poor and caused poverty incidence to increase. We then can conclude that the aggregate economic growth can lower poverty, whereas the higher food price worsens the poverty incident in Thailand.

Table 2 Regression results: sectoral growth and poverty reduction of Thailand

Variable	Change in poverty (3)		
	Coefficient	Standard Error	t-statistics
Agricultural growth (Y_a)	0.124**	(0.031)	4.020
Industrial growth (Y_i)	0.215**	(0.038)	5.689
Service growth (Y_s)	-0.357**	(0.060)	-5.961
Constant	-0.684**	(0.153)	-4.476
R-squared	0.857		
Adjusted R-squared	0.786		
F-statistic	11.975		

Note: Standard errors in parentheses; * Denotes confidence level at 90%;

** Denotes confidence level at 95%; *** Denotes confidence level at 99%

As per equation (3.6), we estimated poverty and sectoral economic growth. The results showed in Table 2, the estimated coefficients of agricultural sector and industrial sector do not lower the poverty incidence in Thailand. Only the services sector can lower the poverty significantly. Based on the estimation, results found insignificant growth of GDP in the **agriculture and industry** sector to poverty reduction, which is in line with the current problems of Thai farmers who encountered severe debt problems, weather condition, and yield price fluctuation (Fabrizio Bresciani, et al., 2002; Soontaranurak, & Dawson, 2015; Laosutsan, Shivakoti, & Soni, 2019; Sukanlaya Choenkwan, Jefferson Metz Fox, & Terry Rambo., 2014; Sukanlaya Choenkwan, et al., 2016). Although there is an increase in production, the debt of the farmers remains the same or even increase, which comes from the existing debt, rising interest rates for loans which caused a debt repayment ability. Also, this creates additional debt for production in the next. Then the problem of poverty does not decrease. While **industrial growth** yielded a similar result as agricultural growth that industrial growth does not play a role in poverty reduction. This is because; (i) The structure of Thailand industrial sector that more than half come from the foreign investment- which benefited Thailand only unskilled labor employment and also the local content used is not that high comparing to more developed countries. (ii) The shrinking in Thai labors in manufacturing which arise from various factor, i.e., aging labor, insufficient number of unskilled labor, migrant workers from neighboring countries (Mizuno, 2020), etc. Currently, most of the labors in Thai manufacturing come from the neighboring countries such as Myanmar Lao and Cambodia (Mizuno, 2020). (iii) Due to the wage imbalance between Thailand and its neighbors, many foreign direct investments were encouraged to reallocate their production base to neighboring countries instead. Therefore, even the growth in the industrial sector increases, it does not spill benefit significantly to reduce poverty. **Service sector growth**, the only sector that results found the negative relation (at the 95% level). The growth of services was associated with reductions in poverty because the service sector involves several economic activities (Booth, 2019), employs high skilled labor with higher return and the service sector is considered as a high value-added economic activity which provides higher economic return and other positive externality spillover compared to the industrial sector.

5. Conclusion and Discussion

This paper was developed to find empirical evidence to support the theoretical framework introduced by War, Peter G. (2018). The theoretical framework follows that aggregate and sectoral economic growth can lower the poverty incident. We tested this framework by constructing a classical linear regression model incorporating basic violation assumption diagnosis to ensure that the results are “Best Linear Unbiased Estimator (BLUE)” and independent of multicollinearity, heteroscedasticity, and autocorrelation. We found similar results to Warr Peter (2018); Northrop, (1988); Hainsworth, (1979); that the aggregate growth does reduce the poverty in Thailand. Comparing to Peter Warr (2018), we found additional evidences. First, we supported finding of Peter Warr (2018) that the real price of food has impacts the poverty incidence and the poor’s purchasing power. Second, we agreed that the sectoral growth affected the poverty incidence in Thailand, excepted the fact that the agriculture and industry sector growth. The main reason agriculture growth does not lower the poverty is because of the severe debt-cycle and repayment ability of Thai agriculturists and the price fluctuation in the agriculture sector (both product price and inputs price) that worsen debt-cycle situation of farmers. Our result in line with De Janvry, & Sadoulet, (2010) that agricultural growth might somehow not able to lower poverty due to the difference regional contexts, rural conditions, and limitations. For the further studies, we suggested to take the greater look into more regional data. As well as, using other method to discuss how the service sector growth can lower the poverty incidence in Thailand.

Bibliography

- Abhijit V. Banerjee, & Esther Duflo. (2007). The economic lives of the poor. *Journal of Economic Perspectives*, 21(1), 141-167.
- Astia Dendi et.al. (2004). *Alleviating poverty through local economic development lessons from Nusa Tenggara*. Tenggara Provinces: PROMIS-NT.
- Bassford, T. (2010). *Breaking the cycle of poverty through holistic sustainable community development*. Significant Matters, Inc.
- Booth, A. (2019). *What have we learned? In living standards in Southeast Asia: Changes over the long Twentieth Century, 1900-2015* (pp. 263-284). Amsterdam: Amsterdam University Press. doi:10.2307/j.ctvsr51jr.13
- Casse, T., & Jensen, S. (2009). Do we understand the linkages between economic growth, poverty targets and poverty reduction?. *Review of African Political Economy*, 36(122), 539-553. Retrieved November 6, 2020, from <http://www.jstor.org/stable/27756310>
- CSF. (2016). *Time for a holistic approach to rural poverty*. Retrieved from <http://www.fao.org/cfs/home/blog/blog-articles/article/en/c/447515/>
- CVBN. (2012). *A holistic approach to poverty reduction: livelihood improvement group mechanism*. Retrieved from <http://vcbnetwork.org/library/a-holistic-approach-to-poverty-reduction-livelihood-improvement-group-mechanism>
- Deaton, A. (2008). Income, health, and well-being around the world: Evidence from the gallup world poll. *Journal of Economic Perspectives*, 22(2), 53-72.
- De Janvry, A., & Sadoulet, E. (2010). Agricultural growth and poverty reduction: Additional evidence. *The World Bank Research Observer*, 25(1), 1-20. Retrieved November 6, 2020, from <http://www.jstor.org/stable/40649308>
- Eegunlusi, T. R. (2016). Africa, poverty and forces of change: A holistic approach to perceiving and addressing poverty in Africa. *Scientific Research Publishing, Open Journal of Philosophy*, 6(4), 368-391.
- ESI. (2011). *Local economic development tools, An introduction for municipalities and local economic service providers in Bosnia and Herzegovina*. European Stability Initiative-ESI.

- Feder, G., Gilligan, D., Jacoby, H., Bresciani, F., Onchan, T., & Quizon, J. (2002). Weathering the storm: The impact of the East Asian crisis on farm households in Indonesia and Thailand. *World Bank Research Observer*, 17, 1-20. Retrieved from <https://doi.org/10.1093/wbro/17.1.1>
- Hayes, J. (2005). *prosperitynow*. Retrieved from <https://www.prosperitynow.org/blog/how-use-behavioral-science-help-end-poverty>
- Hainsworth, G. (1979). Economic growth and poverty in Southeast Asia: Malaysia, Indonesia and the Philippines. *Pacific Affairs*, 52(1), 5-41. doi:10.2307/2757764
- Kakwani, N., & Medhi Krongkaew. (1998). *Poverty in Thailand: Defining, measuring and analyzing*. Working Paper No.4, Asian Development Bank and Development Evaluation Division, NESDB.
- Laosutsan, P., Shivakoti, G., & Soni, P. (2019). Factors influencing the adoption of good agricultural practices and export decision of Thailand's vegetable farmers. *International Journal of the Commons*, 13(2), 867-880. doi:10.2307/26819574
- Mahlalela, S. (2014). *Investigating the role of LED as a tool for poverty alleviation in Mbombela Municipality*. Johannesburg: Faculty of Engineering and Built Environment, University of Witwatersrand.
- Mandela, N. (2011). *Nelson Mandela by himself: The authorised book of quotations*.
- Mizuno, A. (2020). Labour migration and relocation of apparel production between Thailand and Myanmar. *Journal of Southeast Asian Economies*, 37(2), 181-198. doi:10.2307/26938872
- NESDB. (2019). *Socio-economic survey of households*. Bangkok: National Statistical Office.
- Northrop, E. (1988). Economic growth and poverty reductions: Important mitigating factors. *Eastern Economic Journal*, 14(4), 349-356. Retrieved November 6, 2020, from <http://www.jstor.org/stable/40325235>
- P. Athukorala, & K. Sen. (2015). Industrialisation, employment and poverty. Forthcoming. In Michael Tribe & John Weiss (Eds.), *Routledge handbook of industrial* (pp. 84- 95).
- Ravallion, M. (2009). *A comparative perspective in Brazil, China and India*. Policy Research Working Paper 5080.

- Somporn Isvilanonda, Ahmad, A., & Hossain, M. (2000). Recent changes in Thailand's rural economy: Evidence from six villages. *Economic and Political Weekly*, 35(52/53), 4644-4649.
- Soontaranurak, K., & Dawson, P. (2015). Rubber acreage supply response In Thailand: A cointegration approach. *The Journal of Developing Areas*, 49(2), 23-38.
- Sukanlaya Choenkwan, Arunee Promkhambut, Fukui Hayao, & A. Terry Rambo. (2016). Does agrotourism benefit mountain farmers? A case study in Phu Ruea District, Northeast Thailand. *Mountain Research and Development*, 36(2), 162-172.
- Sukanlaya Choenkwan, Jefferson Metz Fox, & A. Terry Rambo. (2014). Agriculture in the mountains of Northeastern Thailand: Current situation and prospects for development. *Mountain Research and Development*, 34(2), 95-106.
- United Nation. (2017). *Urging holistic approach to end poverty, non-governmental groups press social development commission to address broad concerns of most vulnerable*. Author.
- Warr, P. (2009). Poverty reduction through long-term growth: The Thai experience. *Asian Economic Papers*, 51-76.
- Warr, P. (2018). Poverty reduction and economic growth In Southeast Asia. *Thammasat Economic Journal*, 1-31.
- Winters et al. (2004, March). Trade liberalization and poverty: The evidence so far. *Journal of Economic Literature*, XLII, 72-115.
- World Bank. (2003). *The poverty reduction strategy initiative*. Washington, D.C.: World Bank.
- World Bank. (2005). *Poverty manual, All, JH Revision*. World Bank group.
- World Bank. (2015). *Household survey data*. World Bank, Development Research Group.
- World Bank. (2017). *It's time for Thailand to get back on track*. World Bank Group.

การนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นและกลวิธีการตั้งชื่อชุด ประจำชาติ ของมิสแกรนด์ ไทยแลนด์ ปี 2018

THE PRESENTATION OF LOCAL IDENTITIES AND NAMING TECHNIQUES OF THAI NATIONAL COSTUME OF MISS GRAND THAILAND 2018

Received: October 9, 2020

Revised: November 23, 2020

Accepted: November 30, 2020

สมิทธิ์ชาติ พุมมา*

Samitcha Pumma*

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

* Lecturer of Thai Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University

* Email : samit.pumma@yahoo.com

* บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง การนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นและกลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินกองทุนวิจัยมหาวิทยาลัยทักษิณ ประเภททุนวิจัยพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยมีการเพิ่มเติมเนื้อหาจากที่เคยตีพิมพ์ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยพายัพ พ.ศ. 2563 เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2563

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ด้านการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นและด้านโครงสร้างภาษา โดยเก็บข้อมูลจากเว็บไซต์การประกวดมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสอบถาม ผลการวิจัย พบว่า กลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 มีจำนวนทั้งสิ้น 10 กลวิธี ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามบุคคล กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามพืช กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสัตว์ กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสิ่งของ กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสถานที่ กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามศิลปะการแสดง กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามกีฬา หรือการละเล่น กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามประเพณี พิธีกรรม หรือเทศกาล กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นหรือวิถีชีวิต และกลวิธีการตั้งชื่อชุดตามตำนาน ประวัติศาสตร์ หรือความเป็นมาของท้องถิ่น ซึ่งแต่ละกลวิธีดังกล่าวมีโครงสร้างการตั้งชื่อที่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: กลวิธีการตั้งชื่อ โครงสร้างการตั้งชื่อชุด ชุดประจำชาติ มิสแกรนด์ไทยแลนด์ปี 2018

Abstract

The objective of this research article aimed to analyze naming techniques and naming structures of Thai national costume of Miss Grand Thailand 2018. Data were collected from of Miss Grand Thailand Pageant 2018 website. Qualitative research method was employed by using participatory observation and enquiry.

The study found that traditional costume naming techniques of Miss Grand Thailand Pageant 2018, ten techniques were found; naming after a person, naming after plant, naming after animal, naming after particular item, naming after place, naming after artistic performance, naming after sport or local play, naming after tradition, ritual or festival, naming after community environment or way of life, and naming after local legend, history or background. Each single naming technique had different structure.

Keywords: Naming Techniques, Naming Structures, National Costume, Miss Grand Thailand 2018

บทนำ

การตั้งชื่อเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นชื่อคน ชื่อพืช ชื่อสัตว์ ชื่อสถานที่ หรือชื่อสิ่งของ เป็นต้น เนื่องจากคนเราต้องใช้ชื่อสิ่งที่ตั้งขึ้นมานั้นเพื่อประโยชน์ในการสื่อสาร ซึ่งชื่อที่ตั้งขึ้นนั้นจะต้องคำนึงถึงกฎเกณฑ์หรือหลักการตั้งชื่อ ความหมาย สังคม วัฒนธรรม และความสะดวกในการสื่อสารด้วย ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า ชื่อบางชื่อมีการใช้คำตีโพร๊ะ แต่เมื่อพจนานุกรมกลับทำให้มีความหมายหยาบคายมาก ชื่อบางชื่อเป็นชื่อต้องห้าม เช่น ใช้ชื่อบุคคลชั้นสูงมาตั้งเป็นชื่อของคนธรรมดา ชื่อบางชื่อที่มาจากตัวละครในวรรณคดี หรือวรรณกรรมไทยที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม มักจะนำมาใช้เป็นคำล้อเลียนหรือคำด่า ดังนั้น จึงไม่ควรนำมาตั้งเป็นชื่อของลูกหลาน นอกจากนี้แล้ว การใช้ถ้อยคำหรือศัพท์แสลงที่หยาบคาย ยาก อ่านยาก ก็จะทำให้การออกเสียงเรียกชื่อนั้น ๆ ได้ลำบาก หรืออาจเรียกผิดก็ได้ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในการสื่อสารตามมา เช่น การรายงานข่าวผิดพลาด เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อสิ่งต่าง ๆ ในภาษาไทยนั้นมีอยู่มากมาย ตัวอย่างเช่น การตั้งชื่อของคนไทย ของวิรัช ศิริวัฒนนะนาวิน (2544) การตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคลในภาษาไทย ของวงเดือน คัยนันท์ (2547) การตั้งชื่อสุนัข ของปัทมา เหมือนสมัย (2562) การเปลี่ยนแปลง การตั้งชื่อหมู่บ้านและอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่สะท้อนผ่านชื่อหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคาม ของมนตรี ศรีราชเลา (2561) การตั้งชื่อร้านค้าในจังหวัดปัตตานี ของนกวัดน์ สาละ (2550) การตั้งชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์ ของกฤตพล วังภูสิต (2555) การตั้งชื่อเรือประมง ในจังหวัดสมุทรสงคราม ของกฤติกา ชูผล (2554) การตั้งชื่อภาพยนตร์ไทย ของชุดิมา บุญอยู่ (2549) การตั้งชื่อยันต์ของคนไทยของกิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ (2551) และการตั้งชื่อเพลงไทย เดิม ของราชันย์ ปรีक्षाและอุมาภรณ์ สังขมาน (2557) เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยเกี่ยวกับการตั้งชื่อดังกล่าวมีวัตถุประสงค์และแนวคิดในการศึกษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือ บางเรื่องเป็นการศึกษาลักษณะภาษา บางเรื่องเป็นการศึกษาภาพสะท้อนสังคมและวัฒนธรรม และบางเรื่องเป็นการศึกษาแนวบรรทัดฐานชาติพันธุ์ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งชื่อสิ่งต่าง ๆ เป็นสิ่งที่มีความน่าสนใจ ดังนั้น จึงมีผู้ศึกษาไว้เป็นจำนวนมากดังกล่าวมาแล้วข้างต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีประเด็น การตั้งชื่ออื่น ๆ ที่น่าสนใจและผลการวิจัยคาดว่าจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้แต่ไม่มีผู้ใดศึกษาไว้ นั่นก็คือ การตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์

การประกวดชุดประจำชาติในเวทีมิสแกรนด์ไทยแลนด์เป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่มีความสำคัญและสามารถดึงดูดความสนใจผู้ชมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากชุดจะต้องมีความสวยงาม แข็งแรง คงทนถาวร และการตั้งชื่อชุดต้องสามารถสะท้อนแนวคิดอัตลักษณ์ท้องถิ่นของแต่ละ จังหวัดได้เป็นอย่างดี ตัวอย่างเช่น ในปี 2018 มีการตั้งชื่อชุดประจำชาติที่น่าสนใจ เช่น ชุดนางเงือกทองคำ: มิสแกรนด์สงขลา ชุด Queen of Rice - ราชนิแห่งท้องทุ่ง: มิสแกรนด์ นครพนม ชุดวีรสตรีศรีล้านนา เกริกเกรียงติเกรียงไกร กลองสะบัดชัย ชัยชนะทั่วหล้า:

มิสแกรนด์เชียงใหม่ และชุดสกุลณาริศรีชัยนาท: มิสแกรนด์ชัยนาท เป็นต้น ผู้วิจัยพบว่า การตั้งชื่อชุดประจำชาติของแต่ละจังหวัดมีความโดดเด่น สามารถสะท้อนความคิด วิถีชีวิต และอัตลักษณ์ท้องถิ่นได้ ตัวอย่างเช่น ชุด มยุเรศสกุลณาริศรีชัยนาท แห่งปักรา ของมิสแกรนด์นครปฐม 2018 สื่อถึงนกยูง ซึ่งถือเป็นราชินีแห่งสัตว์ปีกที่มีความงามที่สุดในโลก และในพุทธประวัติ พระพุทธองค์ก็ทรงเสวยพระชาติเป็นนกยูง ซึ่งเป็นตำนานที่อยู่เคียงคู่กับคนไทยมาช้านาน ทางจังหวัดนครปฐมจึงมีความภาคภูมิใจที่จะหยิบยกสัตว์ที่มีความเป็นสิริมงคลเคียงคู่กับความสวยงาม มานำเสนอในรูปแบบชุดประจำจังหวัด ซึ่งออกแบบโดยห้องเสื้อ star in side (“การประกวดมิสแกรนด์ไทยแลนด์ปี 2018,” 2018)

ผู้วิจัยมีความสนใจและประสงค์จะศึกษาทวิวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 การวิจัยครั้งนี้คาดว่าจะสะท้อนให้เห็นการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นผ่านการออกแบบชุดที่สวยงาม ดึงดูดใจ และสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนออกแบบชุดให้มีความโดดเด่นและเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้ผู้คนสามารถจดจำหรือเป็นการประชาสัมพันธ์ของดีในท้องถิ่นของตนเองสู่สาธารณะได้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ทวิวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ด้านการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นและด้านโครงสร้างภาษา

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาและสังเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการตั้งชื่อคน ชื่อพืช ชื่อสัตว์ ชื่อสถานที่ และชื่อสิ่งของ จากผลงานวิจัยของนักวิจัยหลายท่าน ได้แก่ วิรัช ศิริวัฒนนะนาวิน (2544); วงเดือน คัยนันท์ (2547); ปัทมา เหมือนสมัย (2562); มนตรี ศรีราชเลา (2561); นครวัฒน์ สาระ (2550); กฤตพล วังภูสิต (2555); กฤติกา ชูผล (2554); ชุตติมา บุญอยู่ (2549); กิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ (2551); ราชันย์ ปรีक्षाและอุมาภรณ์ สังขมาน (2557) ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วิรัช ศิริวัฒนนะนาวิน (2544) ศึกษาการตั้งชื่อของคนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของการตั้งชื่อของคนไทย หลักโหราศาสตร์ในการตั้งชื่อของคนไทย ผู้ตั้งชื่อทารก เชื้อนไขในการตั้งชื่อ และความสัมพันธ์ของชื่อบุคคลในครอบครัวเดียวกัน ซึ่งเก็บข้อมูลจากเอกสารและการใช้แบบสอบถาม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ด้านความเป็นมาของการตั้งชื่อของคนไทยสอดคล้องกับค่านิยมและความเชื่อของคนไทยมาทุกยุคสมัย เช่น ความเชื่อเรื่องอำนาจลึกลับ และความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ด้านหลักโหราศาสตร์ของการตั้งชื่อคนไทยมักนิยมใช้หลัก “นามทักษาปกรณ์” ได้แก่ ตั้งชื่อตามอักษรวันเกิด ตั้งชื่อตามนามกำเนิด และตั้งชื่อตามนามปีเกิด ซึ่งทั้งสามหลักแนะนำให้หลีกเลี่ยงตัวอักษรที่เป็นกาลกิณี ในด้านผู้ที่

เป็นคนตั้งชื่อ พบว่ามีหลายบุคคล ได้แก่ บิดามารดา พระภิกษุ ญาติผู้ใหญ่ ผู้รู้ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกำเนิดของทารก โดยบิดามารดาเป็นผู้ตั้งชื่อให้เป็นส่วนใหญ่ ส่วนเงื่อนไขการตั้งชื่อพบว่ามี 9 เงื่อนไข ได้แก่ เพศ หลักโหราศาสตร์ ความหมาย ความไพเราะ ความแปลกใหม่ ชื่อบุคคลในครอบครัว นามสกุล การเลียนแบบ และเสียงที่อาจเกิดปัญหา โดยกลุ่มอายุน้อยมีแนวโน้มว่าจะตั้งชื่อให้มีความแปลกใหม่มากขึ้น ด้านความสัมพันธ์ของบุคคลในครอบครัวเดียวกันพบว่ามีความสัมพันธ์ 4 ประเภท ได้แก่ ความสัมพันธ์ทางเสียง ความสัมพันธ์ทางพยางค์ ความสัมพันธ์ทางคำ และความสัมพันธ์ทางความหมาย

วงเดือน คัยนันท์ (2547) ศึกษาเรื่อง การตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคลในภาษาไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพันธุ์ไม้มงคลในภาษาไทยด้านลักษณะโครงสร้างของชื่อ ความหมาย และความเชื่อของการตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคล ซึ่งเก็บข้อมูลจากชื่อไม้มงคลจำนวน 1,620 ชื่อ ผลการวิจัย พบว่า ด้านโครงสร้างมีสามแบบคือ คำ วลี และประโยค ด้านความหมาย พบว่าชื่อที่มีความหมายมงคลแบ่งออกเป็นสามกลุ่ม คือ ความเจริญ ความสุข และความปลอดภัย ส่วนความหมายอื่น ๆ แบ่งเป็นสามกลุ่ม คือ พันธุ์ไม้ ธรรมชาติ และบุคคล ด้านความเชื่อพบความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ แปลกลักษณะ ดังนี้ ลัทธิศาสนา ไสยศาสตร์ สัตว์ อัญมณี จำนวนและตัวเลข โหราศาสตร์ สี และขวัญ นอกจากนี้ชื่อพันธุ์ไม้มงคลยังแสดงให้เห็นค่านิยมของคนไทยสามด้าน ได้แก่ ค่านิยมเกี่ยวกับความมั่งคั่งร่ำรวย ค่านิยมเกี่ยวกับความปลอดภัย และค่านิยมเกี่ยวกับการมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงและอายุยืน

ปัทมา เหมือนสมัย (2562) ศึกษาเรื่อง การตั้งชื่อสุนัขในประเทศไทย: ภาพสะท้อนสังคมไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความหมายและที่มาของชื่อสุนัขที่คนไทยตั้งตามปัจจัยสังคม 3 ปัจจัย ได้แก่ ช่วงปีที่ตั้งชื่อ เพศของผู้ที่ตั้ง และเพศของสุนัข นอกจากนี้ยังวิเคราะห์ลักษณะสังคม โลกทัศน์และค่านิยมในสังคมไทยที่สะท้อนผ่านความหมายและที่มาของชื่อสุนัข เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ จำนวนข้อมูลทั้งสิ้น 1,325 ชื่อ ผลการวิจัย พบว่า สามารถจัดกลุ่มความหมายและที่มาของชื่อสุนัขได้ 16 กลุ่มความหมาย และ 9 ที่มาของชื่อ ด้านความแตกต่างตามปัจจัยทางสังคม พบว่า ช่วงปีที่ตั้งและเพศของสุนัขเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลด้านความหมายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และช่วงปีที่ตั้งชื่อเป็นปัจจัยเดียวที่มีอิทธิพลด้านที่มาของชื่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนภาพสะท้อนทางสังคมคือสุนัขได้รับสถานภาพสูงขึ้น ใกล้เคียงสถานภาพบุคคลมากขึ้นและได้รับการยกย่องให้เป็นสมาชิกหนึ่งในครอบครัว ส่งผลให้ประเด็นทางสังคมที่สะท้อนจากการตั้งชื่อสุนัขสอดคล้องกับประเด็นทางสังคมที่สะท้อนจากการตั้งชื่อบุคคล

มนตรี ศรีราชเลา (2561) ศึกษาเรื่อง การเปลี่ยนแปลงการตั้งชื่อหมู่บ้านและอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่สะท้อนผ่านชื่อหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อศึกษาความเป็นมาของการตั้งชื่อหมู่บ้าน การเปลี่ยนแปลงการตั้งชื่อหมู่บ้าน และศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่สะท้อนผ่านชื่อของหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเก็บข้อมูลจากเอกสาร

และภาคสนาม ผลการวิจัยพบว่า การตั้งชื่อของหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคามโดยมากจะตั้งชื่อตามสภาพภูมิประเทศ เช่น บ้านกุดไล่จ่อ บ้านกุดปลาตุก บ้านกุดรัง บ้านกุดเวียน และบ้านบ่อใหญ่ ซึ่งชื่อเหล่านี้จะอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ชื่อหมู่บ้านที่เป็นชื่อต้นไม้ก็มีจำนวนมาก เช่น บ้านเขวา บ้านโพธิ์ บ้านชีเหล็ก และบ้านม่วง ด้านการเปลี่ยนแปลงการตั้งชื่อหมู่บ้านและอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่สะท้อนผ่านชื่อหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคาม พบว่า สาเหตุแห่งการเปลี่ยนแปลงเพราะได้รับอิทธิพลจากภาษากลาง เหตุที่เปลี่ยนเนื่องจากความไพเราะ ซึ่งชื่อเดิมเป็นชื่อต้องห้ามตามคำโบราณ และเพราะความเชื่อในเรื่องความหมายของคำ ซึ่งชื่อหมู่บ้านแต่ละชื่อสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของชุมชนทั้งในด้านภูมิศาสตร์และประวัติศาสตร์และความสำคัญของสถานที่แห่งนั้น ๆ

นควัฒน์ สาระ (2550) ศึกษาเรื่องการตั้งชื่อร้านค้าในจังหวัดปัตตานี: ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อร้านค้ากับวิถีชีวิตในชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการตั้งชื่อร้านในเขตศูนย์กลางของสามอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอสายบุรี และอำเภอโคกโพธิ์ และเพื่อวิเคราะห์การสื่อความหมายของชื่อร้านค้าและความสัมพันธ์กับวิถีชีวิตต่าง ๆ ของคนในชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากภาคสนาม รวมทั้งสิ้น 296 ชื่อ ผลการวิจัย พบว่า การตั้งชื่อร้านในจังหวัดปัตตานีมีทั้งการใช้ภาษาเดียวและหลายภาษา ชื่อร้านค้าที่มีหลายภาษาเช่น ภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ ภาษาไทยกับภาษาจีน ภาษาอังกฤษกับภาษามลายู และภาษาไทยกับภาษาจีนกับภาษาอังกฤษ เป็นต้น แนวโน้มของการตั้งชื่อในช่วง พ.ศ. 2540-2549 มีการนำภาษาอังกฤษมาใช้มากขึ้น ด้านโครงสร้างของชื่อร้านค้า พบว่า แบ่งวงความหมายได้เป็นสองแบบคือ โครงสร้างวงความหมายเดียวและโครงสร้างสองวงความหมาย ส่วนด้านความสัมพันธ์ของชื่อร้านค้ากับวิถีชีวิตในชุมชนมี 5 ประการ ได้แก่ สะท้อนความเป็นสังคมผสมผสาน แสดงวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป แสดงความเชื่อเกี่ยวกับความเป็นมงคล สะท้อนความนิยมในสังคมและสะท้อนความคิด ความเชื่อ ของชาวไทยมุสลิม

กฤตพล วังภูสิต (2555) ศึกษาชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์ โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) ที่มาของชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์ และ 2) ลักษณะเด่นของชื่อธุรกิจการค้าและป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์ตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลชื่อธุรกิจการค้าและป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์ ระหว่าง เดือนเมษายน 2554 ถึงเดือนมิถุนายน 2554 ได้ชื่อและป้ายชื่อธุรกิจการค้าจำนวน 766 ชื่อ ในการวิเคราะห์ภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์ ผู้วิจัยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดของ ทอม เฮอริบเนอร์ (2009) ซึ่งได้ปรับปรุงต่อยอดมาจากกรอบการวิเคราะห์องค์ประกอบการสื่อสาร (Speaking) ของ เดลล์ ไฮม์ส์ (1974) มาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับป้ายชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์ ผลการวิจัยพบว่าที่มาที่ใช้ในการตั้งชื่อธุรกิจการค้าสูงสุด 3 อันดับ ได้แก่ ที่มาเกี่ยวข้องกับชื่อเจ้าของธุรกิจการค้า ที่มาเกี่ยวข้องกับชื่อสินค้า/วัสดุ/อุปกรณ์ในธุรกิจการค้า และที่มาเกี่ยวข้องกับลักษณะเด่นเฉพาะของธุรกิจการค้า ส่วนภาษาในการตั้งชื่อธุรกิจการค้าที่มีความถี่

สูงสุดคือ ภาษาอังกฤษพบ 507 ชื่อ นอกจากนี้ พบว่ามีการใช้กลวิธีการเล่นกับภาษาในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การเล่นเสียงสัมผัส การเล่นคำ การเล่นสำนวน การใช้ความเปรียบ ทั้งในการตั้งชื่อธุรกิจการค้าภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผลการวิเคราะห์ป้ายชื่อธุรกิจการค้าและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับป้ายพบว่าป้ายชื่อธุรกิจการค้าในสยามสแควร์มีการใช้ตัวอักษรทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และ ภาษาอื่น ๆ แสดงให้เห็นการใช้ลักษณะพหูภาษาในย่านธุรกิจนี้ ในจำนวนนี้ตัวอักษรที่ใช้ในป้ายสูงสุด 3 อันดับคือตัวอักษรภาษาอังกฤษพบมากที่สุดจำนวน 562 ป้าย รองลงมาคือตัวอักษรภาษาไทย จำนวน 135 ป้าย และตัวอักษรภาษาไทย-ภาษาอังกฤษจำนวน 48 ป้าย

กฤติกา ชูผล (2554) ศึกษาชื่อเรือประมงในจังหวัดสมุทรสงคราม: การศึกษาตามแนววรรณคดีชาติพันธุ์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากลวิธีการตั้งชื่อเรือประมง ความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อเรือประมงในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยเก็บข้อมูลจากภาคสนาม รวมชื่อเรือทั้งสิ้น 350 ชื่อ ผลการวิจัยพบว่า ด้านที่มาและความหมายของชื่อเรือมี 16 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มาและความหมายเกี่ยวกับ เรือประมงลำอื่น ลำดับเรือประมง ประวัติเจ้าของเรือประมง บุคคลที่มีความสัมพันธ์กับเจ้าของเรือประมง ความเชื่อ ความดีงาม เรือและสมรรถนะของเรือ ความเจริญรุ่งเรือง ชัยชนะ ธรรมชาติ ทรัพย์สินและของมีค่า ความเชี่ยวชาญ ประเทศไทย การเกิด ความปลอดภัย และความยิ่งใหญ่ ด้านโครงสร้างทางความหมายของชื่อเรือ พบว่า มีโครงสร้างตั้งแต่ 1 กลุ่มที่มาและความหมายไปจนถึงโครงสร้างทางความหมายแบบ 5 กลุ่มที่มาและความหมาย นอกจากนี้แล้ว ผลการศึกษาดังกล่าวยังสะท้อนความเชื่อและค่านิยมไทยหลายประการ เช่น ความเชื่อเรื่องโชคลาภ ความเชื่อเรื่องตัวเลข ความเชื่อเรื่องสิริมงคล ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ค่านิยมเกี่ยวกับความสำคัญของครอบครัว และค่านิยมความภาคภูมิใจในตนเอง

ชุติมา บุญอยู่ (2549) ศึกษาเรื่อง วิเคราะห์โครงสร้างภาษาและกลวิธีการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทยในช่วง 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2526-พ.ศ. 2545) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษาและกลวิธีการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทย ซึ่งเก็บข้อมูลจากรายชื่อภาพยนตร์ไทยจากหอภาพยนตร์แห่งชาติและสมาคมสมาพันธ์ภาพยนตร์แห่งชาติเป็นจำนวนทั้งสิ้น 842 ชื่อ ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ด้านโครงสร้างของชื่อภาพยนตร์ไทย จะพบระดับวลีมากที่สุด รองลงมาคือโครงสร้างระดับประโยค โครงสร้างระดับคำ และโครงสร้างระดับพยางค์ ตามลำดับ ส่วนด้านกลวิธีการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทยนั้น สามารถพบได้ 3 ลักษณะ คือ กลวิธีด้านเสียง กลวิธีด้านคำ และกลวิธีด้านการเรียบเรียง นอกจากนี้ยังพบว่า ภาพยนตร์บางเรื่องอาจใช้กลวิธีการตั้งชื่อมากกว่าหนึ่งแบบก็ได้

กิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ (2551) ศึกษาเรื่อง การตั้งชื่อยันต์ของคนไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกณฑ์และกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ ศึกษาความหมายของชื่อยันต์ ความเชื่อและค่านิยมที่สะท้อนจากชื่อยันต์ของคนไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากตำรายันต์

จำนวนทั้งสิ้น 727 ชื่อ ผลการวิจัย พบว่า เกณฑ์ที่ใช้ในการตั้งชื่อยันต์มีทั้งสิ้น 5 อย่าง ได้แก่ วิธีการทำและใช้ยันต์ องค์ประกอบของยันต์ ความเชื่อในศาสนา กฎาคมของยันต์ และเกณฑ์อื่น ๆ เกณฑ์ดังกล่าวนำมาใช้เป็นกลวิธีในการตั้งชื่อยันต์ได้ทั้งสิ้น 15 กลวิธี ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 กลวิธีหลัก ได้แก่ การตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์เดียว การตั้งชื่อยันต์โดยใช้สองเกณฑ์ประกอบกัน และการตั้งชื่อยันต์โดยใช้เกณฑ์สามเกณฑ์ประกอบกัน ทั้งนี้กลวิธีในการตั้งชื่อยันต์ตามเกณฑ์ความเชื่อในศาสนาเป็นกลวิธีการตั้งชื่อยันต์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด ในด้านความหมายของชื่อยันต์ สรุปได้ว่า มีการเลือกใช้หน่วยศัพท์ที่มีความหมายทั้งสิ้น 14 ความหมาย ได้แก่ ศาสนาและความเชื่อ กริยาและคุณลักษณะ ทรัพย์สินเครื่องใช้และอาหาร มนุษย์และธรรมชาติ ความดีงามและความเจริญรุ่งเรือง ลำดับและจำนวน ความเป็นใหญ่ชัยชนะและอำนาจ อารมณ์ความรู้สึก ตำแหน่งและทิศทาง คำแยกประเภท โรคภัยและความขัดแย้ง อักษรและชื่อต่าง ๆ คำประกอบความ สถานที่และสิ่งปลูกสร้าง ในด้านภาพสะท้อนความเชื่อและค่านิยมของคนไทยผ่านการตั้งชื่อยันต์ ได้แก่ ความเชื่อเกี่ยวกับพุทธศาสนา ศาสนาฮินดู ศีลางเวตดา ไทโรศาสตร์ ไสยศาสตร์ เครื่องรางของขลัง และค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งที่พึงปรารถนา ราชนันท์ ปรีกษา และอุมาภรณ์ สังขมาน (2557) ศึกษาเรื่อง การตั้งชื่อเพลงไทยเดิม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกความหมายของชื่อเพลงไทยเดิม ซึ่งเก็บข้อมูลจากชื่อเพลงไทยเดิมจำนวนทั้งสิ้น 981 เพลงจากสารานุกรมศัพท์ดนตรีไทยฉบับราชบัณฑิตยสถานจำนวน 3 เล่ม โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้แนวคิดการจำแนกประเภทความหมาย (Categorization) ผลการวิจัยพบว่า ชื่อเพลงไทยเดิมปรากฏทั้งในส่วนหลักและส่วนขยาย มีจำนวนกลุ่มความหมาย 15 กลุ่ม ความหมายที่ปรากฏทั้งในส่วนหลักและส่วนขยาย ได้แก่ ชาติพันธุ์ คำกริยาแสดงอาการและท่าทาง สัตว์ ธรรมชาติ มนุษย์ โลกตามจินตนาการ สถานที่ สิ่งของ และคำแสดงจำนวน ส่วนกลุ่มความหมายที่ปรากฏเฉพาะในส่วนหลัก ได้แก่ ประเภทเพลง ชื่อตัวละคร อาวุธ อวัยวะ โรค และยุคสมัย ส่วนกลุ่มความหมายที่ปรากฏเฉพาะในส่วนขยาย ได้แก่ เครื่องดนตรี ทิศ สี รูปร่าง เพศ และคำบอกลักษณะ และจากการศึกษาครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมไทยที่มีความสัมพันธ์กับต่างประเทศมาตั้งแต่อดีต การเป็นสังคมเกษตรกรรม สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของชาติที่หลากหลาย

จากการศึกษาและสังเคราะห์ความรู้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลด้านกลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมของชาติ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลวิธีการใช้ภาษาและการตั้งชื่อ และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกวดมิสแกรนด์ไทยแลนด์

ขั้นที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ได้แก่ เทปบันทึกการถ่ายทอดการประกวดมิสแกรนด์ไทยแลนด์ตอนชุดประจำชาติปี 2018 ย้อนหลังตั้งแต่วันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2561 ถึง 5 ตุลาคม พ.ศ. 2561 และข้อมูลจากเว็บไซต์ต่าง ๆ เพื่อเป็นการตรวจสอบข้อมูล

ขั้นที่ 3 รวบรวมรายชื่อชุดประจำชาติ คำอธิบายชื่อชุด แนวคิดและความหมายของชุดจากพิธีกรที่เป็นผู้บรรยายรายละเอียดเกี่ยวกับชุดประจำชาติแต่ละชุด ซึ่งผู้วิจัยจัดแบ่งออกเป็น 4 ภาค ตามเกณฑ์การแบ่งจังหวัดของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และการแบ่งตามภูมิภาคของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคกลาง และภาคใต้¹

ขั้นที่ 4 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลชื่อชุด จำนวนทั้งสิ้น 77 ชื่อ

ขั้นที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (ชื่อชุดจำนวนทั้งสิ้น 77 ชื่อ ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้แต่ต้น) ได้แก่

ขั้นที่ 5.1 วิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ด้านการนำเสนอเนื้อหา โดยพิจารณาชื่อชุดประจำชาติแต่ละชื่อและวิเคราะห์ภาพรวมของชื่อนั้นว่ามุ่งเน้นการนำเสนอสิ่งใดมากที่สุด เปรียบเหมือนกับบอกให้ได้ว่านางเอกหรือจุดเด่นของชื่อนี้คืออะไร ชื่อมีความหมายหรือสื่อถึงอะไรเป็นพิเศษ ซึ่งชื่อชุดอาจสื่อถึงบุคคล พืช สัตว์ สิ่งของ สถานที่ หรือสิ่งอื่น ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 5.2 เมื่อผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 5.1 เรียบร้อยแล้ว จากนั้นก็จะวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ด้านโครงสร้างของชื่อชุด โดยพิจารณาจากการจัดวางตำแหน่งของรูปภาษา ความหมายของคำ และเนื้อหาอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ต้องการนำเสนอ ประกอบกัน ซึ่งการวิเคราะห์โครงสร้างหรือองค์ประกอบนี้ พบว่า บางชื่อสามารถตีความได้หลายอย่าง แต่ผู้วิจัยจะตัดสินใจให้เข้ากับหัวข้อที่ใกล้เคียงที่สุด และกลวิธีนี้ถือเป็นกลวิธีย่อยหรือเปรียบเสมือนนางรองประกอบกลวิธีใหญ่ในขั้นตอนที่ 5.1

ขั้นที่ 6 เรียบเรียงข้อมูลให้เป็นระเบียบด้วยวิธีการพรรณนาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยจัดเรียงผลการวิเคราะห์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีหัวข้อ มีคำอธิบาย มีการยกตัวอย่างประกอบ จากนั้นจะสรุปผลเป็นตารางจำนวนข้อมูลต่าง ๆ ที่ปรากฏ เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้อย่างชัดเจน

¹ การแบ่งภาคภูมิศาสตร์ของประเทศไทยเป็น 4 ภาค. สืบค้นเมื่อ 1 ก.ย.61, จาก <http://www.satit.up.ac.th/BBC07/AboutStudent/Sheet/M1/s21101/term1/GeoThaiProvince/pdf/GeoThaiProvince3.pdf>.

ขั้นที่ 7 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และเสนอแนะ โดยผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นจะอภิปรายผลของการวิจัยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ ขั้นที่ 8 เผยแพร่ผลงานวิจัยต่อสาธารณะ

ผลการวิจัย

1. กลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ด้านการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 10 กลวิธีย่อย ได้แก่ กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามบุคคล ร้อยละ 12.99 กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามพืช ร้อยละ 10.39 กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสัตว์ ร้อยละ 18.18 กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสิ่งของ ร้อยละ 22.08 กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสถานที่ ร้อยละ 9.09 กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามศิลปะการแสดง ร้อยละ 5.19 กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามกีฬาหรือการเล่น ร้อยละ 2.60 กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามประเพณี พิธีกรรม หรือเทศกาล ร้อยละ 5.19 กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นหรือวิถีชีวิต ร้อยละ 9.09 และกลวิธีการตั้งชื่อชุดตามตำนาน ประวัติศาสตร์ หรือความเป็นมาของท้องถิ่น ร้อยละ 12.99 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 สรุปกลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติด้านการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่น โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย

ประเภทของกลวิธีการตั้งชื่อ	จำนวน (ชื่อ)	ร้อยละ	ตัวอย่างชื่อชุด/จังหวัด/ ความหมายที่สื่อ
กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสิ่งของ	17	22.08	สยามสะบัดชัย / แพร่สื่อถึง กลองสะบัดชัย
กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสัตว์	14	18.18	สกุณีนารีศรีชัยนาท/ชัยนาท สื่อถึง นกเงือก
กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามบุคคล	10	12.99	วีรธิดีศรีอยุธยาฯ/ พระนครศรีอยุธยาสื่อถึง สมเด็จพระศรีสุริโยทัย
กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามพืช	8	10.39	Prince of sator (สะตอ)/ พังงาสื่อถึง สะตอ
กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสถานที่	7	9.09	สามมูข / ชลบุรี สื่อถึง เขาสามมูข
กลวิธีการตั้งชื่อชุดตาม สภาพแวดล้อมของท้องถิ่น หรือวิถีชีวิต	7	9.09	ประมงไทยสานสัมพันธ์/ สมุทรสงครามสื่อถึง วิถีชีวิต ของชาวประมงสมุทรสงคราม
กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามศิลปะ การแสดง	4	5.19	นาฏยนารีชากังราว/กำแพงเพชร สื่อถึง ระบำชากังราว
กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามประเพณี พิธีกรรม หรือเทศกาล	4	5.19	นพบุชาปราสาทรวงข้าว/ อุตรดิตถ์สื่อถึง ประเพณี บุญปราสาทข้าว
กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามตำนาน ประวัติศาสตร์ หรือความเป็นมา ของท้องถิ่น	4	5.19	สุริยะฉัตรยุทธหัตถี / กาญจนบุรี สื่อถึง ประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ สงครามยุทธหัตถี และ สงครามเก้าทัพ
กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามกีฬาหรือ การเล่น	2	2.60	จุฬานารีศรีรัตนโกสินทร์/ กรุงเทพฯ สื่อถึง การเล่น ว่าวจุฬา
รวม	77	100	

ตารางที่ 2 สรุปกลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติด้านการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นของแต่ละภาค
สรุปได้ดังนี้

ภาค	1. กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามบุคคล	2. กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามพืช	3. กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสัตว์	4. กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสิ่งของ	5. กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสถานที่	6. กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามศิลปะการแสดง	7. กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามกีฬาหรือการละเล่น	8. กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามประเพณี พิธีกรรมหรือเทศกาล	9. กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามสภาพแวดล้อม ของท้องถิ่น หรือวิถีชีวิต	10. กลวิธีการตั้งชื่อชุดตามตำนาน ประวัติศาสตร์ หรือความเป็นมาของท้องถิ่น	รวม	ร้อยละ
เหนือ	2	3	2	5	1	2	0	2	0	0	17	22.08
อีสาน	2	2	4	4	1	1	1	1	2	2	20	25.97
กลาง	5	1	6	5	1	1	1	0	4	2	26	33.77
ใต้	1	2	2	3	4	0	0	1	1	0	14	18.18
รวม	10	8	14	17	7	4	2	4	7	4	77	100
ร้อยละ	12.99	10.39	18.18	22.08	9.09	5.19	2.60	5.19	9.09	5.19		

2. กลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ด้านโครงสร้าง ภาษาของชื่อชุดประจำชาติ แบ่งออกเป็น 4 โครงสร้าง ได้แก่ 1) กลวิธีการตั้งชื่อชุดเพียง โครงสร้างเดียว หมายถึง ชื่อชุดประจำชาติที่มีโครงสร้างหรือองค์ประกอบของชื่อชุด และ นำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นที่โดดเด่นเพียงอย่างเดียว คิดเป็นร้อยละ 19.48 2) กลวิธีการตั้งชื่อ ชุดแบบสองโครงสร้าง หมายถึงชื่อชุดประจำชาติที่มีโครงสร้างหรือองค์ประกอบของชื่อชุด สองโครงสร้าง คิดเป็นร้อยละ 58.44 3) กลวิธีการตั้งชื่อชุดแบบสามโครงสร้าง หมายถึง ชื่อชุดประจำชาติที่มีโครงสร้างหรือองค์ประกอบของชื่อชุดสามโครงสร้าง คิดเป็นร้อยละ 18.18 และ 4) กลวิธีการตั้งชื่อชุดแบบสี่โครงสร้าง หมายถึง ชื่อชุดประจำชาติที่มีโครงสร้างหรือ องค์ประกอบของชื่อชุดสามโครงสร้าง คิดเป็นร้อยละ 3.90 ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3 สรุปกลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ด้าน
โครงสร้างภาษา ดังนี้

ชนิดของกลวิธี	จำนวน (ชื่อ)	ร้อยละ	ตัวอย่างชื่อ/ จังหวัด	โครงสร้างกลวิธีที่ใช้ ตั้งชื่อตาม
กลวิธีการตั้งชื่อชุดเพียง โครงสร้างเดียว	15	19.48	สุสานหอยล้านปี/ กระบี่	สถานที่
กลวิธีการตั้งชื่อชุด แบบสองโครงสร้าง	45	58.44	สกลนคร งามดารา /สกลนคร	สถานที่ + ประเพณี พิธีกรรม หรือเทศกาล
กลวิธีการตั้งชื่อชุด แบบสามโครงสร้าง	14	18.18	วีระสตรีศรีล้านนา เกริกเกียรติเกรียงไกร กลองสะบัดชัย ชัยชนะทั่วหล้า/ เชียงใหม่	บุคคล + สถานที่ + สิ่งของ
กลวิธีการตั้งชื่อชุด แบบสี่โครงสร้าง	3	3.90	ราชินีแห่งบุปผา เทพธิดาสามฤดู/เลย	บุคคล + พืช + บุคคล + สภาพแวดล้อมของ ท้องถิ่นหรือวิถีชีวิต
รวม	77	100		

ตารางที่ 4 สรุปกลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ด้าน
โครงสร้างภาษาแต่ละภาค มีดังนี้

ภาค	กลวิธีการตั้ง ชื่อชุดเพียง โครงสร้างเดียว	กลวิธีการตั้ง ชื่อชุดแบบสอง โครงสร้าง	กลวิธีการตั้ง ชื่อชุดแบบสาม โครงสร้าง	กลวิธีการตั้ง ชื่อชุดแบบสี่ โครงสร้าง	รวม (ชื่อ)	ร้อยละ
เหนือ	3	10	4	0	17	22.08
อีสาน	5	12	2	1	20	25.97
กลาง	4	16	5	1	26	33.77
ใต้	3	7	3	1	14	18.18
รวม	15	45	14	3	77	100
ร้อยละ	19.48	58.44	18.18	3.90		

บทสรุปและอภิปรายผล

1. กลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ด้านการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่น พบทั้งสิ้น 10 กลวิธีย่อย กลวิธีที่พบมากที่สุดคือ การตั้งชื่อชุดตามสิ่งของ พบ 17 ชุด รองลงมาคือการตั้งชื่อชุดตามสัตว์ พบ 14 ชุด อันดับที่สามคือ การตั้งชื่อชุดตามบุคคล พบ 10 ชุด ส่วนที่พบน้อยที่สุดคือ การตั้งชื่อชุดตามกีฬาหรือการละเล่น พบ 2 ชุด จากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า ผู้ออกแบบชุดนิยมใช้กลวิธีการตั้งชื่อชุดด้านการนำเสนอเนื้อหาตามสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวและเป็นรูปธรรมมากกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรม และชื่อของชุดจะมีสัมพันธ์กับการนำเสนอ อัตลักษณ์ท้องถิ่นหมวดต่าง ๆ เช่น ภาคเหนือนิยมนำเสนอเกี่ยวกับ ศิลปะ ดนตรี การพ่อน้ำ และสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา ภาคอีสานนิยมนำเสนอเกี่ยวกับผ้าทอ และประเพณีต่าง ๆ ที่มีการจัดขึ้น ภาคกลางนิยมนำเสนอเกี่ยวกับวรรณกรรม ประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญ ส่วนภาคใต้นิยมนำเสนอเกี่ยวกับความสวยงามของธรรมชาติ เช่น ภูเขา ทะเล และหาดทราย

2. กลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ ปี 2018 ด้านโครงสร้าง ภาษา พบทั้งสิ้น 4 กลวิธีย่อย กลวิธีที่พบมากที่สุดคือ กลวิธีการตั้งชื่อชุดแบบสองโครงสร้าง พบ 45 ชุด รองลงมาคือ กลวิธีการตั้งชื่อชุดเพียงโครงสร้างเดียว พบ 15 ชุด อันดับที่สามคือ กลวิธีการตั้งชื่อชุดแบบสามโครงสร้าง พบ 14 ชุด ซึ่งจะเห็นได้ว่า อันดับที่สองและอันดับที่สามมีจำนวนใกล้เคียงกันมาก และอันดับสุดท้ายคือ กลวิธีการตั้งชื่อชุดแบบสี่โครงสร้าง พบเพียง 3 ชุด จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ทราบว่า ผู้ออกแบบมักตั้งชื่อชุดแบบสองโครงสร้างมากที่สุด และเป็นลักษณะเช่นนี้ทั้งสี่ภาค ซึ่งถือเป็นลักษณะที่โดดเด่น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโครงสร้างแบบสองส่วนนั้นไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป จึงเป็นลักษณะกลวิธีการตั้งชื่อชุดที่เหมาะสมที่สุด เพราะผู้ชมผู้ฟังสามารถเข้าใจและจดจำชื่อชุดได้ง่าย

3. จากผลการวิเคราะห์กลวิธีการตั้งชื่อด้านเนื้อหาและโครงสร้าง ทำให้เห็นว่า กลวิธีการตั้งชื่อชุดมีความหลากหลายและแตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ตั้งชื่อชุดสามารถเลือกใช้กลวิธีนำเสนอด้านเนื้อหาอย่างใดก็ได้ ในจำนวน 10 กลวิธีหลัก จากนั้นจะเลือกโครงสร้างว่าจะใช้โครงสร้างแบบหนึ่ง สอง สาม หรือสี่โครงสร้าง (ไม่เกินสี่โครงสร้าง เพราะชื่อจะยาวมากเกินไป) และถ้าใช้โครงสร้างหรือมีกลวิธีย่อยนั้น จะวางตำแหน่งกลวิธีย่อยเหล่านั้นไว้อย่างไร ตัวอย่างเช่น ชื่อชุดนาฏยนารีชากังราว มีการเลือกใช้โครงสร้างแบบสามโครงสร้าง ชื่อชุดบุรณฆวนารี มีการใช้โครงสร้างแบบสองโครงสร้าง และชื่อชุด สุธานหอยล้านปี มีการใช้โครงสร้างแบบโครงสร้างเดียว

4. ผลการวิจัยที่ได้ครั้งนี้มีความสอดคล้องและเป็นการต่อยอดองค์ความรู้จากงานวิจัยเรื่องต่าง ๆ ที่ได้อ้างอิงไว้แต่ต้น ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับการตั้งชื่อคน ชื่อพืช ชื่อสัตว์ ชื่อสถานที่ และชื่อสิ่งของ จากผลงานวิจัยของนักวิจัยหลายท่าน ได้แก่ วิรัช ศิริวัฒนะนาวิณ (2544); วงเดือน คัยนันท์ (2547); ปัทมา เหมือนสมัย (2562); มนตรี ศรีราชเลา (2561);

นควัฒน์ สาระ (2550); กฤตพล วังภูสิต (2555); กฤติกา ชูผล (2554); ชุตติมา บุญอยู่ (2549); กิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ (2551); ราชนันท์ ปรีกษาและอุมาภรณ์ สังขมาน (2557) ซึ่งผลการศึกษามีความสอดคล้องในแง่ที่ว่า การตั้งชื่อมักนิยมใช้คำที่มีความหมายดี มีความไพเราะ ชื่อไม่สั้นหรือยาวจนเกินไป และสามารถจดจำได้ง่าย

5. การตั้งชื่อชุดถือเป็นศิลปะด้านภาษาอย่างหนึ่ง ผู้ตั้งชื่อชุดต้องรู้ว่า ชุดนั้นต้องการสื่ออะไร ต้องเลือกกลวิธีด้านเนื้อหาเป็นหลักก่อน ซึ่งกลวิธีด้านเนื้อหา ก็คือการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นที่โดดเด่น เปรียบเสมือนเป็นนางเอก จากนั้นจึงพิจารณาโครงสร้างภาษา ซึ่งจะต้องเลือกที่จะนำหมวดใดมาตั้งชื่อ จะใช้กี่หมวด และจะวางหมวดต่าง ๆ ไว้ตำแหน่งไหนดี จะอยู่หน้าหรือหลัง ซึ่งเป็นเรื่องการจัดวางโครงสร้างหรือองค์ประกอบของชื่อให้มีความสวยงาม เหมาะสม ด้านโครงสร้างภาษาของชื่อนี้เปรียบเสมือนเป็นนางรอง ผู้ช่วยนางเอก เพื่อนนางเอก หรือคนรอบข้างนางเอก ซึ่งบางชุดอาจมีนางเอกคนเดียว แต่บางชุดก็อาจมีนางรองด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ชื่อชุดสื่อความได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เนื่องจากนางเอกคนเดียวอาจมีความคลุมเครือ ดังนั้นจึงต้องมีตัวช่วยหรือที่ปรึกษาด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นและกลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของมิสแกรนด์ไทยแลนด์ปี 2019 และนำมาเปรียบเทียบกัน เพื่อให้เห็นพัฒนาการด้านการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นและกลวิธีการตั้งชื่อชุด
2. ศึกษาการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นและกลวิธีการตั้งชื่อชุดประจำชาติของการประกวดนางงามเวทีอื่น ๆ ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และสามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถประชาสัมพันธ์ให้ผู้ออกแบบชุดประจำชาติที่ใช้ในการประกวดเวทีต่าง ๆ ได้รับทราบทั้งนี้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและจัดทำชุดให้มีความเหมาะสม สวยงาม และเข้าถึงผู้ชมได้เป็นอย่างดี ดังนี้

1. การศึกษาครั้งนี้ทำให้ผู้วิจัยค้นพบว่า การตั้งชื่อชุดประจำชาติที่ดีและเหมาะสมสำหรับใช้ประกวด มิสแกรนด์ไทยแลนด์นั้น ผู้ออกแบบชุดควรคำนึงถึงหลักต่าง ๆ เช่น ภาษาที่ใช้ในการตั้งชื่อ ควรใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ไม่ควรใช้คำศัพท์ภาษาบาลี-สันสกฤตมากเกินไป เพราะบางครั้งผู้รับสารอาจสะกดผิด พิมพ์ผิด หรือตีความหมายผิดพลาดได้ เนื่องจากมีผู้รับสารที่เป็นชาวบ้านหรือชาวต่างชาติด้วย ผู้วิจัยเห็นว่าภาษาที่สวยงามแต่สื่อสารได้ไม่ดี ย่อมเกิดประโยชน์น้อยกว่าภาษาธรรมดาแต่สื่อสารได้เข้าใจมากกว่า ตัวอย่างเช่นชื่อชุด

“วารินทร์ กบินทร์พล” ซึ่งหมายถึง ลพบุรีที่เป็นเมืองทหารและเมืองลิง หรือเมืองของทหารที่เป็นลิงในเรื่องรามเกียรติ์ ซึ่งคำว่า วารินทร์ มีความหมายได้หลายแบบ ดังนั้นถ้าใช้คำนี้อาจก่อให้เกิดความสับสนได้ จึงควรเปลี่ยนคำให้สื่อความที่ชัดเจนกว่านี้ ซึ่งจะทำให้ผู้รับสารเข้าใจได้ง่ายยิ่งขึ้นข้อเสนอแนะของการวิจัย

2. ความยาวของชื่อไม่ควรสั้นหรือยาวจนเกินไป ควรให้มีขนาดพอดี ควรมีคำหลักเพื่อแสดงอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ต้องการนำเสนอ จากนั้นอาจจะมีคำขยายความที่บ่งบอกความสวยงาม ความยิ่งใหญ่ หรือลักษณะอื่น ๆ ที่ต้องการจะสื่อสารเพิ่มเติม ตัวอย่างชื่อชุดที่ดี เช่น “สยามสะบัดชัย” “ประมงไทยสานสัมพันธ์” “วิหคเทิรลม” “เนรมิตผ้า” “สกลนครงามดารา” “เสน่ห์แห่งภูษาอำนาจเจริญ” และ “เงางามแห่งวรรณกรรม” ซึ่งชื่อเหล่านี้มีขนาดยาวพอดี และเลือกใช้คำที่คนทั่วไปพอจะเข้าใจได้

3. การตั้งชื่อที่มีขนาดสั้นเกินไป บางชื่อสามารถสื่อความหมายได้หลายอย่าง ดังนั้น ควรมีคำขยายเพิ่มเติมให้มากยิ่งขึ้น เช่น “สามมุข” สิ่งที่ต้องการเน้นคือตำนานรักของหญิงสาวชื่อ “สามมุข” หรือจะเน้นเกี่ยวกับความเชื่อ ความศักดิ์สิทธิ์ที่เขาสามมุข ก็ควรเพิ่มคำขยายให้ชัดเจนยิ่งขึ้นจะดีกว่า

4. นอกจากนี้แล้ว ควรตั้งชื่อโดยใช้คำที่สื่อถึงความสวยงาม ทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกสบายกาย สบายใจ ไม่ควรใช้คำที่เกี่ยวกับสงคราม หรือความรุนแรงมาตั้งชื่อ ดังนั้นผู้ออกแบบชุดควรหาที่ปรึกษาด้านการตั้งชื่อชุด ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้เรื่องภาษาเป็นอย่างดี เนื่องจากทุกคนเชี่ยวชาญไม่เหมือนกัน ดังนั้นการได้รับคำปรึกษาที่ดีก็จะช่วยทำให้การนำเสนอชุดที่ตนเองลงทุนลงแรงออกแบบมาประสบความสำเร็จได้ดียิ่งขึ้น

5. เนื้อหาอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่ต้องการนำเสนอและกลวิธีการตั้งชื่อชุดควรมีความสัมพันธ์กัน ผู้วิจัยพบว่า ผู้ออกแบบชุดบางจังหวัดมีการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นหลายชนิด แต่ใช้ชื่อชุดไม่สอดคล้องกับเนื้อหาที่ต้องการจะสื่อ หมายความว่า ชื่อชุดไม่ครอบคลุมอัตลักษณ์ท้องถิ่นทั้งหมด ซึ่งกรณีเช่นนี้อาจจะทำให้ผู้รับสารสับสนได้ ตัวอย่างเช่น ชุดประจำชาติของจังหวัดชัยภูมิ ชื่อชุด ธิดาพญาแล จะมีการนำเสนออัตลักษณ์ท้องถิ่นด้านประเพณีบุญเดือน 6 และผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์อีสาน ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับชื่อชุด เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กฤตพล วังภูสิต. (2555). *ชื่อธุรกิจการค้าในย่านสยามสแควร์ : การศึกษาตามแนวภูมิทัศน์เชิงภาษาศาสตร์* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กฤตติกา ชูผล. (2554). *ศึกษาชื่อเรือประมงในจังหวัดสมุทรสงคราม : การศึกษาตามแนววรรณคดี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- การแบ่งภาคภูมิศาสตร์ของประเทศไทยเป็น 4 ภาค. สืบค้น 1 กันยายน 2561, จาก <http://www.satit.up.ac.th/BBC07/AboutStudent/Sheet/M1/s21101/term1/GeoThaiProvince/pdf/GeoThaiProvince3.pdf>
- การประกวดมิสแกรนด์ไทยแลนด์. สืบค้น 1 กันยายน 2561, จาก <https://www.missgrandthailand.com/about-us>
- การประกวดมิสแกรนด์ไทยแลนด์ปี 2018. สืบค้น 1 กันยายน พ.ศ. 2561, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/มิสแกรนด์ไทยแลนด์_2018
- กิตติพัฒน์ เพ็ชรทองนะ. (2551). *ศึกษาการตั้งชื่อยี่ห้อของคนไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชุตินา บุญอยู่. (2549). *วิเคราะห์โครงสร้างภาษาและกลวิธีการตั้งชื่อภาพยนตร์ไทยในช่วง 2 ทศวรรษ (พ.ศ. 2526 - พ.ศ. 2545)* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นควัฒน์ สาระ. (2550). *การตั้งชื่อร้านค้าในจังหวัดปัตตานี: ความสัมพันธ์ระหว่างชื่อร้านค้ากับวิถีชีวิตในชุมชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนตรี ศรีราชเลา. (2561). *การเปลี่ยนแปลงการตั้งชื่อหมู่บ้านและอัตลักษณ์ท้องถิ่นที่สะท้อนผ่านชื่อหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคาม*. สืบค้น 1 พฤษภาคม 2562, จาก [file:///C:/Users/Administrator/Downloads/166757-Article%20Text-466427-1-10-20190117%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/Administrator/Downloads/166757-Article%20Text-466427-1-10-20190117%20(2).pdf)
- ราชันย์ ปรีक्षा, และอุมาภรณ์ สังขมาน. (2557). *การตั้งชื่อเพลงไทยเดิม*. *วารสารวจนะ*, 2(2), 1-23.
- วงเดือน คัยนันท์. (2547). *การตั้งชื่อพันธุ์ไม้มงคลในภาษาไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิรัช ศิริวัฒนนะนาวิ. (2544). *การตั้งชื่อของคนไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน

THE NEEDS OF ENGLISH COMPETENCY DEVELOPMENT OF TOURISM PERSONNEL IN MUENG DISTRICT: CASE OF NAN PROVINCE

นิลุบล ศรีเทพ*

Nilubon Srithep*

* อาจารย์ประจำหมวดวิชาศึกษาทั่วไป วิทยาลัยน่าน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

* Lecturer in General Education Program, Nan College, Uttaradit Rajabhat University

* Email: nilubon.wor@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) สำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านทักษะและด้านเนื้อหาสาระของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน และ 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวและแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างคือบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน 120 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษด้านทักษะการพูดมากที่สุด รองลงมาคือทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนตามลำดับ ส่วนความต้องการพัฒนาด้านเนื้อหาสาระ มีความต้องการพัฒนาเรื่องการต้อนรับและเชื้อเชิญ การบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ การทักทายและแนะนำตัว การให้คำแนะนำ และการบอกทิศทางและสถานที่ตั้ง ด้านปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกัน 5 ปัจจัย คือ อายุ อาชีพ การศึกษา ประสบการณ์ และวัตถุประสงค์ในการใช้ภาษาอังกฤษ ส่วนปัจจัยด้านเพศไม่มีความแตกต่าง

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษ การท่องเที่ยว การพัฒนา

Abstract

The objectives of this research were 1) to survey the needs of English competency development of tourism personnel in Mueng District, Nan Province in terms of content and skills, and 2) to compare personal factors that affect the needs to develop English language proficiency of tourism personnel in Mueng District, Nan Province. The research instrument was a questionnaire on the needs of English competency development of tourism personnel in Mueng District, Nan Province. The sample of this study was 120 individuals involved in tourism activities in Mueng District, Nan Province. The research found that tourism personnel in Mueng District, Nan Province wanted to improve their speaking skills, listening skills, reading skills, and writing skills respectively. The needs to develop English content were the content of welcoming and invitations, describing places, greeting

and introducing, giving suggestions, and giving locations and directions. Five personal factors that affected the needs to develop English language proficiency were age, occupation, education, experience, and purpose of using English. There was no difference in the factor of gender.

Keywords: English, Tourism, Development

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ ถือได้ว่าเป็นกลไกหลักในการรักษาเสถียรภาพและการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศให้มั่นคง ประเทศไทยตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นแหล่งรายได้และการจ้างงานที่จะช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้กับชุมชนและสังคม จากการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนและศักยภาพในการพัฒนาตามวงจรการท่องเที่ยวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเพื่อจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 ด้านความพึงพอใจในการท่องเที่ยวพบว่าประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมที่หลากหลาย อีกทั้งบุคลากรไทยมีความโดดเด่นด้านการบริการแต่ยังมีปัญหาในเรื่องความสามารถทางภาษาซึ่งจะส่งผลกระทบต่อศักยภาพของการท่องเที่ยวไทยในอนาคต หากยังไม่มีมาตรการด้านการบริหารจัดการอย่างเร่งด่วนเพื่อรักษาระดับความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564 ยุทธศาสตร์ที่ 3 มุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีศักยภาพสูงขึ้นทั้งในด้านคุณภาพ ความรู้ความสามารถระดับทักษะทั่วไป ทักษะการบริหารและทักษะเฉพาะทาง เพื่อรองรับความต้องการบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับนักท่องเที่ยว สนับสนุนการพัฒนาประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพโดยแนวทางพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวจะเน้นส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องความต้องการตลาดแรงงาน สร้างแรงจูงใจให้ผู้ประกอบการ สนับสนุนบุคลากรให้มีสมรรถนะขั้นพื้นฐานตามตำแหน่งงานและได้รับการฝึกอบรมที่ได้มาตรฐานสากล (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา [กก], 2560)

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่อยู่ในแผนกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ตามยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย โดยเป็นหนึ่งในพื้นที่ “12 เมืองต้องห้าม..พลาด” ที่รัฐบาลจะส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งการพัฒนา พื้นฟู และเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งยกระดับความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตามยังคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนไว้ เนื่องจากจังหวัดน่านเป็น

จังหวัดที่มีศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณีที่หลากหลาย มีสถาปัตยกรรมโบราณสถานในชุมชนหลายแห่งจึงต้องอนุรักษ์ให้คงไว้ควบคู่ไปกับการพัฒนา จากรายงานข้อมูลสถานพักแรมห้องพัก ผู้เยี่ยมเยือน และรายได้จากการท่องเที่ยวประจำปี พ.ศ. 2561 พบว่า สถานที่พักแรมในจังหวัดน่าน มีจำนวนห้องพัก 2,951 ห้อง มีผู้ที่ประกอบอาชีพในที่พักแรมและบริการด้านอาหารจำนวน 10,109 คน ผู้ประกอบอาชีพด้านศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ จำนวน 1,642 คน มีนักท่องเที่ยวจำนวน 777,615 คน นักทัศนจร จำนวน 172,329 คน และรายได้จากการท่องเที่ยว จำนวน 2,671.12 ล้านบาท เมื่อเปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจากปี พ.ศ. 2559-พ.ศ. 2561 พบว่า มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2559 มีจำนวน 14,911 คน ปี พ.ศ. 2560 มีจำนวน 17,361 คน และปี พ.ศ. 2561 มีจำนวน 18,321 ตามลำดับ (สำนักงานสถิติจังหวัดน่าน, 2562) จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่านักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดน่านมากขึ้น เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด บุคลากรด้านการท่องเที่ยวจึงควรได้รับการพัฒนาศักยภาพด้านทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากล หากผู้ประกอบการและบุคลากรที่ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน มีความพร้อมในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศโดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลาง จะทำให้จังหวัดน่านมีโอกาสในการขยายตัวด้านธุรกิจการท่องเที่ยวได้มากขึ้น เนื่องจากมีความพร้อมด้านบุคลากรในการต้อนรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งระดับความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษให้เป็นที่เข้าใจระหว่างผู้ให้บริการและผู้ให้บริการล้วนเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น ทั้งนี้เพื่อสร้างความสุขและความสบายใจแก่ผู้มาเยือนและความมั่นใจแก่ผู้เป็นเจ้าของบ้าน (กก, 2560)

เนื่องด้วยภาษาอังกฤษมีความสำคัญในธุรกิจการท่องเที่ยว จึงมีผู้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาความต้องการภาษาอังกฤษและการศึกษาเพื่อพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษในด้านการท่องเที่ยว ดังเช่น มินตรา ไชยชนะ, สรศักดิ์ เชื้อชาวนุ, และสุตารัตน์ ทองเนตร (2559, น. 321) ศึกษาปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานต้อนรับในโรงแรมจังหวัดน่านในทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่าปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยปัญหาทักษะการพูดและทักษะการฟังอยู่ในระดับมากที่สุด สุภิตา กาพลสินธุ์ (2558, น. 1-22) ศึกษาเรื่อง ความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในพื้นที่ท่องเที่ยวภาคใต้ของประเทศไทย ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2558 พบว่ามีความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะอยู่ในระดับมาก วราพร พูลเกษ, วนุชชิตา สุภักวนิช, และอิตติพล วิมุกตานนท์ (2558, น. 86-91) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านโคกโค้ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ มีความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการต้อนรับนักท่องเที่ยว การแนะนำเกี่ยวกับที่พักโฮมสเตย์ แหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านโฮมสเตย์ วัฒนธรรมประเพณี และอาหารท้องถิ่น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน เพื่อทราบข้อมูลความต้องการของบุคลากรที่ทำงานด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน เกี่ยวกับระดับความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในด้านทักษะและด้านเนื้อหาสาระ เพื่อนำผลการวิจัยมาจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อจัดทำหลักสูตรอบรมภาษาอังกฤษที่สอดคล้องกับความต้องการของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านทักษะและเนื้อหาสาระของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมในบทความนี้ ผู้วิจัยทบทวนใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ความสำคัญของภาษาอังกฤษในธุรกิจการท่องเที่ยว 2) ความต้องการทักษะภาษาอังกฤษ และ 3) การวิเคราะห์ความต้องการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความสำคัญของภาษาอังกฤษในธุรกิจการท่องเที่ยว

ภาษาอังกฤษได้รับการยอมรับว่าเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ ผู้ที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษจะมีโอกาสในการประกอบธุรกิจและเป็นที่ต้องการของสถานประกอบการในธุรกิจการท่องเที่ยว บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวล้วนมีโอกาสใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารกับชาวต่างประเทศด้วยกันทั้งนั้น ขึ้นอยู่กับว่าบทบาทในตำแหน่งงานของตนจะเอื้อให้ใช้ทักษะภาษาอังกฤษในด้านใดบ้าง ผู้ที่ทำงานส่วนหน้า เช่น พนักงานต้อนรับ พนักงานขายของที่ระลึก เจ้าหน้าที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และตำรวจท่องเที่ยว มีแนวโน้มที่จะใช้ทักษะการฟังและการพูดมากกว่าผู้ที่ทำงานในส่วนหลังสำนักงาน แม้กระทั่งผู้บริหารระดับต่าง ๆ ที่จะมีโอกาสใช้ทักษะการอ่านและการเขียนเพิ่มเข้าไปด้วย ดังนั้นการเตรียมความพร้อมด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศยังคงเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จุดอ่อนประการแรกของคนไทย ที่จะต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน คือทักษะด้านภาษาต่างประเทศ บุคลากรในภาคการท่องเที่ยวของไทยนั้นหลายคนยังสื่อสารภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาสากลของโลกในการสื่อสารได้ไม่คล่อง แม้ว่าบางตำแหน่งงานไม่ได้สื่อสารกับนักท่องเที่ยวมากนัก แต่อาจมีบางสถานการณ์ที่ต้องสื่อสารกับนักท่องเที่ยว จุดอ่อนข้อนี้ถ้ายังไม่แก้ไขจะทำให้ภาคการท่องเที่ยว

ไทยเสียเปรียบประเทศเพื่อนบ้านเป็นอย่างมาก (“ธุรกิจท่องเที่ยวไทยพร้อมรับ AEC หรือยัง?”, ม.ป.ป.) บุคลากรที่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในธุรกิจการท่องเที่ยว นั้น ส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ทำงานในสำนักงานส่วนหน้า เช่น พนักงานต้อนรับ พนักงานขายของที่ระลึก เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลการท่องเที่ยว ตำรวจท่องเที่ยว พนักงานขับรถ พนักงานยกกระเป๋า เป็นต้น รูปแบบของภาษาที่ใช้จะเป็นภาษาสุภาพ ในงานบริการโรงแรมพนักงานของโรงแรมจำเป็นต้องสุภาพและให้เกียรติแขกที่เข้าพักเป็นพิเศษ ดังนั้นภาษาอังกฤษที่พนักงานต้อนรับของโรงแรมสนทนากับแขกควรเลือกใช้ภาษาที่สุภาพมากกว่าภาษาอังกฤษที่ใช้ในการสนทนาทั่วไป (ธวัชรธรณ์ กำคำ, 2562, น. 63) จึงอาจกล่าวได้ว่าในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หน่วยงานส่วนใหญ่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จำเป็นต้องใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร รูปแบบของภาษาที่ใช้ในแต่ละสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถจำแนกเป็นการใช้ทักษะการฟังและทักษะการพูดเพื่อการทักทาย ต้อนรับ แนะนำตัว การพูดให้ข้อมูล การเสนอแนะทาง การแนะนำ การบอกทิศทาง การเจรจาต่อรอง และการแสดงความคิดเห็นการใช้ทักษะการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ การอ่านเพื่อหาข้อมูล และการใช้ทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร เช่น การเขียนจดหมาย หรืออีเมลในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร

2. ความต้องการทักษะภาษาอังกฤษ

สุนิดา ปานดำรงสถิต (2556) กล่าวว่า ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หน่วยงานส่วนใหญ่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จำเป็นต้องใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร ความต้องการทักษะภาษาอังกฤษที่ใช้ในแต่ละสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถจำแนกเป็นทักษะได้ ดังนี้

1. ทักษะการฟังและทักษะการพูด จะนำไปใช้ในการทักทาย ต้อนรับ แนะนำตัว การพูดให้ข้อมูล การเสนอแนะทาง การแนะนำ การบอกทิศทาง การเจรจาต่อรอง และการแสดงความคิดเห็น

2. ทักษะการอ่าน จะเป็นการอ่านเพื่อจับใจความสำคัญ การอ่านเพื่อหาข้อมูล เช่น การอ่านแผ่นพับ บทความ ข้อบังคับ ประกาศ ตาราง และโฆษณา

3. ทักษะการเขียน จะเป็นทักษะการเขียนเพื่อการสื่อสาร เช่น การเขียนจดหมาย หรืออีเมลในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร การเขียนขอบคุณหรือขอโทษ การเขียนยืนยันการจองห้องพัก การเขียนเกี่ยวกับการซื้อ-ขาย ซึ่งทักษะการเขียนจะอยู่ในระดับสูง เพราะจะใช้สำนวนภาษาที่ค่อนข้างเป็นทางการ

Hutchinson and Waters (อ้างถึงใน เสน่ห์ เดชะวงศ์, 2557, น. 12) ได้อธิบายถึงความต้องการทักษะภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะทางว่าเกิดขึ้นโดยมีเหตุผลหลัก 3 ประการ คือ

1. ความต้องการของโลกยุคใหม่ มีการขยายตัวด้านเทคโนโลยีและเศรษฐกิจหลังสงครามโลกครั้งที่2ทำให้เกิดความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสาร
2. การปฏิวัติทางภาษาศาสตร์ โดยจุดมุ่งหมายของภาษาศาสตร์ได้เปลี่ยนจากการอธิบายกฎเกณฑ์ทางภาษามาเป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์จริง ซึ่งลักษณะการใช้ภาษาของบุคคลในอาชีพต่าง ๆ มีความแตกต่างกันทำให้เกิดการพัฒนาการเรียนภาษาตามความต้องการของบุคคลเฉพาะกลุ่ม
3. การให้ความสำคัญกับผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความต้องการ ความสนใจและความจำเป็นในการใช้ภาษาแตกต่างกัน ดังนั้นภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะทางจึงเกิดขึ้นเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนและทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น

3. การวิเคราะห์ความต้องการ

3.1 กระบวนการวิเคราะห์ความต้องการ

Hutchinson and Waters (1994) กล่าวถึง การวิเคราะห์หาความต้องการของผู้เรียนก่อนการจัดทำหลักสูตรเป็นเรื่องที่จำเป็นต้องทำ ทั้งนี้เพื่อสำรวจหาแนวทางการจัดทำหลักสูตรให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้มากที่สุด ความต้องการแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ความต้องการเป้าหมาย (Target needs) ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องเรียนตามเนื้อหาวิชา และความต้องการในการเรียนรู้ (Learning needs) เป็นสิ่งที่ผู้เรียนจำเป็นต้องกระทำเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ความต้องการเป้าหมาย (Target needs) ประกอบด้วย 3 สิ่งด้วยกัน คือ

1. สิ่งที่เป็น (Necessities) สำหรับผู้เรียนที่จะเรียนรู้เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้
2. สิ่งที่ยังขาด หรือสิ่งที่ผู้เรียนยังไม่มี (Lacks)
3. สิ่งที่ยังต้องการที่จะเรียนรู้ (Wants)

โดยกรอบการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการเป้าหมาย (Target needs) มีการพิจารณารวบรวมข้อมูลโดยพิจารณาจากประเด็น ดังนี้ 1) ทำไมจึงต้องรู้ภาษา 2) ภาษาจะถูกนำไปใช้อย่างไร 3) เนื้อหาวิชาจะเป็นอย่างไร 4) ผู้เรียนจะนำภาษาไปใช้กับใคร และบุคคลระดับไหน 5) ภาษาจะถูกนำไปใช้ที่ไหน และ 6) ภาษาจะถูกนำไปใช้เมื่อใดและบ่อยแค่ไหน

ธัญวรรณ กำคำ (2562, น. 63) กล่าวถึงการวิเคราะห์ความต้องการว่ามีกระบวนการในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้คำตอบ 4 ประการ คือ 1) การวิเคราะห์ความต้องการจะระบุถึงความต้องการที่สัมพันธ์กับอาชีพ 2) การวิเคราะห์ความต้องการจะบ่งบอกถึงความต้องการที่เร่งด่วน 3) การวิเคราะห์ความต้องการจะเป็นตัวกำหนดระดับก่อนหลังของการแก้ไขปรับปรุง และ 4) การวิเคราะห์ความต้องการจะให้ข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพดังนั้น การวิเคราะห์ความต้องการของผู้เรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรระยะสั้นหรือระยะยาว เพราะวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ผู้เรียนคือการให้ได้มาซึ่งประเด็นความต้องการการเรียนรู้เพื่อจัดทำหลักสูตรให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน

3.2 วิธีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ

อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม และพุทษชาติ ศรีพัฒนาสกุล (2558, น. 14-15) กล่าวว่า การวิเคราะห์ความต้องการ คือการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล พัฒนาออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการเฉพาะของผู้เรียน โดยวิธีการรวบรวมข้อมูลด้านความต้องการมีหลายวิธี เช่น การใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการจึงมีประโยชน์และสำคัญมากในการจัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ Hutchinson and Waters (1999) ได้กล่าวถึงวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้เรียนไว้ดังนี้ 1. ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) 2. ใช้แบบสัมภาษณ์ (Interviews) 3. ใช้การสังเกต (Observation) 4. การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ (Data collection) 5. การขอคำปรึกษาจากบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง (Informal consultations with sponsors, learners and others) และในกรณีที่มีความซับซ้อนในการวิเคราะห์หาความต้องการ เราอาจจะรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการมากกว่าหนึ่งวิธีก็ได้ ขึ้นอยู่กับเวลาและแหล่งข้อมูลที่สามารถหาได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ทำงานในธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจด้านบริการอาหาร บริการท่องเที่ยว ศิลปะ ความบันเทิงและนันทนาการ ในอำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน 400 คน (สำนักงานสถิติจังหวัดน่าน, 2562) ผู้วิจัยจึงเลือกกลุ่มตัวอย่างตามสูตรคำนวณตัวอย่างของทาโร ยามาเน (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2543) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่ทำงานด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน แบ่งตามประเภทของธุรกิจ คือ ธุรกิจที่พักแรม ร้านขายของที่ระลึก สถานประกอบการอาหารและเครื่องดื่ม รถเช่าและบริการนำเที่ยว และธุรกิจความบันเทิงและนันทนาการ จำนวน 120 คน สำหรับการสอบถามความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดน่าน มีกระบวนการสร้างเครื่องมือโดยวิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษของบุคลากร

ในสายอาชีพต่าง ๆ การวิเคราะห์ความต้องการ กระบวนการวิเคราะห์ความต้องการและวิธีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ สร้างแบบสอบถามความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว นำแบบสอบถามมาหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง หรือ IOC ได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.90 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถาม ไปทดลองใช้กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายแต่มีลักษณะเหมือนกลุ่มเป้าหมายจำนวน 30 คน โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยความร่วมมือผู้ที่ทำงานด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน แบ่งตามประเภทของธุรกิจ คือ ธุรกิจที่พักแรม ร้านขายของที่ระลึก สถานประกอบการอาหารและเครื่องดื่ม รถเช่าและบริการนำเที่ยว และธุรกิจความบันเทิงและนันทนาการ จำนวน 120 คน ให้ตอบแบบสอบถามจากประสบการณ์ตรงและความต้องการของตัวเอง เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่านในด้านเนื้อหาสาระและด้านทักษะจากนั้นได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์ข้อมูลตามแผนที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตัวแปร คือ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และวัตถุประสงค์ โดยใช้ค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการโดยใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลสำเร็จรูป ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2. ใช้สถิติ T-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของตัวแปรกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มเพื่อทดสอบความแปรปรวนของประชากรกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 สถิติ ใช้วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป

ผลการวิจัย

การสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในด้านเนื้อหาสาระและด้านทักษะ กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน จำนวน 120 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทนำเที่ยว พนักงานโรงแรม พนักงานบริษัทรถเช่า พนักงานในร้านอาหาร พนักงานร้านขายของที่ระลึก มีประสบการณ์การทำงานด้านการท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 4-6 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุดรองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาและระดับอนุปริญญา ผู้ตอบแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ในการนำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้เพื่อความก้าวหน้าใน

อาชีพเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเอง สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านทักษะและเนื้อหาสาระของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน

1.1 ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านทักษะ ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษด้านทักษะของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการพัฒนาทักษะการพูดมากที่สุด ($= 3.81$, S.D. $= 0.76$) รองลงมาคือทักษะการฟัง ($= 3.76$, S.D. $= 0.70$) รองลงมาคือทักษะการอ่าน ($= 3.47$, S.D. $= 0.83$) และทักษะการเขียน ($= 3.33$, S.D. $= 0.82$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าความต้องการพัฒนาทักษะการพูด 5 ลำดับแรก ได้แก่ การต้อนรับและเชื้อเชิญ การเสนอให้ความช่วยเหลือ การทักทายและแนะนำตัว การให้คำแนะนำและการบอกทิศทางและสถานที่ตั้ง ความต้องการพัฒนาทักษะการฟัง 5 ลำดับแรก ได้แก่ การทักทายและแนะนำตัว การเสนอให้ความช่วยเหลือ การต้อนรับและเชื้อเชิญ การบรรยายเกี่ยวกับสถานที่และการบอกทิศทางและสถานที่ตั้ง และการให้คำแนะนำ ส่วนความต้องการพัฒนาทักษะการอ่าน 5 ลำดับแรก ได้แก่ การบอกทิศทางและสถานที่ตั้ง การให้คำแนะนำ การบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ การประชาสัมพันธ์เชิญชวนและการซื้อและขายของตามลำดับ และทักษะการเขียน พบว่า ความต้องการพัฒนาทักษะการเขียน 5 ลำดับแรก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์เชิญชวน การบอกทิศทางและสถานที่ตั้ง การรับรองห้องพัก/ตัวโดยสาร/โปรแกรมทัวร์/อื่น ๆ ด้านการให้คำแนะนำ และการรับมือกับเรื่องร้องทุกข์ ($= 3.39$, ตามลำดับ โดยสรุปพบว่าความต้องการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษทั้ง 4 ทักษะ ผู้ตอบแบบสอบถามมีประเด็นเนื้อหาสาระที่ต้องการเรียนรู้เหมือนกัน 2 ประเด็นคือ เรื่องการให้คำแนะนำ และการบอกทิศทางและสถานที่ตั้ง

1.2 ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านเนื้อหาสาระ

ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านเนื้อหาสาระของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน ในภาพรวมมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านเนื้อหาสาระในระดับมาก ($= 3.86$, S.D. $= 0.68$) เมื่อพิจารณาความต้องการ 5 ลำดับแรก พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษด้านเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการต้อนรับและเชื้อเชิญมากที่สุด ($= 4.19$, S.D. $= 0.82$) รองลงมาคือการบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ ($= 4.18$, S.D. $= 0.90$) การทักทายและแนะนำตัว ($= 4.17$, S.D. $= 0.82$) การให้คำแนะนำ ($= 4.05$, S.D. $= 0.88$) การบอกทิศทางและสถานที่ตั้ง ($= 4.05$, S.D. $= 0.89$) และการประชาสัมพันธ์เชิญชวน ($= 3.95$, S.D. $= 0.68$) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จัหวัดน่าน

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ

ปัจจัยส่วนบุคคล	ทักษะที่ต้องการพัฒนา			
	ทักษะการฟัง	ทักษะการพูด	ทักษะการอ่าน	ทักษะการเขียน
เพศ	.940	.774	.567	.671
อายุ	.215	.554	.029*	.461
อาชีพ	.038*	.019*	.004*	.000*
ระดับการศึกษา	.116	.003*	.082	.006*
ประสบการณ์ทำงาน	.006*	.002*	.033*	.000*
วัตถุประสงค์	.040*	.023*	.971	.013*

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่ามีความแตกต่างกัน กล่าวคือ บุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จัหวัดน่านที่มีเพศแตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกันโดยเฉพาะด้านทักษะการอ่าน ส่วนบุคลากรที่มีอาชีพแตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกันในทุกทักษะ บุคลากรที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกันด้านทักษะการพูดและทักษะการเขียน บุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานของท่านเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษแตกต่างกันในทุกทักษะ และบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จัหวัดน่านที่มีวัตถุประสงค์หลักในการนำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้แตกต่างกันมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในด้านทักษะการฟัง ทักษะการพูด และทักษะการเขียน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการออกแบบหลักสูตรที่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน เช่น อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ และอาชีพ

อภิปรายผล

การศึกษาความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในด้านเนื้อหาสาระและด้านทักษะภาษาอังกฤษของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน ที่มีประสบการณ์การทำงานด้านการท่องเที่ยวโดยเฉลี่ย 4-6 ปี และมีระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี โดยผู้ตอบแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์ในการนำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้เพื่อความก้าวหน้าในอาชีพการงาน ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเนื้อหาสาระและทักษะทั้ง 4 ด้าน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษด้านทักษะ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการพัฒนาทักษะการพูดเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียนตามลำดับ ซึ่งในทักษะการพูดและการฟังมีความต้องการอยู่ในระดับมาก ส่วนทักษะการอ่านและการเขียนมีความต้องการระดับปานกลาง สอดคล้องกับการศึกษาของ ศรีจิตรา นวรัตน์ภรณ์ (2560, น. 36) ได้ทำการวิเคราะห์ความต้องการ ปัญหา ความสามารถ และรูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการพูดสื่อสารของพนักงานแผนกต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย ผลการศึกษา พบว่า พนักงานที่ปฏิบัติงานในแผนกต้อนรับส่วนหน้ามีความต้องการในการใช้ภาษาอังกฤษในการพูดสื่อสารอยู่ในระดับมากอย่างชัดเจนและยังพบว่าพนักงานมีปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการพูดสื่อสารในระดับปานกลางอาจเป็นเพราะพนักงานจบไม่ตรงสาขา ซึ่งการจบการศึกษาไม่ตรงสาขาย่อมมีผลต่อการใช้ภาษาอังกฤษในการพูดสื่อสารและสอดคล้องกับการศึกษาของ สุนิดา ปานดำรงสถิต (2556, น. 29-31) ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถานประกอบการธุรกิจโรงแรม จังหวัดปทุมธานี พบว่า บุคลากรส่วนใหญ่ใช้ส่วนใหญ่ใช้ทักษะในด้านการพูดมากที่สุดและใช้ในด้านการเขียนน้อย โดยเน้นการใช้ภาษาอังกฤษสื่อสารเฉพาะเวลาทำงาน และการศึกษาของ เสน่ห์ เดชะวงศ์ (2557, น.13) ศึกษาเกี่ยวกับความต้องการภาษาต่างประเทศของวัดในกรุงเทพมหานคร พบว่า เจ้าอาวาสและเจ้าหน้าที่ของวัดที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมวัด มีความต้องการในการพัฒนาด้านภาษาอังกฤษมากที่สุด เพื่อที่จะได้ให้คำอธิบายในการเยี่ยมชมพระอุโบสถ พระประธานและภาพจิตรกรรมฝาผนัง สิ่งก่อสร้างในเขตพุทธาวาส การเยี่ยมชมสิ่งศักดิ์สิทธิ์ภายในวัด การเข้าวัดดูมงคลของวัด และการให้คำแนะนำทั่วไป ส่วนการศึกษาของ สุกิตา กาฬสินธุ์ (2558, น. 1-22) ที่ศึกษาความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรม ในพื้นที่ท่องเที่ยวภาคใต้ของประเทศไทย ในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2558 พบว่า ทักษะการฟังและการพูดมีความจำเป็นในการพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษมากที่สุด เนื่องจากจำนวนลูกค้าชาวต่างประเทศที่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารมีมากกว่าพื้นที่หาดใหญ่

ผลการสำรวจความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษด้านเนื้อหาสาระพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาประเด็นเนื้อหาสาระที่ต้องการ 5 ลำดับแรกพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามต้องการพัฒนาเนื้อหาสาระเรื่องการต้อนรับและเชื้อเชิญ การบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ การทักทายและแนะนำตัว การให้คำแนะนำ การบอกทิศทางและสถานที่ตั้ง และการเสนอให้ความช่วยเหลือ สอดคล้องกับการศึกษาของ วราพร พูลเกษ และคณะ (2558, น. 86-91) ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ มีความต้องการด้านเนื้อหาเกี่ยวกับการต้อนรับนักท่องเที่ยว การแนะนำเกี่ยวกับที่พักโฮมสเตย์ แหล่งท่องเที่ยวในหมู่บ้านโฮมสเตย์ วัฒนธรรมประเพณี และอาหารท้องถิ่น ส่วนการศึกษาของ ธัญวรรณ กำคำ (2562, น.67) ศึกษาการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับชุมชนกลุ่มธนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มธนบุรี กรุงเทพมหานครมีความต้องการใช้ภาษาอังกฤษด้านการทักทาย การบอกทาง การบรรยายผลิตภัณฑ์ และการรับการสั่งอาหาร

ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่า มีความแตกต่างกัน 5 ปัจจัย คือ อายุ อาชีพ การศึกษา ประสบการณ์ และวัตถุประสงค์ในการใช้ภาษาอังกฤษ ส่วนปัจจัยด้านเพศไม่มีความแตกต่าง สอดคล้องกับการศึกษาของ วรางคณา พุ่มจิ้น (2544) ศึกษาปัญหาและความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของผู้ขับสี่ล้อทัวร์ในจังหวัดพิษณุโลก พบว่าผู้ขับสี่ล้อทัวร์ที่มีประสบการณ์การทำงานและระดับการศึกษาแตกต่างกันมีปัญหาและความต้องการใช้ทักษะการฟังและการพูดภาษาอังกฤษแตกต่างกัน และเช่นเดียวกับการศึกษาของ รัชชประภา วิจิตรโสภา (2561) ศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารของผู้ประกอบการร้านค้าและบริการในชุมชนกาดกองต้า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ที่พบว่าอายุส่งผลต่อพฤติกรรมความต้องการพัฒนาการเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากอายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดและพฤติกรรม

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ มีดังนี้

1. การศึกษานี้พบว่าบุคลากรที่ทำงานในธุรกิจการท่องเที่ยวมีความต้องการพัฒนาทักษะการพูดและการฟังมากที่สุด โดยเนื้อหาสาระที่ต้องการ คือ การทักทาย แนะนำตัว การต้อนรับและเชื้อเชิญ การบรรยายเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว การให้คำแนะนำ การบอกทิศทางและสถานที่ตั้ง ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนและพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อยกระดับความพร้อมด้านการท่องเที่ยว เช่น สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่าน สำนักงานแรงงานจังหวัดน่าน องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน สถาบันการศึกษาในจังหวัดน่าน สามารถนำผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลกับความต้องการพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ พบว่า มีความแตกต่างกันเรื่องปัจจัยด้านอายุ อาชีพ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและวัตถุประสงค์ในการใช้ภาษาอังกฤษ ส่วนด้านเพศนั้นไม่มีความแตกต่าง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้ช่วยให้ผู้จัดทำหลักสูตรนำไปพิจารณาความเหมาะสมของคำศัพท์ สำนวนประโยค กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับอาชีพและประสบการณ์ รวมทั้งการกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียน การจัดระดับหลักสูตร และระยะเวลาในการศึกษา

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564. สืบค้น 12 พฤศจิกายน 2563, จาก https://www.ubu.ac.th/web/files__up/03f2017052216244626.pdf
- ธัญวรรณ คำคำ. (2562). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับชุมชนกลุ่มธนบุรี กรุงเทพมหานคร (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ธุรกิจท่องเที่ยวไทยพร้อมรับ AEC หรือยัง?. (ม.ป.ป.). ประชาชาติธุรกิจ. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2561, จาก <http://www.thai-aec.com/612>
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 7) กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มินตรา ไชยชนะ, สรศักดิ์ เขียวชาญ, และสุดารัตน์ ทองเนตร. (2559). ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษของพนักงานต้อนรับในโรงแรมจังหวัดน่าน ในทัศนคติของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ. สืบค้น 17 พฤศจิกายน 2563, จาก <http://repository.rmutr.ac.th/handle/123456789/681?show=full>
- รัชชประภา วิจิตรโสภา. (2561). การศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารของผู้ประกอบการร้านค้าและบริการในชุมชนกาดกองต้า อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง (สารนิพนธ์). พะเยา: มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วรางคณา พุ่มจิ้น. (2544). ปัญหาและความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของผู้ขับแท็กซี่สามล้อในจังหวัดพิษณุโลก (วิทยานิพนธ์ปริณญามหาบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วราพร พูลเกษ, วนุชชิตา สุกคณิศ, และธิดิพล วิมุกตานนท์. (2558). การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของ ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านโคกไก่อ ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารสังคมศาสตร์, 4(2), 86-91.
- ศรีจิตรา นวรัตน์ภรณ์. (2560). การวิเคราะห์ความต้องการ ปัญหา ความสามารถ และรูปแบบการใช้ภาษาอังกฤษ เพื่อการพูดสื่อสารของพนักงานแผนกต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเลย (รายงานผลการวิจัย). เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- สำนักงานสถิติจังหวัดน่าน. (2562). รายงานสถิติจังหวัดน่าน พ.ศ. 2562. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://nan.nso.go.th>

- สุนิดา ปานดำรงสถิต. (2556). ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษของบุคลากรในสถานประกอบการธุรกิจโรงแรม จังหวัดปทุมธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*, 5(1), 29-38.
- สุกิตา กาฬสินธุ์. (2558). ความจำเป็นในการใช้ภาษาอังกฤษของพนักงานต้อนรับส่วนหน้าของโรงแรมในพื้นที่ท่องเที่ยวภาคใต้ของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2558. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่*, 7(2), 1-22.
- เสนห์ เดชะวงศ์, และสมพร โกมารทัต. (2557). *ความต้องการภาษาต่างประเทศของวัดในกรุงเทพมหานคร* (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม, และพุทธชาติ ศรีพัฒนาสกุล. (2558). *การพัฒนานวัตกรรมที่ส่งเสริมความสามารถการใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่วนอุทยานเขาไฟกระโดง จังหวัดบุรีรัมย์* (รายงานผลการวิจัย). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- Hutchinson, T., & Waters, A. (1994). *English for specific purposes: A learning centre approach*. New York: Cambridge University Press.
- Hutchinson, T., & Waters, A. (1999). *English for specific purposes*. Cambridge: Cambridge University Press.

ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมการทำงาน
กับความเป็นผู้ประกอบการของเจเนอเรชั่นวาย
ในเขตกรุงเทพมหานคร

THE RELATIONSHIP BETWEEN WORK VALUES
AND ENTREPRENEURSHIP OF GENERATION Y
IN BANGKOK

Received: September 13, 2020

Revised: November 27, 2020

Accepted: December 1, 2020

เอกพล ขำชื่น*

Ekkaphol Kumchuen*

ศิวะนันท์ ศิวพิทักษ์**

Sivanan Sivapitak**

* นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Master of Business Administration, Dhurakij Pundit University

* Email: battle-boy-cu@hotmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Assistant Professor, Faculty of Business Administration, Dhurakij Pundit University

** Email: nopsivanun@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาค่านิยมการทำงาน ความเป็นผู้ประกอบการและความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมการทำงานกับความเป็นผู้ประกอบการของเจนเอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร สำหรับสร้างค่านิยมการทำงานที่ดีและเสริมสร้างลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อเป็นประโยชน์กับองค์กรรวมถึงบุคคลที่จะก้าวไปเป็นเจ้าของธุรกิจในอนาคต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถามออนไลน์ จากประชากรจำนวน 392 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง และให้คะแนนแบบมาตรวัดของลิเคิร์ต (Five-Likert Scales) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า ประชากรเจนเอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ความสำคัญกับค่านิยมการทำงานด้านสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่นมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ด้านการทำงานภายใน ด้านศักดิ์ศรี และด้านการทำงานภายนอก คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.87 ± 0.75 , 3.74 ± 0.80 , 3.72 ± 0.76 และ 3.68 ± 0.78 ตามลำดับ และมีคุณลักษณะผู้ประกอบการด้านความกล้าเสี่ยงมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ การมีอิสระในการบริหารงาน ความมีนวัตกรรมและความกล้าที่จะแข่งขัน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย 3.62 ± 0.78 , 3.61 ± 0.75 , 3.60 ± 0.79 , 3.57 ± 0.83 และ 3.44 ± 0.88 ตามลำดับ ความกล้าเสี่ยงถือว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ใช้แยกผู้ประกอบการออกจากลูกจ้างนอกจากนี้ยังพบว่าค่านิยมการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งหมายถึงยังมีระดับค่านิยมการทำงานที่สูง ยังมีความเป็นผู้ประกอบการมาก

คำสำคัญ: ค่านิยมในการทำงาน ความเป็นผู้ประกอบการ เจนเอเรชั่นวาย

Abstract

This research is a study of work values, entrepreneurial characteristics and the relationship between work values and entrepreneurial characteristics of generation y in the Bangkok area. For creating good work values and enhancing entrepreneurial characteristics to benefit organization, including the person who become the owner of business in the future. The research instruments were questionnaire from 392 people by using purposive sampling and giving a Five-Likert Scales rating. The analysis of data was accomplished by statistic computation software of mean, correlation coefficient and Cronbach's Alpha coefficient.

From the research, it was found that generation y in Bangkok area valued social/altruistic work value the most and followed by internal work value, prestige work value and external work value and average 3.87 ± 0.75 , 3.74 ± 0.80 , 3.72 ± 0.76 , 3.68 ± 0.76 respectively. Entrepreneurial characteristics in dimension of risk-taking was valued the most followed by autonomy, innovativeness, competitive aggressiveness and average 3.62 ± 0.78 , 3.61 ± 0.75 , 3.60 ± 0.79 , 3.57 ± 0.83 , 3.44 ± 0.88 respectively. Risk-taking was most important to distinguish the entrepreneurial from employees. Furthermore, this research was founded that work values were significant positively related to entrepreneurial characteristics that mean more level of work values, more entrepreneurial characteristics.

Keywords: Work Values, Entrepreneurship, Generation Y

บทนำ

ค่านิยมในการทำงานมีส่วนกระตุ้นสำคัญในการเลือกงาน เส้นทางอาชีพการทำงาน ช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานในองค์กร ให้มีความคิดที่สร้างสรรค์ และเกิดความพอใจในงานของตนเอง ทำให้พนักงานอยากที่จะทำงานและพัฒนาองค์กร ส่งผลให้ผลการดำเนินงานขององค์กรสามารถทำกำไร นอกจากนี้ยังมีลักษณะของผู้ประกอบการ (Entrepreneurial characteristics) ที่เป็นปัจจัยสำคัญช่วยชักนำให้ธุรกิจสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้ประกอบการต้องมีความสามารถในการหาโอกาสทางธุรกิจ โดยการนำนวัตกรรมเข้ามาเป็นส่วนร่วมในสินค้าและบริการเพื่อใช้แข่งขันในตลาด สามารถมองไปข้างหน้า คาดการณ์ความเป็นไปได้และความเสี่ยงของธุรกิจในสถานการณ์ปัจจุบันได้ ความต้องการเป็นผู้ประกอบการมีเพิ่มมากขึ้น ดังที่ได้เห็นจากค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product: GDP) ในส่วนของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise: SME) มีค่าสูงถึง 7 ล้านล้านบาท คิดเป็น 43.0% ของ GDP ประเทศ เติบโตอย่างต่อเนื่องเฉลี่ยปีละ 0.8% (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562) เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่า SME เป็นส่วนขับเคลื่อนเศรษฐกิจหลักของแต่ละประเทศทั่วโลก ทำให้เกิดการจ้างงาน กระจายรายได้ไปสู่ชุมชน เกิดการสร้างโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ (Hooi, Ahmad, Amran, and Rahman, 2016) รวมถึงการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจโลก รัฐบาลจึงให้ความสำคัญและออกมาตรการสนับสนุนและส่งเสริม SME ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564) ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์ ได้แก่ (1) ส่งเสริมและพัฒนา SME รายประเด็น (2) เสริมสร้างขีดความสามารถ SME เฉพาะกลุ่ม (3) พัฒนากลไกเพื่อขับเคลื่อนการส่งเสริม SME อย่างเป็นระบบ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2562)

อย่างไรก็ตาม ถึงแม้การสนับสนุนจากภาครัฐบาลแต่ก็ไม่ใช่การง่ายที่ SME จะประสบความสำเร็จ เพราะผู้ประกอบการต้องเผชิญกับการแข่งขันมากมายทั้งจากผู้แข่งขันรายใหม่ ผู้แข่งขันเดิมที่มีอยู่ในตลาดอยู่แล้ว แรงกดดันและอำนาจต่อรองจากผู้บริโภค แรงกดดันและอำนาจต่อรองจากผู้จัดหาวัตถุดิบ สินค้าทดแทนต่าง ๆ และปัญหาจากการระบาดของโคโรนาไวรัส (COVID19) ทำให้ธุรกิจต่าง ๆ เกิดการเลิกจ้างงานและปิดกิจการลงเป็นจำนวนมากดังที่ให้เห็นในปัจจุบัน จากเหตุผลปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อธุรกิจ ผู้ประกอบการจึงต้องมีการเรียนรู้และส่งเสริมคุณลักษณะผู้ประกอบการที่ดี เพราะคุณลักษณะผู้ประกอบการที่ดีจะส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในธุรกิจ (Cho & Lee, 2018; Hooi et al., 2016)

นอกจากนี้ยังพบว่า ปัญหาการลาออกและเปลี่ยนงานของพนักงานเจนเอเรชั่นวายเป็นปัญหาสำคัญที่พบจำนวนมากในแต่ละองค์กร อันเนื่องมาจากความไม่พอใจด้านรายได้สวัสดิการ หรือความต้องการความสมดุลของชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว (Work-life balance) เป็นต้น (Naim & Lenka, 2018) ทำให้องค์การต้องเสียค่าใช้จ่ายจำนวนมากในการจ้างงานและอบรมพนักงานใหม่ รวมถึงความเสียหายจากงานหยุดชะงัก จึงส่งผลให้ผลประกอบการองค์กรไม่ได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ เมื่อศึกษาถึงปัญหาเหล่านี้ พบว่าเป็นปัญหาที่เกิดจากค่านิยมการทำงานของแต่ละบุคคล ดังนั้นการศึกษาถึงค่านิยมการทำงานของเจนเอเรชั่นวายจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้้องค์การทราบค่านิยมการทำงานของพนักงาน และสามารถนำไปปรับใช้ให้พนักงานเกิดความพึงพอใจในงาน ไม่เกิดการลาออก และเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงาน ทำให้องค์การสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งยังได้รับประโยชน์มากขึ้นเมื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมการทำงานกับลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ เพราะลักษณะความเป็นผู้ประกอบการคือลักษณะที่ทำให้้องค์การเกิดความสำเร็จ นอกจากประโยชน์ที่ได้รับสำหรับองค์กรแล้วยังเป็นประโยชน์สำหรับเป็นแนวทางส่งเสริมให้บุคคลที่ต้องการเป็นผู้ประกอบการแต่ยังไม่มีลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ ให้มีลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ หรือพัฒนาลักษณะความเป็นผู้ประกอบการที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป และสามารถทำนายได้ว่าบุคคลดังกล่าวมีโอกาสที่จะก้าวไปเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จทางธุรกิจได้มากน้อยเพียงใด งานวิจัยส่วนมากพบว่าประชากรที่เข้าสู่การเป็นผู้ประกอบการมักอยู่ในช่วงอายุ 25-44 ปี อยู่ในช่วงของเจนเอเรชั่น Y (Anwar & Saleem, 2019) ซึ่งถือเป็นช่วงเข้าสู่วัยทำงานและมีประสบการณ์จากการทำงานแล้ว

ดังนั้นการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงศึกษาถึง ค่านิยมการทำงาน ความเป็นผู้ประกอบการ และความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมการทำงานกับความเป็นผู้ประกอบการของประชากรในเจนเอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาค่านิยมในการทำงานของเจนเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความเป็นผู้ประกอบการของเจนเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในการทำงานกับความเป็นผู้ประกอบการของเจนเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ค่านิยมในการทำงานเป็นส่วนกระตุ้นสำคัญในการเลือกงาน หรือการพัฒนาของอาชีพ ช่วยกระตุ้นการทำงานของพนักงานในองค์กรให้มีความคิดที่สร้างสรรค์และเกิดความพอใจในงานของตนเอง (Liang, 2012) มีงานวิจัยหลากหลายเกี่ยวกับค่านิยมการทำงาน แต่ยังไม่มี การเห็นพ้องต้องกันหรือกำหนดอย่างชัดเจนถึงขอบเขตที่แน่ชัดของค่านิยมการทำงานว่า ประกอบด้วยอะไรบ้าง (Lechner, Sortheix, Gallner, & Salmela-Aro, 2017) ขึ้นอยู่กับการ ออกแบบงานวิจัยของแต่ละนักวิจัย Lyons, Higgins, and Duxbury (2010) ได้มีการศึกษา ค่านิยมการทำงานเพิ่มเติม ซึ่งพบว่าค่านิยมการทำงานเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในหน้าที่ การงาน เช่น การย้ายงาน การวางแผนการงานในอนาคต เป็นต้น ทำให้เรารู้ว่าอะไรคือสิ่งที่ เราต้องการและเติมเต็มชีวิตการทำงาน ถ้าเรารู้สึกพอใจในค่านิยมการทำงาน เราก็จะพอใจใน หน้าที่การงานของเรา นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์กับฝ่ายบุคคลในการวางแผนการคัดเลือก พนักงานโดยใช้แรงจูงใจที่เกี่ยวกับค่านิยมในการทำงานเป็นตัวชักจูงให้คนที่ตรงกับความต้องการเข้ามาสมัครงาน ซึ่งได้สรุปค่านิยมการทำงานออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่

1. ค่านิยมการทำงานภายใน (Intrinsic or cognitive work values) คือ ค่านิยม การทำงานที่เกี่ยวข้องกับความต้องการภายใน ด้านจิตวิทยา คือความรู้สึกพอใจของแต่ละคน เช่น การกระตุ้นทางปัญญา การเจริญเติบโตและความสำเร็จในหน้าที่การงาน
2. ค่านิยมการทำงานภายนอก (Extrinsic or instrument work values) คือ ค่านิยมการทำงานที่เกี่ยวข้องกับความต้องการภายนอก ในด้านสิ่งที่จับต้องได้ เช่น รายได้ สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ความมั่นคงและความปลอดภัยในงาน
3. ค่านิยมการทำงานสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่น (Social and altruistic work values) คือ ค่านิยมการทำงานที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสารกับคนในสังคมวงกว้าง เช่น การมีปฏิสัมพันธ์กับคนในองค์กรหรือสังคม การมีมนุษยธรรมช่วยเหลือผู้อื่น การสนับสนุน ช่วยเหลือสังคมจากงานที่ทำ
4. ค่านิยมการทำงานที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรี (Prestige or status work values) คือ ค่านิยมการทำงานที่เกี่ยวข้องกับความต้องการเป็นที่เคารพนับถือ ยกย่องสรรเสริญ มีอิทธิพล และอำนาจต่อผู้อื่น (Ng Eddy, 2018) Lyons et al. (2010) ได้สร้างและพัฒนา แบบสอบถามสำหรับวัดระดับค่านิยมในการทำงานที่ชื่อว่า “The Lyon Work Values Survey

(LWVS) 25 Items format” โดยจำแนกคำถามในแบบสอบถามออกเป็นสี่กลุ่มค่านิยมการทำงาน เพื่อใช้ในงานวิจัยเกี่ยวกับค่านิยมการทำงาน ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ค่านิยมการทำงานภายใน (Intrinsic or cognitive work value) ประกอบด้วย งานที่ท้าทายความสามารถ (Challenge, CHA) โอกาสเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (Continuously Learn, CLN) มีอิสระทางความคิดในการสร้างสรรค์งาน (Freedom, FRE) งานที่มีความหลากหลาย (Variety, VAR) งานที่ใช้ความสามารถ ได้พัฒนาความรู้และประสบการณ์ (Use Abilities, ABI) ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน (Advancement, ADV) รู้สึกถึงความสำเร็จเมื่อทำงานนั้นลุล่วง (Achievement, ACH) งานที่น่าสนใจและตื่นเต้น (Interesting work, INT)

กลุ่มที่ 2 ค่านิยมการทำงานภายนอก (Extrinsic or Instrumental work value) ประกอบด้วย ผลตอบแทนและสวัสดิการ (Benefit, BEN) การประเมินผลการทำงาน (Feedback, FBK) ความมั่นคงในงาน (Job security, SEC) ชั่วโมงการทำงาน (Hours of work, HRS) ความสมดุลทั้งชีวิตการทำงาน ชีวิตส่วนตัว และชีวิตครอบครัว (Balance, BAL) การเข้าถึงข้อมูลที่ใช้ในการทำงาน (Information, INF) งานที่รายได้ดี (Salary, SAL) ชื่อเสียงของที่ทำงาเป็นที่ยอมรับ (Recognition, REC) หัวหน้างานที่มีน้ำใจและให้การสนับสนุน (Supportive Supervisor, SSU)

กลุ่มที่ 3 ค่านิยมการทำงานสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่น (Social and altruistic work value) ประกอบด้วย การมีเพื่อนร่วมงานที่ดีในที่ทำงาน (Co-workers, COW) สภาพแวดล้อมที่ดีในที่ทำงานและมีความสุข (Fun, FUN) งานที่มีการติดต่อสื่อสารกับสังคม (Social interaction, SOC) งานที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น (Help people, HLP)

กลุ่มที่ 4 ค่านิยมการทำงานที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรี (Prestige or status work values) ประกอบด้วย การรับผิดชอบงานที่ส่งผลกระทบต่อสังคม (Impact, IMP) มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการทำงานของผู้อื่น (Authority, AUT) งานที่มีความสำคัญและได้รับการยกย่องจากผู้อื่น (Prestigious, PRE) มีบทบาทต่อผลลัพธ์ขององค์กร (Influence, IFL)

แนวคิดคุณลักษณะผู้ประกอบการ (Entrepreneurial characteristics) มีต้นกำเนิดมาจากงานวิจัยของ Mintzberg (1973) ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวกับทฤษฎีการตัดสินใจอย่างมีกลยุทธ์ (strategic decision making) โดยนิสัยของผู้บริหารจะมีลักษณะคล่องแคล่วในการหาโอกาสใหม่ ๆ ทางธุรกิจเพื่อทำใหธุรกิจนั้นเจริญเติบโตแม้ว่าอยู่ในสถานการณ์ที่ไม่มีความแน่นอน โดยงานวิจัยของ Khandwalla (1976/1977) ศึกษาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของผู้บริหารกล่าวว่า “รูปแบบการบริหาร (Management style)” เป็นความเชื่อในการปฏิบัติและบรรทัดฐานที่เกี่ยวกับการบริหารโดยผู้มีอำนาจในการตัดสินใจขององค์กรในการกำหนดกลยุทธ์บริษัทเพื่อความอยู่รอดและการเจริญเติบโตขององค์กร สามารถแสดง 3 ลักษณะ ได้แก่ ความกล้าหาญ (Bold) ความเสี่ยง (Risky) และตัดสินใจเชิงรุก (Aggressive decision making) ซึ่งงาน

วิจัยของทั้ง Mintzberg และ Khandwalla เป็นแนวคิด EO ที่กล่าวถึงนิสัยของผู้บริหารในการตัดสินใจ ในปี 1983 Miller ได้เสนอว่า EO ไม่เพียงแต่เป็นลักษณะของผู้บริหารอย่างเดียว แต่ยังเป็นคุณลักษณะระดับองค์การ ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ ความมีนวัตกรรม (Innovation), ความกล้าเสี่ยง (Risk taking) และการดำเนินงานเชิงรุก (Proactive) ได้มีงานวิจัยหลากหลายนำผลงานวิจัยของ Miller และ Khandwalla ไปใช้และศึกษาเพิ่มเติม จนได้เพิ่มคุณลักษณะของผู้ประกอบการเพิ่มเติมมาอีก 2 ด้านคือ ความก้าวร้าวในการแข่งขัน (Competitive aggressiveness) และการมีอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) ดังที่ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยของ Lumpkin and Dess (1996) ซึ่งได้สรุปคุณลักษณะของผู้ประกอบการไว้ดังนี้

1. การมีอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) คือ การที่บุคคลหรือทีมมีอิสระในการที่จะคิด ปราศจากข้อห้ามใด ๆ และนำความคิดไปสู่การออกแบบเพื่อการแข่งขันหาโอกาสในธุรกิจ

2. ความมีนวัตกรรม (Innovation) คือ ความพยายามขององค์การในการหาแสวงหาโอกาสใหม่ ๆ ในการทดลอง แก้ไข หาผลิตภัณฑ์การบริการรูปแบบใหม่ หรือพัฒนาด้านเทคนิคต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์และการบริการที่มีอยู่เดิมอย่างสร้างสรรค์

3. ความกล้าเสี่ยง (Risk taking) คือ การที่จะลงทุนนำทรัพยากรต่าง ๆ ไปใช้เมื่อเห็นโอกาสทางธุรกิจโดยสิ่งแวดล้อม สถานการณ์ต่าง ๆ ยังไม่ทราบเป็นที่แน่นอน สามารถเกิดความล้มเหลวได้ Cantillon (1734) ผู้นำคำว่า “Entrepreneurship” มาใช้อย่างเป็นทางการคนแรกยืนยันว่า ปัจจัยหลักที่จะแยกผู้ประกอบการออกจากลูกจ้างคือ ความกล้าที่จะรับความเสี่ยง (Lumpkin & Dess, 1996)

4. การดำเนินงานเชิงรุก (Proactive) คือ การมองไปข้างหน้า คาดการณ์โอกาสที่จะเกิดขึ้นในการทำธุรกิจ (การผลิตผลิตภัณฑ์ใหม่ การนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ การประชาสัมพันธ์) โดยพิจารณาปัญหาที่จะเกิดขึ้น ความต้องการ และการเปลี่ยนแปลงในอนาคต Lieberman & Montgomery (1988) กล่าวว่าผู้นำสิ่งใหม่มาคนแรก จะได้รับประโยชน์จากการลงทุนการตลาด ได้รับผลกำไรและการจดจำตราสินค้า

5. ความกล้าที่จะแข่งขัน (Competitive aggressiveness) คือ ความชอบที่จะแข่งขันอย่างรุนแรง กับคู่แข่งที่อยู่ในตลาดอยู่แล้ว เพื่อแย่งส่วนแบ่งทางการตลาด เช่น ผู้ขายรายใหม่ที่จะนำสินค้าหรือบริการเข้าสู่ตลาดจะใช้เทคนิคใหม่ เพิ่มคุณค่าสินค้าหรือบริการ เพื่อเอาชนะคู่แข่งในตลาด บางงานวิจัยจะรวม การดำเนินงานเชิงรุกกับความกล้าที่จะแข่งขันว่าเหมือนกันเพราะเมื่อเราคาดการณ์โอกาสที่จะเกิดขึ้นในอนาคตแล้ว เราก็จะดำเนินการเข้าไปแข่งขันกับคู่แข่ง (Okhomina, 2010)

เจนเอเรชั่นวาย หรือ Millennials คือผู้ที่เกิดระหว่าง ค.ศ 1980-1995 หรือ พ.ศ 2523-2538 ซึ่งมีอายุระหว่าง 25-40 ปี ในปี พ.ศ. 2563 (Ng Eddy, 2018)

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามออนไลน์ (Online-questionnaire) จำนวน 392 ฉบับ จากผู้ตอบแบบสอบถาม 392 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง คำนวณจำนวนประชากรจากสูตรของคอเครน (Cochran) กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95% พบว่าได้ขนาดประชากรจำนวน 385 คน เก็บจริง 392 คน จึงเพียงพอในการใช้เป็นตัวแทนการวิจัย ผู้ทำวิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากทฤษฎีนักวิชาการและนักปฏิบัติที่ได้เขียนไว้เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่จะศึกษา และมีการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของคำถามแต่ละด้านโดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด มีคำตอบให้เลือกและให้ผู้ตอบเลือกเพียงคำตอบเดียว รวมจำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับค่านิยมในการทำงานตามรูปแบบ The Lyons Work Values Survey 25 Item format (Lyons et al., 2010) โดยแบบสอบถามให้คะแนน 1-5 คะแนนตาม 5 point Likert style scale (1 = ไม่สำคัญ 5 = สำคัญที่สุด) รวมจำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามวัดคุณลักษณะผู้ประกอบการ (Entrepreneurial orientation) ที่พัฒนามาจาก Lumpkin & Dess (1996) จำนวน 5 ด้าน รวมจำนวน 18 ข้อ (ศิริวัฒน์ ตั้งทรงเจริญ, 2558)

การวิจัยครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ซึ่งนำเสนอในรูปแบบของค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน โดยการวิเคราะห์ระดับความสัมพันธ์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง ได้แก่ เพศ, ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน พบว่าประชากรที่ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย 255 คน เพศหญิง 137 คน คิดเป็นร้อยละ 65.1 และ 34.9 เป็นผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด รองมา ได้แก่ ปริญญาโท ต่ำกว่าปริญญาตรี และปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ 74, 14.8, 7.7 และ 3.6 ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ค่านิยมในการทำงานของเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรเจเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับค่านิยมการทำงาน ด้านสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่นมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ค่านิยมการทำงานภายใน ค่านิยมการทำงานศักดิ์ศรี และค่านิยมการทำงานภายนอก ตามลำดับ และเมื่อทดสอบค่านิยมการทำงานแยกตามจำนวนข้อทั้ง 25 ข้อของแบบสอบถาม พบว่าค่านิยมการทำงาน ข้อการมีเพื่อนร่วมงานที่ดีในที่ทำงานถือเป็นค่านิยมการทำงานที่ประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ชวงเจเนอเรชันวายให้ความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือ การทำงานที่ได้รับผิดชอบงานที่ส่งผลกระทบต่อขององค์กร การทำงานที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น การทำงานที่ท้าทายความสามารถ และการทำงานที่ใช้ความสามารถได้พัฒนาความรู้และประสบการณ์ตามลำดับ 5 อันดับแรก อันดับที่ได้คะแนนน้อยที่สุดคือ ค่านิยมการทำงานข้อ การมีอำนาจหน้าที่ในการจัดการทำงานของผู้อื่น

ตารางที่ 1 แสดงค่านิยมการทำงานของเจเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานคร

ค่านิยมการทำงาน	คะแนนเฉลี่ย $\pm$ S.D.
1. ค่านิยมการทำงานภายนอก	3.68 $\pm$ 0.78
2. ค่านิยมการทำงานศักดิ์ศรี	3.72 $\pm$ 0.76
3. ค่านิยมการทำงานภายใน	3.74 $\pm$ 0.80
4. ค่านิยมการทำงานสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่น	3.87 $\pm$ 0.75

ผลการวิเคราะห์ความเป็นผู้ประกอบการของเจเนอเรชันวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชากรเจเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานคร มีลักษณะความเป็นผู้ประกอบการด้าน ความกล้าเสี่ยงมากที่สุด รองลงมาตามลำดับคือ ด้านการมีอิสระในการบริหารงาน ความมีนวัตกรรม ความกล้าที่จะแข่งขัน และการดำเนินงานเชิงรุก เมื่อแยกตามข้อย่อยของแต่ละด้าน 5 ด้านของคุณลักษณะผู้ประกอบการพบว่า 1. ด้านความมีนวัตกรรม ให้ความสำคัญกับการคิดวิธีใหม่ ๆ ในการพัฒนาสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ให้ลูกค้าเป้าหมายมากที่สุด 2. ด้านการดำเนินงานเชิงรุก ให้ความสำคัญกับการออกสินค้าหรือบริการใหม่ ๆ ก่อนคู่แข่งมากที่สุด 3. ด้านความกล้าที่จะแข่งขัน ให้ความสำคัญกับการไม่หลีกเลี่ยงการแข่งขันกับคู่แข่งมากที่สุด 4. ด้านความกล้าเสี่ยง ให้ความสำคัญกับการศึกษาปัญหาหลักซึ่งก่อดังตลิ่งทุนมากที่สุด และ 5 ด้านการมีอิสระในการบริหารงาน ให้ความสำคัญกับผู้จัดการใหญ่และทีมงานบริหาร มีบทบาทสำคัญในการระบุและตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ จากโอกาสทางธุรกิจที่มีอยู่

ตารางที่ 2 แสดงผลคุณลักษณะผู้ประกอบการของเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร

คุณลักษณะผู้ประกอบการ	คะแนนเฉลี่ย $\pm$ S.D.
1. การดำเนินงานเชิงรุก (Proactive)	3.44 $\pm$ 0.88
2. ความกล้าที่จะแข่งขัน (Competitive aggressiveness)	3.57 $\pm$ 0.83
3. ความมีนวัตกรรม (Innovation)	3.60 $\pm$ 0.79
4. การมีอิสระในการบริหารงาน (Autonomy)	3.61 $\pm$ 0.75
5. ความกล้าเสี่ยง (Risk taking)	3.62 $\pm$ 0.78

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมในการทำงานกับความเป็นผู้ประกอบการของเจเนอเรชั่นวาย ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าค่านิยมการทำงานมีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้ประกอบการของเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครที่ระดับความเชื่อมั่น 99% และค่านิยมการทำงานแปรผันตรงกับความเป็นผู้ประกอบการ ยังมีค่านิยมการทำงานที่มากแสดงว่ามีความเป็นผู้ประกอบการสูง และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสัมพันธ์ดังตารางแสดงระดับความสัมพันธ์ (Strength of association) ตารางที่ 1 พบว่า

ค่านิยมเกี่ยวกับงานภายใน มีความสัมพันธ์กับความมีนวัตกรรมมากที่สุด อยู่ในระดับมาก ถึงร้อยละ 68.1 และมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานเชิงรุกและความกล้าที่จะแข่งขันน้อยที่สุด ซึ่งอยู่ในระดับปานกลางเท่ากันคือ ร้อยละ 52.4

ค่านิยมเกี่ยวกับงานภายนอก มีความสัมพันธ์กับความมีนวัตกรรมมากที่สุดซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 59.1 และมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานเชิงรุกร้อยที่สุดซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 51.6

ค่านิยมเกี่ยวกับงานด้านสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่น มีความสัมพันธ์กับการมีอิสระในการบริหารงานมากที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 58.9 และมีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานเชิงรุกร้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 45.6

ค่านิยมเกี่ยวกับงานด้านศักดิ์ศรีมีความสัมพันธ์กับการมีอิสระในการบริหารงานมากที่สุดอยู่ในระดับ ร้อยละ 59.0 และมีความสัมพันธ์กับความกล้าเสี่ยงน้อยที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 47.9

ตารางที่ 3 แสดงเกณฑ์ระดับความสัมพันธ์ (Strength of association)

ค่า r	ระดับความสัมพันธ์
0.81 - 1.00	มากที่สุด
0.61 - 0.80	มาก
0.41 - 0.60	ปานกลาง
0.21 - 0.40	น้อย
0.00 - 0.20	ไม่มีความสัมพันธ์/มีความสัมพันธ์น้อยมาก

สรุปและอภิปรายผล

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงค่านิยมการทำงานตามทฤษฎีของ Lyon work value และความเป็นผู้ประกอบการได้พิจารณาจากคุณลักษณะผู้ประกอบการตามแนวคิดของ Lumpkin และ Dess ทำการศึกษาในกลุ่มประชากรที่อยู่ในเจนเนอเรชั่นวายหรือกลุ่มประชากรที่มีอายุ 25-40 ปี ที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเก็บข้อมูลในรูปของแบบสอบถาม (Questionnaire) ออนไลน์ จากผลการศึกษาค่านิยมในการทำงานของเจนเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครพบว่า เจเนอเรชั่นวายในกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญกับค่านิยมการทำงานด้านสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่น (Social and altruistic work value) มากที่สุดซึ่งได้คะแนนเฉลี่ย 3.87 ± 0.75 จาก 5.00 คะแนน เมื่อพิจารณาถึงหัวข้อย่อยในส่วนค่านิยมการทำงานด้านสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่นพบว่าให้ความสำคัญกับหัวข้อการมีเพื่อนร่วมงานที่ดีในที่ทำงาน (Co-workers, COW) มากที่สุด โดยได้คะแนนเฉลี่ยสูงถึง 3.98 ± 0.93 จาก 5.00 คะแนน โดยอาจเป็นผลเนื่องมาจากปัญหาที่มักพบในที่ทำงานเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน เช่น มีการแบ่งพรรคแบ่งพวกกันในที่ทำงาน เพื่อนร่วมงานไม่เป็นมิตรและโดนเพื่อนร่วมงานกลั่นแกล้ง ซึ่งปัญหานี้ถือว่าเป็นปัญหาที่มีความสำคัญมากอย่างมีนัยสำคัญที่ทำให้เกิดการลาออกของพนักงานในองค์กร ตามการศึกษาของศศิ อ่วมเพ็ง (2558) จึงทำให้ประชากรในเจนเนอเรชั่นวายที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งถือเป็นแหล่งเศรษฐกิจหลักของประเทศที่รวมประชากรจากหลายภูมิภาค หลากหลายหลายวัฒนธรรมเข้าไว้ด้วยกันเกิดความตระหนักในค่านิยมด้านสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่นมากที่สุด โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rao Psv and Urs (2017) ประชากรในเจนเนอเรชั่นวายจากเมือง Bangalore ประเทศอินเดียมีค่านิยมการทำงานที่เน้นความสำคัญด้านสังคมเป็นอันดับหนึ่งและรองลงมาคือด้านภายใน นอกจากนี้สภาวะภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน สภาพแวดล้อม ค่านิยม สังคม รูปแบบการใช้ชีวิตที่แตกต่างกันก็อาจทำให้ประชากรเกิดค่านิยมที่แตกต่างกันดังเช่นงานวิจัยของ Davis (2016) พบว่าประชากรที่อยู่ในเจนเนอเรชั่นวายในมหาวิทยาลัย Eastern Michigan ประเทศสหรัฐอเมริกา ให้ความสำคัญกับค่านิยมการทำงานภายนอกมากที่สุด รองลงมาคือ ค่านิยมภายใน สังคมและการช่วยเหลือผู้อื่น และ ค่านิยมศักดิ์ศรี ตามลำดับ

การวิเคราะห์หาความเป็นผู้ประกอบการจากคุณลักษณะของผู้ประกอบการ (Entrepreneurial characteristics) พบว่าประชากรเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานคร มีลักษณะผู้ประกอบการด้านความกล้าเสี่ยง (Risk taking) มากที่สุด รองลงมาคือ การมีอิสระในการบริหารงาน (Autonomy) ความมีนวัตกรรม (Innovation) ความกล้าที่จะแข่งขัน (Competitive aggressiveness) และการดำเนินงานเชิงรุก (Proactive) ซึ่งได้คะแนนเฉลี่ย 3.62 ± 0.78 , 3.61 ± 0.75 , 3.60 ± 0.79 , 3.57 ± 0.83 และ 3.44 ± 0.88 ตามลำดับ จากคะแนนเต็ม 5.00 คะแนน ความกล้าเสี่ยงถือเป็นด้านสำคัญที่สุดที่แยกผู้ประกอบการออกจากลูกจ้าง (Lumpkin & Dess, 1996) ดังนั้นจึงถือว่าประชากรเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครมีโอกาที่จะได้เป็นผู้ประกอบการสูงในอนาคต และไม่น่าแปลกใจที่การมีอิสระในการบริหารงานจะเป็นอันดับที่เจเนอเรชั่นวายให้ความสำคัญรองลงมา เพราะลักษณะสำคัญของเจเนอเรชั่นวายคือบุคคลที่ชอบความเป็นอิสระและความยืดหยุ่นในการทำงาน การเรียน หรือการทำธุรกิจ (Indriyana & Djastuti, 2018)

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมการทำงานกับความเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ค่านิยมการทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นผู้ประกอบการของเจเนอเรชั่นวายในเขตกรุงเทพมหานครที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 เปอร์เซนต์ ยังมีค่านิยมการทำงานที่ดียังมีความเป็นผู้ประกอบการสูง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านของค่านิยมการทำงานพบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับงานภายในและภายนอกมีความสัมพันธ์กับความมีนวัตกรรมมากที่สุด นวัตกรรมเป็นการสร้างสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาทำให้สินค้าหรือบริการขององค์กรมีจุดเด่นที่มากกว่าคู่แข่ง ชักนำให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจ ทำให้สินค้าหรือบริการนั้นสร้างยอดขายให้กับองค์กรได้มากขึ้นถึงเป้าหมายขององค์กรจึงเกิดผลสะท้อนกลับทำให้พนักงานขององค์กรได้รับผลตอบแทนที่เกี่ยวข้องกับด้านจิตวิทยา เช่น ความก้าวหน้าในอาชีพการงาน โอกาสในการพัฒนาความรู้ความสามารถ เป็นต้น และได้รับผลตอบแทนในด้าน เงินเดือน สวัสดิการ มากขึ้น ดังนั้นจึงอาจเป็นเหตุผลให้ความมีนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับค่านิยมการทำงานภายในและภายนอกมากที่สุด ส่วนค่านิยมเกี่ยวกับงานด้านสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่นและค่านิยมเกี่ยวกับงานด้านศักดิ์ศรีมีความสัมพันธ์กับการมีอิสระในการบริหารงานมากที่สุด การมีอิสระในการบริหารงานคือการที่ บุคคลหรือทีมงานมีอิสระในการคิด ปราศจากข้อห้ามใด ๆ และนำความคิดไปสู่การออกแบบเพื่อการแข่งขันหาโอกาสทางธุรกิจ ซึ่งบุคคลที่จะมีความคิดเป็นอิสระได้ สิ่งแวดล้อมภายในองค์กร ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน สภาพแวดล้อมการทำงาน ความรู้สึกว่าได้ทำงานที่มีความสำคัญและได้รับการยกย่องจากคนในองค์กร เป็นส่วนสำคัญที่ผลักดันให้พนักงานเกิดความคิดอย่างมีอิสระในการออกแบบแผนงาน จะเห็นว่าค่านิยมด้านสังคมและด้านศักดิ์ศรีเป็นค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับคนในองค์กร บุคคลเหล่านี้เป็นตัวผลักดันสำคัญให้พนักงานเกิดความคิดอิสระในการออกแบบงาน ถ้าผู้บริหารไม่อนุญาตให้พนักงานวางแผนงาน คิดงานของตนเอง ให้ทำตามนโยบายเท่านั้น ก็ไม่สามารถเกิดความคิดอิสระ

ในการบริหารงานได้ จึงอาจเป็นผลให้พบว่าค่านิยมในการทำงานด้านสังคมและการช่วยเหลือผู้อื่นกับค่านิยมด้านศักดิ์ศรีจะมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารงานมากที่สุด ซึ่งต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงรายละเอียดต่อไปในอนาคต

ดังนั้นค่านิยมการทำงาน (Work value) เป็นตัวกำหนด ความคิด ความเชื่อ ที่มีความสำคัญของแต่ละบุคคลที่มีต่องาน เกิดจากการกระตุ้นจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกการทำงาน ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการทำงาน ความต้องการ ทัศนคติ ความคาดหวัง และความพึงพอใจในงาน ความเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial orientation) เป็นคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่แสดงถึงการใช้รูปแบบกระบวนการทางกลยุทธ์ในการขึ้นนำ การตัดสินใจ และการทำธุรกิจ ให้ประสบความสำเร็จ โดยผู้ประกอบการจะต้องมีการพัฒนาสินค้าหรือบริการให้มีความนวัตกรรม และพร้อมที่จะรับความเสี่ยงในการนำสินค้าหรือบริการนั้นเข้าสู่ตลาดที่มีความไม่แน่นอน และสามารถค้นหาโอกาสทางธุรกิจก่อนคู่แข่ง ทำให้ธุรกิจประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ มีการยอมรับกันอย่างกว้างขวางว่าลักษณะของผู้ประกอบการเกี่ยวข้องกับการพัฒนาประสิทธิภาพผู้ประกอบการและเกี่ยวข้องกับความสำเร็จ (Lan & Wu, 2010) ขององค์กร การศึกษานี้ทำให้ทราบว่าค่านิยมการทำงานมีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้ประกอบการอย่างมีนัยสำคัญ โดยความเป็นผู้ประกอบการเริ่มต้นตั้งแต่ความคิดในการทำงาน ส่งผลต่อความเป็นผู้ประกอบการซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lan and Wu (Lan & Wu, 2010) โดยพบว่า ระดับความสำเร็จขึ้นอยู่กับทัศนคติ ซึ่งก็คือค่านิยมในการทำงาน เมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยในแบบสอบถามแต่ละด้านของค่านิยมการทำงานจะกล่าวสรุปได้ว่า ประชากรเจเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานครให้ความสำคัญมากที่สุดคือการทำงานที่ท้าทายความสามารถ ได้ทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงานที่ดี มีหัวหน้างานที่น่าสนใจให้การสนับสนุนการทำงาน และการทำงานนั้นต้องมีผลกระทบสำคัญต่อองค์กร จึงทำให้เกิดความอยากที่จะทำงานเกิดทัศนคติความคิดในการทำงานที่ดี และเมื่อพิจารณาองค์ประกอบย่อยของลักษณะผู้ประกอบการพบว่า ประชากรเจเนอเรชันวายในเขตกรุงเทพมหานครมีลักษณะของผู้ประกอบการที่ชอบทดลองและใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการแก้ปัญหา จะมีการศึกษาปัญหาหลักซึ่งก่อนตัดสินใจลงทุน และออกสินค้าหรือบริการใหม่ ๆ ก่อนคู่แข่ง โดยที่จะมีการรุกตลาดอย่างรุนแรงจริงจัง ซึ่งผู้จัดการใหญ่หรือทีมงานบริหารมีบทบาทสำคัญในการระบุและตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ จากโอกาสทางธุรกิจที่มีอยู่ ยังมีค่านิยมการทำงานที่ดีก็ยังคงมีความเป็นผู้ประกอบการสูง ส่งผลให้ธุรกิจที่ทำอยู่ทั้งที่เป็นลูกจ้าง หรือเป็นผู้ประกอบการเอง มีโอกาสประสบผลสำเร็จมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ทำในประชากรเขตกรุงเทพมหานครเท่านั้น ยังไม่ได้สะท้อนถึงประชากรเจเนอเรชันวายทั้งหมดในประเทศไทย ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปควรทำในเขตอื่นให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศไทย และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษายังมีอีกหลากหลายที่ส่งผลต่อค่านิยมการทำงานและคุณลักษณะผู้ประกอบการจึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติม

บรรณานุกรม

- ศศิ อ่วมเพ็ง. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจลาออกของพนักงานระดับบังคับบัญชา สำนักงานบัญชีกลาง บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว). (2562). *รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2562*. Retrieved from <https://www.sme.go.th/th/download.php?modulekey=215>
- Anwar, I., & Saleem, I. (2019). Exploring entrepreneurial characteristics among university students: an evidence from India. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, ahead-of-print. doi:10.1108/APJIE-07-2018-0044
- Cho, Yun H., & Lee, Joo-Heon. (2018). Entrepreneurial orientation, entrepreneurial education and performance. *Asia Pacific Journal of Innovation and Entrepreneurship*, 12(2), 124-134. Retrieved from <https://doi.org/10.1108/APJIE-05-2018-0028>. doi:10.1108/APJIE-05-2018-0028
- Davis, Elissa. (2016). *Work value priority of millennial students*. Eastern Michigan University, Retrieved from <http://commons.emich.edu/honors>
- Hooi, H. C., Ahmad, N. H., Amran, A., & Rahman, S. A. (2016). The functional role of entrepreneurial orientation and entrepreneurial bricolage in ensuring sustainable entrepreneurship. *Management Research Review*, 39(12), 1616-1638. Retrieved from <https://doi.org/10.1108/MRR-06-2015-0144>. doi:10.1108/MRR-06-2015-0144
- Indriyana, F., & Djastuti, I. (2018). Work values of generation Y. *Diponegoro International Journal of Business*, 1, 40. doi:10.14710/dijb.1.1.2018.40-48
- Khandwalla, P. N. (1976/1977). Some top management styles, their context and performance. *Organization and Administrative Sciences*, 7, 21-51.
- Lan, Q., & Wu, S. (2010). An empirical study of entrepreneurial orientation and degree of internationalization of small and medium sized Chinese manufacturing enterprises. *Journal of Chinese Entrepreneurship*, 2(1), 53-75. Retrieved from <https://doi.org/10.1108/17561391011019023>. doi:10.1108/17561391011019023

- Lechner, C. M., Sortheix, F. M., Göllner, R., & Salmela-Aro, K. (2017). The development of work values during the transition to adulthood: A two-country study. *Journal of Vocational Behavior*, 99, 52-65. Retrieved from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S000187911630104X>. doi:<https://doi.org/10.1016/j.jvb.2016.12.004>
- Liang, Y. W. (2012). The relationships among work values, burnout, and organizational citizenship behaviors: A study from hotel front line service employees in Taiwan. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 24. doi:<https://doi.org/10.1108/09596111211206169>
- Lieberman, M. B., & Montgomery, D. B. (1988). First-mover advantages. *Strategic Management Journal*, 9(S1), 41-58. Retrieved from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/smj.4250090706>. doi:10.1002/smj.4250090706
- Lumpkin, G. T., & Dess, G. G. (1996). Clarifying the entrepreneurial orientation construct and linking it to performance. *The Academy of Management Review*, 21(1), 135-172. Retrieved from www.jstor.org/stable/258632. doi:10.2307/258632
- Lyons, S. T., Higgins, C. A., & Duxbury, L. (2010). Work values: Development of a new three-dimensional structure based on confirmatory smallest space analysis. *Journal of Organizational Behavior*, 31(7), 969-1002. Retrieved from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/job.658>. doi:10.1002/job.658
- Mintzberg, H. (1973). Strategy-making in three modes. *California Management Review*, 16(2), 44-53. Retrieved from <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.2307/41164491>. doi:10.2307/41164491
- Naim, M. F., & Lenka, U. (2018). Development and retention of Generation Y employees: a conceptual framework. *Employee Relations*, 40. doi:10.1108/ER-09-2016-0172
- Ng Eddy, S. (2018). Work value priorities. In Lyons, Sean T. (Ed.), *Generational career shifts* (pp. 45-69). Emerald Publishing.
- Okhomina, D. (2010). *Entrepreneurial orientation and psychological traits: the moderating influence of supportive environment*.
- Rao Psv, B., & Urs, V. (2017). A study on work values of Gen Y workforce. *International Journal of Latest Engineering and Management Research (IJLEMR)*, 2(8), 62-66.

บทบาทดนตรีไทยเพื่อชีวิต วงต้นกล้า หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

ROLES OF THAI TRADITION MUSIC FOR LIFE OF TONKLA ENSEMBLE FOLLOWING THE 14th OCTOBER 1973

Received: May 7, 2020

Revised: June 5, 2020

Accepted: June 9, 2020

นาฏคุณ ถาวรปิยกุล*

Nattakun Thavornpiyakul*

รุจี ศรีสมบัติ**

Rujee Srisombut**

* นิสิตปริญญาโท สาขามานุษยดุริยางควิทยา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

* Master's student in Ethnomusicology Faculty of Fine Arts Srinakharinwirot University

* Email: n.thavorn2456789@gmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก สาขาวิชาดุริยางคศาสตร์ไทยและเอเชีย คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

** Assistant Professor and Ph.D., Division of Thai and Asian Music, Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

** Email: rujee@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษา บทบาทดนตรีไทยเพื่อชีวิต วงต้นกล้า หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 มีความมุ่งหมายการวิจัย คือเพื่อศึกษาบทบาทของดนตรีไทยเพื่อชีวิตของวงต้นกล้า หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

ดนตรีไทยเพื่อชีวิต วงต้นกล้า เป็นวงดนตรีไทยที่เกิดจากการรวมตัวของกลุ่มนักศึกษา โดยมีจุดประสงค์ต้องการใช้ดนตรีไทยเป็นสื่อกลาง เพื่อแสดงทางความคิดทางการเมือง และเสียดสีสังคม โดยได้รับแนวคิด “ศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน” ของจิตร ภูมิศักดิ์ ซึ่งเป็นการนำดนตรีมาปรับใช้ประชาชน จึงเป็นเหตุให้วงต้นกล้า ถูกเรียกว่า ดนตรีไทยเพื่อชีวิต บทบาทของวงต้นกล้า ได้แก่การนำดนตรีมาเป็นสื่อกลางในการเรียกร้องความยุติธรรมให้แก่สังคม สะท้อนสภาพปัญหาของสังคม เสียดสีการเมืองและสภาพสังคมในขณะนั้น

บทเพลงของวงต้นกล้าให้มีความสนุกสนาน กินใจและเข้าถึงผู้ฟังได้ง่าย เพื่อผู้ที่ได้รับฟังมีความคิด และอุดมการณ์ทางการเมือง บทเพลงของวงต้นกล้าถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ในการต่อสู้กับอำนาจเผด็จหลายครั้งหลังจากเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 จนกระทั่งถึงเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 ในยุคหลังจาก 14 ตุลาฯ บทเพลงของวงต้นกล้า ก็ยังได้ถูกนำกลับมาใช้ในเหตุการณ์ครบรอบ 30 ปี 14 ตุลาฯ การแสดงคอนเสิร์ต “เพลงของจิตร” การนำไปใช้ในการชุมนุมเรียกร้องของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และได้ถูกนำเนื้อเพลงไปใช้เชิงสัญลักษณ์กับการเรียกร้องสัมปทานปิโตรเลียม

คำสำคัญ: เพลงเพื่อชีวิต ดนตรีไทยเพื่อชีวิต วงต้นกล้า หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516

Abstract

Roles of Thai tradition music for life of Tonklaas ensemble following the 14th October 1973 aims to study roles of Tonklaas Thai music songs for life following the 14th October 1973

From the research with anthropological process, the results of the research reveal that Thai music for life of Tonklaas ensemble is a Thai music ensemble formed by the assembly of students. The purpose of Tonklaas ensemble was using Thai music as a mediation to represent the political ideas and satirize society with an idea “Art for Life's sake, Art for the People” by Jit Poomsak, which bringing music to serve the people, so Tonklaas ensemble was called Thai music for life.

The role of the Tonklaos band was bringing music as a mediator for social justice, reflecting the social problems, satirizing politics and social context at that time. It caused Thai music songs for life.

The Tonklaos songs with enjoyable, attractive and easy reachable song for listeners. The Songs affect the listeners to have ideas and political ideology that make benefits for the public and the nation. The Tonklaos songs were used as a symbol in the struggle against with dictatorship many times following the 14th October 1973 to the 6th October 1976. In the after October 14th, 1973 era, Songs for life of Tonklaos band is used in the 30th anniversary of October 14, "Song of Jit", the concert performance, Using songs in the community support of the People 's Alliance for Democracy. And the lyrics was applied in symbolic with the petroleum concession claims.

Keywords: Songs For Life, Thai Music Songs For Life, Tonklaos Ensemble, Following The 14th October 1973

บทนำ

สำหรับในประเทศไทยแล้วในยุคก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 นั้น ดนตรีส่วนใหญ่จะดูเหมือนเป็นความบันเทิงที่มีไว้เพื่อตอบสนองความต้องการของกลุ่มคนเฉพาะกลุ่ม เพียงแค่คนชั้นกลางไปทางค่อนข้างสูงจนถึงกลุ่มชนชั้นสูง และดนตรียังถูกพัฒนาขึ้นตามความต้องการของชนชั้นสูงเพียงเท่านั้น ดังที่ พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์ (2550, น. 43) ได้กล่าวว่า ต่อมาในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชดำริในการพัฒนาบ้านเมืองเพื่อให้ทัดเทียมกับอารยประเทศ พระองค์ทรงส่งพระราชโอรสหลายพระองค์ไปศึกษาต่างประเทศในแถบยุโรป จึงมีพระราชโอรสหลายพระองค์ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ และจึงมีการริเริ่มนำเอาศิลปะการแสดงของยุโรปเข้ามาผสมผสานกับศิลปะการแสดงของไทยด้วย เช่น การแสดงละครดึกดำบรรพ์ พร้อมทั้งได้มีการปรับปรุงวงปี่พาทย์ขึ้นใหม่ เรียกว่าวงปี่พาทย์ดึกดำบรรพ์

เพลงไทยสากลนั้นมีต้นเค้ามาจากการผสมผสานวัฒนธรรมตะวันตกแบบโอเปราเข้ามาในการแสดงละครดึกดำบรรพ์ของเจ้าพระยาเทเวศร์วงศ์วิวัฒน์ ซึ่งในระยะแรกแพร่หลายอยู่แต่ในหมู่ชนชั้นสูง แล้วกลายมาเป็นละครร้องโดยการริเริ่มของกรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ ส่งผลให้เกิดการร้องเพลงแบบเนื้อเต็ม การแสดงละครร้องก็ยิ่งมีรูปแบบนี้แม้ภายหลังจะขยายวงออกไปสู่โรงละครแบบเก็บเงิน แต่อัตราค่านั้นก็มีราคาค่อนข้างแพง จึงจำกัดผู้ดูไว้ในหมู่

ชนชั้นสูงหรือชนชั้นกลางเท่านั้น แต่หลังจากนั้นการเผยแพร่เพลงไทยสากลก็เป็นอย่างกว้างขวาง ด้วยพัฒนาการของเทคโนโลยี ด้วยแผ่นเสียง ด้วยภาพยนตร์ และการออกอากาศผ่านสถานีวิทยุ ซึ่งจากความหลากหลายของกลุ่มผู้ฟังที่เกิดขึ้นนี้ บวกกับอุดมการณ์ของคณะราษฎร น่าจะเป็นสิ่งที่ทำให้เพลงไทยสากลพวกหนึ่ง ที่มักเรียกกันว่า เพลงชีวิต หันไปจับเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับความลำบากยากแค้นของชนชั้นล่างที่เป็นฐานผู้ฟังจำนวนมาก (อดิเทพ ภัทรเดชไพศาล, 2553, น. 55)

ในช่วงยุคของการเรียกร้องประชาธิปไตย พ.ศ. 2516-พ.ศ. 2519 วงดนตรีไทยต้นกล้า ถือได้ว่าเป็นวงดนตรีโดยนิสิตนักศึกษาที่มีชื่อเสียงและบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศการชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตยเป็นอย่างมาก อีกทั้งยังเป็นวงดนตรีเพื่อชีวิตที่มีเอกลักษณ์วงหนึ่งของเมืองไทย เนื่องจากว่าเป็นวงดนตรีเพื่อชีวิตที่มีการนำเครื่องดนตรีไทยมาใช้บรรเลงทั้งสิ้น ยิ่งไปกว่านั้นบทเพลงเพื่อชีวิตของวงดนตรีไทยต้นกล้าได้มีการปลุกฝังอุดมการณ์ทางการเมือง ค่านิยมต่าง ๆ ผ่านบทเพลง ซึ่งยังส่งผลต่ออุดมการณ์และค่านิยมในการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองในปัจจุบัน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวงต้นกล้า ซึ่งเป็นวงดนตรีไทยที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์การเมืองไทย อีกทั้งได้แสดงออกถึงอุดมการณ์ทางการเมือง มุมมองของปัญญาชนต่อสภาพสังคมในขณะนั้น และความรักที่มีต่อดนตรีไทย เสียงเพลงที่อยู่ในจิตใจที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการสร้างมิติใหม่ในการสร้างสรรค์และการรับฟังดนตรีไทย ทั้งเพลงไทยเดิม เพลงพื้นบ้าน จึงเป็นเหตุให้บทเพลงของวงต้นกล้าควรค่าแก่การศึกษาทางด้านบทบาทของวงต้นกล้าที่มีต่อดนตรีไทยและต่อสังคมอย่างไร อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อการสร้างแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานเพลงใหม่ ๆ ของผู้ที่สนใจในอนาคต

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของดนตรีไทยเพื่อชีวิตของวงต้นกล้า หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ทั้งการได้รับอิทธิพลจากเพลงในยุคต่าง ๆ ก่อนเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และบทบาทที่เพลงของวงต้นกล้า ได้มีต่อการชุมนุมเรียกร้องทางการเมือง

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. ความเป็นมาของเพลงเพื่อชีวิต

ธีรภาพ โลหิตกุล (2540) ได้กล่าวถึงเพลงเพื่อชีวิตไว้ว่าได้เปลี่ยนรูปแบบของเนื้อหาเพลงไปจากการที่บรรยายแค่ความยากลำบากในการใช้ชีวิตของชนชั้นล่าง เป็นการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ประชาธิปไตย ความไม่เท่าเทียมในสังคมและชนชั้น การต่อต้านจักรวรรดินิยม รวมไปถึงการเชิญชวนให้ลุกขึ้นสู้กับอำนาจของรัฐ เครื่องดนตรีที่ใช้ในช่วงแรกของวงดนตรี

เพื่อชีวิตนั้นจะเป็นเครื่องดนตรีที่หาได้ง่าย เช่น กีตาร์ รูปแบบเพลงจึงออกมาในลักษณะของ เพลงโฟล์ก ต่อมาเมื่อการชุมนุมเริ่มขยายตัวมีผู้เข้าร่วมมากขึ้นจึงทำให้รูปแบบของวงเพื่อชีวิต เปลี่ยนไป เป็นวงดนตรีร็อก และวงสตริงไป นอกจากนี้แล้วยังมีการนำเอาวงดนตรีไทย และ วงดนตรีพื้นบ้านมาบรรเลงเป็นในแนวทางดนตรีเพื่อชีวิต เพื่อให้เข้าถึงผู้ฟังมากขึ้น และ เป็นการดึงมวลชนให้เข้าร่วมกับนักศึกษาอีกด้วย วงดนตรีเพื่อชีวิตนั้นมีทั้งที่เป็นปัญญาชนนอก มหาวิทยาลัย เช่น วงคาราวาน และวงที่เป็นนักศึกษาที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัย เช่น วงกรรมาชน วงกมลวง วงครุชน วงต้นกล้า ฯลฯ ต่อมาเหตุการณ์วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 นักศึกษาได้ถูกรัฐบาล นายธานินทร์ กรัยวิเชียร ไล่ตบทางทางการเมืองลง จึงส่งผลให้ วงดนตรีเพื่อชีวิต ทั้งวงดนตรีเพื่อชีวิตตามมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และวงดนตรีเพื่อชีวิตของ ปัญญาชนนอกมหาวิทยาลัยค่อย ๆ ยุบตัวลง หรือลดบทบาททางการเมืองลงตามไปด้วย แต่ก็ ยังมีผลงานเพลงออกมาอีกมากมาย เนื้อหาเพลงก็เป็นการปลอบใจ ให้ความหวัง มีพลังใน การต่อสู้ไม่ท้อถอย มีความจริงใจในสังคม บ่งบอกถึงปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ตรงไปตรงมา แฝงด้วยแนวปรัชญา

2. แนวคิดศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน ของจิตร ภูมิศักดิ์

ทิปกร (2541) ได้กล่าวเกี่ยวกับศิลปะไว้ว่าศิลปะมิได้สูงส่งมีคุณค่าเพราะความ ศักดิ์สิทธิ์ หรือเป็นสิ่งที่ลึกลับอันเกิดจากจิตวิญญาณที่ซับซ้อน แต่ศิลปะจะสูงส่งและมีคุณค่า ก็ต่อเมื่อมันรับใช้ชีวิตของประชาชนผู้ทุกข์ยาก และเป็นสมบัติของประชาชน โดยได้แบ่ง คติทางศิลปะออกเป็น 2 กลุ่มกว้าง ๆ ไว้ดังนี้ กลุ่มที่ 1 ศิลปะเพื่อศิลปะ และศิลปะบริสุทธิ์ และกลุ่มที่ 2 ศิลปะเพื่อชีวิต และศิลปะเพื่อประชาชน

คติทางศิลปะกลุ่มที่ 1 ว่าเป็นคติที่โบราณล้าหลัง เป็นแนวคิดศิลปะของลัทธิศักดินา ลัทธิกอดของเก่าทางศาสนา ลัทธิมือใครยาวสาวได้สาวเอาของชนกลาง และลัทธิตัวใครตัวมัน ของจักรวรรดินิยม จิตร ได้มีการวิจารณ์ศิลปะกลุ่มนี้ว่า ไม่ได้สร้างสรรค์ผลงานขึ้นเพื่อ ประชาชนโดยแท้จริง เพียงแต่สร้างผลงานขึ้นเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวศิลปินเอง ผลงานของ ศิลปะกลุ่มนี้มีเนื้อหาไปในทางที่ลามก ผันหวนอยู่กับความหลอกลวง ชักจูงให้ประชาชนลืม สภาพความเป็นจริงในสังคม ไม่มีพลังในการกระตุ้นให้เกิดการสร้างสรรค์พัฒนาไปสู่สภาพ ชีวิตที่ดีกว่าเดิม

ในขณะที่คติทางศิลปะกลุ่มที่ 2 ไว้ว่า เป็นคติที่เหมาะสมกับเงื่อนไขเวลา โดยศิลปะ เพื่อชีวิตคือศิลปะที่ไม่ได้มีการผลิตออกมาเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตัวศิลปินเอง แต่ สร้างสรรค์ออกมาเพื่อคนทุกชนชั้น และศิลปะเพื่อชีวิตนี้จะต้องทำหน้าที่ในการรับใช้ชีวิตของ ประชาชนส่วนมากที่ทำงาน (ชนชั้นแรงงาน) จึงเรียกว่าศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน

ทั้งนี้แนวคิดเรื่องศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน นี่เป็นแนวคิดที่ค่อนข้างไปในทางสังคมนิยม ซึ่งมีอิทธิพลและถูกนำมาปรับใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานเพลง และวรรณกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการเรียกร้องทางการเมือง ของนิสิตนักศึกษา ในช่วง 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 - 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

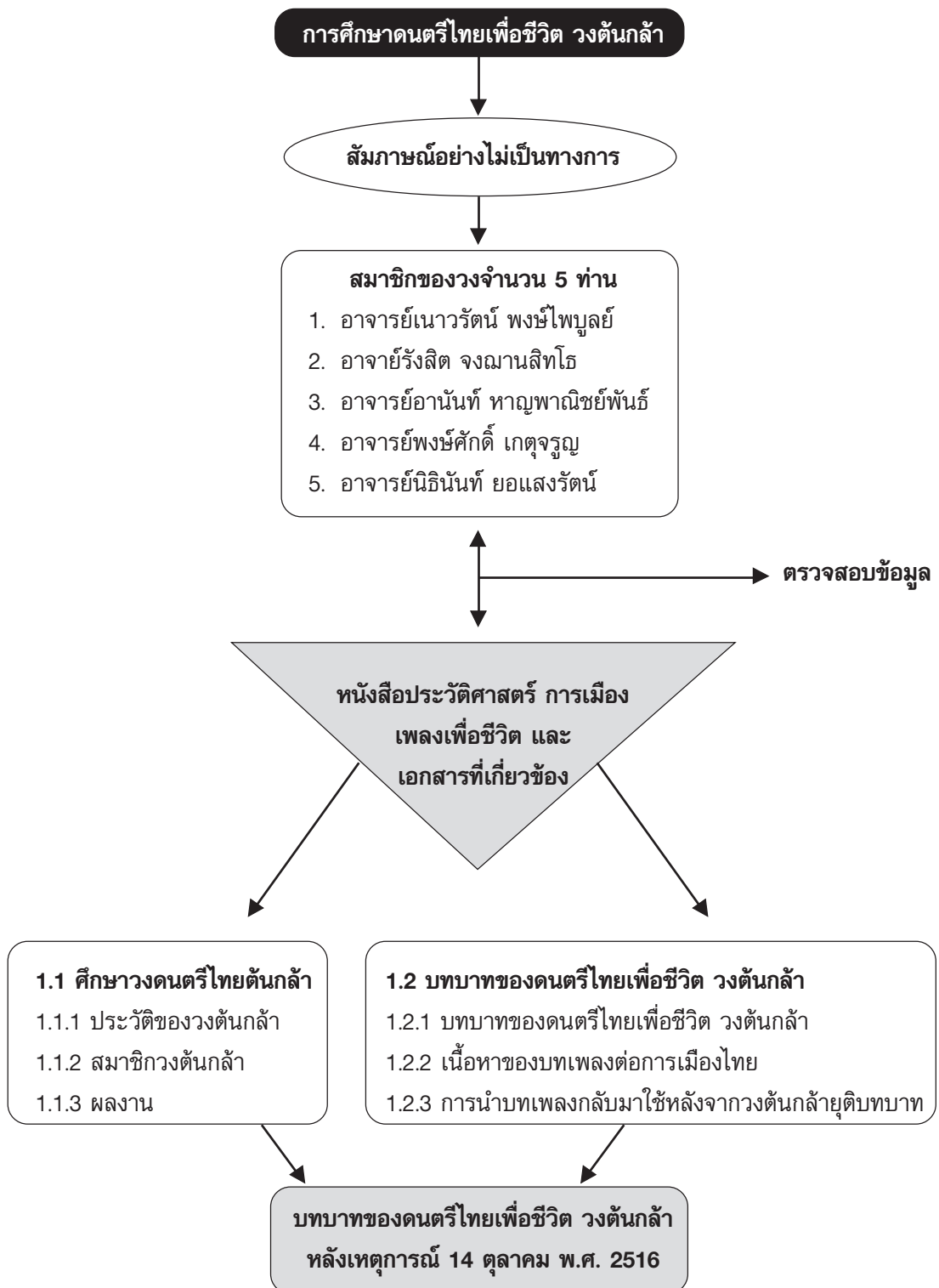
3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาท

บทบาท ตามความหมายของในพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2556) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การทำทำตามบท การร่ำตามบท โดยปริยายหมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครูส่วน จำนวนค์ อติพัฒนสิทธิ์ และคณะ (2548, น. 37-38) ได้กล่าวถึงบทบาทไว้ว่า บทบาทจะมาพร้อมกับสถานภาพ ดังนั้น การที่บุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามสถานภาพของตนเองนั้น เรียกว่าการแสดงบทบาท และผู้ที่มีสถานภาพเหมือนกันย่อมแสดงบทบาทแบบเดียวกัน ตามบรรทัดฐานที่กำหนดไว้ เช่น เด็กทุกคนมีสถานภาพ คือนักเรียน ย่อมแสดงบทบาทที่เหมือนกัน คือต้องไปโรงเรียน เรียนหนังสือสอบ อ่านหนังสือ เป็นต้น นอกจากนี้แล้ว ยังได้มีการแบ่งลักษณะของบทบาท ซึ่งมีความสอดคล้องกับอัมพร สุคันธวิช และพวงเพชร สุรัตนวิกุล (2560, น. 60-61) ไว้ดังนี้

ลักษณะของบทบาท

1) บทบาทในอุดมคติ (ideal role) คือบทบาทที่กำหนดไว้เป็นกฎหมาย หรือตามความคาดหวังของบุคคลทั่วไปในสังคมที่บุคคลควรกระทำ แต่ก็อาจจะไม่มีใครทำตามก็ได้ 2) บทบาทตามที่ถูกเข้าใจหรือรับรู้ (perceived role) เป็นบทบาทที่ขึ้นอยู่กับบุคคลนั้น ๆ จะคาดคิดด้วยตนเองว่าควรเป็นอย่างไร ซึ่งขึ้นอยู่กับทัศนคติ ค่านิยม หรือ บุคลิกลักษณะ และ 3) บทบาทที่แสดงออกจริง (actual/enacted role) คือการกระทำที่บุคคลได้ปฏิบัติจริง ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์เฉพาะหน้า อาจเป็นสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ หรือสภาพแวดล้อมตามสังคม ที่มีอิทธิพลต่อสถานการณ์ขณะนั้น เช่น การถูกกดดันจากสภาพแวดล้อม สิ่งที่แสดงออกก็อาจจะสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับบทบาทที่บุคคลรับรู้ก็ได้ ดังนั้น บางคนที่มีสถานภาพเหมือนกัน แต่แสดงบทบาทต่างกันนั้น จะถูกบทบาทที่แสดงออกจริงนี้เป็นตัวกำหนดความแตกต่าง แต่ก็ขึ้นอยู่กับขอบเขตที่สังคมยอมรับได้ เช่น เด็กทุกคนเป็นนักเรียน มีบทบาทคือไปโรงเรียน เรียนหนังสือ สอบ แต่นักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้อง ก็ต้องแสดงออกถึงบทบาทที่เป็นผู้นำมากกว่านักเรียนคนอื่น

กรอบแนวคิด

จากกรอบแนวคิดนี้ จะทำการศึกษาประวัติของวง สมาชิก และบทเพลงของวงต้นกล้า โดยการสัมภาษณ์สมาชิกของวงต้นกล้าอย่างไม่เป็นทางการ แล้วนำข้อมูลนั้นมาตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการศึกษาหนังสือ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเมืองและเพลงเพื่อชีวิต เพื่อนำมาวิเคราะห์บทบาทของวงต้นกล้า เนื่องจากการศึกษาประวัติของวง ความเป็นมาของสมาชิก และบทเพลงของวงต้นกล้า จะทำให้เห็นถึงแนวคิดและอุดมการณ์ต่าง ๆ ของวงต้นกล้าที่ได้แสดงออกผ่านผลงานเพลงของวงต้นกล้า

วิธีการศึกษา

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ความเป็นมาของเพลงเพื่อชีวิต และเพลงเพื่อชีวิตในช่วงปี พ.ศ. 2516 ถึง ปี พ.ศ. 2519 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาเพลงเพื่อชีวิต แนวคิดศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน ของจิตร ภูมิศักดิ์ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับบทบาท 2) ขอบเขตการศึกษา โดยศึกษาเฉพาะเหตุการณ์การทางเมืองที่เกิดขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2516-พ.ศ. 2519 ที่วงต้นกล้ามีส่วนร่วมเท่านั้น และจะทำการศึกษาเฉพาะดนตรีไทยเพื่อชีวิตของวงต้นกล้าเท่านั้น และ 3) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการรวบรวมศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์เพลงเพื่อชีวิต รวบรวมและบันทึกโน้ตบทเพลงเพื่อชีวิตของวงดนตรีไทยต้นกล้า การรวบรวมบทเพลงของวงต้นกล้า จะทำการรวบรวมบทเพลงจากซีดี “ดนตรีไทยเพื่อชีวิต ต้นกล้า” เป็นซีดีที่จัดทำขึ้นเนื่องจากรำลึกครบรอบ 30 ปี เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 และเอกสารที่ได้รวบรวมเนื้อร้องบางส่วน รวมถึงการสัมภาษณ์สมาชิกวงดนตรีไทยต้นกล้า จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ อาจารย์รังสิต จงฉานสิทโธ อาจารย์อานันท์ หาญพานิชย์พันธ์ อาจารย์พงษ์ศักดิ์ เกตุจรูญ และอาจารย์นิธินันท์ ยอแสงรัตน์ โดยมีประเด็นในการสัมภาษณ์เกี่ยวข้องกับแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานและเหตุการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นระหว่าง พ.ศ. 2516-พ.ศ. 2519 รวมไปถึงความรู้สึก ประสบการณ์ในการเป็นส่วนหนึ่งของการชุมนุม

2. ขั้นศึกษาข้อมูล ได้นำข้อมูลที่ได้มาจัดลำดับหมวดหมู่ พร้อมกับเรียงขั้นตอนให้เป็นระเบียบอย่างต่อเนื่องโดยเรียงลำดับดังนี้ 2.1 ข้อมูลด้านเนื้อหา ความรู้ เกี่ยวกับเพลงเพื่อชีวิต ตลอดจนแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัย ด้านเพลงเพื่อชีวิต มาเรียบเรียงและจัดหมวดหมู่

3. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการศึกษาตามความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้ 1) ศึกษาวงดนตรีไทยต้นกล้าและแนวคิดในการสร้างสรรค์บทเพลงของวงดนตรีไทยต้นกล้า 2) ประวัติของวงดนตรีไทยต้นกล้า และ 3) บทบาทของวงดนตรีที่มีต่อการเรียกร้องทางการเมือง

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ประวัติของวงต้นกล้า จากการศึกษาวงดนตรีไทยต้นกล้า เป็นวงดนตรีเพื่อชีวิต เพียงเดียวที่ใช้ดนตรีไทยในการนำเสนอบทเพลง ได้เปิดการแสดงอย่างเป็นทางการครั้งแรกในงาน “มหกรรมดนตรีเพื่อชีวิต” เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2518 ณ สวนลุมพินี หลังจากนั้นวงต้นกล้าก็ได้บรรเลงในงานชุมนุมไม่ว่าจะเป็นตามสถาบันทางการศึกษา โรงเรียน และหมู่บ้านตามต่างจังหวัด โดยส่วนใหญ่วงต้นกล้าจะทำหน้าที่เป็นวงดนตรีที่บรรเลงในขณะที่มีการชุมนุมร่วมกับวงดนตรีเพื่อชีวิตที่มีชื่อเสียงในยุคนั้น เช่น วงคาราวาน วงกรรมาชน วงครุฑ เป็นต้น และได้ยุติบทบาทหลังจากเหตุการณ์ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519

สมาชิกวงต้นกล้า ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 7 ท่าน ได้แก่ 1) อาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ตำแหน่ง ประพันธ์เนื้อร้อง และขลุ่ย 2) อาจารย์รังสิต จงมานลิทธิ ตำแหน่ง นักร้อง และซอ 3) อาจารย์พงษ์ศักดิ์ เกตุจรูญ ตำแหน่งระนาดเอก 4) อาจารย์สันธิวิทย์ อุณหสุวรรณ ตำแหน่งประพันธ์เนื้อร้องและซิม 5) อาจารย์อานันท์ หาญพานิชย์พันธ์ ตำแหน่งประสานงานวง ขลุ่ย และเครื่องประกอบจังหวะ 6) อาจารย์นิรันดร์ ยอแสงรัตน์ ตำแหน่งโหมก และนักร้อง และสุดท้าย 7) ดร.ชาญ ธาระวาส ตำแหน่งซอด้วง โดยสมาชิกทั้ง 7 ท่านนี้ เป็นสมาชิกหลักของวงต้นกล้า นอกจากนี้แล้วยังมีสมาชิกรับเชิญ ซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาส และสถานที่ในการบรรเลง เช่น วงต้นกล้าทำการบรรเลงดนตรีใกล้กับคณะลิเก ก็จะมีนักดนตรีประจำคณะลิเกนั้น ๆ มาร่วมบรรเลง

ผลงานวงต้นกล้า ได้มีเพลงเป็นจำนวน แต่ได้รับการบันทึกเสียงในรูปแบบซีดีจำนวน 14 เพลง ได้แก่ 1) เพลงหนุ่มสาวเสรี 2) เพลงเจ้ากระเฑาะ 3) เพลงชัคอเมธิกัน 4) เพลงกระทุ้มแบน 5) เพลงคนทำทาง 6) เพลงใบไม้ป่า 7) เพลงใครคือครู 8) เพลงกฎหมายมวลชน 9) เพลงคนเหมือนกัน 10) เพลงเต่าคลองหลอด 11) เพลงสาวเอยจะบอกให้ 12) เพลงเดินรำกำเคียว 13) เพลงแต่กรรมกร และ 14) เพลงเจ้าขุนทอง รวมถึงผลงานเพลงของวงต้นกล้าที่ไม่ได้รับการบันทึกเสียง และสูญหายจากผลกระทบทางการเมืองในช่วงเวลานั้นอีกเป็นจำนวนมาก

สำหรับการกำหนดบทบาทของวงต้นกล้านั้น จะใช้ลักษณะของบทบาทตามหลักสังคมวิทยา มาเป็นเครื่องมือในการกำหนดบทบาทของบทเพลงวงต้นกล้า ดังนี้

1) บทบาทในอุดมคติ ผลงานเพลงของวงต้นกล้านั้นมิได้มีบทเพลงที่แสดงบทบาทที่ถูกคาดหวังโดยบุคคลในสังคม โดยเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงอุดมการณ์ที่แฝงอยู่ในบทเพลงของวงต้นกล้า ไม่ว่าจะเป็นความต้องการให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม การสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม ซึ่งเป็นแสดงให้เห็นถึงความเป็นอุดมคติที่อยากให้เกิดขึ้นจริงในสังคม

2) บทบาทตามที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ บทเพลงของวงดนตรีกล้านั้นได้มีบทบาทที่ผู้ฟังหรือบุคคลในสังคมสามารถรับรู้ได้ คือเพลงนั้นย่อมมีหน้าที่ในการบรรเลงเพื่อความสนุกสนาน ความผ่อนคลาย เป็นเครื่องมือสื่อสารอารมณ์จากผู้บรรเลงถึงผู้ฟังส่งผ่านความคิดต่าง ๆ ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่มีอยู่ในบทเพลงของวงดนตรีกล้านั้นทุกเพลง

3) บทบาทที่แสดงออกจริง บทบาทที่แสดงออกจริงนั้น เป็นการแสดงออกที่เกิดจากความกดดันของสถานะแวดล้อมทางสังคม จึงผลงานให้บทเพลงของวงดนตรีกล้านั้นได้แสดงออกถึงการสะท้อนสภาพปัญหาต่าง ๆ ในสังคมนอกจากการนำเสนอบทเพลงในรูปแบบเพลงเพื่อชีวิตแล้ว วงดนตรีกล้านั้นยังสามารถแบ่งบทบาทตามความหมายของเนื้อร้องได้อีก โดยสามารถแบ่งบทบาทตามแต่ละเพลงได้ดังนี้

บทบาทของวงดนตรีไทยดนตรีกล้านั้นต่อการเรียกร้องทางการเมือง

วงดนตรีกล้านั้นได้มีผลงานสร้างสรรค์มากมาย แต่ผู้วิจัยได้ยกมา 14 เพลง เนื่องจากเป็นเพลงที่ได้รับการบันทึกเสียงเป็นในรูปแบบของซีดี จึงทำให้ง่ายต่อการศึกษาค้นคว้า สามารถจัดกลุ่มลักษณะของบทบาทโดยใช้หลักการทางสังคมวิทยาเป็นเครื่องมือในการจัดกลุ่มบทบาทของเพลง โดยการใช้บทบาทในอุดมคติ บทบาทตามที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้ บทบาทที่แสดงออกจริง เป็นตัวจัดกลุ่ม

บทบาทของบทเพลงดนตรีไทยเพื่อชีวิต วงดนตรีกล้านั้น ผู้วิจัยได้แบ่งบทบาทโดยใช้ความหมายของเนื้อร้องเป็นเกณฑ์ในการแบ่งบทบาท ซึ่งในแต่ละบทเพลงอาจจะมีความบทบาทที่ทับซ้อนกันอยู่โดยจะสามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ด้าน ดังนี้

1) บทบาทด้านการนำเสนอดนตรีไทยในรูปแบบเพื่อชีวิต

จิตร ภูมิศักดิ์ ได้กล่าวถึงการนำศิลปะมารับใช้มนุษย์ หรือศิลปะเพื่อชีวิต ว่าเป็นศิลปะที่มีได้ทำเพื่อแสวงหาเงินตรา หรือรับใช้คนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง โดยเฉพาะชนชั้นสูง แต่ศิลปะนั้นต้องทำหน้าที่เพื่อเป็นการสะท้อนความเลวร้ายของชีวิตในสังคมไปยังประชาชน และทำให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมไม่ว่าจะผ่านการดู การฟัง การอ่าน

จากแนวคิดศิลปะเพื่อชีวิต ที่จิตรภูมิศักดิ์ได้นำเสนอนั้น ทำให้เกิดกลุ่มศิลปินที่เรียกตนเองว่า เพื่อชีวิต คือ ไม่ได้ทำเพื่อแสวงหาผลกำไร แต่เป็นการใช้ศิลปะสะท้อนความความจริงอันเลวร้ายของสังคม โดยเฉพาะความไม่เท่าเทียมกันระหว่างชนชั้น และความไม่เป็นธรรมในสังคม ดังนั้นศิลปะที่ถูกสร้างสรรค์ขึ้นโดยศิลปินเพื่อชีวิต จึงจะมีความว่า เพื่อชีวิตต่อท้ายเสมอ รวมไปถึงเพลงเพื่อชีวิต

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบทเพลงทั้ง 14 เพลงของวงดนตรีกล้านั้น เป็นมีบทบาทในการการนำเสนอดนตรีไทยให้เป็นรูปแบบเพื่อชีวิต กล่าวคือการนำศิลปะที่แต่เดิมเป็นการรับใช้กลุ่มคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสังคม มาเปลี่ยนแปลงบทบาท มาเป็นการรับใช้ประชาชนทั่วไป สามารถเข้าถึงคนได้ทุกชนชั้น มีความหมายแสดงออกในทางเสียสละการเมืองทั้งในประเทศและ

ต่างประเทศสะท้อนให้เห็นความไม่เท่าเทียมกันในสังคม และความทุกข์ยากของชนชั้นแรงงาน ที่ถูกกดขี่จากนายทุน

2) บทบาทด้านการเรียกร้องประชาธิปไตย

จากการที่ประชาธิปไตยเบ่งบาน ได้ส่งผลต่อบทบาทของดนตรีไทยมาขึ้นเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในประเทศไทย บทเพลงได้แสดงให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงในบทบาทของดนตรีไทยที่เปลี่ยนไปจากเดิม ที่ได้รับใช้กลุ่มคนใดกลุ่มคนหนึ่ง ซึ่งมีบทบาทแค่การขับกล่อมเพื่อความบันเทิง และเพื่อประกอบพิธีกรรม มาเป็นบทบาทในการเรียกร้องประชาธิปไตย และทำให้เกิดจิตสำนึกด้านสิทธิของประชาชนตามระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เช่น เพลงหนุ่มสาวเสรี เพลงกฎหมายมวลชน เพลงเต่าคลอง เป็นต้น

3) บทบาทด้านการเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม

วงดนตรีกล่า ก็ได้มีบทบาทด้านการเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคมผ่านการใช้บทเพลงเป็นสื่อเพื่อให้ผู้ฟังได้เกิดความรู้สึกถึงความอยุติธรรม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของชนชั้น สิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ใช้แรงงาน สิทธิและความเสมอภาคของสตรี บทเพลงเป็นการต้องการแสดงออกถึงความไม่เป็นธรรมในสังคม และต้องการสื่อสารไปถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการปกครองให้คำนึงถึงความเป็นธรรมต่อประชาชนส่วนรวมของประเทศ มิให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้น หรือมิให้เกิดประโยชน์แก่กลุ่มคนใดกลุ่มหนึ่งเพียงฝ่ายเดียว เช่น เพลงสาวเอยจะบอกให้ เพลงเดินกำรำเคียว เพลงแต่กรรมกร เป็นต้น

4) บทบาทด้านการสะท้อนปัญหาของสังคม

ด้วยการเข้ามาของลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่งผลทำให้เกิดความคิดเรื่องของชนชั้น ความเสมอภาค จึงกลายมาเป็นปัญหาของสังคมไทยในยุคนี้ ได้แก่ปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้นในสังคม ปัญหาเรื่องแรงงาน และปัญหาสิทธิขั้นพื้นฐานของแรงงาน

บทเพลงเพื่อชีวิตของวงดนตรีกล่าที่มีบทบาทด้านการสะท้อนปัญหาสังคมได้แบ่งเป็นด้านย่อย ๆ อีกดังนี้

ก) ปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้นในสังคม ปัญหาเรื่องแรงงาน และปัญหาสิทธิขั้นพื้นฐานของแรงงาน เป็นปัญหาสำคัญของประเทศที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขเท่าที่ควร จึงทำให้เกิดบทเพลงเพื่อชีวิตของวงดนตรีกล่า ได้เสนอให้เห็นถึงปัญหาด้านนี้แก่สังคม เพื่อกระตุ้นให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบได้หันมาสนใจแก้ปัญหาอย่างจริงจัง เช่น เพลงกระทุ่มแบนเป็นการกล่าวถึง นางสาวสำราญ คำนั่น ที่ได้เรียกร้องสิทธิขั้นพื้นฐานของแรงงาน

ข) ปัญหาการเข้ามาของลัทธิจักรวรรดินิยมอเมริกา วงดนตรีกล่าจึงได้เสนอความคิดและสะท้อนความจริงบ้างแง่มุมผ่านบทเพลงชดออเมริกัน และเพลงเจ้าการะเกด เพื่อให้เห็นว่าการเข้ามาของประเศสหรัฐอเมริกาเป็นภัยและเป็นปัญหาที่ส่งผลต่อประเทศ

ค) **ปัญหาเผด็จการ** ถือว่าเป็นปัญหาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เมื่อรัฐบาลใช้อำนาจที่มีเพื่อลิดรอนสิทธิเสรีของประชาชน เป็นเหตุให้เกิดกลุ่มที่ไม่พอใจในการกระทำของรัฐบาล วงดนตรีกล้าได้เป็นส่วนหนึ่งของการแสดงออกถึงความไม่พอใจนั้น จึงได้ใช้เพลงเป็นสื่อในการต่อต้านอำนาจเผด็จการ เช่น เพลงหนุ่มสาวเสรี เพลงเจ้าขุนทอง และเพลงเต่าคลองหลอด กล่าวถึงการที่รัฐบาลใช้อำนาจจำกัดสิทธิเสรีภาพทางความคิดจึงได้เกิดการเรียกร้องทางการเมือง วงดนตรีกล้า ได้นำเพลงเพื่อชีวิตของวงมาใช้เป็นสื่อกลางทางความคิด และมีบทบาทด้านการสะท้อนปัญหาของสังคมในสมัยนั้น เนื่องด้วยวงดนตรีกล้าเป็นวงดนตรีที่จะบรรเลงในงานชุมนุมทางการเมือง และงานประท้วงของผู้ที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากภาครัฐบาล จึงทำให้บทเพลงจะมีเนื้อหาออกไปในแง่ของปัญหาของประชาชน โดยเฉพาะผู้ใช้แรงงาน และปัญหาทางการเมืองที่ส่งผลต่อชีวิตของคนในสังคม

5) บทบาทด้านการปลุกฝังอุดมการณ์เพื่อสังคมส่วนรวม

ในระหว่าง พ.ศ. 2518-2519 วงดนตรีกล้าได้มีงานแสดงดนตรีตามสถาบันการศึกษา ทั้งในกรุงเทพฯ และตามต่างจังหวัด รวมไปถึงตามหมู่บ้านในชนบท นอกจากจะเป็นการบรรเลงดนตรีเพื่อความบันเทิง เพื่อสะท้อนแง่มุมในสังคม แล้วยังเป็นการปลุกฝังอุดมการณ์ การต่อสู้กับความอยุติธรรมที่มีในสังคม และกระตุ้นให้ประชาชนที่ได้รับฟังเพลงเกิดสำนึก ในการทำเพื่อส่วนรวมมากขึ้น เช่น เพลงใบไม้ป่า เพลงใครคือครู เพลงกฎหมายมวลชน เป็นต้น

6) บทบาทเชิงเป็นสัญลักษณ์ของต่อต้านหรือต่อสู้

วงดนตรีกล้า เป็นวงดนตรีเพื่อชีวิตที่เป็นการรวมสมาชิกที่มีความคิดและอุดมการณ์เดียวกัน ได้แก่ความคิดที่รักความถูกต้องในกฎเกณฑ์ของสังคม คือเชื่อว่าการได้อำนาจมาจากการใช้กำลังนั้นเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ และเชื่อมั่นในสิทธิของมนุษย์ คือเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนมีสิทธิขั้นพื้นฐานที่ควรจะได้รับ และคัดค้านในความไม่เป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน บทเพลงที่มีบทบาทเชิงสัญลักษณ์ของต่อต้านหรือต่อสู้ของวงดนตรีกล้านี้ เป็นเพลงที่มีเนื้อหาแสดงออกถึงการเชิญชวนให้ผู้ที่มิอุดมการณ์เดียวกันออกมาร่วมกันต่อต้านหรือต่อสู้กับกลุ่มคนที่มีอิทธิพลในสังคม 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มรัฐบาล (เป็นผู้ใช้อำนาจตัดสินปัญหา) กลุ่มนายทุน (เป็นผู้ใช้เงินและผลประโยชน์ส่วนตนตัดสินปัญหา) และกลุ่มชาวต่างชาติ (เป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมืองระหว่างประเทศกดดันรัฐบาล) อีกทั้งยังได้เชิญชวนให้ร่วมกันสร้างสังคมที่ดีขึ้นมาใหม่ เช่น เพลงเจ้าการะเกด เพลงซัดอเมริกัน เพลงกระทุ้มแบน เป็นต้น

7) บทบาทการบันทึกประวัติศาสตร์ทางการเมือง และสภาพสังคมในขณะนั้น

บทเพลงของวงดนตรีกล้า ได้มีบทบาทเป็นตัวช่วยในการบันทึกความทรงจำและบอกเล่าเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศไทย รวมไปถึงสภาพสังคมในขณะนั้นระหว่าง พ.ศ. 2516-2519 เหตุการณ์ที่ได้รับบันทึกผ่านบทเพลงของวงดนตรีกล้านั้น จะมีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ได้แก่ 1) บทบาทการบันทึกประวัติศาสตร์ทางการเมืองใน

ประเทศไทย เหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 เหตุการณ์การเข้ามาของจักรวรรดินิยมอเมริกา เหตุการณ์การประท้วงนายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์ เรื่องประกาศห้ามขับร้องเพลงเพื่อชีวิต 2) บทบาทด้านการบันทึกสภาพสังคมในขณะนั้น เหตุการณ์การลอบสังหารนางสาวสำราญ คำกลั่น และ 3) สภาพของสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำ

บทเพลงได้มีบทบาทการบันทึกประวัติศาสตร์ทางการเมืองและสภาพสังคมในขณะนั้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความโหดร้ายในสังคมอำนาจของกลุ่มนายทุนที่มีอยู่เหนือกฎหมาย อีกทั้งความกดดันทางการเมืองจากทั้งภายในและภายนอกประเทศ และสะท้อนให้เห็นถึงความไม่เท่าเทียมกันในสังคม โดยวงดนตรีกล้าได้สะท้อนภาพผ่านทางบทเพลงเหล่านี้ เพื่อให้ผู้ฟังได้เกิดความเข้าใจในเหตุการณ์ และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นขณะนั้น เช่น เพลงหนุ่มสาวเสรี เพลงชดอเมริกกัน เพลงคนทำทาง เป็นต้น

จากการศึกษาบทบาทที่ได้จากความหมายของเนื้อร้องทั้ง 7 ด้าน เมื่อนำมาจัดกลุ่มโดยใช้ลักษณะของบทบาททางสังคมวิทยามาเป็นเครื่องมือในการจัดประเภทจะได้ดังนี้ **บทบาทในอุดมคติ** ได้แก่บทบาทด้านการปลูกฝังอุดมการณ์เพื่อสังคมส่วนรวม บทเพลงที่เป็นการปลูกฝังอุดมการณ์ของวงดนตรีกล้านั้น ถือได้ว่าเป็นเรื่องที่ทุกคนในสังคมย่อมมีความคาดหวังให้เกิดขึ้นจริง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของความเท่าเทียมกันในสังคม เรื่องอุดมการณ์ของความเป็นครู อุดมการณ์ของการทำเพื่อสังคมส่วนรวม ทั้งหมดนี้ล้วนแต่เกิดจากอุดมคติของคนในสังคมทั้งสิ้น **บทบาทตามที่บุคคลเข้าใจหรือรับรู้** ได้แก่ทุกบทเพลงของวงดนตรีกล้านั้น บุคคลทั่วไปสามารถเข้าใจถึงบทบาทของเพลงได้ว่าเพลงนั้นสามารถขับเคลื่อน สร้างความสนุกสนาน สร้างอารมณ์ร่วม ถ่ายทอดความคิดระหว่างผู้บรรเลงถึงผู้ฟัง **บทบาทที่แสดงออกจริง** ได้แก่บทบาทด้านการนำเสนอดนตรีไทยในรูปแบบเพื่อชีวิต บทบาทด้านการเรียกร้องประชาธิปไตย บทบาทด้านการเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม บทบาทด้านการสะท้อนปัญหาของสังคม บทบาทด้านการแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของต่อต้านหรือต่อสู้ บทบาทด้านการบันทึกประวัติศาสตร์ทางการเมือง และสภาพสังคมในขณะนั้น บทบาททั้ง 6 ด้านนี้ เป็นบทบาทที่เกิดจากการถูกกดดันจากสภาวะแวดล้อมทางสังคมที่มากระทำต่อดนตรี จึงทำให้เกิดเป็นบทเพลงเพื่อชีวิตของวงดนตรีกล้า ซึ่งแรงกดดันจากสังคมไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเมือง ปัญหาสังคมในด้านต่าง ๆ ก็ย่อมมีผลต่อบทเพลงของวงดนตรีกล้าทั้งสิ้น

การนำบทเพลงกลับมาใช้หลังจากวงดนตรีกล้ายุติบทบาท

บทเพลงของวงดนตรีกล้า ได้ถูกนำไปใช้ในเหตุการณ์ทางการเมือง หรือการสะท้อนถึงปัญหาสังคม ภายหลังจากได้ยุติบทบาทลงเมื่อ พ.ศ. 2519 โดยมีจำนวน 6 เพลง จาก 14 เพลง ได้แก่ เพลงหนุ่มสาวเสรี เพลงเจ้ากระเเดด เพลงชดอเมริกกัน เพลงคนทำทาง เพลงใบไม้ป่า เพลงใครคือครู โดยถูกนำมาขับบรรเลง และใช้ในเชิงสัญลักษณ์ตามเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ วันครบรอบ 30 ปี เหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 การรำลึกถึงจิตร ภูมิศักดิ์ ในคอนเสิร์ต

“เพลงของจิตร” เหตุการณ์การเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย และการใช้เพลงในเชิงสัญลักษณ์เรียกร้องเรื่องสัมปทานปิโตรเลียม

สรุปผลการศึกษา

ด้วยปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้วงดนตรีไทยที่ลักษณะเฉพาะตัว กล่าวคือเป็นวงดนตรีไทยที่บรรเลงเพลงเพื่อชีวิตในรูปแบบของไทยเพลงเนื้อเต็ม ลักษณะเนื้อหาเพลงของวงดนตรีไทยที่บรรเลงเพลงเพื่อชีวิตนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการลักษณะของเพลงไทยเนื้อเต็ม โดยมีทั้งการใช้ทำนองจากเพลงไทยเดิม เพลงละคร เพลงพื้นบ้าน เพลงแหล่ของพร ภิมรณ ซึ่งเป็นต้นทุนเดิมของสมาชิกวงดนตรีไทยอยู่แล้ว และได้ถูกผสมผสานกับเนื้อร้องที่ได้เกิดจากความคิดตั้งต้น ไม่ว่าจะเป็นการเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคม การเรียกร้องประชาธิปไตย ปัญหาของชนชั้น ปัญหาแรงงาน ปัญหาสิทธิเสรีภาพ การปลูกฝังอุดมการณ์ทางความคิดให้แก่ประชาชน การบันทึกเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ทางการเมือง รวมไปถึงการบอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ให้แก่ชาวบ้านที่อยู่ต่างจังหวัด ปัญหาของจักรวรรดินิยมอเมริกา ซึ่งสอดคล้องกับวรรณ ฮอลลิงก้า (2536, น. 413) ได้กล่าวว่าเพลงเพื่อชีวิตเป็นการสะท้อนปัญหาของผู้ใช้แรงงานที่ต้องต่อสู้กับการครองชีพในสังคมเมือง และมีแนวโน้มว่าเป็นการปลอบใจในการต่อสู้กับปัญหาชีวิตประจำวัน

ซึ่งทั้งหมดนี้ทำให้เพลงของวงดนตรีไทยได้ถูกนำไปใช้ในเวทีการชุมนุมหลายครั้ง ถูกนำไปใช้ในการชุมนุมเรียกร้องประชาธิปไตย ถึงแม้ว่าหลังเหตุการณ์วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2519 บทบาทของวงดนตรีไทยจะได้ถูกยุติลงบทเพลงของวงดนตรีไทย ก็ยังได้ถูกนำมาบรรเลงใหม่หลายครั้ง ไม่ว่าจะเป็นการบันทึกบทเพลงของวงดนตรีไทยในรูปแบบของซีดี เนื่องในการครบรอบ 30 ปี เหตุการณ์ 14 ตุลาฯ และงานรำลึกครบรอบ 30 ปี เหตุการณ์วันที่ 14 ตุลาฯ ณ สนามฟุตบอลมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (ท่าพระจันทร์) อีกทั้งเพลงของวงดนตรีไทยได้ถูกใช้การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยเมื่อ พ.ศ. 2551 และยังมีวงดนตรีอื่นได้นำบทเพลงของวงดนตรีไทย มาทำใหม่อีกหลายวง วงดนตรีไทย ได้นำเสนอบทบาทอีกด้านหนึ่งของดนตรีไทย นอกเหนือจากเป็นดนตรีที่รับใช้กลุ่มชนชั้นสูง ดนตรีเพื่อพิธีกรรม ได้แก่การนำดนตรีไทยมาทำเป็นดนตรีเพื่อการฟังอย่างแท้จริง เป็นดนตรีที่สามารถฟังได้ทุกชนชั้น ไม่ว่าจะเป็นได้รับการศึกษามากหรือน้อยเพียงใด จะร่ำรวยหรือยากจน ก็สามารถเข้าใจถึงเนื้อหาของเพลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สวัสดิ์ พุกษาชีวะ (2550, น. 126) ได้กล่าวว่าเพลงเพื่อชีวิตมีการใช้คำง่าย ๆ เป็นภาษาระดับปาก สื่ออารมณ์ความรู้สึกแบบตรงไปตรงมา ส่วนใหญ่เป็นการใช้คำหยาบ มีการใช้โวหารภาพพจน์ชนิดอุปมาและบุคคลวิธมากกว่าภาพพจน์ชนิดอื่น เพื่อต้องการบรรยายความรู้สึกให้ผู้ฟังเข้าใจและเกิดจินตนาการคล้อยตาม มีการสะท้อนด้านความเชื่อเรื่องเวรกรรม นรก สวรรค์ รวมถึงวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทย เพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจสภาพเหตุการณ์ของสังคมในสมัยนั้น

จะเห็นได้ว่า วงดนตรีกล้วย เคยเป็นปรากฏการณ์ที่เคยเกิดขึ้นในระยะเวลาสั้น ๆ และได้รับการยอมรับว่ามีตัวตนอยู่จริง ถึงแม้ว่าเวลาผ่านไปด้านเพียงใด บทบาทและอุดมการณ์ในการต่อสู้เพื่อสิทธิเสรีภาพ ประชาธิปไตย ของวงดนตรีกล้วยก็ยังคงยืนหยัดต่อสู้กับความไม่ถูกต้อง ตามทัศนะของสมาชิกในวงดนตรีกล้วยทุกคน ผ่านการแสดงออกทางด้านดนตรีไทย มาเป็นสื่อกลาง เพื่อส่งต่ออุดมการณ์ที่ทำให้สังคมดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1) เพลงของวงดนตรีกล้วยนั้น แท้จริงแล้วยังมีอีกหลายบทเพลงที่ไม่ได้รับการบันทึกเสียง แต่ยังคงเหลือเนื้อเพลง ซึ่งควรได้รับการเก็บรักษาในฐานะประวัติศาสตร์ของวงการดนตรีไทย

2) นอกเหนือจากการศึกษาวงดนตรีไทยเพื่อชีวิตวงดนตรีกล้วยแล้ว ก็ยังมีวงดนตรีเพื่อชีวิตที่อยู่ในช่วงเวลาร่วมสมัยกับวงดนตรีกล้วยอยู่อีกหลายวง เช่น วงกรรมาชน วงครุชน ซึ่งวงดนตรีเพื่อชีวิตเหล่านี้ยังมีแง่มุมที่น่าสนใจอีกหลายประการ และ 3) การศึกษาเพลงที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองนั้น ยังมีเพลงของจิตร ภูมิศักดิ์ อีกหลายบทเพลงที่ควรแก่การศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความคิด สภาวะทางการเมืองในสมัยนั้นอีกหลายแง่มุม

บรรณานุกรม

- จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์ และคณะ. (2548). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทีปกร. (2541). *ศิลปะเพื่อชีวิต ศิลปะเพื่อประชาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ศรีปัญญา.
- ธีรภาพ โลหิตกุล. (2540). *ปฐมบทเพลงลูกทุ่งและเพลงเพื่อชีวิตในเมืองไทย* (พ.ศ. 2480-2500). กรุงเทพฯ: โสมสาร.
- พงษ์ศิลป์ อรุณรัตน์. (2550). *ปฐมบทดนตรีไทย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- วรุณ ฮอลลิงก้า. (2536). *การวิเคราะห์เพลงเพื่อชีวิตระหว่าง พ.ศ.2516-พ.ศ.2534* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สาวิตรี พฤษชาชีวะ. (2550). *การศึกษาวิเคราะห์บทเพลงเพื่อชีวิตของวงคาราบาว* (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อดิเทพ ภัทรเดชไพศาล. (2553). *ดนตรี พื้นที่ เวลา*. กรุงเทพฯ: โอเพ่นบุ๊กส์.
- อัมพร สุคันธวิช, และพวงเพชร สุรัตน์กวีกุล. (2560). *มนุษย์กับสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 14). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศที่ส่งผลต่อ คุณภาพสำนักงานบัญชี

SUCCESS FACTORS OF INFORMATION SYSTEMS AFFECTING THE QUALITY OF ACCOUNTING FIRMS

Received: August 2, 2020

Revised: November 9, 2020

Accepted: November 10, 2020

สรวิชญ์ แทนใส*

Soravit Hansai*

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบัญชี คณะบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Master student, Master of Accountancy Program, College of Business Innovation and Accountancy, Dhurakij Pundit University

* Email: 595152010026@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพสำนักงานบัญชีที่ขึ้นทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ซึ่งผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลสำนักงานบัญชี ณ วันที่ 8 สิงหาคม 2562 โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรที่ทำการศึกษามี 4 กลุ่ม คือ 1. ผู้บริหาร 2. หัวหน้างาน 3. พนักงานประจำ 4. พนักงานรายวันที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีในประเทศไทย จำนวน 210 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายลักษณะตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพในการทำงาน และประสบการณ์ในการทำงาน และสถิติเชิงอนุมาน การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่า สำนักงานบัญชีที่ส่วนใหญ่มีนักบัญชีปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีนั้นจะให้ความสำคัญต่อการมีข้อมูลอันมีคุณภาพโดยให้ความสำคัญ ต่อการมีหลักฐานอันเที่ยงธรรมและความมีอยู่จริง ความถูกต้อง ความครบถ้วน และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอของข้อมูลทางบัญชีที่นำมาจัดทำงบการเงินนั้น จนนำไปสู่ความเป็นนักบัญชีที่ปฏิบัติงานบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพตาม จรรยาบรรณผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2547)

นอกจากนี้ปัจจัยด้านให้บริการต่อลูกค้าหรือผู้รับบริการก็เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ โดยจะต้องให้ความสำคัญกับการมีมาตรฐานในการบริการ และคำนึงถึงผู้รับบริการโดยลูกค้าสามารถเข้าถึงการบริการด้วยความสะดวกและสม่ำเสมอ พร้อมด้วยการให้ความสำคัญกับการบริการที่มีความปลอดภัย ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชีหรืออาจสรุปได้ว่าการข้อมูลที่มีความถูกต้อง และการบริการที่มีมาตรฐานจะสามารถพัฒนาเป็นสำนักงานบัญชีที่มีคุณภาพต่อไป

คำสำคัญ: สำนักงานบัญชี คุณภาพสำนักงานบัญชี ระบบสารสนเทศทางการบัญชี

Abstract

The objective of this research is to study realizing factors in the delivery of quality information system affecting accounting firms registered with the Department of Business Development. Questionnaires were used in gathering data since 2562. This research is framed in four (4) occupational and career groups; 1. The Executive, 2. The Supervisor, 3. Full-time employees and 4. Daily employees working with an accounting firm for over 210 people around Thailand. The so called accounting attitude reflects the importance of its workforce status, gender, age, education and level of work. It is characterized by inferential statistics correlation coefficient analysis and multiple regressions. Most accounting firms anticipates the importance of quality information as true evidence, its correctness, and being complete to prepare accurate financial statements. It signifies the Ethics of Professional Accountants 2010 (Department of Business Development, 2012) as prescribed and regulated by profession and law. Furthermore, customer service plays a big role in the carapace of the professionalism among its clients in any given situation. It affects the quality of the accounting firm as frontline connector to its clients providing the outmost quality accounting service.

Keywords: Accounting Firms, Accounting Firm Quality, Accounting Information System

บทนำ

ในปัจจุบันกิจการทั้งขนาดกลางและขนาดเล็กนิยมใช้บริการของสำนักงานบัญชี เนื่องจากการจ้างนักบัญชีเป็นเรื่องยุ่งยาก เพราะส่วนใหญ่ นักบัญชียินยอมทำงานในองค์กรขนาดใหญ่ที่ให้ค่าตอบแทนสูงและมีชื่อเสียง ผู้ประกอบธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็กจึงหันมาใช้ บริการการจัดทำบัญชีกับสำนักงานบัญชี เพราะจะได้รับความสะดวกมากกว่า ดูได้จากข้อมูล การจัดทำบัญชีของนิติบุคคล จำนวน 746,504 ราย (ธุรกิจ) ณ วันที่ 31 ตุลาคม 2562 กรมพัฒนาธุรกิจการค้า และยังเกี่ยวเนื่องไปถึงการจัดเก็บข้อมูลทางการบัญชี ซึ่งเป็นการ จัดเก็บข้อมูลที่เป็นตัวเลขซึ่งมีความสำคัญกับธุรกิจ ทำให้ผู้บริหารสามารถอาศัยข้อมูลทาง บัญชีเพื่อใช้ในการตัดสินใจพิจารณาลงทุนซื้อหุ้นของธุรกิจการพิจารณาการให้สินเชื่อของเจ้าหนี้ ซึ่งข้อมูลทางการบัญชีที่ได้นั้นจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้อย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อข้อมูลที่ใช้ในการ บันทึบบัญชีนั้นเป็นข้อมูลที่ถูกต้อง ครบถ้วนสมบูรณ์ ซึ่งถ้าหากผู้ประกอบการขาดความรู้

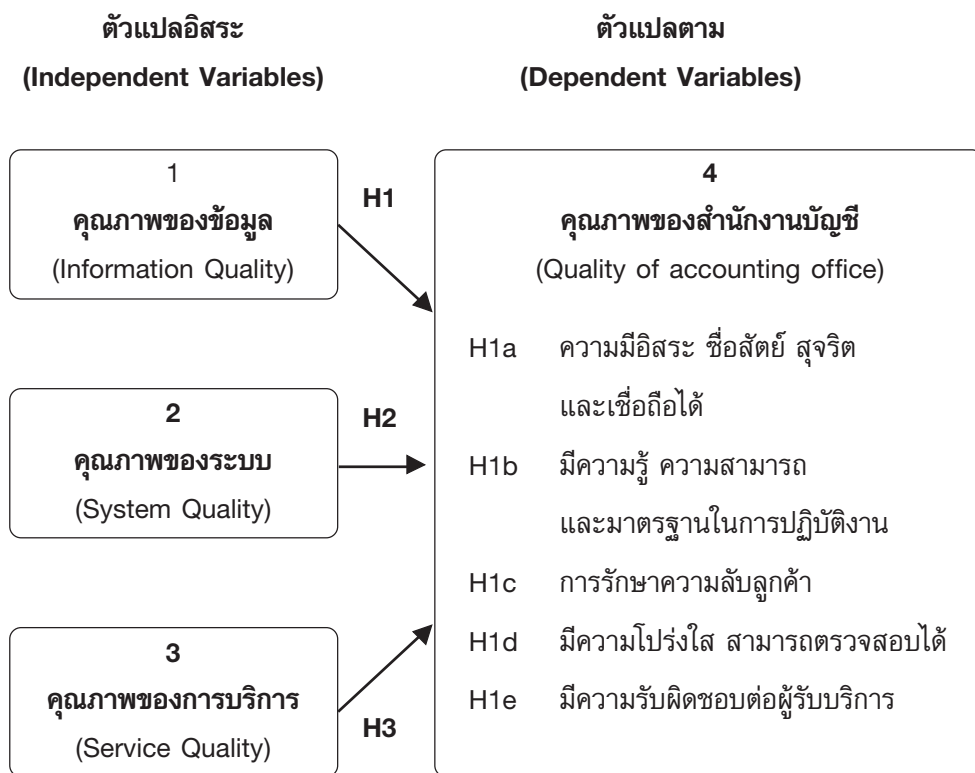
ความเข้าใจในเรื่องของหลักการทำบัญชี ไม่มีความชำนาญเฉพาะในสาขาวิชาชีพการบัญชี ไม่สามารถจัดทำบัญชีที่ถูกต้องตามหลักการบัญชีและข้อกำหนดตามกฎหมายได้เอง จะทำให้การจัดทำบัญชีกลายเป็นปัญหาที่ยุ่งยากสำหรับผู้บริหารและธุรกิจขึ้นมาทันที

อย่างไรก็ตามแม้สำนักงานบัญชีได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่าง ๆ ทั้ง การจดทะเบียนจัดตั้งกิจการ การวางระบบบัญชี การจัดทำบัญชี การตรวจสอบบัญชี การให้คำปรึกษาปัญหาทางบัญชีและภาษีอากรกับธุรกิจ แต่สำนักงานบัญชียังต้องสามารถจัดการทางการเงินได้อย่างถูกต้อง ทันเวลา ทำให้ประหยัดภาษีและลดความเสี่ยงในการถูกสรรพากรเรียกตรวจลงได้ และเนื่องจากผู้วิจัยเคยประกอบอาชีพเป็นพนักงานบัญชีของสำนักงานบัญชี จึงได้สนใจทำการศึกษาปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพสำนักงานบัญชี และเพื่อที่จะนำผลจากการวิจัยไปปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการ และยกระดับความสามารถในการประกอบการของสำนักงานบัญชี เพื่อให้สามารถปรับตัวให้ทันต่อสภาพแวดล้อมและสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา (ศรุต จิตต์ตาคานนท์, ไกรวิชิต สุตะเมือง, กิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ, 2558)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยความสำเร็จระบบสารสนเทศและคุณภาพสำนักงานบัญชี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จระบบสารสนเทศ ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของข้อมูล คุณภาพของระบบ และคุณภาพของการบริการ ที่ส่งผลต่อคุณภาพสำนักงานบัญชี

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

- H1 : ปัจจัยความสำเร็จด้านคุณภาพของข้อมูลมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชี
- H2: ปัจจัยความสำเร็จด้านคุณภาพของระบบมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชี
- H3 : ปัจจัยความสำเร็จด้านคุณภาพของการบริการมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชี
- H4 : ปัจจัยความสำเร็จด้านคุณภาพของข้อมูลส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชี
- H5 : ปัจจัยความสำเร็จด้านคุณภาพของระบบส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชี
- H6 : ปัจจัยความสำเร็จด้านคุณภาพของการบริการส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานบัญชีสามารถนำผลที่ได้จากการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการให้บริการ มีหลักฐานอันเที่ยงธรรม โปร่งใสสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า
2. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ สามารถนำผลการวิเคราะห์และความเป็นไปได้ในการรับรองคุณภาพของสำนักงานบัญชี
3. กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง สามารถนำผลการวิเคราะห์และความเป็นไปได้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายระบบสารสนเทศการเสียภาษีของธุรกิจ

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับคุณภาพของสำนักงานบัญชี

แนวคิดทฤษฎีของ Parasuraman, A., Zeithaml คุณภาพของสำนักงานบัญชีนับถือเป็นผลสำเร็จของการทำงานให้ลูกค้าเกิดการรับรู้คุณภาพของสำนักงานบัญชี โดยใช้เครื่องมือในวัดคุณภาพการบริการ ประกอบด้วย การตอบสนองต่อลูกค้า (Responsiveness) การให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า (Assurance) การดูแลเอาใจใส่ต่อลูกค้า (Empathy) ภาพลักษณ์ของธุรกิจ (Tangibles) และความน่าเชื่อถือของธุรกิจ (Reliability) ทั้งนี้ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (2555) จึงมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของสำนักงานบัญชี โดยสำนักงานบัญชีที่มีคุณภาพนั้นจะต้องมีระบบและข้อมูลที่ดี และสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ในอนาคตรวมทั้ง สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ออกประกาศเกี่ยวกับข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ ของสำนักงานบัญชีหัวหน้าสำนักงาน หรือผู้เป็นหุ้นส่วน หรือกรรมการ แล้วแต่กรณีต้องกำกับดูแลให้บุคลากรในสำนักงานบัญชี ปฏิบัติตามข้อบังคับสภาวิชาชีพ (ฉบับที่ 19) เรื่องจรรยาบรรณ ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ให้เป็นส่วนหนึ่งของสำนักงานที่มีการให้บริการด้านการทำบัญชี ไม่ว่าจะจัดตั้งในรูปของนิติบุคคล คณะบุคคล หรือบุคคลธรรมดาได้ถือปฏิบัติ

ทั้งนี้ข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณของสำนักงานบัญชีนับ ประกอบด้วย 1) ความโปร่งใส ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต 2) ความรู้ ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน 3) การรักษาความลับ 4) ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ 5) ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคลหรือนิติบุคคล ที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้ และ 7) ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพและจรรยาบรรณ (สภาวิชาชีพบัญชี, 2553)

แนวความคิดเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศ

ระบบสารสนเทศ เป็นข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการรวบรวมหรือป้อนเข้าสู่ระบบ ซึ่งอาจจะแทนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในองค์กร ก่อนจะถูกนำมาจัดการให้เหมาะสมกับการนำไปใช้งานในอนาคตต่อไป หรือเหตุการณ์หรือธุรกรรมซึ่งได้รับการบันทึก จำแนกและเก็บรักษาไว้อย่างไม่เป็นระบบเพื่อที่จะให้ความหมายอย่างใดอย่างหนึ่งที่แน่ชัด หรือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง อาจจะเป็นในรูปแบบตัวเลข หรือข้อความที่ทำให้ผู้อ่านทราบความเป็นไปได้หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แล้วสรุปประมวลผลออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการของผู้ใช้งาน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์อื่นต่อไป (Laudon & Laudon, 1996; Turban, et al, 2020) จากแนวคิดของ DeLone and McLean ที่ได้นำทฤษฎี Information System Success Model: IS Success Model ที่กล่าวว่าสำนักงานธุรกิจนั้นจะต้องมีระบบและข้อมูลที่ดี ตลอดจนมีการบริการที่ดีมีบริการให้ลูกค้าได้รับประโยชน์มากที่สุดซึ่งหากสำนักงานบัญชีดำเนินการได้ดีแล้ว ก็จะส่งผลต่อความเชื่อมั่นและสำนักงานมีคุณภาพตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้จนส่งผลให้สำนักงานบัญชีและลูกค้าได้รับประโยชน์สูงสุด

แบบจำลองความสำเร็จของระบบสารสนเทศ (IS Success Model) เป็นทฤษฎีระบบสารสนเทศซึ่งระบุและอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวชี้วัดความสำเร็จของระบบสารสนเทศประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ **1) คุณภาพของข้อมูล (Information Quality)** เป็นการวัดผลลัพธ์ที่ได้จากระบบสารสนเทศ ซึ่งตัวชี้วัดคุณภาพของข้อมูล เช่น ความถูกต้อง (Accuracy) ความครบถ้วน (Completeness) ความทันต่อเวลาในการใช้งาน (Timeless) ความสั้นกระชับ (Conciseness) ความแม่นยำ (Precision) และความสอดคล้องสัมพันธ์ (Relevance) เป็นต้น **2) คุณภาพของระบบ (System Quality)** เป็นการวัดผลลัพธ์การทำงานของระบบสารสนเทศ ซึ่งตัวชี้วัดคุณภาพของระบบ เช่น ความสะดวกในการเข้าถึง (Convenience of Access) ความมีเสถียรภาพของระบบ (System Reliability) ความยืดหยุ่นของระบบ (Flexibility of System) ระยะเวลาในการตอบสนอง (Response Time) ความง่ายในการใช้งาน (Easy to Use) ความปลอดภัย (Security) การบูรณาการระบบ (Integration of System) และการตระหนักในความคาดหวังของผู้ใช้งาน (Realization of Use Expectations) เป็นต้น **3) คุณภาพของบริการ (Service Quality)** เป็นการวัดผลลัพธ์ของบริการ ซึ่งตัวชี้วัดคุณภาพของบริการ เช่น ความเชื่อถือไว้วางใจ (Reliability) ความรวดเร็วในการตอบสนอง (Responsiveness) การรับประกัน (Assurance) และการเอาใจใส่ลูกค้า (Empathy) เป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ นักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชี ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จำนวน 4,067 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2563) ซึ่งได้มีการจัดส่งงบการเงินให้กับ กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ (2563) และชำระภาษีต่าง ๆ ให้กับกรมสรรพากร กระทรวงการคลัง และผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 25 ราย หัวหน้างาน จำนวน 11 ราย พนักงานประจำ จำนวน 157 ราย และพนักงานรายวัน จำนวน 17 ราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือรับรองจากวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต เพื่อขอความอนุเคราะห์นำหนังสือยื่นต่อหน่วยงานที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และจัดส่งหนังสือรับรองนำไปยังกลุ่มตัวอย่างที่จะจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมายวันเวลาที่เข้าไปเก็บข้อมูล นำแบบสอบถามไปแจกด้วยตัวเองใช้เวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามประมาณ 15 วัน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับจากแบบสอบถามไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และสถิติเชิงอนุมาน ในการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่มีความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยของข้อมูลสารสนเทศกับคุณภาพสำนักงานบัญชี และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยความสำเร็จที่จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชี

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

อภิปรายผลการศึกษา ควรแสดงตารางผลการศึกษาของแต่ละปัจจัย ประกอบด้วย เพื่อยืนยันผลการศึกษา

การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศ กับคุณภาพของการให้บริการของสำนักงานบัญชี โดยผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหาร พนักงานประจำ พนักงานรายวัน ที่เป็นนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชี มีความเห็นว่า ปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศ ที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของสำนักงานบัญชีด้านจรรยาบรรณของของผู้ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชี ครบทุกด้าน มีเพียง 2 ปัจจัยความสำเร็จด้านคุณภาพของระบบ (System Quality) และปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศด้านคุณภาพของการบริการ (Service Quality) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรนี้มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพของการให้บริการของสำนักงานบัญชีหรือจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชี มากที่สุดในด้านการรักษาความลับของลูกค้า โดยปฏิบัติ

ตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 หมวดของการรักษาความลับของลูกค้าเป็นสำคัญ (สภาวิชาชีพบัญชี, 2553) รองลงมาคือ ด้านความรู้ความสามารถ และมาตรฐานการในการปฏิบัติงานและด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ และน้อยที่สุดคือ ด้านความซื่อสัตย์สุจริตและเชื่อถือได้และด้านความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ที่นัยสำคัญทางสถิติ 0.01 สอดคล้องกับ กุลนิษฐ์ พิพิธพจนานท์ (2562) ที่พบว่า องค์ประกอบของนักวิชาชีพบัญชีที่ได้นั้นกับบัญชีจะต้องปฏิบัติงานตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพอย่างเคร่งครัด และไม่ควรเปิดเผยข้อมูลของลูกค้าแก่บุคคลที่สามนอกจากการให้ข้อมูลตามที่กฎหมายกำหนด และทั้งนี้ปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศด้านคุณภาพของข้อมูล (Information Quality) นั้นมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของการให้บริการของสำนักงานบัญชีหรือจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกันเช่นกัน แต่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพของสำนักงานบัญชีด้านการเก็บรักษาความลับของลูกค้าเท่านั้น และไม่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับคุณภาพของสำนักงานบัญชีในด้านอื่น ๆ

การศึกษาผลกระทบของ ปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศ อันประกอบด้วย ปัจจัยด้านคุณภาพของข้อมูล (Information Quality) ปัจจัยด้านคุณภาพของระบบ (System Quality) และปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ (Service Quality) ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชี โดยใช้ตัวแปรตาม คือ จรรยาบรรณผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 โดยผู้ตอบแบบสอบถามคือ ผู้บริหาร พนักงานประจำ พนักงานรายวัน ที่เป็นนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชี มีความเห็นว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของข้อมูล (Information Quality) ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชีในทุกด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นอิสระ ซื่อสัตย์สุจริต และเชื่อถือได้ ด้านความรู้ ความสามารถและมาตรฐานการปฏิบัติงาน ด้านการเก็บรักษาความลับของลูกค้า ด้านความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และด้านความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรินาถ นิรมิตวรรณะ (2559) ที่พบว่าปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศด้านคุณภาพของข้อมูล (Information Quality) นั้นถือเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของระบบสารสนเทศที่มีความสำคัญในงานตรวจสอบบัญชี โดยข้อมูลสารสนเทศที่ดีต้องมีความถูกต้อง เชื่อถือได้ และจะต้องปราศจากข้อผิดพลาดใด ๆ (ไพบูลย์ เกียรติโกมล และทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2545)

รวมทั้งสอดคล้องกับ นุกุล แดงภูมิ (2553) ที่ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการให้บริการของสำนักงานบัญชี และพบว่าบุคลากรหรือนักบัญชีที่ปฏิบัติงานบัญชีนั้นจะต้องมีความรู้ มีความเชี่ยวชาญในงานด้านบัญชีเป็นอย่างดี ในการจัดการข้อมูลทางบัญชีให้มีคุณภาพ รวมทั้งนักบัญชีจะต้องมีความโปร่งใส ความเป็นอิสระความตั้งใจในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณธรรม เที่ยงตรง และซื่อสัตย์สุจริต (กุลนิษฐ์ พิพิธพจนานท์, 2562) และสำนักงานบัญชีต้องระบบการจัดเก็บข้อมูลเป็นอย่างดีและเพื่อรักษาความลับทางข้อมูลของลูกค้าให้ลูกค้าซึ่งถือเป็นคุณลักษณะพึงประสงค์ของคุณภาพที่ดีของสำนักงานบัญชี (เพ็ญธิดา พงษ์ธานี, 2552)

นอกจากนี้ พบว่า ปัจจัยด้านคุณภาพของการบริการ (Service Quality) ส่งผลกระทบบวกต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชีทั้ง 5 ด้าน ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับ พจนีย์ สุวรรณโพธิ์ (2561) ที่พบว่า สำนักงานบัญชีที่มีคุณภาพควรและมีช่องทางในการติดต่อที่หลากหลายเพื่อใช้ติดต่อสื่อสารกับผู้รับบริการ เพื่อการให้บริการอย่างรวดเร็ว และต่อเนื่อง และ วีรพงษ์ เฉลิมจิรรัตน์ (2543) ความสามารถในการให้บริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการที่อยู่ในระดับที่ดี สามารถทำให้ลูกค้าหรือผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจต่อบริการมากที่สุด และ กาญจนา นันทพันธ์ (2555) สำนักงานบัญชีมีมาตรฐานการทำงานที่ดี จะสร้างความน่าเชื่อถือและความเชื่อมั่นแก่ผู้ที่สนใจจะใช้บริการ อาจมีผลให้ได้รับงานเพิ่มขึ้น และ เมทินี จันทรีกระแจะ (2558) ผู้รับบริการให้ความสำคัญกับคุณภาพของการให้บริการในได้รับความช่วยเหลือหากเกิดปัญหาในการใช้ข้อมูลใช้บริการธนาคารผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร และอาจกล่าวได้ว่า คุณภาพในการให้บริการถือเป็นกลยุทธ์ในการรักษาลูกค้าคือเน้นมากที่สุด (แสงระวี อยู่ทอง, 2556) และกลยุทธ์เกี่ยวกับบริการลูกค้าที่มีคุณภาพถือเป็นรูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการให้บริการของสำนักงานบัญชี (นุกูล แดงภูมิ, 2553)

นอกจากนี้ปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศที่ไม่ส่งผลกระทบบวกต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชีในทุก ๆ ด้าน คือ ปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศด้านคุณภาพของระบบ (System Quality) ซึ่งไม่สอดคล้องสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้สามารถสรุปได้ว่าผู้บริหาร พนักงานประจำ พนักงานรายวัน ที่เป็นนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีนั้นมีความเห็นว่าจรรยาบรรณที่ดีในการปฏิบัติงาน ตามข้อตามข้อบังคับสภาวิชาชีพ (ฉบับที่ 19) จรรยาบรรณผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553 ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ ความมีประโยชน์และความง่ายในการใช้งานของระบบ ซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดของ DeLone and McLean (2016) ที่กล่าวว่า คุณภาพของระบบจะเป็นการวัดผลลัพธ์การทำงานของระบบสารสนเทศ และเป็นตัวชี้วัดคุณภาพของระบบที่จะส่งผลต่อการตระหนักในความคาดหวังของผู้ใช้งาน และไม่สอดคล้องกับ ศิรินาถ นิรมิตวรรณะ (2559) ที่พบว่า ปัจจัยความสำเร็จของระบบสารสนเทศด้านคุณภาพของระบบ เป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของระบบสารสนเทศที่มีความสำคัญในงานตรวจสอบบัญชี เมทินี จันทรีกระแจะ (2558) และคุณภาพของกระบวนการทำงานของระบบสารสนเทศส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ และ วันทนีย์ มงคลทรัพย์กุล (2559) ที่พบว่าปัจจัยการรับรู้ความง่ายในการใช้งาน การรับรู้ประโยชน์ในการใช้งาน ของบริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐในการยื่นแบบและชำระภาษีออนไลน์ส่งผลต่อการยอมรับบริการอิเล็กทรอนิกส์ภาครัฐนั้น

จากผลสรุปแต่ละประเด็นที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น จะเห็นได้ว่าในมุมมองของนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีนั้นเห็นว่า คุณภาพของข้อมูล อันได้แก่ ความสำคัญต่อการมีข้อมูลอันมีคุณภาพโดยให้ความสำคัญ ต่อการมีหลักฐานอันเที่ยงธรรมและความมีอยู่จริง ความถูกต้อง ความครบถ้วน และเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ของข้อมูลทางบัญชีที่นำมาจัดทำงบการเงินนั้น นำไปสู่ความเป็นนักบัญชีที่ปฏิบัติงานบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพตาม จรรยาบรรณผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2547) นอกจากนี้ปัจจัยด้านให้บริการต่อลูกค้าหรือผู้รับบริการก็เป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ โดยนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีจะให้ความสำคัญกับการมีโมติวิจิตในการบริการ และคำนึงถึงผู้รับบริการโดยลูกค้าสามารถเข้าถึงการบริการด้วยความสะดวกและสม่ำเสมอ พร้อมด้วยการให้ความสำคัญกับการบริการที่มีความปลอดภัย และปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชีหรืออาจสรุปได้ว่าการข้อมูลที่มีความถูกต้อง ครบถ้วน จะส่งผลกระทบต่อการทำงานของนักบัญชีและการบริการที่มีมาตรฐานจะสามารถพัฒนาเป็นสำนักงานบัญชีที่มีคุณภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการผลการวิจัย

1. ปัจจัยความด้านระบบสารสนเทศทุกตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพของการให้บริการด้านการรักษาความลับของลูกค้า ดังนั้นผู้ประกอบการสำนักงานบัญชีหรือผู้ประกอบการวิชาชีพบัญชีอิสระ จะต้องตระหนักต่อการให้ความสำคัญต่อการจัดเก็บความลับทางธุรกิจของลูกค้าและไม่นำข้อมูลทางธุรกิจของลูกค้าไปใช้หาประโยชน์อื่นนอกเหนือจากการให้ข้อมูลหรือให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

2. สำนักงานบัญชีหรือผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชี มีความเห็นว่าการรับรู้ความง่ายของระบบ และการรับรู้ประโยชน์ของระบบสารสนเทศ ไม่ส่งผลกระทบต่อจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในทุก ๆ ด้าน ดังนั้น ในมุมมองของหน่วยงานราชการ อันได้แก่ กระทรวงพาณิชย์ ควรนำผลวิเคราะห์นี้เพื่อนำไปพิจารณาถึงแนวทางในการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีทางการบัญชีที่จะเข้าช่วยให้สำนักงานบัญชี ผู้ทำบัญชี เกิดความมั่นใจในการจัดทำบัญชีและส่งงบการเงิน เพื่อข้อมูลธุรกิจที่ถูกต้องและเพื่อพัฒนาคุณภาพของสำนักงานบัญชีสู่ยุคสำนักงานบัญชีดิจิทัลและกรมสรรพากร ควรนำผลวิเคราะห์นี้เพื่อนำไปพิจารณาถึงแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้มีเสถียรภาพ เพื่อให้ตอบสนองต่อความต้องการใช้งานและเพื่อให้สำนักงานบัญชีมีความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีนั้น จนสามารถแนะนำให้ผู้ประกอบการเกิดความมั่นใจในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีและชำระภาษีผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาในครั้งนี้ศึกษาเพียงศึกษาปัจจัยของความสำเร็ของระบบสารสนเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชีด้านจรรยาบรรณของผู้ปฏิบัติงานในสำนักงานบัญชีเท่านั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาผลกระทบปัจจัยของความสำเร็ของระบบสารสนเทศที่ส่งผลต่อคุณภาพของสำนักงานบัญชีในด้านอื่น เพื่อให้เห็นผลกระทบในบริบทอื่น ๆ และเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในสำนักงานบัญชี และเป็นแนวทางให้หน่วยงานราชการนำไปเป็นแนวทางในพัฒนาคุณภาพของการปฏิบัติต่อไป

2. รวมทั้งผู้วิจัยมีความสนใจจะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีของการยื่นแบบอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานราชการ เช่น การยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ของกรมสรรพากร และการยื่นงบการเงินผ่านระบบ e-filing ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ในมุมมองของผู้เสียภาษีหรือผู้ประกอบการ

บรรณานุกรม

- กาญจนา นันทพันธ์. (2555). *ความคิดเห็นของผู้ประกอบการสำนักงานบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่ ต่อหลักเกณฑ์การรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า* (การค้นคว้าอิสระ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กุลนิษฐ์ พิพิพจนานนท์. (2562). *การวิเคราะห์องค์ประกอบของความพร้อมในการเป็น นักวิชาชีพบัญชีในมุมมองของสถานประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม* (การค้นคว้าอิสระ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- กระทรวงพาณิชย์. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2563). *แนวทางการให้บริการด้านการจัดทำบัญชี ของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย*. สืบค้น 14 มกราคม 2563, จาก https://www.dbd.go.th/news__view.php?nid=469403169
- กระทรวงพาณิชย์. กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2547). *พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547*. สืบค้น 14 มกราคม 2563, จาก https://www.dbd.go.th/news__view.php?nid=1103
- นุกุล แดงภูมิ. (2553, พฤษภาคม-สิงหาคม). รูปแบบการพัฒนาขีดความสามารถการให้บริการ ของสำนักงานบัญชีสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. *วารสารวิชาการบัณฑิต วิทยาลัยสวนดุสิต*. สืบค้น 18 สิงหาคม 2562, จาก <http://www.graduate.dusit.ac.th/journal/index.php/sdujournal/article/view/500>
- พจณีย์ สุวรรณโพธิ์. (2561). *องค์ประกอบที่ส่งผลต่อการให้บริการที่มีคุณภาพของสำนักงาน บัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร* (การค้นคว้าอิสระ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจ บัณฑิต.
- วันเพ็ญ มงคลทรัพย์กุล, อัญณิชา ดิษฐานนท์, อรพรรณ คงมาลัย, และจันจิรา นพคุณธรรมชาติ. (2559, มกราคม-มีนาคม). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับบริการอิเล็กทรอนิกส์ของ ภาครัฐ:กรณีศึกษาการยื่นแบบและชำระภาษีออนไลน์. *วารสารวิจัยและพัฒนา มจร. (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี)*, 39(1), 3-9.
- วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2545). *คุณภาพในงานบริการ = Quality in services*. กรุงเทพฯ: สมาคม ส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ศรุต จิตตาคานนท์, ไกรชิต สุตะเมือง, และกิตติพันธ์ คงสวัสดิ์เกียรติ. (2558). ปัจจัยที่ส่งผล ต่อความไว้วางใจในการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของ ผู้ประกอบการในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารวิจัย มทร.กรุงเทพ (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชชมงคลกรุงเทพ)*, 8(2), 1-17.
- ศิรินาถ นิรมิตวรรณะ. (2559). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการความรู้ขององค์กรเอกชน* (การค้นคว้าอิสระ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ.

- สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2553). คำชี้แจงข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี (ฉบับที่ 19) เรื่อง จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2553. สืบค้น 18 มีนาคม 2562, จาก <http://www.tfac.or.th/upload/9414/OzmzikNLfQ.pdf>
- เมทินี จันทรีกระแจะ. (2558). ศึกษาคุณภาพของระบบสารสนเทศและการยอมรับเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร (การค้นคว้าอิสระ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เพ็ญธิดา พงษ์ธานี. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการบริการของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ไพบุลย์ เกียรติโกมล, และทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2545). คุณลักษณะของสารสนเทศที่ดี. สืบค้น 20 กรกฎาคม 2563, จาก <https://sites.google.com/site/mis5930122113001/3-2-nature-information>
- แสงระวี อยู่ทอง. (2556). รูปแบบและปัญหาในการให้บริการของ สำนักงานบัญชีในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริณญามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- DeLone, & McLean. (2016). *Information systems success model*. University of Colorado, Laudon, & Laudon. (1996), Turban, et al. (2020). *Evaluating the Success of the Enterprise Application System at a Financial Institution in Belize*. Success of Fusion Banking System.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100

DETERMINANTS OF CAPITAL STRUCTURE OF LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND IN SET100 INDEX

Received: January 10, 2020

Revised: June 25, 2020

Accepted: October 16, 2020

ปิยะรัตน์ โพธิ์ย้อย*

Piyarat Poyoy*

พัทธนันท์ เพชรเชิดชู**

Pattanant Petchchhedchoo**

ศิริเดช คำสุพรหม***

Siridech Kumsuprom***

* นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบัญชี) วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Ph.D. Candidate, Doctor of Philosophy Program in Accountancy, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

* Email: piyarat__air@gmail.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก รองอธิการบดีสายงานวิชาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Assistant Professor and Ph.D., Vice President for Strategic Alliances, Dhurakij Pundit University

** Email: pattanant.peo@dpu.ac.th

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก คณบดี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

*** Assistant Professor and Ph.D., Dean, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

*** Email: siridech.kum@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสัดส่วนโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ลักษณะปัจจัยที่เป็นตัวเงินที่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 โดยไม่รวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2561 จำนวน 69 บริษัท 207 กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ข้อมูลจากงบการเงินรายปี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา รวมถึงหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ในช่วงปี พ.ศ. 2559-2561 มีสัดส่วนโครงสร้างเงินทุนที่เกิดจากการก่อหนี้ระยะยาวเฉลี่ยคิดเป็น ร้อยละ 34.38 รวมถึงผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างสินทรัพย์ ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ ความสามารถทำกำไร ความอ่อนไหวทางการเงิน การจ่ายเงินปันผล และศักยภาพในการเติบโตไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว ส่วนสภาพคล่องทางการเงินและกระแสเงินสดอิสระมีอิทธิพลทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว นอกจากนี้ ผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินมีอิทธิพลทางบวกต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: โครงสร้างเงินทุน หนี้สินระยะยาว ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Abstract

The purpose of this research is to study the proportion of the capital structure, the monetary factors that influence the capital structure, and other factor that affect the capital structure of the registered companies in the Stock Exchange of Thailand. The group of 207 samples used in the study is the listed companies in the Stock Exchange of Thailand in SET 100 Index, excluding 69 companies from the financial business industry, from 2016 to 2018, by using data from the annual financial statements. The statistics used for data analysis includes mean, standard deviation, the calculation of the Pearson product moment correlation coefficient, and multiple regression analysis.

The result of this research illustrates that the listed companies in the Stock Exchange of Thailand in SET 100 Index during 2016 - 2018, characterise the proportion of capital structure caused by long-term debt at an average of 34.38 percent. Factors like asset structure, business risk, profitability, financial distress, dividend payment and growth opportunities have no effect on long-term debt at the 0.05 level of significance. However, liquidity and free cash flow influence negative on the level of long-term debt. In addition, non-debt tax shields show a positive effect on the level of long-term debt at the 0.05 level of significance.

Keywords: Capital Structure, Long-term Debt, Stock Exchange of Thailand

บทนำ

ในการดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรและผลประโยชน์ตอบแทนต้องอาศัยความเชื่อมั่นในการบริหารระหว่างผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารตามทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) โดยผู้ถือหุ้นมีความต้องการที่ได้รับผลตอบแทนแก่ตนเองอย่างสูงสุด แต่ความเป็นจริงผู้บริหารอาจแสวงหาประโยชน์ให้ตัวเองไม่ว่าจะเป็นการลงทุนที่ไม่เหมาะสมและมีความเสี่ยง นำเงินซื้อสิ่งที่ไม่ต้องการผู้ถือหุ้นบริษัทต้องหาทางป้องกันถ้าได้ผู้บริหารที่ไม่ดีมาบริหารกิจการ ทางออกอย่างหนึ่งของแนวทางการแก้ปัญหา บริษัทควรก่อหนี้เพิ่มขึ้น การก่อหนี้นี้อาจทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องบริหารงานให้มีประสิทธิภาพเพราะต้องจ่ายชำระคืนแก่เจ้าหนี้และการบริหารงานที่ดีนั้นยังส่งเสริมให้บริษัทมีชื่อเสียงอีกด้วย (Jensen and Meckling, 1976) แต่การก่อหนี้ที่มากเกินไปก็อาจทำให้บริษัทได้รับความเสี่ยงเช่นกัน เนื่องจากการก่อหนี้จำเป็นต้องเป็นการก่อหนี้ที่เหมาะสมและถ้าบริษัทก่อหนี้ไว้เป็นจำนวนมากเกินไป ถึงเวลาที่บริษัทจะต้องลงทุนในโครงการที่สามารถทำกำไรได้มาก บริษัทอาจใช้แหล่งเงินทุนภายนอกจากการก่อหนี้ระยะยาวได้มากขึ้น

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นว่าการกำหนดโครงสร้างเงินทุน (Capital Structure) ถือเป็นเครื่องมือเพื่อที่ใช้ในการตัดสินใจทางการเงินระหว่างสัดส่วนการก่อหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น โครงสร้างเงินทุนนับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินธุรกิจไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม การกำหนดโครงสร้างเงินทุนนั้นเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารการเงินที่จะออกแบบและวางแผน โดยใช้ประสบการณ์คาดการณ์การใช้การคำนวณจากข้อมูลทางการเงิน (Titman and Wessel, 1988) การคาดคะเนที่เหมาะสมในการกำหนดแนวทางโครงสร้างเงินทุน ส่งผลให้เกิดการบริหารการเงินโดยไม่รับความเสี่ยงจากการก่อหนี้ที่เพิ่มขึ้นแต่ถ้าในทางตรงกันข้ามหากการตัดสินใจผิดพลาดในการบริหารโครงสร้างเงินทุน

อาจส่งผลต่อความเสียหายของธุรกิจตามมา โดยงานวิจัยฉบับนี้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เน้นตัวเงินที่มีอิทธิพลต่อแหล่งเงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาวเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดความสมดุลและเหมาะสม อีกทั้งสร้างความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเงินให้กับธุรกิจได้อย่างยั่งยืน รวมไปถึงสะท้อนให้เห็นภาพรวมของประเทศในการดำเนินธุรกิจ ทำให้มีประเด็นคำถามในการวิจัยว่าปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุนที่เกิดจากการก่อหนี้ระยะยาวของบริษัท และมีสัดส่วนการก่อหนี้ระยะยาวอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสัดส่วนโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100
2. เพื่อศึกษาลักษณะปัจจัยที่เป็นตัวเงินที่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้จำนวนตัวแปรที่ใช้อธิบายในการเปลี่ยนแปลงของสัดส่วนโครงสร้างเงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีหลายตัวแปร แต่ในส่วนของงานวิจัยนี้ อธิบายถึงตัวแปรหลักที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาดังต่อไปนี้

โครงสร้างเงินทุน (Capital Structure) การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเงินทุนเป็นเรื่องท้าทายสำหรับบริษัทอย่างมาก โดยให้ความสำคัญต่อการพิจารณาถึงการผสมผสานที่เหมาะสมระหว่างการก่อหนี้และส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งที่บริษัทต้องเปิดเผยต่อสาธารณชน ถ้าการตัดสินใจทางการเงินผิดพลาดอาจมีแนวโน้มที่จะขัดขวางการเพิ่มความมั่งคั่งของธุรกิจ ดังนั้นหากบริษัทต้องการบรรลุเป้าหมายของการเพิ่มความมั่งคั่งสูงสุด บริษัทควรจะต้องดำเนินการอย่างมีสติในทิศทางที่ถูกต้องและในเวลาที่เหมาะสมเพื่อระบุปัจจัยที่ต้องนำไปสู่ความเข้าใจในการกำหนดส่วนผสมทางการเงิน (Modugu, 2013) ปัจจัยต่าง ๆ มีหลักฐานเชิงประจักษ์ และหลากหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ซึ่งเป็นเพียงแนวทางในการพิจารณาตัดสินใจวางแผนทางการเงินในการกำหนดโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสมต่อไป

โครงสร้างสินทรัพย์ (Asset Structure) โครงสร้างสินทรัพย์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างเงินทุนโดยใช้สินทรัพย์ถาวร เป็นหลักประกันความสามารถในการชำระหนี้ การที่มีสินทรัพย์ถาวรในบริษัทมากทำให้ผู้เป็นเจ้าหนี้หรือผู้ลงทุนยังเกิดความมั่นใจว่าถ้า

บริษัทนั้นคาดว่าจะอาจไม่สามารถดำเนินงานต่อไปได้ ไม่มีเงินจ่ายให้กับเจ้าหนี้หรือผู้ลงทุนก็ยังสามารถบังคับขายสินทรัพย์เพื่อเอาเงินมาชำระหนี้คืนได้ จากการศึกษาของ Chen (2004) ได้ทำการศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศจีน ไม่รวมธุรกิจการเงิน จำนวน 77 บริษัท พบว่าโครงสร้างสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุนในรูปของสัดส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม สินทรัพย์ที่เป็นรูปธรรมทำให้เป็นหลักประกันการชำระหนี้ ซึ่งสินทรัพย์เป็นเกณฑ์สำคัญในนโยบายความน่าเชื่อถือของบริษัท สินทรัพย์ถาวร สามารถรองรับระดับการก่อหนี้ที่สูงขึ้นเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ไม่มีตัวตน แต่ Thippayana (2014) ได้ทำการศึกษาโครงสร้างสินทรัพย์กับระดับการก่อหนี้ระยะยาว ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว นอกจากนี้ Amidu (2007) ได้ทำการศึกษาโครงสร้างเงินทุนในธุรกิจธนาคารของประเทศกานา จำนวน 19 บริษัท พบว่าโครงสร้างสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุนในรูปของสัดส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้นแต่ในทางตรงกันข้าม Mazur (2007) ได้ศึกษาบริษัทในประเทศโปแลนด์ จำนวน 238 บริษัท พบว่า โครงสร้างสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ทางลบต่อโครงสร้างทางการเงินในรูปของสัดส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งมีข้อสังเกตที่เห็นชัดในประเทศโปแลนด์ว่าความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเกิดจากการก่อหนี้ระยะสั้นเป็นส่วนใหญ่ ประกอบไปด้วยสัดส่วนของ หนี้สินระยะสั้นเป็น 0.42 เท่าต่อสินทรัพย์รวม และหนี้สินระยะยาวเป็น 0.07 เท่าต่อสินทรัพย์รวม

ผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สิน (Non-Debt Tax Shields) ผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สิน เป็นตัวแปรที่ศึกษาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ไม่ได้เกิดจากการก่อหนี้แทนดอกเบี้ย แต่สามารถนำมาใช้เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ในการเสียภาษีที่น้อยลง เช่น การศึกษาของ DeAngelo and Masulis (1980) ให้ความเห็นว่าผลกระทบของภาษีเงินได้นิติบุคคลไม่เกี่ยวข้องกับการก่อหนี้ เช่น ค่าเสื่อมราคา เป็นสิ่งทดแทนสำหรับการใช้ประโยชน์ทางภาษีของการจัดหาเงินทุน เป็นผลให้บริษัทมีแนวทางเลือกการใช้ประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินที่มีมากขึ้น และส่งผลให้การก่อหนี้จากแหล่งภายนอกลดลง สะท้อนให้เห็นถึงความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามระหว่างโครงสร้างเงินทุนกับผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สิน เสมือนโครงสร้างสินทรัพย์ถ้ามีอัตราส่วนค่าเสื่อมราคามากแนวโน้มการลงทุนในสินทรัพย์ถาวรก็มีความเป็นไปได้ที่จะเพิ่มขึ้นตามไปด้วย เช่นเดียวกับ Upneja and Dalbor (2001) พบว่าบริษัทสหรัฐอเมริกา จำนวน 211 บริษัท การใช้ประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินโดยวัดจากค่าเสื่อมราคาต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ทางลบต่อโครงสร้างเงินทุนในรูปของสัดส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม แสดงให้เห็นว่าการใช้ประโยชน์ในรูปแบบค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดจากการก่อหนี้ เป็นรายการที่ไม่ได้นำเงินสดไปชำระทำให้ถ้าธุรกิจมีผลประโยชน์ทางภาษีค่อนข้างมาก การก่อหนี้จะน้อยลงตามไปด้วย ในทางตรงกันข้าม Rafiq (2008) จากกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์การจี ของปากีสถานพบว่าผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินมีความสัมพันธ์ทาง

บวกต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว เช่นเดียวกับ Güner (2016) พบว่าการใช้ประโยชน์จากภาษีที่ไม่ใช่หนี้สิน มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว อย่างไรก็ตาม Karadeniz, Kandir, Balçilar, and Onal (2009) ได้ศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์อิสตันบูล ประเทศตุรกี พบว่าผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินของบริษัท ไม่พบความสัมพันธ์กับโครงสร้างเงินทุนในรูปแบบของสัดส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น

ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ (Business Risk) ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ บริษัทที่มีการเติบโตของการเปลี่ยนแปลงกำไร การเติบโตที่สูงขึ้นหมายถึงการ เปลี่ยนแปลงของผลกำไรที่สูงขึ้นตามไปด้วย บริษัทที่มีความเสี่ยงสูงอาจพบว่าการระดมทุนจากภายนอกทำได้ยาก เพราะผู้ให้กู้จะเรียกร้องผลตอบแทนที่สูงขึ้นตาม แต่ถ้ามีหลักประกันหนี้โดยใช้สินทรัพย์ถาวรก็มีความเป็นไปได้ที่จะกู้เงินได้ง่ายขึ้น งานวิจัยที่ผ่านมา Omran and Pointon (2009) ได้ศึกษาตลาดหลักทรัพย์ในอียิปต์พบว่า ความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจไม่ส่งผลต่อโครงสร้างเงินทุน แสดงให้เห็นว่าธุรกิจจะมีความเสี่ยงหรือไม่มีความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจก็ไม่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ระยะยาว อย่างไรก็ตาม Ezeoha (2011) ได้ศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ไนจีเรีย ไม่รวมธุรกิจการเงิน จำนวน 71 บริษัท ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจในรูปแบบของเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีไม่มีความสัมพันธ์ต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุนในรูปแบบของสัดส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม ส่วนงานวิจัยของ Ramjee and Gwatidzo (2012) ได้ศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์โจฮันเนสเบิร์ก จำนวน 178 บริษัทของแอฟริกาใต้ พบว่า ความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจโดยวัดจาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกำไรใน 5 ปีที่ผ่านมาของบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุนในรูปแบบของสัดส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวมทั้งราคาตลาดและราคาตามบัญชี เนื่องจากธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงย่อมต้องการเงินมาลงทุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เพื่อให้มีเงินหมุนเวียนในกิจการอย่างเพียงพอ

ความสามารถทำกำไร (Profitability) ความสามารถทำกำไร เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าบริษัทได้ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่ในบริษัทคุ้มค่าหรือไม่ ถ้าบริษัทมีกำไรที่สูงและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปีย่อมทำให้นักลงทุนมีความสนใจที่จะเสี่ยงลงทุนมากขึ้นเพราะส่วนใหญ่นักลงทุนย่อมแสวงหากำไรเป็นผลตอบแทน ซึ่ง Sofat and Singh (2017) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถทำกำไรกับโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในประเทศอินเดีย (BSE) พบว่าความสามารถทำกำไรมีความสัมพันธ์ทางลบต่อโครงสร้างเงินทุนในรูปแบบของสัดส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อธิบายได้ว่าบริษัทที่มีความสามารถในการทำกำไรสะสมเพียงพอโดยไม่ต้องพึ่งพาเงินทุนจากภายนอก และเลือกที่จะใช้กำไรสะสมหรือกระแสเงินสดเป็นเงินทุนมากกว่า และเห็นได้ว่าบริษัทที่มีกำไรไม่ต้องการที่จะรับความเสี่ยงจากการกู้ยืม (Abor, 2005) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าบริษัทที่ประสบความสำเร็จส่วนใหญ่ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเงินทุนจากภายนอก (Chen and Chen, 2011; Eldomiaty, 2007; Kim & Berger, 2008)

ความอ่อนไหวทางการเงิน (Financial distress) ความอ่อนไหวทางการเงิน บ่งบอกถึงการเปลี่ยนของรายได้ที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง ถ้ามีรายได้ที่ลดลงตามสภาวะเศรษฐกิจ และบริษัทก่อก่อนระยะยาวมากเท่าไรภาระผูกพันทางกฎหมายก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น ในช่วงที่เกิดอัตราดอกเบี้ยสูง อาจทำให้รายได้ที่ได้จากการดำเนินงานต้องไปจ่ายดอกเบี้ย ทำให้มีความกดดันทางการเงินมากขึ้น เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรายได้จากการดำเนินงานที่ไม่แน่นอน บริษัทจำเป็นต้องอยู่รอดให้ได้ ซึ่งบริษัทอาจไม่สามารถชำระหนี้ได้ทั้งหมด (Eriotis, Vasiliou & Ventoura-Neokosmidi, 2007) ดังนั้นเมื่อบริษัทมีระดับก่อก่อนนี้สูงเกินไปประกอบกับความไม่แน่นอนจากความอ่อนไหวทางการเงินที่เพิ่มขึ้น อาจส่งผลกระทบต่อต้นทุนทางการเงิน และเพิ่มความเสี่ยงของนำไปสู่การล้มละลายได้ ทำให้มูลค่าโดยรวมของบริษัทลดลงตามไปด้วย งานวิจัยในอินเดีย Handoo and Sharma (2014) พบว่าความอ่อนไหวทางการเงินไม่มีความสัมพันธ์ต่อระดับการก่อก่อนระยะยาว

การจ่ายเงินปันผล (Dividend payment) การจ่ายเงินปันผลถือเป็นปัจจัยที่สามารถใช้ประโยชน์เพื่อการตัดสินใจในการก่อก่อนในอนาคต ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีตัวแทน ที่การจ่ายเงินปันผลอาจเป็นตัวช่วยดูแลรักษาประโยชน์ของบริษัทเพื่อไม่ให้ใช้กระแสเงินสดอิสระมากเกินไป ในส่วนของผู้อถือหุ้นมักมีความต้องการที่จะได้รับเงินปันผลจากบริษัท (Fama & French, 2002) อย่างไรก็ตามบริษัทอาจจะนำเงินไปลงทุนให้แก่ผู้อถือหุ้นแทนที่จะจ่ายเงินปันผล ถ้าหากบริษัทยังคงนโยบายจ่ายเงินปันผลตามที่คาดการณ์ไว้บริษัทอาจมองว่าการจ่ายเงินปันผลเป็นภาระผูกพันที่ควรทำ ซึ่งการจ่ายเงินปันผลอาจนำไปสู่ความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการกู้ยืมและการจ่ายเงินปันผล ดังนั้นถ้าผลกำไรของบริษัทและงบประมาณการลงทุนคงที่อาจมีความสัมพันธ์ทางลบระหว่างสัดส่วนหนี้สินและการจ่ายเงินปันผล อย่างงานวิจัยของ Al-Ajmi, Abo Hussain, and Al-Saleh (2009) ได้ศึกษาบริษัทในซาอุดีอาระเบียพบว่า อัตราการจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์ทางลบต่อโครงสร้างเงินทุนตามสมมติฐานที่ตั้งไว้แต่จะมีความสำคัญเมื่อมีการใช้ประโยชน์จากโครงสร้างเงินทุนในรูปของสัดส่วนหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวมนั้นหมายถึงการส่งสัญญาณทางการเงินอย่างหนึ่งที่ยืนยันได้ว่าบริษัทอาจกำลังมีปัญหาทางการเงินนั้นหมายถึงบริษัทอาศัยการก่อก่อนภายนอกมากขึ้น แต่ในทางตรงกันข้าม Ni and Yu (2008) พบว่าบริษัทในจีน การจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุนในรูปของหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมและการจ่ายเงินปันผลจะเป็นการส่งสัญญาณว่าบริษัทเผชิญปัญหาทางการเงินน้อยมาก เพราะบริษัทต้องมีกระแสเงินสดเพียงพอที่จะจ่ายเงินปันผลจึงจะตัดสินใจจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้อถือหุ้น และการที่บริษัทจ่ายเงินปันผลก็เสมือนว่าได้เปิดเผยข้อมูลแก่บุคคลภายนอกมากขึ้นด้วย ในขณะที่บริษัทที่ไม่มีการจ่ายเงินปันผลจะเป็นบริษัทที่มีความเป็นไปได้ที่จะเผชิญกับปัญหาทางการเงิน

กระแสเงินสดอิสระ (Free cash flows) กระแสเงินสดอิสระตามทฤษฎีแลกเปลี่ยน แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทิศทางบวกระหว่างกระแสเงินสดอิสระและสัดส่วนการก่อก่อนนี้

เนื่องจากบริษัทที่มีเงินสดเหลืออยู่เป็นจำนวนมากจะเผชิญความเสี่ยงจากปัญหาทางการเงินน้อยกว่าบริษัทที่มีเงินสดเหลือน้อย เพราะมีศักยภาพในการกู้ยืมในตลาดได้ง่าย (Jensen, 1986) อย่างไรก็ตามความสัมพันธ์เชิงลบอาจมีการใช้ทฤษฎีลำดับชั้น เนื่องจากความต้องการเพิ่มขึ้นของเงินทุนภายในที่เกิดจากกระแสเงินสดอิสระ กระแสเงินสดอิสระเหล่านี้ถือว่าเป็นแหล่งเงินทุนภายในบริษัท (Myers, 1984; Myers & Majluf, 1984) อย่างไรก็ตามในตลาดหลักทรัพย์อีลด์ลรูปพบว่ากระแสเงินสดอิสระไม่มีความเกี่ยวข้องกับสัดส่วนโครงสร้างเงินทุนในรูปของสัดส่วนหนี้สินระยะยาวต่อมูลค่าตลาดของผู้ถือหุ้น อธิบายได้ว่ากระแสเงินสดอิสระไม่ได้มีความสำคัญใด ๆ ต่อระดับการก่อหนี้ (Karadeniz et al., 2009)

สภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity) บริษัทที่มีสภาพคล่องทางการเงินสูงอาจสนับสนุนให้ความสามารถในการชำระหนี้ได้ดียิ่งขึ้น และสภาพคล่องสูงเป็นไปได้ที่จะก่อหนี้สูงตามไปในทิศทางเดียวกัน แนวคิดของ Khan (2012) ให้ความเห็นว่า ตามทฤษฎีแลกเปลี่ยนบริษัทที่มีสภาพคล่องสูงมาก ๆ จะสามารถเผชิญกับหนี้สินที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ เพราะสามารถทำตามภาระผูกพันตามสัญญาการใช้หนี้ได้ในทางตรงกันข้ามทฤษฎีลำดับชั้นชี้ให้เห็นว่าบริษัทที่มีภาวะสภาพคล่องสูงเลือกที่จะใช้เงินทุนภายในแทนการหาเงินทุนจากแหล่งภายนอก เพราะไม่ยอมรับความเสี่ยงจากการชำระหนี้ที่เกิดขึ้น จากการศึกษาของ Serghiescu and Vaidean (2014) ได้ทำศึกษาตลาดหลักทรัพย์บูคาเรสต์ ในโรมาเนีย จำนวน 20 บริษัทพบว่า สภาพคล่องทางการเงินในรูปของเงินสดและเงินฝากธนาคารต่อสินทรัพย์รวมมีผลกระทบเชิงลบต่อโครงสร้างเงินทุนในรูปสัดส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อธิบายไว้ว่าธุรกิจที่มีสภาพคล่องสูงจะทำให้ระดับการก่อหนี้ลดลง การบริหารสภาพคล่องของเงินสดที่มีอยู่ในมือเพียงพอไม่จำเป็นต้องก่อหนี้เพิ่ม จากความสัมพันธ์ของการก่อหนี้จะเห็นได้ว่าถ้ามีสภาพคล่องทางการเงินที่เหมาะสม บริษัทอาจไม่ยากที่จะก่อหนี้เพิ่มเพราะถ้าก่อหนี้เพิ่มความเสี่ยงที่เกิดจากสภาวะล้มละลายและถูกฟ้องร้องอาจเพิ่มตามไปด้วย เพราะไม่สามารถชำระหนี้ได้ในทางกลับกันถ้าบริษัทมีสภาพคล่องทางการเงินที่เพียงพอบริษัทจะเลือกใช้เงินทุนภายในกิจการมากกว่า ซึ่งหมายถึงบริษัทมีกำไรสะสมมากนั่นเอง (Mazur, 2007; Viviani, 2008)

ศักยภาพในการเติบโต (Growth Opportunities) ศักยภาพในการเติบโตของบริษัทเป็นตัวแปรที่สำคัญอีกหนึ่งตัวแปรที่สะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าการเติบโตของบริษัทโดยเฉพาะเจ้าหนี้ที่เห็นว่าความสำเร็จของบริษัทในอนาคต และสามารถจับต้องได้ ได้แก่ ผลประกอบการที่ออกมาในรูปของผลการดำเนินงานที่ดี เจ้าหนี้มองว่าถ้าให้กู้ยืมแก่บริษัท บริษัทจะสามารถนำเงินมาชำระคืนได้ (Ramjee & Gwatidzo, 2012) และในส่วนของเจ้าของบริษัทต้องอยากได้ผลตอบแทนที่มากขึ้นในอนาคตเช่นกัน เนื่องจากเห็นว่าบริษัทที่มีโอกาสเติบโตของธุรกิจที่สูงขึ้นย่อมต้องการเงินมาลงทุนจากแหล่งเงินทุนจากที่ต่าง ๆ มากขึ้นทำให้ระดับการก่อหนี้เพิ่มขึ้นตามไปด้วย รวมถึงงานวิจัยที่ผ่านมา öhman and Yazdanfar (2017) ได้ศึกษาธุรกิจโนสวีเดนพบว่าโอกาสการเติบโตของธุรกิจมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อโครงสร้างเงินทุนในรูป

ของหนี้สินระยะยาวต่อสินทรัพย์รวม ผลลัพธ์ที่ได้ถึงแม้ว่าสถานะธุรกิจอาจแตกต่างกันแต่ก็สะท้อนให้เห็นว่าโอกาสการเติบโตยิ่งสูงสัดส่วนการก่อหนี้ย่อมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย แสดงให้เห็นว่าธุรกิจยังคงมีความต้องการใช้แหล่งเงินทุนจากแหล่งภายนอกในทางตรงกันข้าม Huang (2006) ได้ศึกษาบริษัทในประเทศจีนพบว่าโอกาสการเติบโตมีความสัมพันธ์ทางลบกับโครงสร้างเงินทุนรูปของสัดส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่อัตราการเติบโตสูง จะจัดหาเงินทุนจากการก่อหนี้ลดลง

จากการทบทวนวรรณกรรมที่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้สามารถพัฒนาสมมติฐานในการวิจัยได้ดังนี้

- สมมติฐานข้อที่ 1: โครงสร้างสินทรัพย์มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน
- สมมติฐานข้อที่ 2: ผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน
- สมมติฐานข้อที่ 3: ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน
- สมมติฐานข้อที่ 4: ความสามารถทำกำไรมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน
- สมมติฐานข้อที่ 5: ความอ่อนไหวทางการเงินมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน
- สมมติฐานข้อที่ 6: การจ่ายเงินปันผลมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน
- สมมติฐานข้อที่ 7: กระแสเงินสดอิสระมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน
- สมมติฐานข้อที่ 8: สภาพคล่องทางการเงินมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน
- สมมติฐานข้อที่ 9: ศักยภาพในการเติบโตมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน

1. โครงสร้างสินทรัพย์ (Asset Structure: ASST)
2. ผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สิน (Non-Debt Tax Shields: NDTS)
3. ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ (Business Risk: BRISK)
4. ความสามารถทำกำไร (Profitability: PROF)
5. ความอ่อนไหวทางการเงิน (Financial distress: FDIST)
6. การจ่ายเงินปันผล (Dividend payment: DIVD)
7. กระแสเงินสดอิสระ (Free cash flows: FCF)
8. สภาพคล่องทางการเงิน (Liquidity: LIQD)
9. ศักยภาพในการเติบโต (Growth Opportunities: GROW)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variables)
 สัดส่วนโครงสร้างเงินทุน
 (Capital Structure: CAPS)
 - หนี้สินระยะยาวต่อ
 หนี้สินระยะยาวบวกส่วนของ
 ผู้ถือหุ้น

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยทั้ง 9 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิด ทฤษฎีวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลทางการเงินที่ใช้ในการศึกษาเก็บรวบรวมจากรายงานประจำปี (แบบ 56-1) ฐานข้อมูลจาก SETSMART ก่อนเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้มีการใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เป็นต้น รวมถึงการใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference statistics) ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 แต่ไม่รวมถึงกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ที่ประกอบไปด้วยหมวดธุรกิจกลุ่มธนาคาร เงินทุนและหลักทรัพย์ ประกันภัยและประกันชีวิต เนื่องจากกลุ่มอุตสาหกรรมดังกล่าวมีรายการบัญชีแตกต่างจากกลุ่มอื่น ๆ โดยอยู่ในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2559 - 2561

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	จำนวน (บริษัท)
SET 100	100
กลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน/กลุ่มข้อมูลไม่ครบถ้วน	(31)
จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษา	69

ตัวแบบที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้

$$CAPS = \beta_0 + \beta_1(ASST) + \beta_2(NDTS) + \beta_3(BRSK) + \beta_4(PROF) + \beta_5(FDIST) + \beta_6(DIVD) + \beta_7(FCF) + \beta_8(LIQD) + \beta_9(GROW) + \varepsilon$$

โดยที่	CAPS	=	หนี้สินระยะยาวหารด้วยหนี้สินระยะยาวบวกส่วนของผู้อถือหุ้น
	ASST	=	สินทรัพย์ถาวรหารสินทรัพย์รวม
	NDTS	=	ค่าเสื่อมราคาและตัดจำหน่ายหารสินทรัพย์รวม
	BRSK	=	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของกำไรสุทธิใน 3 ปีที่ผ่านมา
	PROF	=	EBITDA หารด้วยสินทรัพย์รวม
	FDIST	=	เปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงรายได้ที่แท้จริง
	DIVD	=	เงินปันผลต่อหุ้นหารด้วยกำไรต่อหุ้น
	FCF	=	ผลรวมของกำไรก่อนภาษี ดอกเบี้ยจ่ายและค่าเสื่อมราคาหารสินทรัพย์รวม
	LIQD	=	สินทรัพย์หมุนเวียนหารหนี้สินหมุนเวียน
	GROW	=	ราคาตลาดต่อหุ้นหารมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น

ผลการวิจัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์กลุ่ม SET 100

ตารางที่ 2 สรุปผลการศึกษาลักษณะเชิงพรรณนาของสัดส่วนตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างเงินทุน

ตัวแปร (n=207)	Min	Max	Mean	SD
ASST (เท่า)	.00	.83	.34	.24
NDTS (เท่า)	.00	.26	.04	.43
BRSK (S.D.ใน 3 ปีที่ผ่านมา)	6.52	58456.48	2499.92	5965.69
PROF (เท่า)	-.01	1.64	.14	.13
FDIST (%)	-47.60	770.42	11.73	56.99
DIVD (เท่า)	.00	28.45	3.09	2.96
FCF (เท่า)	-.01	.40	.15	.07
LIQD (เท่า)	.18	6.75	1.68	1.16
GROW (เท่า)	.28	222.45	16.88	33.74
CAPS (%)	.00	88.60	34.38	20.47

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการศึกษาจากสัดส่วนตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 พบว่าโครงสร้างสินทรัพย์วัดจาก สินทรัพย์ถาวรหารด้วยสินทรัพย์รวม มีค่าต่ำสุดเท่ากับ .000 หมายความว่าบริษัทในกลุ่มตัวอย่างมีสินทรัพย์ถาวรมากหรือน้อยกว่าสินทรัพย์รวมได้แก่ที่ดินอาคารอุปกรณ์เป็นหลักประกันและมีบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างมีสินทรัพย์ถาวรมีค่าสูงสุดเท่ากับ .83 เท่าและค่าเฉลี่ยเท่ากับ .34 เท่า ผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินวัดจาก ค่าเสื่อมราคาและตัดจำหน่ายหารด้วยสินทรัพย์รวม มีค่าต่ำสุดเท่ากับ .000 เท่า หมายความว่าไม่มีค่าเสื่อมราคาและตัดจำหน่ายเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ทางภาษี และมีบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างมีค่าสูงสุดเท่ากับ .26 เท่า และค่าเฉลี่ย .04 เท่า ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจวัดจาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของกำไรสุทธิใน 3 ปีที่ผ่านมา ได้แก่ ค่า SD. ของปี 61 วัดจาก กำไรสุทธิของปี 61 ปี 60 ปี 59 ค่า SD. ของปี 60 วัดจาก กำไรสุทธิของปี 60 ปี 59 ปี 58 ค่า SD. ของปี 59 วัดจาก กำไรสุทธิของปี 59 ปี 58 ปี 57 มีค่าต่ำสุด 6.52 และค่าสูงสุด 58456.48 ค่าเฉลี่ย 2499.92 ความสามารถทำกำไรวัดจาก EBITDA หารด้วยสินทรัพย์รวม มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -.01 เท่า หมายความว่าบริษัทในกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการทำกำไรจากกำไรก่อนดอกเบี้ยภาษี ค่าเสื่อมราคาและค่าใช้จ่ายตัดจ่ายติดลบ และในกลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการทำ

กำไรค่าสูงสุดเท่ากับ 1.64 เท่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ .14 เท่า ความอ่อนไหวทางการเงินวัดจากเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงรายได้ที่แท้จริง ได้แก่ ข้อมูล ปี 61 มีเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงรายได้จากปี 60 ส่วน ปี 60 มีเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงรายได้จากปี 59 และปี 59 มีเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงรายได้จากปี 58 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -47.60 % หมายความว่าบริษัทในกลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงของรายได้ที่แท้จริงลดลงจากปีก่อนเป็นอย่างมาก มีบริษัทในกลุ่มตัวอย่างมีการเปลี่ยนแปลงของรายได้ที่แท้จริงโดยมีค่าสูงสุดเท่ากับ 770.42% และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.73 % การจ่ายเงินปันผลวัดจากเงินปันผลต่อหุ้นหารด้วยกำไรต่อหุ้น มีค่าต่ำสุดเท่ากับ .00 เท่าหมายความว่าบริษัทในกลุ่มตัวอย่างไม่มีการจ่ายเงินปันผล และบริษัทในกลุ่มตัวอย่างที่มีการจ่ายเงินปันผลมีค่าสูงสุดเท่ากับ 28.45 เท่า และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 เท่า กระแสเงินสดอิสระวัดจากผลรวมของกำไรก่อนภาษีดอกเบี้ยจ่ายและค่าเสื่อมราคาหารสินทรัพย์รวม มีค่าต่ำสุดเท่ากับ -.01 เท่า หมายความว่า มีบริษัทกระแสเงินสดติดลบ และบริษัทในกลุ่มตัวอย่างมีกระแสเงินสดมีค่าสูงสุดเท่ากับ .40 เท่า และค่าเฉลี่ยเท่ากับ .15 เท่า สภาพคล่องทางการเงินวัดจากสินทรัพย์หมุนเวียนหารหนี้สินหมุนเวียน มีค่าต่ำสุดเท่ากับ .18 เท่า หมายความว่าในกลุ่มตัวอย่างมีสภาพคล่องต่ำ และบริษัทในกลุ่มตัวอย่างมีค่าสูงสุดเท่ากับ 6.75 เท่า หมายความว่าในกลุ่มตัวอย่างมีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินหมุนเวียนทำให้มีสภาพคล่องสูง และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.68 เท่า ศักยภาพในการเติบโตวัดจากราคาตลาดต่อหุ้นหารมูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น มีค่าต่ำสุดเท่ากับ .28 เท่า และมีค่าสูงสุดเท่ากับ 222.45 เท่า หมายความว่าในกลุ่มตัวอย่างราคาตลาดต่อหุ้นสูงมากกว่ามูลค่าตามบัญชีต่อหุ้น และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.88 เท่า โครงสร้างเงินทุนวัดจากหนี้สินระยะยาวหารด้วยผลรวมหนี้สินระยะยาวกับส่วนของผู้ถือหุ้นมีค่าต่ำสุดร้อยละ .00 หมายความว่าบริษัทในกลุ่มตัวอย่างไม่ใช้เงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาว และมีบริษัทจากกลุ่มตัวอย่างใช้เงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาวสูงถึงร้อยละ 88.60 และค่าเฉลี่ยในการก่อหนี้ระยะยาวในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 34.38

การวิเคราะห์ Pearson Correlation ดังตารางที่ 3 เป็นการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่นำมาศึกษา โดยค่าตัวแปรสหสัมพันธ์หากมีค่าใกล้ 1 ตัวแปรจะมีความสัมพันธ์กันสูง ซึ่งพบว่า ไม่เกิดปัญหา Muticollinearity จึงได้ทำการวิเคราะห์ Multiple Regression ในลำดับต่อไป

ตารางที่ 3 สรุปการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ Pearson Correlation (n=207)

ตัวแปร	ASST	NDTS	BRSK	PROF	FDIST	DIVD	FCF	LIQD	GROW	CAPS
ASST	1	.212**	.153*	.097	.198*	-.173*	.159*	-.268**	0.46	.120
NDTS		1	.111	.327**	-.050	-.032	.594**	-.238**	-.036	.088
BRSK			1	.127	-.008	.082	.053	.119	.326**	.038
PROF				1	-.087	.062	.554**	.101	.069	-.161*
FDIST					1	-.115	-.105	-.106	-.008	.165*
DIVD						1	.120	.114	.054	-.087
FCF							1	-.010	.023	-.211**
LIQD								1	.120	-.345**
GROW									1	.001
CAPS										1

จากตารางที่ 3 พบว่าโครงสร้างสินทรัพย์ (ASST) และสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน (CAPS) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ($r=0.120$) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสัดส่วนโครงสร้างสินทรัพย์ที่เพิ่มมากขึ้นจะมีอิทธิพลให้ระดับการก่อหนี้ระยะยาวเพิ่มขึ้น ผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สิน (NDTS) และสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน (CAPS) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ($r=0.088$) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสัดส่วนผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินที่เพิ่มมากขึ้นจะมีอิทธิพลให้ระดับการก่อหนี้ระยะยาวเพิ่มขึ้น ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ (BRSK) และสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน (CAPS) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ($r=0.038$) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจที่เพิ่มมากขึ้นจะมีอิทธิพลให้ระดับการก่อหนี้ระยะยาวเพิ่มขึ้น ความสามารถทำกำไร (PROF) และสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน (CAPS) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=-.161^*$) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสัดส่วนความสามารถทำกำไร (PROF) ที่เพิ่มมากขึ้นจะมีอิทธิพลให้ระดับการก่อหนี้ระยะยาวลดลง ความอ่อนไหวทางการเงิน (FDIST) และสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน (CAPS) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($r=0.165^*$) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าความอ่อนไหวทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้นจะมีอิทธิพลให้ระดับการก่อหนี้ระยะยาวเพิ่มขึ้นตามไปด้วย การจ่ายเงินปันผล (DIVD) และสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน (CAPS) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม ($r=-.087$) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าอัตราการจ่ายเงินปันผลที่เพิ่มมากขึ้นจะมีอิทธิพลให้ระดับการก่อหนี้ระยะยาวลดลง กระแสเงินสดอิสระ (FCF) และสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน (CAPS) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ 0.01 ($r=-.211^{**}$) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสัดส่วนกระแสเงินสดอิสระ ที่เพิ่มมากขึ้นจะมีอิทธิพลให้ระดับการก่อหนี้ระยะยาวลดลง สภาพคล่องทางการเงิน (LIQD) และสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน (CAPS) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้าม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r=-.345^{**}$) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสัดส่วนสภาพคล่องทางการเงินที่เพิ่มมากขึ้นจะมีอิทธิพลให้ระดับการก่อหนี้ระยะยาวลดลง และ ศักยภาพในการเติบโต (GROW) และสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน (CAPS) มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน ($r=0.001$) ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่าสัดส่วนศักยภาพในการเติบโตที่เพิ่มมากขึ้นจะมีอิทธิพลให้ระดับการก่อหนี้ระยะยาวเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4 สรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET 100

ตัวแปรพยากรณ์	b	SE b	Beta	T	Sig
ค่าคงที่	.507***	.043	-	11.683	.000
ASST	.018	.061	.021	.299	.765
NDTS	1.025**	.402	.215	2.548	.012
BRISK	1.861	.000	.054	.777	.438
PROF	-.049	.126	-.030	.393	.695
FDIST	.000	.000	.106	1.624	.106
DIVD	9.801	.005	.001	0.21	.983
FCF	-.932***	.272	-.315	-3.423	.001
LIQD	-.049***	.012	-.281	-3.990	.000
GROW	.000	.000	.034	.506	.614

$R = .458$, $R^2 = .209$, $R^2 \text{ adj} = .173$, Durbin= 2.107, F overall= 5.798

* Denotes confidence level at 90%;

** Denotes confidence level at 95%;

*** Denotes confidence level at 99%

จากตารางที่ 4 สามารถนำตัวแปรทั้งหมดมาเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณ โดยตัวแบบสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 20.9 ($R^2 = .209$) และสามารถเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณของในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .507 + .018ASST + 1.025NDTS + 1.86BRISK - .49PROF + 0.98DIVD - .932FCF - .049LIQD$$

จากตารางที่ 4 พบว่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 พบว่าตัวแบบสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 20.9 ($R^2=.209$) แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามร้อยละ 45.8 ($R=.458$) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งเป็นรายข้อดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 โครงสร้างสินทรัพย์มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า โครงสร้างสินทรัพย์ไม่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน **สมมติฐานข้อที่ 2** ผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินมีอิทธิพลทางบวกต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน **สมมติฐานข้อที่ 3** ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจไม่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน **สมมติฐานข้อที่ 4** ความสามารถทำกำไรมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความสามารถทำกำไรไม่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน **สมมติฐานข้อที่ 5** ความอ่อนไหวทางการเงินมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความอ่อนไหวทางการเงินไม่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน **สมมติฐานข้อที่ 6** การจ่ายเงินปันผลมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การจ่ายเงินปันผลไม่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน **สมมติฐานข้อที่ 7** กระแสเงินสดอิสระมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กระแสเงินสดอิสระมีอิทธิพลทางลบต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน **สมมติฐานข้อที่ 8** สภาพคล่องทางการเงินมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สภาพคล่องทางการเงินมีอิทธิพลทางลบต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐาน และ **สมมติฐานข้อที่ 9** ศักยภาพการเติบโตมีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ศักยภาพการเติบโตไม่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนโครงสร้างเงินทุน มากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน

อภิปรายผล

ผลของการศึกษาพบว่าโครงสร้างสินทรัพย์ไม่มีอิทธิพลต่อการหาแหล่งเงินทุนจากระดับการก่อหนี้ระยะยาว อธิบายได้ว่า บริษัทจะมีสินทรัพย์ถาวรมากหรือน้อยก็ตามก็ไม่ได้บ่งบอกถึงความต้องการเงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาวซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่ผ่านมาของ Thippayana (2014) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่าง โครงสร้างสินทรัพย์กับระดับการก่อหนี้ระยะยาว ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่ Chen (2004) ได้ทำการศึกษาบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศจีน พบว่าโครงสร้างสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ทางบวกต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว เนื่องด้วยมองว่าการมีสินทรัพย์ถาวรมากน่าจะเป็นหลักประกันการชำระหนี้ได้ ซึ่งสินทรัพย์เป็นเกณฑ์สำคัญที่ทำให้มีความน่าเชื่อถือของบริษัท เช่นเดียวกับ Amidu (2007) พบว่าโครงสร้างสินทรัพย์ถาวรมี ความสัมพันธ์ทางบวกต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว บริษัทมีสินทรัพย์ถาวรมากเท่าไรก็ยังเป็นหลักค้ำประกันให้มีความสามารถในการก่อหนี้ที่สูงขึ้นตามไปด้วย แต่ในทางกลับกันพบว่าโครงสร้างสินทรัพย์มีความสัมพันธ์ทางลบต่อการก่อหนี้สินระยะยาว (Chen & Chen, 2011; Mazur, 2007)

ผลของการศึกษาพบว่าผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินมีอิทธิพลทางบวกต่อการหาแหล่งเงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาว อธิบายได้ว่า ถ้าบริษัทสามารถประหยัดภาษีจากการก่อหนี้สิน บริษัทอาจเลือกจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนภายนอกจากการก่อหนี้สิน ซึ่งตรงกับผลการศึกษาที่ผ่านมาของ Güner (2016) พบว่าการใช้ประโยชน์จากภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว อธิบายได้ว่าบริษัทอาจหาแหล่งเงินทุนจากสัดส่วนหนี้สินระยะยาวเพื่อจัดหาซื้อสินทรัพย์ถาวรเพิ่มขึ้น แต่ในทางกลับกัน พบว่าการใช้ประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินโดยวัดจากค่าเสื่อมราคาและตัดจำหน่ายมีความสัมพันธ์ทางลบต่อการจัดหาเงินทุนระยะยาว แสดงให้เห็นว่าการใช้ประโยชน์ในรูปแบบค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดจากการก่อหนี้ เป็นรายการที่ไม่ได้นำเงินสดไปชำระจริงเปรียบเสมือนมีแหล่งเงินทุนภายในกิจการ ทำให้ถ้าธุรกิจมีผลประโยชน์ทางภาษีค่อนข้างมาก จะก่อหนี้น้อยลงตามไปด้วย (Upneja & Dalbor, 2001)

ผลของการศึกษาพบว่า ความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจไม่มีอิทธิพลต่อการหาแหล่งเงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาว ซึ่งตรงกับผลงานวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจไม่มีอิทธิพลต่อการหาแหล่งเงินทุนภายนอกจากการก่อหนี้ระยะยาว (Ezeoha, 2011; Omran & Pointon, 2009) แต่ในทางตรงกันข้ามพบความสัมพันธ์ทางบวกต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว เนื่องจากความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้นกิจการจำเป็นต้องหาเงินมาหมุนเวียนในกิจการเพื่อให้กิจการยังดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง (Ramjee & Gwatidzo, 2012)

ผลของการศึกษาพบว่าความสามารถทำกำไรไม่มีอิทธิพลต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว อธิบายได้ว่าบริษัทมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานและมีความสามารถในการทำกำไรจะมากหรือน้อยก็ตาม ก็ไม่ได้บ่งชี้ว่า บริษัทจะมีความต้องการแหล่งเงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาว

ซึ่งผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการศึกษา Abor (2005) ที่กล่าวว่าบริษัทที่ทำกำไรได้มากมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจที่จะก่อหนี้ที่เพิ่มขึ้นในโครงสร้างเงินทุนเพราะมีศักยภาพที่ดีในการใช้ประโยชน์จากการก่อหนี้ ในทางตรงกันข้าม ความสามารถทำกำไรมีความสัมพันธ์ทางลบต่อการก่อหนี้ เห็นได้ว่าบริษัทที่มีกำไรและไม่ต้องการที่จะรับความเสี่ยงจากการกู้ยืมถึงแม้ว่ากำไรจะสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถที่จะชำระหนี้ได้แม้กระทั่งเปรียบเทียบกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการก่อหนี้ก็ตามก็ยังคงที่จะใช้เงินทุนจากภายในกิจการก่อน (Eldomiaty, 2007)

ผลของการศึกษาพบว่าความอ่อนไหวทางการเงินไม่มีอิทธิพลต่อการจัดหาเงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาว อธิบายได้ว่า การเปลี่ยนรายได้ที่แท้จริงในแต่ละปี ไม่ได้บ่งชี้ถึงความต้องการเงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาวซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ Handoo and Sharma (2014) ไม่พบความสัมพันธ์ใด ๆ ระหว่างความอ่อนไหวทางการเงินกับระดับการก่อหนี้ระยะยาว แต่มุมมองของ Eriotis et al. (2007) ให้ความเห็นว่าบริษัทที่สภาพคล่องต่ำไม่สามารถจ่ายเงินออกได้ ประกอบกับมีรายได้ที่ไม่แน่นอนตามสถานะเศรษฐกิจ การได้รับเครดิตและความน่าเชื่อถือลดลง บริษัทที่ใช้หนี้สินในโครงสร้างเงินทุนมากเท่าไรภาระผูกพันทางกฎหมายก็ยิ่งมากขึ้นเท่านั้น โดยเฉพาะช่วงที่เกิดอัตราดอกเบี้ยสูง อาจทำให้กำไรที่ได้จากการลงทุนต้องไปจ่ายดอกเบี้ย แต่บริษัทจำเป็นต้องดำเนินธุรกิจต่อไป ซึ่งบริษัทอาจไม่สามารถชำระหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมได้ทั้งหมด ดังนั้นเมื่อบริษัทมีหนี้สินมากเกินไปความอ่อนไหวทางการเงินจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ผลกระทบต้นทุนทางการเงินเหล่านี้จะเพิ่มความเสี่ยงของการล้มละลาย ซึ่งจะเพิ่มมูลค่าโดยรวมของบริษัทลดลงตามไปด้วย

ผลของการศึกษาพบว่าการจ่ายเงินปันผลไม่มีอิทธิพลต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว อธิบายได้ว่า อัตราการจ่ายเงินปันผล จะมีอัตรามากหรือน้อยก็ตาม ก็ไม่ได้บ่งชี้ถึงความต้องการเงินทุนจากการก่อหนี้ระยะยาว ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมาอย่าง Ni and Yu (2008) พบว่า การจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาวเพราะการจ่ายเงินผลจะเป็นการส่งสัญญาณกับตลาดว่าบริษัทเผชิญปัญหาทางการเงินน้อยมาก เพราะบริษัทมีกระแสเงินสดเพียงพอที่จะจ่ายเงินปันผลจึงจะตัดสินใจจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้น ในขณะที่บริษัทที่ไม่มีการจ่ายเงินปันผลจะเป็นบริษัทที่มีความเป็นไปได้ที่จะเผชิญกับปัญหาทางการเงิน ดังนั้นบริษัทที่ไม่มีการจ่ายเงินปันผลจะก่อหนี้สินมากกว่าบริษัทที่มีการจ่ายเงินปันผลก็เป็นได้ แต่ในทางตรงกันข้าม Al-Ajmi et al. (2009) พบว่าอัตราการจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์ทางลบต่อระดับการก่อหนี้

ผลของการศึกษาพบว่ากระแสเงินสดอิสระมีอิทธิพลทางลบต่อการหาแหล่งเงินทุนจากระดับการก่อหนี้ระยะยาว อธิบายได้ว่า บริษัทอาจหาเงินจากกิจกรรมดำเนินงานได้ดี ทำให้ความต้องการจัดหาเงินทุนระยะยาวจากแหล่งภายนอกน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับการใช้ทฤษฎีลำดับขั้น เนื่องจากความต้องการเพิ่มขึ้นของเงินทุนภายในที่เกิดจากกระแสเงินสดอิสระ

กระแสเงินสดอิสระเหล่านี้ถือว่าเป็นแหล่งเงินทุนภายในบริษัท ที่ไม่ยอมรับความเสี่ยงจากการก่อหนี้ภายนอก (Myers & Majluf, 1984) อย่างไรก็ตาม ตามทฤษฎีแลกเปลี่ยนแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างกระแสเงินสดอิสระและสัดส่วนการก่อหนี้ระยะยาว เนื่องจาก บริษัทที่มีกระแสเงินสดอิสระจำนวนมากจะเผชิญความเสี่ยงจากปัญหาทางการเงินน้อยกว่าบริษัทที่มีกระแสเงินสดอิสระน้อย ทำให้มีศักยภาพการกู้ยืมและสามารถวัดผลประโยชน์เหมาะสมจากการกู้ยืมได้ (Jensen, 1986)

ผลของการศึกษาพบว่าสภาพคล่องทางการเงินมีอิทธิพลทางลบต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว อธิบายได้ว่าบริษัทที่มีสภาพคล่องสูงมีการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์หมุนเวียนได้อย่างมีประสิทธิภาพทำให้ความต้องการในการก่อหนี้ระยะยาวลดลง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ผ่านมาของ Serghiescu and Vaidean (2014) พบว่าสภาพคล่องมีความสัมพันธ์ทางลบกับสัดส่วนการก่อหนี้ระยะยาว เนื่องจากบริษัทที่มีสภาพคล่องอยู่ในระดับที่ไม่จำเป็นต้องก่อหนี้เพิ่ม ซึ่งถ้าหากบริษัทสามารถใช้เงินทุนจากภายในไปใช้ในการลงทุนได้มากทำให้บริษัทพึ่งพาเงินทุนจากภายนอกลดลง ในทางตรงกันข้าม Abdulla (2017) พบว่าสภาพคล่องทางการเงินเป็นปัจจัยหลักของการใช้ประโยชน์จากการก่อหนี้ สภาพคล่องทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อระดับการก่อหนี้ แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่มีสภาพคล่องทางการเงินสูงความสามารถในกู้ยืมก็สูงขึ้นด้วยในทิศทางเดียวกันสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการใช้ประโยชน์จากการก่อหนี้ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลของการศึกษาพบว่า ศักยภาพในการเติบโตไม่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนระดับการก่อหนี้ระยะยาว อธิบายได้ว่า ศักยภาพการเติบโตของราคาตลาดที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงก็ตาม ไม่ได้ทำให้สัดส่วนการก่อหนี้ระยะยาวเพิ่มขึ้นหรือลดลงแต่อย่างใด (Thippayana, 2014) ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ öhman and Yazdanfar (2017) พบว่าโอกาสการเติบโตของธุรกิจมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อระดับการก่อหนี้ สะท้อนให้เห็นว่าโอกาสการเติบโตยิ่งสูงทำให้บริษัทมีความน่าเชื่อถือทำให้ความสามารถก่อหนี้ย่อมเพิ่มขึ้น แสดงให้เห็นว่าธุรกิจยังคงมีความต้องการใช้แหล่งเงินทุนจากแหล่งภายนอกเช่นกัน แต่ในทางตรงกันข้ามเป็นไปได้ที่โอกาสการเติบโตมีความสัมพันธ์ทางลบกับโครงสร้างเงินทุนรูปของสัดส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงให้เห็นว่าบริษัทที่อัตราการเติบโตสูง จะจัดหาเงินทุนจากการก่อหนี้ลดลง (Huang, 2006; Sheikh & Qureshi, 2017)

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อโครงสร้างเงินทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่เป็นไปตามสมมติฐาน ได้แก่ ผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สิน กระแสเงินสดอิสระและสภาพคล่องทางการเงินมีอิทธิพลต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาว โดยผลประโยชน์ทางภาษีที่ไม่ใช่หนี้สินมีอิทธิพลทางบวกต่อการก่อหนี้ระยะยาว กิจกรรมอาจก่อหนี้ระยะยาวเพื่อนำมาซื้อสินทรัพย์และใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ในการเพิ่มมูลค่าให้กิจการ โดยใช้ประโยชน์ในการลดหย่อนภาษีจากรายจ่ายที่ไม่ได้จ่ายไปจริง ส่วนกระแสเงินสดอิสระและปัจจัยด้านสภาพคล่องทางการเงินมีอิทธิพลทางลบต่อระดับการก่อหนี้ระยะยาวจะเห็นได้ว่ากิจการส่วนใหญ่ในกลุ่ม SET 100 มีเงินสดและสินทรัพย์หมุนเวียนเพียงพอที่ไม่ต้องการรับความเสี่ยงจากการก่อหนี้ระยะยาวเพิ่ม หรือเป็นไปได้ถ้ามีความต้องการก่อหนี้อาจนำเงินที่เกิดจากการก่อหนี้ไปซื้อสินทรัพย์ หรือลงทุนในโครงการใหม่ ๆ ส่งผลให้ผู้บริหารต้องบริหารเงินสดอย่างระมัดระวังโดยไม่หาผลประโยชน์แก่ตนเอง ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงแนวทางในการบริหาร วางแผนปรับปรุงการเงินโดยเจาะจงถึงสัดส่วนการก่อหนี้ระยะยาวกับส่วนของผู้ถือหุ้นให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยการศึกษาในครั้งต่อไปอาจศึกษาในกลุ่มตลาดกิจการที่มีขนาดกลางและขนาดเล็ก (MAI) หรือศึกษาเป็นรายกลุ่มอุตสาหกรรม รวมไปถึงศึกษาแต่ละกิจการ ส่วนตัวแปรอื่น ๆ ที่น่าสนใจและอาจศึกษาเพิ่มเติม เช่น ประเภทอุตสาหกรรม สัดส่วนการถือหุ้น (% Free float) เป็นต้น

บรรณานุกรม

- Abdulla, Y. (2017). Capital structure in a tax-free economy: Evidence from UAE. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 10(1), 102-116.
- Abor, J. (2005). The effect of capital structure on profitability: An empirical analysis of listed firms in Ghana. *The Journal of Risk Finance*, 6(5), 438-445.
- Al-Ajmi, J., Abo Hussain, H., & Al-Saleh, N. (2009). Decisions on capital structure in a Zakat environment with prohibition of riba: The case of Saudi Arabia. *The Journal of Risk Finance*, 10(5), 460-476.
- Amidu, M. (2007). Determinants of capital structure of banks in Ghana: An empirical approach. *Baltic Journal of Management*, 2(1), 67-79.
- Chen, J. J. (2004). Determinants of capital structure of Chinese-listed companies. *Journal of Business Research*, 57(12), 1341-1351.
- Chen, S. Y., & Chen, L. J. (2011). Capital structure determinants: An empirical study in Taiwan. *African Journal of Business Management*, 5(27), 10974-10983.
- DeAngelo, H., & Masulis, R. W. (1980). Optimal capital structure under corporate and personal taxation. *Journal of Financial Economics*, 8(1), 3-29.
- Eldomiaty, T. I. (2007). Determinants of corporate capital structure: Evidence from an emerging economy. *International Journal of Commerce and Management*, 17(1/2), 25-43.
- Eriotis, N., Vasiliou, D., & Ventoura-Neokosmidi, Z. (2007). How firm characteristics affect capital structure: an empirical study. *Managerial Finance*, 33(5), 321-331.
- Ezeoha, A. E. (2011). Firm versus industry financing structures in Nigeria. *African Journal of Economic and Management Studies*, 2(1), 42-55.
- Fama, E. F., & French, K. R. (2002). Testing trade-off and pecking order predictions about dividends and debt. *The Review of Financial Studies*, 15(1), 1-33.
- Güner, A. (2016). The determinants of capital structure decisions: New evidence from Turkish companies. *Procedia Economics and Finance*, 38, 84-89.
- Handoo, A., & Sharma, K. (2014). A study on determinants of capital structure in India. *IIMB Management Review*, 26(3), 170-182.

- Huang, G. (2006). The determinants of capital structure: Evidence from China. *China Economic Review*, 17(1), 14-36.
- Jensen, M. C. (1986). Agency costs of free cash flow, corporate finance, and takeovers. *The American Economic Review*, 76(2), 323-329.
- Jensen, M., & Meckling, W. (1976). Theory of the firm: Management behavior, agency costs and capital structure. *Journal of Financial Economics*, 3(4), 305-360.
- Karadeniz, E., Kandir, S. Y., Balcilar, M., & Onal, Y. B. (2009). Determinants of capital structure: Evidence from Turkish lodging companies. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 21(5), 594-609.
- Khan, A. G. (2012). The relationship of capital structure decisions with firm performance: A study of the engineering sector of Pakistan. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 2(1), 245-262.
- Kim, H., & Berger, P. D. (2008). A comparison of capital structure determinants: The United States and the Republic of Korea. *Multinational Business Review*, 16(1), 79-100.
- Mazur, K. (2007). The determinants of capital structure choice: Evidence from Polish companies. *International Advances in Economic Research*, 13(4), 495-514.
- Modugu, K. P. (2013). Capital structure decision: An overview. *Journal of Finance and Bank Management*, 1(1), 14-27.
- Myers, S. C. (1984). The capital structure puzzle. *The Journal of Finance*, 39(3), 574-592.
- Myers, S. C., & Majluf, N. S. (1984). Corporate financing and investment decisions when firms have information that investors do not have. *Journal of Financial Economics*, 13(2), 187-221.
- Ni, J., & Yu, M. (2008). Testing the pecking-order theory: Evidence from Chinese listed companies. *Chinese Economy*, 41(1), 97-113.
- Öhman, P., & Yazdanfar, D. (2017). Short-and long-term debt determinants in Swedish SMEs. *Review of Accounting and Finance*, 16(1), 106-124.
- Omran, M. M., & Pointon, J. (2009). Capital structure and firm characteristics: An empirical analysis from Egypt. *Review of Accounting and Finance*, 8(4), 454-474.
- Rafiq, M. (2008). The determinants of capital structure of the chemical industry in Pakistan. *The Lahore Journal of Economics*, 13(1), 139-158.

- Ramjee, A., & Gwatidzo, T. (2012). Dynamics in capital structure determinants in South Africa. *Meditari Accountancy Research*, 20(1), 52-67.
- Serghiescu, L., & Vaidean, V. L. (2014). Determinant factors of the capital structure of a firm-an empirical analysis. *Procedia Economics and Finance*, 15, 1447-1457.
- Sheikh, N. A., & Qureshi, M. A. (2017). Determinants of capital structure of Islamic and conventional commercial banks: Evidence from Pakistan. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 10(1), 24-41.
- Sofat, R., & Singh, S. (2017). Determinants of capital structure: An empirical study of manufacturing firms in India. *International Journal of Law and Management*, 59(6), 1029-1045.
- Thippayana, P. (2014). Determinants of capital structure in Thailand. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 143, 1074-1077.
- Titman, S., & Wessels, R. (1988). The determinants of capital structure choice. *The Journal of Finance*, 43(1), 1-19.
- Upneja, A., & Dalbor, M. (2001). The choice of long-term debt in the US lodging industry. *UNLV Journal of Hospitality, Tourism and Leisure Science*, 1, 1-19.
- Viviani, J. L. (2008). Capital structure determinants: An empirical study of French companies in the wine industry. *International Journal of Wine Business Research*, 20(2), 171-194.

ปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย

THE RELATIONSHIP BETWEEN PERSONAL FACTORS AND BEHAVIORS OF CHINESE STUDENTS TRAVELLING IN THAILAND

Received: July 5, 2020

Revised: August 24, 2020

Accepted: August 25, 2020

Gao Shan*

มนทกานติ ชูบชูวงศ์**

Montakan Chubchuwong**

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยว คณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Master of Tourism Management, Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University

* Email: ilikesherryshan@163.com

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ และปริญญาเอก คณบดีของคณะการท่องเที่ยวและการโรงแรม มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Assistant Professor and Ph.D. Faculty of Tourism and Hospitality, Dhurakij Pundit University

** Email: montakan.chu@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีน 2) ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีน 3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพท่องเที่ยวเชิงการศึกษาของนักศึกษาชาวจีน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 310 ชุดและใช้สถิติการแจกแจงความถี่ของกลุ่มตัวอย่าง ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) สถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) และ Standardized residual จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักศึกษาชาวจีนเดินทางท่องเที่ยวประเทศไทยในช่วงเวลาวันหยุดและปิดภาคการศึกษา โดยเลือกการเดินทางท่องเที่ยวปีละหนึ่งถึงสองครั้ง การเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งใช้เวลาวางแผนการท่องเที่ยวล่วงหน้าหนึ่งเดือน นักศึกษารับข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวผ่านเว็บไซต์ ส่วนใหญ่เดินทางกับเพื่อนร่วมชั้น แต่ละครั้งพวกเขาเดินทางท่องเที่ยวครั้งละ 2-7 วัน และมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 6,001 บาท และเลือกที่พักประเภทโรงแรม พวกเขามีเพื่อนหรือญาติที่มาเยี่ยมในวันหยุดและปิดภาคการศึกษา เมื่อสิ้นสุดการเดินทางนักศึกษาจะแนะนำสถานที่ให้คนอื่นทราบ นักศึกษาชาวจีนให้ความสนใจมากด้านความปลอดภัยของที่พักและแหล่งท่องเที่ยว ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าอายุมีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งท่องเที่ยวและการเลือกที่พัก ค่าครองชีพมีความสัมพันธ์กับการเลือกของที่ระลึก ระยะเวลาการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยว เพื่อนกับญาติที่มาเยี่ยมมีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งท่องเที่ยว

คำสำคัญ: นักศึกษาชาวจีน การท่องเที่ยวเชิงการศึกษา กรุงเทพฯ พฤติกรรมการท่องเที่ยว

Abstract

This research has 3 objectives: 1) studying the variety of students' travel behaviors 2) studying the relationship between the personal factors and the students' different travel behaviors and 3) providing guidance on the development of educational tourism for Chinese students. This research is based on a questionnaire collected from 310 students. The data analyses include frequency, percentage, mean, standard deviation chi-square and standardized residual. The findings show that students normally travel in Thailand during school vacation and public holidays. They choose to travel once or twice a year and make a plan one month prior to the trip. Tourism

information is collected from websites. Most students travel with their classmates. The expense for one person is more than 6,001 Baht per trip and it takes an average of 2-7 days for one trip. Hotels are the first choice of accommodation for their trips. During school vacation and public holidays, their friends and relatives visit them in Thailand. Most of the students recommend places which they have visited to others. In travelling, they put more importance on the safety of accommodation and tourist attractions. Chinese students in different age groups have different choices on tourist attractions and accommodation. Cost of living has impact on their choices of souvenirs. Period of study has impact on their choices of tourism activities, and visitation of friends and relatives has impact on choices of tourist attractions.

Keywords: Chinese Students, Educational Tourism, Bangkok, Travelling Behavior

บทนำ

การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาคือ การท่องเที่ยวที่แสวงหาความรู้จากประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม สังคม หรือการเรียนรู้ภาษา (Chronicle, 2018) ปัจจุบันนี้การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาเป็นแนวคิดที่ได้รับความนิยมและกำลังเติบโตมากขึ้น ทั้งนี้ตามข้อมูลของกระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทยพบว่าตั้งแต่ปี 1978 จนถึงปี 2018 นักศึกษาชาวจีนมีจำนวน 5.86 ล้านคน ศึกษาในต่างประเทศ และในปี 2018 เพียงปีเดียว มีจำนวนถึง 662,100 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 8.83 ในปีเดียวกัน มีนักศึกษาชาวจีนจบการศึกษาที่ต่างประเทศ แล้วกลับมาที่ประเทศไทยจำนวน 519,400 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าร้อยละ 8 และมีนักศึกษาชาวจีนรับการศึกษาในระดับสูงที่ประเทศไทยมีจำนวน 38.33 ล้านคน โดยมีร้อยละ 60 เข้าร่วมการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาในวันหยุดหรือปิดเทอมและใช้เวลาไม่เกิน 10 วัน มีร้อยละ 30 จ่ายเงิน 50,000-100,000 บาท ในการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา และมีร้อยละ 6.3 จ่ายเงินมากกว่า 150,000 บาท ตามสถิติของกระทรวงศึกษาธิการจีน ในปี 2014 มีนักศึกษาชาวจีนกับนักเรียนชาวจีนเดินทางท่องเที่ยวเชิงการศึกษาจำนวน 350,000 คน มีค่าใช้จ่าย 6 หมื่นล้านบาท ในปี 2018 มีนักศึกษาชาวจีนกับนักเรียนชาวจีนเดินทางท่องเที่ยวเชิงการศึกษาเพิ่มขึ้นถึง 850,000 คน ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นถึง 136.5 พันล้านบาท ประมาณ 160,500 บาทต่อคน แต่สถิติยังชี้ว่า ในตลาดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา นักศึกษาชาวจีนแค่มีร้อยละ 15 (กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย, 2019)

ข้อมูลด้านการศึกษาจาก educations.com ชี้ว่า ประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางของนักศึกษาต่างชาติเลือกต่อการศึกษา ยอดนิมอันดับ 1 ในแถบเอเชียและเป็นอันดับที่ 3 ของโลกรองจากนิวซีแลนด์และสเปน (โพสด์ทูเดย์, 2562) ปัจจุบันนี้ มหาวิทยาลัยหลายแห่งในประเทศไทยเปิดการสอนแบบสองปริญญากับมหาวิทยาลัยต่างประเทศ และมหาวิทยาลัยต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้เปิดวิทยาเขตที่ประเทศไทยเพื่อให้นักศึกษามีโอกาสรับประสบการณ์ของการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา (Smith, 2013) ข้อมูลของธุรกิจบริการศึกษานานาชาติ ชี้ให้เห็นว่า นักศึกษาชาวจีนเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาในไทยมากที่สุด ณ ปีการศึกษา 2555 จำนวน 4,240 คน (กลุ่มงานส่งเสริมธุรกิจบริการ 2, 2557) ในปี 2018 ประเทศไทยมีนักศึกษาชาวจีนเข้ามาศึกษาต่อสูงถึง 10,766 คน หากเทียบกับนักศึกษาชาติอื่น ๆ ก็มากกว่าเกือบ 10 เท่า (“ทุนจีนรุกมหาลัยไทยเปิดทางหนีสอบกตตันเคลื่อนทัพ เรียนนอก 6 แสนคนต่อปี,” 2562) มหาวิทยาลัยไทยที่มีนักศึกษาชาวจีนเรียนมากที่สุด 5 อันดับ ได้แก่ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติและมหาวิทยาลัยสยาม (Marketeer ออนไลน์ 25 ตุลาคม 2562) ตามข้อมูลใน ปี 2016 พบว่าในภาพรวมนักศึกษาต่างชาติศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์มี 2,000 คน เป็นนักศึกษาชาวจีน 1,900 คน โดยร้อยละ 80 ของนักศึกษาชาวจีนจะศึกษาในวิทยาลัยนานาชาติจีนอาเซียน วิทยาลัยนานาชาติและหลักสูตรภาษาไทยอย่างละร้อยละ 10 (มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2016)

การเติบโตของจำนวนนักศึกษาต่างชาติในช่วงไม่กี่ทศวรรษที่ผ่านมาเกิดจากการขยายระบบการศึกษาและโลกาภิวัตน์ทางเศรษฐกิจกับสังคม (UNESCO, 2009) มีรายงานการวิจัยว่าการศึกษาจากชาวต่างชาตินำผลประโยชน์จำนวนมหาศาลมาสู่ประเทศในด้านสังคมวัฒนธรรมและเศรษฐกิจของประเทศปลายทาง (Australia-Educating Globally, 2013) รายงานการวิจัยระบุว่า นักศึกษาต่างชาติเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศ (King & Gardiner, 2015) นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการศึกษา นักศึกษาต่างชาติยังมีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ตลาดการท่องเที่ยวของนักศึกษาต่างชาติจะได้แบ่งเป็นสองกลุ่มคือ ตัวนักศึกษาเองและครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่มาเยี่ยม (VFRs) (Liu & Ryan, 2015) แต่ละตลาดจะมีผลต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Zhu, 2016)

จากรายงาน การกิจของนักศึกษาชาวจีนการเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ พบว่าในตลาดการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนมีการกิจที่แตกต่างกัน นักศึกษาชาวจีนเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเวลาปิดเทอมเพื่อรับประสบการณ์ใหม่ ๆ กับความพึงพอใจ ซึ่งจะเป็นนักท่องเที่ยว นักศึกษาชาวจีนที่มีประสบการณ์การท่องเที่ยวของต่างประเทศ ได้รับความรู้ที่เรียนจากต่างประเทศ เข้าร่วมกิจกรรมการศึกษาจะส่งผลต่อการวางแผนการเดินทางของครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่มาเยี่ยม (VFRs) นอกเหนือจากนี้ ความพึงพอใจของการเดินทางของนักศึกษาชาวจีนก็จะมีผลต่อเวลาการท่องเที่ยวและการเลือกเดินทางซ้ำครั้งของครอบครัว

และเพื่อน ๆ ที่มาเยี่ยม (VFRs) ซึ่งจะทำให้นักศึกษาชาวจีนมีโอการกิจคือ เจ้าของบ้านของต่างประเทศ (Liu & Ryan, 2015)

ตามรายงานของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาในปี 2019 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติมาเยือนมากกว่า 39 ล้านคนและนักท่องเที่ยวต่างชาติสร้างรายได้ให้กับประเทศไทยมากกว่า 1.9 ล้านล้านบาท ในขณะเดียวกันมีนักท่องเที่ยวชาวจีนมาท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมีทั้งหมด 5.65 ล้านคน ลดลงร้อยละ 4.73 ประเทศไทยมีรายรับได้จากตลาดจีนถึงพันล้านบาท แม้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวจีนกับรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวจีนลดลงแต่ตลาดจีนก็ยังเป็นตลาดที่สำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย (XinHua, 2019)

จากข้อมูลข้างบนจะเห็นได้ว่า นักศึกษาชาวจีนกับนักเรียนชาวจีนเป็นกลุ่มเป้าหมายใหญ่และมีจำนวนมาก นักศึกษากับนักเรียนในการศึกษาที่ต่างประเทศมีเพิ่มมากขึ้นในทุก ๆ ปี และมีคนที่เข้าร่วมการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งในตลาดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาจีนได้แบ่งกลุ่มเป้าหมายได้เป็น กลุ่มนักศึกษากับกลุ่มนักเรียน เปรียบเทียบสองกลุ่มจะเห็นได้ว่า นักศึกษาชาวจีนเข้าร่วมการท่องเที่ยวเชิงการศึกษายังน้อยกว่านักเรียน แต่พวกเขามีความต้องการเข้าร่วมการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา และยอมรับการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาที่มีเวลาสั้นและจ่ายเงินไม่มากกว่า 150,000 บาท เป็นกลุ่มที่มีศักยภาพ ประเทศไทยจะเป็นจุดหมายปลายทางยอดนิยมอันดับ 1 ในแถบเอเชีย ค่าเทอม ค่าครองชีพไม่แพง เหมาะสมความต้องการของนักศึกษาชาวจีน พวกเขาได้มีโอกาสรับประสบการณ์ใหม่ ๆ นอกเหนือจากนี้ ปัจจุบันประเทศไทยมีนักศึกษาชาวจีนกำลังศึกษาที่ไทยจำนวนมาก และมีความแนวโน้มมากขึ้น มีประโยชน์ต่อการพัฒนาตลาดครอบครัวและเพื่อน ๆ ที่มาเยี่ยม ข้อดีของตลาดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาไทยคือ ราคา ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อุดมสมบูรณ์ วัฒนธรรมเทศกาลที่เป็นเอกลักษณ์ ภาษาที่ใช้มีการหลากหลาย (เช่น ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน) และมีมหาวิทยาลัยนานาชาติหลายแห่งได้รับนักศึกษาต่างชาติ ทั้งนี้จะทำให้ประเทศไทยมีโอกาสได้รับการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา แต่ปัจจุบันตลาดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาไทยยังเป็นตลาดเล็ก ส่วนใหญ่นักศึกษาเข้ามาโดยผ่านโครงการการศึกษาจากมหาวิทยาลัย อุตสาหกรรมท่องเที่ยวอื่น ๆ เข้ามาน้อยมาก (เช่น บริษัทการท่องเที่ยว โรงแรม) ซึ่งจะทำให้ตลาดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาขาดโอกาสที่พัฒนาเติบโตขึ้น นอกเหนือจากนี้ นักศึกษาเข้าร่วมการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาเพื่อการศึกษา ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างจากนักท่องเที่ยวทั่วไป และลักษณะของนักศึกษาก็มีผลต่อการเดินทางท่องเที่ยว (เช่น เวลา ค่าครองชีพ) ซึ่งจะเป็นกลุ่มเป้าหมายใหม่ การศึกษาค้างนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรู้จักพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนกับความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยว และเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาของตลาดนักศึกษาชาวจีน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนในเขตกรุงเทพมหานครที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนในเขตกรุงเทพมหานครเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาของตลาดนักศึกษาชาวจีน

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในหนังสือการจัดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาชี้ให้เห็นว่า การท่องเที่ยวเชิงศึกษาก็คือ นักท่องเที่ยวเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวและพักที่สถานที่มากกว่า 1 วันและมีแรงจูงใจเพื่อการศึกษา การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาได้แบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาทั่วไป ผู้ใหญ่เกิดการเดินทางเพื่อการศึกษา นักศึกษาเกิดการเดินทางในประเทศหรือต่างประเทศ และเดินทางท่องเที่ยวมหาวิทยาลัย ตลาดของการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาได้แบ่งเป็น 4 กลุ่มคือ เยาวชนธรรมชาติกับวัฒนธรรมเพื่อได้รับความรู้ ตลาดผู้ใหญ่เกิดการเดินทางเพื่อการศึกษา ตลาดนักศึกษาและตลาดท่องเที่ยวมหาวิทยาลัย Sun (2010) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงการศึกษาคือ ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวในการศึกษาและนักท่องเที่ยวที่มีวัตถุประสงค์เพื่อรับความรู้ และได้แรงบันดาลใจจากการท่องเที่ยว ในการวิเคราะห์ตลาดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาต้องการวิเคราะห์ลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาและความต้องการด้วย

อัจฉรา สมบัติดินนา (2555) กล่าวว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวคือ ปฏิกริยาของบุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการรับใช้สินค้าและบริการ รวมถึงกระบวนการตัดสินใจซึ่งเกิดก่อนและเป็นตัวกำหนดกริยาต่าง ๆ วรรณมน จันทดิษฐ์ (2552) กล่าวว่า พฤติกรรมนักท่องเที่ยวหมายถึง พฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวแสดงออกในการแสวงหาสำหรับซื้อ การใช้ การประเมินและการจับจ่ายใช้สอย ซึ่งสินค้าและบริการที่เขาคาดหวังว่าจะทำให้ความต้องการของเขาได้รับความพอใจ สรุปได้ว่าพฤติกรรมนักท่องเที่ยวคือพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวจัดการซื้อกับการใช้สินค้าและบริการ โดยผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนของบุคคลที่ต้องการและตัดสินใจก่อนและหลัง

ลักษณะส่วนบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวซึ่งจะเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาชาวจีนได้แก่

Huang (2006) ศึกษาความแตกต่างทางเพศต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนที่กำลังศึกษาอยู่ในสหราชอาณาจักรพบว่า นักศึกษาชาวจีนเพศชายกับเพศหญิงเลือกเวลาเดินทางท่องเที่ยวและเลือกช่องทางหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวความคล้ายกันมาก

แต่ในด้านการเลือกที่พักและการเลือกเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันพบว่า เพศชายชอบเลือกแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เพศหญิงชอบเลือกแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เพศชายชอบเลือกที่พักเป็นหอพักเยาวชนขณะที่เพศหญิงเลือกที่พักเป็นโรงแรม

Lin (2018) ศึกษาแรงจูงใจที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนในประเทศนิวซีแลนด์ พบว่า แรงจูงใจด้านพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนมีการเปลี่ยนแปลงตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า นักศึกษาชาวจีนที่มีอายุน้อยกว่าจะเลือกแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับกิจกรรมท่องเที่ยวที่ได้ความรู้และทางวัฒนธรรมและนักศึกษาชาวจีนที่มีค่าครองชีพไม่มากจะเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่ไกล

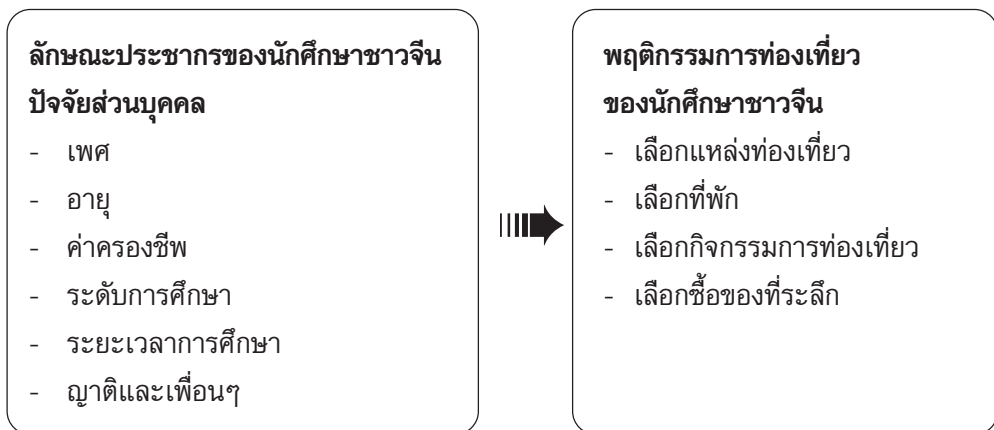
Liu & Ryan (2015) ศึกษาบทบาทของนักศึกษาชาวจีนในการเดินทางไปต่างประเทศ พบว่า กลุ่มญาติกับกลุ่มเพื่อนที่มาเยี่ยมส่งผลให้นักศึกษาชาวจีนเลือกที่พักและเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีความแตกต่างกัน กลุ่มญาติที่มาเยี่ยมส่วนใหญ่จะพักอยู่ในที่พักของนักศึกษาหรือที่นักศึกษาจองให้ ส่วนกลุ่มเพื่อนที่มาเยี่ยมจะเลือกที่พักเป็นโมเต็ล นักศึกษาชาวจีนที่เดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มญาติจะเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน แต่เมื่อท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มเพื่อนจะเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นการผจญภัย

Qiu (2014) ศึกษาแรงจูงใจกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับรับข้อมูลและรูปแบบการเดินทางของนักศึกษาชาวจีนที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศแคนาดา พบว่างบประมาณกับเวลาเป็นข้อจำกัดมากต่อนักศึกษาชาวจีนที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศแคนาดา โดยนักศึกษาชาวจีนที่มีค่าครองชีพไม่มากจะไม่ค่อยเดินทางท่องเที่ยว และพวกเขาเดินทางท่องเที่ยวในช่วงเวลาวันหยุดระยะยาวมากกว่า

Francisco & Javier (2015) ศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลต่อการเลือกสถานที่เรียนของนักศึกษาต่างชาติ พบว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลักสูตรของสถานศึกษาจัดให้มีผลต่อการเดินทางของนักศึกษาต่างชาติ การศึกษาพบว่านักศึกษาต่างชาติเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลักสูตรจัดให้จะได้รู้จักวัฒนธรรมมากขึ้น

นอกจากเก็บข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยยังเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาชาวจีนที่กำลังศึกษาที่กรุงเทพมหานคร ในเบื้องต้น 9 คน พบว่า ระยะเวลาการศึกษามีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการท่องเที่ยวของหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดให้ และค่าครองชีพมีความสัมพันธ์กับเลือกซื้อของที่ระลึก

จากการทบทวนวรรณกรรมและการสัมภาษณ์สามารถสร้างสมมติฐานของการวิจัยได้ว่า ปัจจัยด้านลักษณะส่วนบุคคลได้แก่ เพศ อายุ ค่าครองชีพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการศึกษานักศึกษาหรือเพื่อน ๆ ที่มาเยี่ยมมีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งท่องเที่ยว การเลือกที่พัก การเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวและการเลือกซื้อของที่ระลึก ผู้วิจัยจึงเสนอกรอบแนวคิด ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรคือนักศึกษาชาวจีนที่ศึกษากรุงเทพมหานคร กำหนดแบบสอบถามจำนวน 400 คน เก็บข้อมูลจากแบบสอบถามผ่านออนไลน์ (www.wjx.cn) และส่งลิงค์ในกลุ่มนักศึกษาชาวจีนกำลังศึกษาที่กรุงเทพมหานคร จำกัดจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด มีแบบสอบถามที่ตอบไม่สมบูรณ์ 16 ชุด และพบว่าผู้ตอบที่ไม่เคยเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย 74 คน จึงมีแบบสอบถามที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์จำนวน 310 ชุด ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ มีกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชาวจีนกำลังศึกษาที่กรุงเทพมหานครทั้งหมด 310 คน การทดสอบการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติหาค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) ของกลุ่มตัวอย่าง ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) การทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติไค-สแควร์ (Chi-Square) ถ้า Sig. (ระดับนัยสำคัญทางสถิติ) >0.05 ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ Sig. (ระดับนัยสำคัญทางสถิติ) <0.05 มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญ และใช้ Standardized residual ทดสอบความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง ถ้ามูลค่าเป็นจำนวนบวก (+) หมายถึงมีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง ถ้ามูลค่าเป็นจำนวนลบ (-) หมายถึงไม่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ส่วนบุคคล ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา ค่าครองชีพ ระยะเวลาการศึกษา เพื่อนหรือญาติที่มาเยี่ยม ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีน ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านการเลือกแหล่งท่องเที่ยว เลือกที่พัก เลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวและเลือกซื้อของที่ระลึก ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนในเขตกรุงเทพมหานครที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้มีการทดสอบ

ความเชื่อมั่นจำนวน 30 คน เพื่อนำมาทดสอบวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีแบบวัดครั้งเดียวด้วยวิธี Cronbach's Alpha Coefficient ได้ค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไปทั้งฉบับ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากแบบสอบถามส่วนที่ 1 พบว่า ในการศึกษาครั้งนี้มีผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 250 คน คิดเป็นร้อยละ 80.6 มีเพศชาย จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 19.4 นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่มีอายุ 20-25 ปี จำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 67.1 รองลงมาเป็นอายุ 26-30 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 23.5 อายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 อายุ 31-35 ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.9 และอายุมากกว่า 35 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.6 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 78.1 ระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 18.4 และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.5 มีค่าครองชีพ/รายได้เฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 20,000 บาท จำนวน 176 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 มีค่าครองชีพ/รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,001-40,000 บาท จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 31.3 มีค่าครองชีพ/รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,001 บาท จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 มีนักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่การศึกษาที่กรุงเทพฯ 4-12 เดือน จำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 60.6 มีนักศึกษาชาวจีนการศึกษาที่กรุงเทพฯ มากกว่า 12 เดือน จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 25.8 และมีนักศึกษาชาวจีนการศึกษาที่กรุงเทพฯ น้อยกว่า 3 เดือน จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.5 มีเพื่อนที่มาเยี่ยม จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 31.9 มีเพื่อนและญาติที่มาเยี่ยม จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 มีญาติที่มาเยี่ยม จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 และไม่มีคนที่มาเยี่ยม จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0

ตารางที่ 1 ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.
1. ท่านเลือกสถานที่ท่องเที่ยวเป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์	3.92	0.843
2. ท่านเลือกสถานที่ท่องเที่ยวเป็นสถานที่ทางวัฒนธรรม	3.96	0.852
3. ท่านเลือกสถานที่ท่องเที่ยวเป็นสถานที่ทางธรรมชาติ	4.31	0.729
4. ท่านเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นสถานที่ที่ท่านรู้จัก	4.13	0.786
5. ท่านเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย	4.33	0.864
ค่าเฉลี่ย	4.13	0.719

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาชาวจีนที่มีความสนใจมากเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 รองลงมา เลือกสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ที่สามมีความสนใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงและเป็นสถานที่รู้จัก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13

ตารางที่ 2 ปัจจัยด้านที่พัก

ปัจจัยด้านที่พัก	$\bar{X}$	S.D.
1. ท่านเลือกที่พักที่มีความสะอาด	4.52	0.745
2. ท่านเลือกที่พักที่มีความสวยงาม	4.29	0.772
3. ท่านเลือกที่พักที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย	4.32	0.753
4. ท่านเลือกที่พักที่มีความปลอดภัย	4.60	0.739
ค่าเฉลี่ย	4.56	0.704

จากตารางที่ 2 พบว่า นักศึกษาชาวจีนให้ความสำคัญกับเลือกที่พักมีความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 รองลงมาเลือกที่พักมีความสะอาด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 และเลือกที่พักมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32

ตารางที่ 3 ปัจจัยด้านเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยว

ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว	$\bar{X}$	S.D.
1. ท่านเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัย	3.56	0.943
2. ท่านเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นพักผ่อน	4.07	0.861
3. ท่านเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลักสูตรของสถานศึกษาจัดให้	3.77	0.945
ค่าเฉลี่ย	3.66	0.811

จากตารางที่ 3 พบว่า นักศึกษาชาวจีนมีความสนใจมากเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวเป็นพักผ่อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 รองลงมา เลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลักสูตรของสถานศึกษาจัดให้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 และเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยอยู่ในระดับที่สาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านเลือกซื้อของที่ระลึก

ของที่ระลึก	$\bar{X}$	S.D.
1. ท่านซื้อของที่ระลึกที่ราคาถูก	3.70	0.987
2. ท่านซื้อของที่ระลึกที่พกพาสะดวก	3.89	0.940
ค่าเฉลี่ย	3.79	0.90

จากตารางที่ 4 พบว่า นักศึกษาชาวจีนมีความสนใจมากเลือกซื้อของที่ระลึกที่พกพาสะดวก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 รองลงมา เลือกซื้อของที่ระลึกที่ราคาถูก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Chi-Square)

	ไค-สแควร์	แหล่งท่องเที่ยว	ที่พัก	กิจกรรม	ของที่ระลึก
เพศ	χ^2	7.998	7.396	13.300	8.621
	Sig	.277	.232	.073	.239
อายุ	χ^2	66.711	63.540	29.922	35.089
	Sig	.000*	.000*	.572	.167
ระดับการศึกษา	χ^2	21.365	20.954	25.360	15.870
	Sig	.093	.051	.064	.321
ค่าครองชีพ	χ^2	24.125	19.384	27.861	71.559
	Sig	.917	.932	.926	.000*
ระยะเวลาการศึกษา	χ^2	17.623	12.445	29.207	15.490
	Sig	.224	.411	.023*	.346
เพื่อนหรือญาติที่มาเยี่ยม	χ^2	34.495	22.329	27.210	26.833
	Sig	.032*	.218	.295	.176

จากตารางที่ 5 พบว่า เพศ ระดับการศึกษา Sig>0.05 ซึ่งจะไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งท่องเที่ยว เลือกที่พัก เลือกกิจกรรมการท่องเที่ยว และเลือกซื้อของที่ระลึก ช่วงอายุมีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งท่องเที่ยวและเลือกที่พักอย่างมีนัยสำคัญ เพราะว่า Sig<0.05 ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยว และเลือกซื้อของที่ระลึก ค่าครองชีพมีความ

สัมพันธ์กับการเลือกซื้อของที่ระลึกอย่างมีนัยสำคัญ เพราะว่า Sig<0.05 ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งท่องเที่ยว เลือกที่พัก และเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยว ระยะเวลาการศึกษามีความสัมพันธ์กับการเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ เพราะว่า Sig<0.05 ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งท่องเที่ยว เลือกที่พัก และเลือกซื้อของที่ระลึก การมีเพื่อนหรือญาติที่มาเยี่ยมมีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งท่องเที่ยวอย่างมีนัยสำคัญ เพราะว่า Sig<0.05 ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกที่พัก เลือกกิจกรรมการท่องเที่ยว และเลือกซื้อของที่ระลึก

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Standardized residual)

แหล่งท่องเที่ยว		อายุ≤25ปี		อายุ>25ปี	
		1	5	1	5
ประวัติศาสตร์	N	74	146	19	71
	Standardized residual	(2.2)	(-2.2)	(-2.2)	(2.2)
วัฒนธรรม	N	68	152	23	67
	Standardized residual	(.9)	(-.9)	(-.9)	(.9)
ธรรมชาติ	N	27	193	6	84
	Standardized residual	(1.5)	(-1.5)	(-1.5)	(1.5)
ชื่อเสียง	N	41	179	13	77
	Standardized residual	(.9)	(-.9)	(-.9)	(.9)
ปลอดภัย	N	38	182	6	84
	Standardized residual	(2.4)	(-2.4)	(-2.4)	(2.4)
ที่พัก	N	16	204	7	83
	Standardized residual	(-.2)	(.2)	(.2)	(-.2)
ความสะดวก	N	25	195	11	79
	Standardized residual	(-.2)	(.2)	(.2)	(-.2)
สบาย	N	23	197	10	80
	Standardized residual	(-.2)	(.2)	(.2)	(-.2)
ความปลอดภัย	N	15	205	21	289
	Standardized residual	(.0)	(.0)	(.0)	(.0)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ (Standardized residual) (ต่อ)

กิจกรรมการท่องเที่ยว		น้อยกว่า 3 เดือน		4-12 เดือน		มากกว่า 12 เดือน	
พหุคูณ	N	1	5	1	5	1	5
	Standardized residual	16 (-1.6)	26 (1.6)	95 (.5)	93 (-.5)	42 (.7)	38 (-.7)
พักผ่อน	N	5	37	39	149	17	63
	Standardized residual	(-1.4)	(1.4)	(.6)	(-.6)	(.4)	(-.4)
หลักสูตร จัดให้	N	15	27	67	121	33	47
	Standardized residual	(-.2)	(.2)	(-.7)	(.7)	(.9)	(-.9)

ของที่ระลึก		ค่าครองชีพ ≤ 60,000 บาท		ค่าครองชีพ > 60,000 บาท	
		1	5	1	5
ราคาถูก	N	123	171	8	8
	Standardized residual	(-.6)	(.6)	(.6)	(-.6)
พกพาสะดวก	N	95	199	9	7
	Standardized residual	(-2.0)	(2.0)	(2.0)	(-2.0)

แหล่งท่องเที่ยว		ญาติ		เพื่อน		ญาติกับเพื่อน	
		1	5	1	5	1	5
ประวัติศาสตร์	N	11	29	25	74	14	30
	Standardized residual	(-.4)	(.4)	(-1.2)	(1.2)	(.3)	(-.3)
วัฒนธรรม	N	9	31	25	74	16	28
	Standardized residual	(-1.0)	(1.0)	(-1.1)	(1.1)	(1.1)	(-1.1)
ธรรมชาติ	N	4	36	12	87	6	38
	Standardized residual	(-.1)	(.1)	(.6)	(-.6)	(.7)	(-.7)
ชื่อเสียง	N	4	36	18	81	7	37
	Standardized residual	(-1.3)	(1.3)	(.2)	(-.2)	(-.3)	(.3)
ปลอดภัย	N	6	34	14	85	8	36
	Standardized residual	(.2)	(-.2)	(.0)	(.0)	(.8)	(-.8)

โดยจากตารางที่ 5 ได้รับความรู้ลักษณะส่วนบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งท่องเที่ยว เลือกที่พัก เลือกกิจกรรมการท่องเที่ยว และเลือกซื้อของที่ระลึก จากตารางที่ 6 พบว่า นักศึกษาชาวจีนที่มีอายุมากกว่าในการเลือกแหล่งท่องเที่ยว มีมูลค่า Standardized residual เป็นจำนวนบวก (+) สูงกว่านักศึกษาชาวจีนที่มีอายุน้อย และพวกเขานิยมเลือกแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มีความปลอดภัยและเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ช่วงอายุน้อยกว่า 25 ปี ในการเลือกที่พัก มีมูลค่า Standardized residual เป็นจำนวนบวก (+) สูงกว่าอายุมากกว่า 25 ปี และพวกเขาสงสัยในการเลือกที่พักที่มีความสะอาด ความสวยงามและความสะดวกสบาย นักศึกษาชาวจีนที่มีระยะเวลาการศึกษาไม่เกิน 1 ปี ในการเลือกกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สถานศึกษาจัดให้ มีมูลค่า Standardized residual เป็นจำนวนบวก (+) สูงกว่าระยะเวลาการศึกษามากกว่า 1 ปี นักศึกษาชาวจีนที่มีค่าครองชีพน้อยในการเลือกซื้อของที่ระลึกมีมูลค่า Standardized residual เป็นจำนวนบวก (+) สูงกว่าค่าครองชีพมาก และพวกเขาจะมีความสนใจซื้อของที่ระลึกที่พกพาสะดวก นักศึกษาชาวจีนที่มีเพื่อนกับญาติที่มาเยี่ยมในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวประเภทที่มีชื่อเสียง มีมูลค่า Standardized residual เป็นจำนวนบวก (+) สูงกว่ากลุ่มเพื่อนหรือกลุ่มญาติที่มาเยี่ยม

จากแบบสอบถามส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวกับปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยว พบว่า วิชาเอกที่ศึกษา การจราจร ภาษาที่เรียน ภูมิอากาศ ความปลอดภัยของอาหาร สายการบินและโรงแรมมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนที่ท่องเที่ยว

สรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาชาวจีนในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นวัยรุ่นที่มีอายุ 20-25 ปี และมีจำนวนมากเคยเดินทางในประเทศไทย วัยรุ่นที่มีลักษณะแสวงหาสิ่งใหม่ๆ และรับรู้ใหม่ ๆ ซึ่งจะต้องการการท่องเที่ยว จากการศึกษพบว่า นักศึกษาชาวจีนที่มาศึกษาที่กรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ใช้เวลาการศึกษาไม่เกิน 1 ปี ที่มีระยะเวลาเพียงพอในการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย และค่าครองชีพของนักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่น้อยกว่า 20,000 บาทต่อเดือน แต่พวกเขามีค่าครองชีพเพียงพอ เนื่องจากค่าใช้จ่ายของประเทศไทยไม่สูงมาก จึงทำให้นักศึกษาชาวจีนสามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ในเวลาเดียวกันญาติกับเพื่อนที่มาเยี่ยม ในวันหยุดราชการกับปิดเทอมก็จะทำให้นักศึกษาชาวจีนเดินทางท่องเที่ยวกับญาติหรือเพื่อนที่มาเยี่ยม

นักศึกษาชาวจีนทั่วไปเดินทางท่องเที่ยวปีละหนึ่งถึงสองครั้ง และการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้งจะการวางแผนการท่องเที่ยวล่วงหน้าใช้เวลาหนึ่งเดือน โดยปกตินักศึกษาชาวจีนรับข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวจากสื่อสังคมออนไลน์และเว็บไซต์ (เช่น Baidu Google) ในปีที่ผ่านมา สังคมออนไลน์ที่มีพัฒนามากขึ้น นักศึกษาชาวจีนส่วนมากใช้สื่อสังคม

ออนไลน์ เช่น Weibo TikTok Kuaishou RED ในการหาข้อมูลการท่องเที่ยว นอกจากนี้ Qyer Mafengwo เพื่อนและญาติแนะนำ หนังสือการท่องเที่ยว ละครโทรทัศน์ไทยก็เป็นช่องทางที่นักศึกษาชาวจีนที่รับข้อมูลการท่องเที่ยว นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่ไปเที่ยวกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน และชอบไปเที่ยวเป็นกลุ่ม พวกเขาเดินทางท่องเที่ยวครั้งละ 2-7 วัน แต่ครั้งมีค่าใช้จ่ายมากกว่า 6,001 บาท ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวพวกเขาชอบเลือกที่พักเป็นโรงแรม นักศึกษาชาวจีนส่วนใหญ่ชอบประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้คนอื่นรับรู้

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ทำให้รับรู้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับพฤติกรรมท่องเที่ยวของนักศึกษาชาวจีนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา ซึ่งคาดว่าจะได้เป็นประโยชน์ต่อมหาวิทยาลัยและตลาดการท่องเที่ยวของไทย โดยผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

จากผลการศึกษา พบว่า ระยะเวลาการศึกษามีความสัมพันธ์กับเข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวของหลักสูตรสถานศึกษาจัดให้ ช่วงอายุของนักศึกษาชาวจีนมีความสัมพันธ์กับการเลือกแหล่งท่องเที่ยว และพวกเขามีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่ชอบประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้คนอื่นรับรู้ และมีญาติกับเพื่อน ๆ ที่มาเยี่ยมในช่วงเวลาปิดเทอมและวันหยุดราชการ ซึ่งมหาวิทยาลัยควรจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวสำหรับนักศึกษาชาวจีนที่มีระยะเวลาการศึกษาไม่เกิน 1 ปี 1. ในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวตามอายุของนักศึกษาชาวจีน เช่นกลุ่มนักศึกษาชาวจีนที่มีอายุมากกว่า 25 ปี มหาวิทยาลัยสามารถจัดหลักสูตรการท่องเที่ยวสำหรับการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ เมืองโบราณ และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ถ้ากลุ่มนักศึกษาชาวจีนที่มีอายุน้อยกว่า 25 ปี มหาวิทยาลัยสามารถจัดหลักสูตรการท่องเที่ยวสำหรับการเยี่ยมชมวัดพระแก้ว พระบรมมหาราชวัง และเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เพื่อให้นักศึกษาชาวจีนสามารถให้คำแนะนำให้เพื่อนกับญาติที่มาเยี่ยมชม 2. จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในช่วงเวลาเปิดเทอมใหม่หรือกลางภาคการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาชาวจีนเกิดความต้องการเดินทางท่องเที่ยวกับญาติหรือเพื่อนที่ มาเยี่ยมในช่วงเวลาวันหยุดราชการกับปิดเทอม และเพื่อให้รู้จักความต้องการของนักศึกษาชาวจีนและเข้าใจลึกซึ้งกับกลุ่มเป้าหมายใหม่ บริษัทท่องเที่ยว

1. ควรมีความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย เช่น 1.1 เข้าร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวของมหาวิทยาลัย เช่น การให้บริการเช่ารถ เช่าห้องพักโรงแรม 1.2 สร้างช่องทางการขายในมหาวิทยาลัย เช่น นักศึกษาชาวจีนอาจจะต้องการเช่ารถเดินทางท่องเที่ยว จองโรงแรม ชื่อตัวแทนที่ท่องเที่ยวผ่านช่องทางการขายในมหาวิทยาลัย 2. สร้างโฆษณาในช่องทาง Social Media เช่น บริษัทท่องเที่ยวได้ถ่ายวิดีโอเกี่ยวกับอาคารทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และของที่ระลึกที่เป็นเล็ก ๆ พกพาสะดวกลงใน Weibo TikTok Kuaishou เพื่อแรงดึงดูดนักศึกษาชาวจีนที่มีระยะเวลาการศึกษามากกว่า 1 ปีเดินทางท่องเที่ยวและพาเพื่อนกับญาติที่มาเยี่ยมเดินทางท่องเที่ยว

จากผลการศึกษายังพบว่า นักศึกษาชาวจีนรับข้อมูลการท่องเที่ยวจากสื่อสังคมออนไลน์ ชอบเลือกที่พักเป็นโรงแรม และช่วงอายุน้อยกว่ามีความสนใจด้านเลือกที่พักมาก ซึ่งโรงแรม 1. ควรใส่ใจกับความสะอาดมากกว่า โรงแรมควรติดป้ายในห้อง เพื่อแจ้งลูกค้าเรื่องเวลาของการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อโรค ควรมีหมายเลขโทรศัพท์ฉุกเฉิน และเตรียมหน้ากาอนามัยในห้องเพื่อให้ลูกค้าเดินทางข้างนอกใช้ได้ นอกจากนี้ โรงแรมควรระวังความสะอาดของสิ่งอำนวยความสะดวก ติดป้ายบอกลูกค้า วิธีการใช้เครื่องสิ่งอำนวยความสะดวก เวลาของการทำความสะอาดและฆ่าเชื้อ เพราะว่าปัจจุบันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาฯ ยังไม่มีหาย ในอนาคตนักศึกษาชาวจีนควรจะมีคามสนใจมากด้านความสะอาด 2. ควรเชิญชวน นักศึกษาชาวจีนที่มีอายุน้อยกว่ามาพักที่โรงแรม แล้วทำรายการถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ลงใน Weibo Taobao Live TikTok หรือเขียนเคล็ดลับ ประสบการณ์ที่พักลงใน RED Tourism Website (เช่น Qyer Mafengwo) เพราะว่าการกลุ่มนี้มีความสนใจมากด้านการเลือกที่พัก และนิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์แบ่งปันประสบการณ์การเดินทางให้คนอื่นทราบ

การศึกษาค้นคว้าพบว่า นักศึกษาชาวจีนในประเทศไทยโดยความสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและต่อเศรษฐกิจ เพราะนอกจากการชำระค่าเล่าเรียน ค่าเช่าห้องพักและค่าใช้จ่ายของชีวิตประจำวันแล้วพวกเขายังมีค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยว ซึ่งมีรายได้จากนักศึกษาชาวจีนเดินทางท่องเที่ยวมีประมาณ 60 ล้านบาทต่อปี นอกจากนี้ พวกเขายังมีเพื่อนหรือญาติที่มาเยี่ยมและเดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งสามารถนำข้อมูลนี้การพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาได้

ในอนาคตควรจะมีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตลาดเพื่อน ๆ หรือญาติที่มาเยี่ยม และภารกิจของนักศึกษาชาวจีนในตลาดการท่องเที่ยวไทย นอกเหนือจากนี้ ยังเห็นได้ว่า ตลาดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาเป็นตลาดที่ใหญ่และมีศักยภาพในการเป็นเจ้าบ้านในต่างประเทศเป็นอย่างมาก ควรจะมีการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับตลาดการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาสำหรับนักเรียนชาวจีน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการของประเทศไทย. (2019). ภาพรวมของการศึกษาจีน 1-การพัฒนาการศึกษาของชาติในปี 2018. สืบค้น 21 สิงหาคม 2563, จาก http://www.moe.gov.cn/jyb_sjzl/s5990/201909/t20190929_401639.html
- กลุ่มงานส่งเสริมธุรกิจบริการ 2. (2557). ธุรกิจบริการการศึกษานานาชาติ. สืบค้น 21 สิงหาคม 2563, จาก https://www.ditp.go.th/contents_attach/83469/83469.pdf
- ทุนจีนรุกมหาวิทยาลัยไทยเปิดทางหนีสอบกีดตันเคลื่อนทัพ เรียนนอก 6 แสนคนต่อปี. (2562). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้น 27 เมษายน 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/scoop/1712528>
- ไทยแชมป์จุดหมายปลายทางยอดนิยมของนักศึกษาต่างชาติ. (2562). โพสต์ทูเดย์. สืบค้น 21 สิงหาคม 2563, จาก <https://www.posttoday.com/world/595063>
- มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (2016). ชิง 4 หมื่นล้าน แย่ง น.ศ.ต่างชาติ ม.เอกชนแข่งเดือดลุยเจาะจีน-อาเซียน. สืบค้น 27 เมษายน 2563, จาก <http://dpuic.dpu.ac.th/ชิง-4-หมื่นล้าน-แย่งน-ศ-ต่ำ/>
- วรรณมน จันทิษฐ์. (2552). พฤติกรรมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย ศึกษากรณีตลาดน้ำอัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- อัจฉรา สมบัตินนทนา. (2555). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Australia-Educating Globally. (2013). A great place to study international student strategy. *International Student Strategy*, 17, 9-11. Retrieved from <https://www.melbourne.vic.gov.au/SiteCollectionDocuments/internat-student-strategy-2013-17.pdf>
- Chronicle, C. (2018, Mar 21). Educational tourism, A new opportunity for the industry. *Curacao Chronicle*. Retrieved from <https://curacaochronicle.com/tourism/educational-tourism-a-new-opportunity-for-the-industry/>
- Francisco, J., Garcia, R., & Javier, M. (2015). The role of tourist destination in international students choice of academic center: The case of Erasmus programme in the Canary Islands. *Revista de Turismo y Patrimonio Cultural*, 13(1), 175-189.
- Huang, R. (2006). A study of gender differences-the travel behavior of Chinese international students studying in the UK. *Tourism*, 54(1), 63-69.

- Liu, G., & Ryan, C. (2015). The role of Chinese students as tourists and hosts for overseas travel. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 16(4), 445-464.
- Lin, M. (2018). *Travel motivations and behaviours of mainland Chinese students in New Zealand*. New Zealand: Auckland University of Technology Ethics Committee.
- Qiu, J. (2014). *Mainland Chinese International University Students' travel motivations, travel information sources, and general travel patterns within Canada: A case study at the University of Waterloo*. Ontario: University of Waterloo.
- Smith, A. (2013). The role of educational tourism in raising academic standards. *African Journal of Hospitality, Tourism and Leisure*, 2(3), 1-7.
- Sun, J. (2010). *Research on the development of educational tourism products in Kunming*. Yunnan: Yunnan University.
- UNESCO. (2009). *2009 World conference on higher education: The new dynamics of higher education and research for societal change and development*. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000183277>
- XinHua. (2019). Thailand received a total of 5.65 million mainland Chinese tourists in the first half of this year. *XinHua News*. Retrieved from http://www.xinhuanet.com/world/2019-07/24/c__1210212646
- Zhu, M. (2016). *Chinese international students' travel information search behavior in Australia*. Lismore, New South Wales: Southern Cross University.

ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ในประเทศไทย

LEGAL PROBLEMS ON THE EMPLOYMENT OF THE ELDERLY IN THAILAND

Received: July 17, 2020

Revised: December 4, 2020

Accepted: December 4, 2020

อาทิตยา โภคสุทธิ*

Athidtaya Pokkasut*

อุลิต ดิษฐประณีต**

Ulit Distapaneet**

วิศิศักดิ์ เนืองนอง***

Visitsak Nueangnong***

ชญาณภา ลมัยวงษ์****

Chayanapa Lamaiwong****

สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ศรี*****

Suteeraporn Saengchansri*****

* อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

* Lecturer, Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University

* Email: athidtaya.gym@gmail.com

** อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

** Lecturer, Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University

** Email: ulit.d@rbru.ac.th

*** อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

*** Lecturer, Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University

*** Email: visitsak.n@rbru.ac.th

**** อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

**** Lecturer, Faculty of Law, Rambhai Barni Rajabhat University

**** Email: sky_orchid@hotmail.com

***** อาจารย์คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

***** Lecturer, Faculty of Law, Rangsit University

***** Email: suteeraporn.s@rsu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) ศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุ 2) วิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายและให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม

ผลการวิจัยพบว่า 1. กฎหมายหลักที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้แก่ 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 2) ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 3) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 4) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 2. ปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้แก่ 1) กฎหมายยังไม่ครอบคลุมประเด็นในการทำงาน และไม่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง 2) ขาดมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในด้านการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ รวมถึงมาตรการในการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ 3) การขาดรูปแบบกฎหมายที่ชัดเจน ขาดรูปแบบกฎหมายรวมทางด้านการจ้างแรงงานผู้สูงอายุที่เป็นรูปธรรม 3. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้แก่ 1) การนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานในต่างประเทศมาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการปรับปรุงกฎหมายให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย 2) การตรากฎหมาย การทบทวนกฎหมายการจ้างแรงงานสูงอายุ ควรอยู่บนพื้นฐานของสภาพปัญหาการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ 3) การจัดทำกฎหมายคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุ และกฎหมายในการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ

คำสำคัญ: ปัญหาข้อกฎหมาย การจ้างแรงงาน ผู้สูงอายุ

Abstract

This research aims to (1) study the laws relating to the elderly employment of the elderly, (2) analyze the legal problems and make suggestions related to the employment of the elderly in Thailand. This research used the qualitative research methodology. The data were collected by research, documents, interviews and focus group.

The results of this research reveal that (1) The main laws relating to the employment of the elderly in Thailand are 1) The Constitution of the Kingdom of Thailand 2017 2) Civil and Commercial Code 3) The Elderly Act 2003 4) The Labor

Protection Act 2541 (2) Legal issues relating to the employment of workers Elderly in Thailand. 1) The laws do not cover in work issues and do not relate with the changing context. 2) Lack of clear legal measures on the employment of elderly workers including measures to promote the employment of the elderly. 3) The lack of clear legal forms: collective regulations laws for the employment of concrete elderly workers. (3) Suggestions related to the employment of elderly workers in Thailand include that 1) Bringing laws related to hiring foreign workers as a good practice to improve the laws to suit the context of Thailand. 2) enactment and review of the employment laws for elderly workers should be based on the problem of hiring elderly workers. 3) Establishing laws to protect the elderly labor and laws to promote the elderly employment.

Keywords: Legal Problems, Employment, Elderly

บทนำ

ชีวิตของมนุษย์เป็นสังขารที่มีเกิด แก่ เจ็บ ตาย ซึ่งในระยหนึ่งขงชีวิตมนุษย์จะตกอยู่ในสภาวะของความแก่ชรา โดยมีแนวคิดว่คนที่มียายุในวัยชราควรเป็นวัยที่พักผ่อน เพราะได้คร่ำเคร่งการทำงานมาแล้วเป็นเวลาหลายสิบปี แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในสภาพสังคมปัจจุบันเป็นยุคสมัยที่พัฒนาการทางเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารในยุคดิจิทัลมีผลเอื้ออำนวยต่อการดูแลใส่ใจสุขภาพของประชากรอันเป็นการกระตุ้นให้ประชากรหันมาดูแลใส่ใจสุขภาพของตนเองมากขึ้น ประกอบกับมีการพัฒนาทางการแพทย์ที่ล้ำหน้าและทันสมัยเจริญตามเทคโนโลยีไปด้วยจึงทำให้การแพทย์สามารถค้นหาวิธีการไม่ว่าจะเป็น อาหารเสริมเพื่อสุขภาพ ยารักษาโรค วิทยาการทางการแพทย์ ทำให้การรักษาโรคภัยต่าง ๆ สามารถรักษาพยาบาลโรคภัยที่ช่วยยืดอายุผู้ป่วยได้ ปัจจัยดังกล่าวมานี้ ส่งผลให้อายุขัยของมนุษย์ยืนยาวขึ้นมากกว่าที่เคยเป็นมาในอดีต

ผู้สูงอายุถือได้ว่าเป็นผู้ที่ผ่านการใช้ชีวิตมาแล้วระยะหนึ่งทำให้เป็นผู้ที่มีประสบการณ์สูง และบางคนที่มีการศึกษาสูงย่อมมีองค์ความรู้สูงที่มีได้ส่หายจากการเพิ่มขงอายุ จึงกล่าวได้ว่าผู้ชราหรือผู้สูงอายุมีทั้งวัยวุฒิ คุณวุฒิ และประสบการณ์ที่สูง ดังนั้น การที่แต่ละประเทศจะจำกัดการได้มีโอกาสนำเอาคุณสมบัติเหล่านั้นของผู้สูงอายุมาใช้ประโยชน์อย่างต่อเนื่องทั้งนี้หมายความว่าผู้สูงวัยที่มีสุขภาพดีแข็งแรง ที่จะสามารถทำงานได้แม้จะได้น้อยกว่าผู้ที่อยู่ในวัยทำงานก็ตามจึงเป็นสิ่งที่สมควรจะทบทวนเสียใหม่ ปัญหาที่มีหลายประเทศยอมรับในสภาพการณ์เช่นนี้จึงได้มีการปรับเปลี่ยนอายุการทำงานเสียใหม่ เป็นจากเดิม 60 ปีเกษียณการ

ทำงานมาเป็น 65 ปี หรือ 70 ปี เพื่อเป็นการให้โอกาสการทำงานแก่ผู้สูงอายุที่ไม่ติดขัดกับอายุ การเกษียณการทำงาน และเพื่อรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุซึ่งการเพิ่มของขนาดและสัดส่วน ประชากรผู้สูงอายุนี้เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นไปทั่วประเทศที่พัฒนาและกำลังพัฒนา อันเป็นการแน่นอนว่าปรากฏการณ์นี้มีใช้เกิดขึ้นแต่เพียงสังคมไทยเท่านั้น แต่ปรากฏให้เห็นขึ้น ในอีกหลายประเทศ อาทิ ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีอัตราการสูงอายุของประชากรเร็ว มากที่สุดในกลุ่มประเทศพัฒนา โดยมีอัตราส่วนการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนการเพิ่มจำนวน ผู้สูงอายุจากการแสดงข้อมูลของสมาคมวางแผนครอบครัวของญี่ปุ่น หรือ (JFPA) ระบุว่า ในจำนวนประชากรญี่ปุ่นทั้งหมดจำนวน 126,950,000 คน มีบุคคลที่อายุ 65 ปีขึ้นไป จำนวน 34,610,000 คน ซึ่งเมื่อเทียบในแต่ละปีแล้วจำนวนผู้สูงอายุจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นประมาณ 730,000 คน และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นในปีต่อ ๆ ไป อีกทั้งยังมีตัวเลขที่เพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุ ที่เกิน 100 ปีแล้ว เกือบ 68,000 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 2016 ที่มีจำนวน 65,000 คนจาก ประชากรเกือบ 127 ล้านคนทำให้ประเทศญี่ปุ่นมีประชากรอายุเกิน 100 ปีมากกว่าประเทศ อื่น ๆ โดยคิดเป็น 4.8 คนต่อประชากร 100,000 คน สถิติดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าประเทศ ญี่ปุ่นกำลังกลายเป็นสังคมที่เต็มไปด้วยผู้สูงอายุ เป็นอันดับหนึ่งของเอเชีย ซึ่งรัฐบาลประเทศ ญี่ปุ่นได้ตรากฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงในการจ้างงานผู้สูงอายุ (The Act Concerning Stabilization of Employment of Older Person - Law No.68 of May 25, 1971) เพื่อ รองรับปัญหาจำนวนผู้สูงอายุและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ใช้ศักยภาพที่ยังมีอยู่ในการทำงาน ให้ มีการจ้างงานลูกจ้างหลังจากลูกจ้างมีอายุ 60 ปีได้

นอกจากนี้ยังมีประเทศในกลุ่มประเทศพัฒนา เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาประสบ ปัญหาจำนวนผู้สูงอายุมีเพิ่มมากขึ้นโดยมีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวนประมาณ 48 ล้านคน และส่วนใหญ่ยังคงเป็นผู้ที่มีศักยภาพในการใช้ชีวิตเหมือนคนทั่วไปที่ไม่จัดว่าเป็น ผู้สูงวัย ในขณะที่ประชากรชาวอเมริกันอีกส่วนหนึ่งจำนวนประมาณ 4.06 ล้านคน มีอายุ ตั้งแต่ 85 ปีขึ้นไปถูกทอดทิ้งให้ปราศจากผู้ดูแล และอาศัยอยู่ในสถานพักพิงหรือสถานที่ที่รัฐ จัดทำให้ ชาวอเมริกันกลุ่มนี้ไม่มีรายได้จึงถูกจัดให้เป็นประชากรชั้นสองทำให้สิทธิประโยชน์ หลายประการที่จะได้รับจากรัฐน้อยกว่าประชากรชั้นหนึ่งที่เป็นวัยทำงานสามารถสร้างรายได้ จากการงานและส่งคืนรัฐในรูปแบบของการเสียภาษีเงินได้¹

¹ จาก นโยบายและมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุในต่างประเทศ ใน การประชุมวิชาการ ประจำปี เรื่อง “ผู้สูงอายุไทยในสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้”, โดย วันดี โภคะกุล, 2549, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อันทำให้ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งจัดเป็นประเทศรัฐสวัสดิการในแนวเสรีนิยมประชาธิปไตย ได้มีแนวคิดในการบัญญัติกฎหมายและมาตรการที่ให้ความสนใจต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ผู้สูงอายุ ได้แก่ กฎหมายผู้สูงอายุ (The Older American Act หรือ OAA) ซึ่งถือเป็นกฎหมายสำคัญที่ตราขึ้นมาเพื่อรองรับสิทธิการให้บริการสำหรับผู้สูงอายุ และได้จัดโครงการบริการจ้างงานผู้อาวุโสในชุมชน (The Senior Community Service Employment Program) ขึ้นเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีกำลังร่างกาย และกำลังสติปัญญาได้ใช้ศักยภาพที่ตนยังมีอยู่ในการทำงานต่อไป

จากตัวอย่างที่กล่าวมาข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุที่ยังคงมีศักยภาพและสุขภาพ อนามัยแข็งแรง และสามารถทำงานได้ เหตุใดจึงไม่ใช้กำลังร่างกาย กำลังสติปัญญา และเวลาที่เหลืออยู่ให้เป็นประโยชน์ด้วยการสามารถกลับเข้าสู่ระบบการจ้างงาน จ้างแรงงานได้อย่างปกติเพื่อให้สามารถมีรายได้ในการเลี้ยงชีพได้ จึงมีการหาวิธีการแก้ไขปัญหาและคุ้มครองผู้สูงวัยในประเทศอื่นโดยมีกฎหมายรองรับ

สำหรับประเทศไทยนั้นนับตั้งแต่ ปี พ.ศ.2548 ได้ก้าวเข้าสู่ “สังคมผู้สูงอายุ” (Aging Society) ซึ่งมีสัดส่วนผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมดของประเทศ แต่จากสถิติของมูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุคาดการณ์ว่า ในปี พ.ศ. 2564 ผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 เข้าสู่ “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” และในปี พ.ศ. 2578 ผู้สูงอายุจะเพิ่มสูงขึ้นถึงร้อยละ 30 จนกลายเป็น “สังคมผู้สูงอายุระดับสูงสุด” การที่อัตราประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง จากการศึกษาขนาดและแนวโน้มของประชากรสูงอายุในปี พ.ศ. 2503 พบว่าประชากรอายุ 60 ปี ขึ้นไป มีเพียง 1.5 ล้านคน หรือร้อยละ 5.4 ของประชากรทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2559 เพิ่มขึ้นเป็น 11 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.5 ของประชากรทั้งหมด แสดงให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลาเพียง 60 ปี เพิ่มขึ้นถึง 10 เท่าตัว และผลการคาดประมาณในปี พ.ศ. 2583 จะมีจำนวนผู้สูงอายุประมาณ 20.5 ล้านคน คิดเป็น ร้อยละ 32.13 หรือ ประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ²

² จาก สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560, โดย มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2561, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดียนตุลา.

จากสถิติผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นนั้น ชี้ให้เห็นแล้วว่าประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และสะท้อนให้เห็นว่าผู้สูงอายุเป็นวัยที่ต้องการการดูแลจากครอบครัว แต่ในปัจจุบันสภาพครอบครัวของไทยได้ปรับเปลี่ยนจากครอบครัวแบบขยาย (Polygamy) กลายเป็นครอบครัวเดี่ยว (Monogamy) ที่สมาชิกในครอบครัวทุกคนต้องรับผิดชอบตนเองในการหารายได้มาหล่อเลี้ยงครอบครัวทำให้การที่เคยอยู่ร่วมกันกลายเป็นแยกย้ายกันอยู่ตามความจำเป็นของการประกอบอาชีพ ส่งผลให้เกิดการทอดทิ้ง ปู่ ย่า ตา ยาย ผู้สูงอายุให้อยู่โดดเดี่ยวลำพัง ปราศจากผู้ดูแลก่อให้เกิดความเหงา นำมาซึ่งโรคซึมเศร้า โรคทางจิตใจ และโรคทางกายอื่น ๆ ตามมา เกิดเป็นภาระที่ต้องการการดูแลที่เพิ่มมากขึ้น หากผู้สูงอายุคนใดที่มีสถานะทางการเงินที่ได้เก็บสะสมมาเมื่อครั้งยังสามารถปฏิบัติงานหรือมีเงินสะสมจากการทำงานตลอดชีวิต ก็ไม่เป็นการยากที่จะจ้างคนมาดูแลผู้สูงอายุได้ แต่หากผู้สูงอายุนั้นเป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีรายได้ต่ำ ไม่มีเงินเก็บสะสมมาไว้ในบั้นปลาย คงมีเพียงสวัสดิการ และการช่วยเหลือจากรัฐไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการรักษาพยาบาล เช่น บัตรประกันสุขภาพ สิทธิรักษาโรงพยาบาลของรัฐ ประกันสังคม ฯลฯ แต่สิทธิดังกล่าวมานี้ก็ไม่ครอบคลุมกับสิทธิที่จะได้รับการดูแลอันเป็นการนอกเหนือจากสวัสดิการที่รัฐจัดให้

ในปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเรื่องการทำงานของแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทยยังไม่ชัดเจน ทำให้แรงงานผู้สูงอายุถูกปฏิบัติเสมือนการจ้างงานอยู่บ่อยครั้ง³ หากมีการศึกษาปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ซึ่งควรมีกฎหมายรองรับในกรณีดังกล่าวให้สามารถกลับเข้าสู่ระบบการทำงานได้เพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถมีสิทธิตามกฎหมายในการทำงานเมื่ออายุล่วงเลยวัยเกษียณได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายและให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย

³ จาก “มาตรการคุ้มครองทางกฎหมายเรื่องการจ้างผู้สูงอายุในแรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือ,” โดย กิตติสุดา กิตติศักดิ์กุล และเกียรติพร อำไพ, 2562, วารสารรัชต์ภาคย์, 13(30), น. 174-187.

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้แบ่งประเด็นในการศึกษาแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) มีการปรับปรุงให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ผู้สูงอายุที่เปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยมียุทธศาสตร์ภายใต้แผน 5 ยุทธศาสตร์หลัก ดังนี้

ตารางที่ 1 ยุทธศาสตร์หลักภายใต้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

ยุทธศาสตร์	มาตรการ
1. ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ	1.1 หลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ 1.2 การให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 1.3 การปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ
2. ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ	2.1 ส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพป้องกัน ดูแลตนเองเบื้องต้น 2.2 ส่งเสริมการอยู่ร่วมกันและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ 2.3 ส่งเสริมด้านการงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ 2.4 สนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ 2.5 ส่งเสริม สนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ 2.6 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย
3. ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ	3.1 คุ้มครองด้านรายได้ 3.2 หลักประกันด้านสุขภาพ 3.3 ด้านครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง 3.4 ระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน

ตารางที่ 1 ยุทธศาสตร์หลักภายใต้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	มาตรการ
4. ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา งานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ	4.1 การบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา งานด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ 4.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากร ด้านผู้สูงอายุ
5. ด้านการประมวล พัฒนา และ เผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และ การติดตามประเมินผลการดำเนินการ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ	5.1 สนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย และพัฒนางานองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ 5.2 ดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผล การดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง 5.3 พัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุ ให้ถูกต้องทันสมัย โดยมีระบบฐานข้อมูล ที่สำคัญด้านผู้สูงอายุที่ง่ายต่อการเข้าถึง และสืบค้น และควรสนับสนุนการจ้างงาน ในกลุ่มผู้สูงอายุ และสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ที่อยู่ นอกระบบให้เข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อสร้าง แรงจูงใจให้แก่กลุ่มผู้อยู่นอกกำลังแรงงาน ให้เข้าสู่ตลาดแรงงาน ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ย่อย ได้แก่ 1) อำนวยความสะดวก ให้ผู้สูงอายุและแรงงานนอกระบบให้เข้าสู่ ตลาดแรงงาน 2) สนับสนุนแนวทางการ จ้างงานที่เหมาะสม 3) จัดสวัสดิการที่ เหมาะสมให้แก่แรงงาน 4) เพิ่มประสิทธิภาพ ให้แก่แรงงาน และ 5) ทบทวนรูปแบบ การกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำ

จากแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 5 ยุทธศาสตร์ดังกล่าวจะเห็นว่า จุดเน้นของการปฏิบัติงาน
กับผู้สูงอายุ ในปัจจุบันเน้นการสร้างหลักประกันทุกระบบเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีศักยภาพที่
เข้มแข็งสามารถจัดการกับปัญหา และกำหนดวิถีการดำเนินชีวิตต่าง ๆ ของตนได้อย่างแท้จริง

2. กฎหมายเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทย

2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน ได้บัญญัติเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

มาตรา 40 บุคคลย่อมมีสิทธิในกระบวนการยุติธรรม

(6) เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ ย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาตัวอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงทางเพศ

มาตรา 53 บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศักดิ์ศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม

(1) คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา ปรุ้มวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชน รวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

มาตรา 84 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจ

(4) จัดให้มีการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราแก่ประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างทั่วถึง

มาตรา 152 การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ หากสภาผู้แทนราษฎรมิได้พิจารณาโดยกรรมาธิการเต็มสภา ให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นประกอบด้วยผู้แทนองค์การเอกชนเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมาธิการทั้งหมด ทั้งนี้ โดยมีสัดส่วนหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน

2.2 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

ประกอบด้วย 24 มาตรา ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 120 ตอนที่ 130 ก วันที่ 31 ธันวาคม 2546 โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

(1) **บุคคลผู้มีสิทธิ** ในพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทยถือเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งปรากฏตามนิยามความหมายของคำว่า “ผู้สูงอายุ” หมายถึง บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่า 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย

(2) องค์การผู้รับผิดชอบ

กำหนดให้มีคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “กผส” ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการและมีผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและพิทักษ์เด็กเยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการ และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 4) ซึ่งจะรับผิดชอบและประสาน งานเกี่ยวกับรายละเอียด และกฎหมายรองรับของพระราชบัญญัติผู้สูงอายุนี้โดยตรงรวมทั้งมีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการต่าง ๆ ในการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ของผู้สูงอายุ

(3) สิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับ

1. บริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ
2. บริการด้านการศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต
3. บริการด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม
4. การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน
5. การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย โดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น
6. การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม
7. การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
8. การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกละเมิดกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง
9. การให้คำแนะนำ ปรีกษา ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดี หรือในทางการแก้ไขปัญหาคอรัว
10. การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง
11. การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม
12. การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี
13. สิทธิประการอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(4) กองทุนผู้สูงอายุ กำหนดให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ เรียกว่า “กองทุนผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุ (มาตรา 13)

(5) สิทธิประโยชน์อื่น ๆ กำหนดให้ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการีซึ่งเป็นผู้สูงอายุ ซึ่งไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ผู้นั้นมีสิทธิได้รับการลดหย่อนภาษี ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลรัษฎากร (ตามมาตรา 17)

นอกจากนี้ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเพิ่มเติมได้แก่ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. 2494 พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พระราชบัญญัติกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ.2539 กฎหมายว่าด้วยการกระจายอำนาจในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุดังกล่าวมาข้างต้นแล้วยังมี ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 ระเบียบ ได้แก่ ระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติว่าด้วยการบริหารกองทุน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน การจัดหาผลประโยชน์ และการจัดการกองทุนผู้สูงอายุ พ.ศ. 2548 และระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติว่าด้วยการพิจารณาอนุมัติการจ่ายเงินการจัดทำรายงานสถานะการเงินและการบริหารกองทุนผู้สูงอายุ พ.ศ.2548

โดยในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งเน้นศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุ และปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุ เพื่อนำไปสู่การแก้ไขกฎหมาย ในลักษณะของกฎหมายการขยายอายุการทำงานของผู้สูงอายุ ที่สามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้และเพิ่มความมั่นคงในชีวิตของผู้สูงอายุ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยเน้นการวิจัยเอกสารเป็นหลัก โดยมีรายละเอียดของวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิด และแนวทางการวิจัย ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี และหลักการที่เกี่ยวกับผู้สูงอายุ แนวคิดสวัสดิการสังคม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ
2. กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลักและแหล่งข้อมูลในการวิจัย โดยในการวิจัยเอกสาร ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุ สถานการณ์การจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย และปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ หน่วยงาน เจ้าของหน้าที่วิชาการของศาลแรงงาน นักวิชาการแรงงาน และในการระดมความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่มเจาะจง (Focus Group) ผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของประชากรกลุ่มสนทนาก่อนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 2 คนดังนี้ ผู้พิพากษาศาลแรงงาน หน่วยงาน เจ้าของหน้าที่วิชาการของศาลแรงงาน นักวิชาการแรงงาน ประเด็นการสนทนาสำหรับการระดมความคิดเห็นโดยการสนทนากลุ่มเจาะจงนั้น ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการสนทนาก่อนเป็น 1) ปัญหาข้อกฎหมายในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ 2) กฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ และ 3) ความคิดเห็นในการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ

3. พัฒนาและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิจัยเอกสาร แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับกฎหมายการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย และแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม
4. รวบรวมข้อมูลจากการวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่ม มาวิเคราะห์ปัญหาข้อกฎหมายและให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย
5. ทำการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ผลการวิจัย

แรงงานสูงอายุ คือ แรงงานที่พ้นวัยหนุ่มสาวแต่ยังอยู่ในตลาดแรงงาน หรืออาจเป็นแรงงานที่เกษียณอายุแล้ว กลับเข้ามาสู่ตลาดแรงงาน โดยสถานการณ์การจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย มี 3 รูปแบบ การจ้างงานกลับมาใหม่ หรือการขยายอายุการเกษียณ และการจ้างแบบยืดหยุ่นมีความเป็นอิสระ โดยมีกฎหมายเป็นหลักการสำคัญที่ช่วยให้การจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปผลการวิจัยเป็น 3 ประเด็น เพื่อเป็นประโยชน์กับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย ดังนี้

1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุ ในส่วนของต่างประเทศประกอบด้วย

1) **อนุสัญญาแห่งองค์การสหประชาชาติว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุ** เป็นมาตรการเชิงกฎหมายที่ประเทศภาคีขององค์การสหประชาชาติจะต้องให้ความร่วมมือและยึดถือเป็นเป้าหมายและทิศทางของการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในระดับนานาชาติคู่ขนานไปกับแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศด้านผู้สูงอายุมาดริด (The Madrid International Plan of Action on Ageing: MIPAA) สารสำคัญของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของผู้สูงอายุนี้จะครอบคลุมในเรื่องการไม่ถูกกระทำความรุนแรง การได้รับความคุ้มครองทางสังคม การได้รับบริการด้านสุขภาพ การได้รับโอกาสในการทำงาน และการได้รับการคุ้มครองสิทธิด้านทรัพย์สินและครอบครองมรดก

2) **กฎหมายแรงงานตามอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ** ข้อแนะว่าด้วยการทำงานของผู้สูงอายุ ค.ศ. 1980 เน้นเรื่องการไม่เลือกปฏิบัติต่อผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นเรื่องการจ้างงานหรืออาชีพ ประเทศสมาชิกควรมีนโยบายส่งเสริมความเสมอภาคและโอกาสในการทำงานกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าผู้นั้นจะมีอายุเท่าไร ในประเทศไทยมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560** มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแรงงานได้แก่ มาตรา 40 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ การกำจัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจ

ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อรักษาความมั่นคงหรือเศรษฐกิจของประเทศ การแข่งขันอย่างเป็นธรรม การป้องกันหรือจัดการกีดกันหรือการผูกขาด การคุ้มครองผู้บริโภค การจัดระเบียบการประกอบอาชีพเพียงเท่าที่จำเป็น หรือเพื่อประโยชน์สาธารณะอย่างอื่น มาตรา 74 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนมีความสามารถในการทำงานอย่างเหมาะสมกับ ศักยภาพและวัยและให้มีงานทำ และพึงคุ้มครองผู้ใช้แรงงานให้ได้รับความปลอดภัยและมีสุขอนามัยที่ดีในการทำงาน ได้รับรายได้ สวัสดิการ การประกันสังคม และสิทธิประโยชน์ อื่นที่เหมาะสมแก่การดำรงชีพ และพึงจัดให้มีและส่งเสริมการออมเพื่อการดำรงชีพเมื่อพ้นวัย ทำงาน รัฐพึงจัดให้มีระบบแรงงานสัมพันธ์ที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2) บทบัญญัติเกี่ยวกับการจ้างแรงงานในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 6 เป็นบทบัญญัติทั่วไปของการจ้างแรงงาน **3) พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546** เป็นกฎหมายแม่บทเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ทั้งกฎระเบียบ วิธีการปฏิบัติ การดำเนินการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในมาตรา 11 ที่ว่า “ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในข้อ (3) การประกอบอาชีพหรือฝึก อาชีพที่เหมาะสม” **4) พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541** ไม่ได้บัญญัติคุ้มครองแรงงาน ผู้สูงอายุไว้โดยเฉพาะ แต่บัญญัติเกี่ยวกับการจ้างแรงงานเด็กและสตรีไว้ **5) พระราชบัญญัติ จัดตั้งและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. 2522** และ **6) ประกาศกระทรวงแรงงานฉบับ ลงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2547** เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพหรืออาชีพที่เหมาะสม

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างการเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงาน ผู้สูงอายุในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากประเทศญี่ปุ่นมีการปรับแก้กฎหมายและ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลง ของสังคม และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ซึ่งระบบสิทธิประโยชน์ ๆ และระบบการ ประกันกรณีชราภาพของญี่ปุ่นมีลักษณะคล้ายประเทศไทย มีความเหมาะสมต่อการศึกษาและ นำมาในปรับใช้กับบริบทของประเทศไทย พบว่า ประเทศญี่ปุ่นมีการขยายอายุเกษียณสำหรับ ระบบบำนาญ โดยมีการปรับเพิ่มอายุเกษียณสำหรับบำนาญพื้นฐาน จากเดิมให้รับบำนาญเมื่อ อายุ 60 ปี เป็นอายุ 65 ปีอย่างชัดเจน และมีกฎหมายว่าด้วยความมั่นคงในการจ้างงาน ผู้สูงอายุ ซึ่งในประเทศไทยมีกฎหมายเกี่ยวข้องกับการจ้างงานแต่ไม่ได้มีระบุเกี่ยวกับการจ้างงาน ผู้สูงอายุอย่างชัดเจน อาศัยการตีความโดยทั่วไป แต่จะมีประกาศกระทรวงแรงงานฉบับ ลงวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2547 เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพหรืออาชีพที่เหมาะสม มีการ กำหนดการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม สำหรับผู้สูงอายุให้ดำเนินการ และในการประกันกรณีชราภาพของญี่ปุ่นมีลักษณะคล้าย ประเทศไทย คือ มีการประกันชราภาพตามกลุ่มอาชีพ การจัดเก็บเงินสมทบเข้ากองทุน

นายจ้างและลูกจ้างจ่ายเท่ากันและรัฐบาลร่วมสมทบบางส่วนซึ่งคล้ายกับของประเทศไทย ต่างกันตรงที่ของประเทศญี่ปุ่นมีการจัดเก็บเงินสมทบที่สูงกว่า และไม่มีการกำหนดฐานเพดาน ในการจัดเก็บเงินสมทบ เงื่อนไขการเกิดสิทธิของประเทศญี่ปุ่นผู้ที่มิสิทธิได้รับบำนาญต้องมีอายุ 65 ปีบริบูรณ์ ซึ่งสูงกว่าของประเทศไทยมาก ส่วนเงินบำนาญที่จะได้รับขึ้นอยู่กับอัตราและระยะเวลาในการส่งเงินสมทบซึ่งคล้ายกับประเทศไทย และ ผู้ประกันตนมีสิทธิว่าจะเลือกรับบำนาญได้แต่ขั้นต่ำต้องมีอายุครบ 65 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป หากเลือกรับตอนอายุ 70 ปี ก็จะได้รับเงินบำนาญเพิ่มขึ้น ซึ่งคล้ายกับของประเทศไทยหากรับบำนาญตอนอายุ 55 ปี มีการส่งเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน จะได้รับเงินบำนาญรายเดือนร้อยละ 20 ของค่าจ้าง 60 เดือนสุดท้าย หากส่งเงินสมทบเพิ่มขึ้นก็จะได้รับเงินบำนาญเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มให้อีกร้อยละ 1.5 ของการส่งเงินสมทบทุก ๆ 12 เดือน

2. ปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้แก่

1) กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานของผู้สูงอายุในประเทศไทยยังไม่ครอบคลุมประเด็นในการทำงาน ไม่เพียงพอต่อการคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุ และไม่สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลง เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโดยแรงงานผู้สูงอายุจะมีอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้น 2) ปัญหาการขาดกฎหมายการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ อันจะนำมาซึ่งปัญหาการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ เช่น ปัญหาการใช้แรงงาน ปัญหาสวัสดิภาพและสวัสดิการของแรงงาน และปัญหาการเลือกปฏิบัติ 3) ปัญหาการขาดมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในด้านการกำหนดขอบข่ายแรงงานผู้สูงอายุ ค่าจ้าง สวัสดิการ และการเลิกจ้าง รวมถึงมาตรการในการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ทั้งมาตรการอุดหนุนทางการเงิน และมาตรการทางภาษี 4) ขาดรูปแบบกฎหมายที่ชัดเจน โดยในประเทศไทยประกอบด้วย กฎหมาย 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกกฎหมายการจ้างงาน กลุ่มที่สองกฎหมายความมั่นคงในชีวิตของแรงงาน และกลุ่มที่สามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ แต่ยังขาดรูปแบบกฎหมายรวม ในลักษณะเฉพาะทางด้านการจ้างแรงงานผู้สูงอายุที่เป็นรูปธรรม

3. ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย ได้แก่

1. ควรมีการนำกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศญี่ปุ่นมาเป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการปรับปรุงกฎหมายในการขยายเวลาการทำงานของผู้สูงอายุ 2. ควรมีการตรากฎหมายการจ้างแรงงานสูงอายุ ที่อยู่บนพื้นฐานของสภาพปัญหาการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ 3. ควรมีการจัดทำกฎหมายคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุ และกฎหมายในการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม 4. ควรมีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยมีความสอดคล้องกับกฎหมายฉบับอื่น ๆ และสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นการอุดช่องว่างทางกฎหมาย 5. ควรมีการทบทวนกฎหมายและระเบียบข้อบังคับในประเด็นเกณฑ์การเกษียณอายุ การกำหนดลักษณะประเภทของงานและอัตราค่าจ้างที่เหมาะสม การเพิ่มโอกาสในการทำงาน

แก่ผู้สูงอายุ 6. ภาครัฐทบทวนระเบียบ กฎหมาย และมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคมให้กับผู้สูงวัยที่เป็นแรงงานนอกระบบ ตั้งแต่เรื่องความซ้ำซ้อนของการใช้อำนาจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 7. มีการสร้างมาตรการทางกฎหมายเช่นการลดภาษี เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้สถานประกอบการ หรือหน่วยงานต่าง ๆ เปิดรับผู้สูงอายุเข้าสู่การเป็นแรงงานของตน ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาตลาดแรงงาน และระบบเศรษฐกิจของประเทศ 8. สร้างมาตรการทางกฎหมายในลักษณะการขยายสิทธิประโยชน์ให้กับนายจ้างที่จ้างงานผู้สูงอายุ และส่งเสริมสร้างงานแก่แรงงานสูงอายุโดยเฉพาะกลุ่มแรงงานนอกระบบ ปรับแก้ระเบียบ กฎเกณฑ์ กฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อการจ้างงานผู้สูงอายุ รวมทั้งการขยายอายุเกษียณของข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ 9. ควรมีการกำหนดนิยามคำว่า “แรงงานสูงอายุ” ให้ชัดเจน ซึ่งการกำหนดนิยามนี้จะช่วยให้การปรับใช้กฎหมายเกิดความแน่นอน

อภิปรายผล

ผู้วิจัยแบ่งประเด็นในการอภิปรายผลเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. การให้โอกาสผู้สูงอายุทำงานและไม่ถูกเลือกปฏิบัติในกฎหมายของประเทศไทย ยังไม่มีการบังคับใช้อย่างจริงจัง กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ประเด็นที่ควรมีการคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุให้มีความชัดเจนครอบคลุม ได้แก่ การจ้างงานแรงงานสูงอายุ ตั้งแต่การเข้าถึงข้อมูลในเรื่องของตำแหน่งงาน การได้รับการพัฒนาทักษะในการทำงาน การดูแลแรงงานผู้สูงอายุในระหว่างจ้างงาน การได้รับความคุ้มครองในทางการจ้าง การได้รับการประกันสังคม และสวัสดิการอื่น ๆ การปฏิบัติในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานที่เหมาะสม และเรื่องส่งเสริมให้แรงงานสูงอายุที่มีที่พักอาศัย หรือบริการทางสังคม และการได้รับการรักษาพยาบาลที่ดี การดูแลในเรื่องการเกษียณอายุและแนวการปฏิบัติรองรับเมื่อแรงงานสูงอายุกลับมาทำงานอีกครั้ง และการดูแลนายจ้างที่มีการจ้างงานแรงงานสูงอายุ

2. กฎหมายเกี่ยวกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย จำเป็นต้องมีมาตรการส่งเสริมการจ้างแรงงานผู้สูงอายุให้มีความครอบคลุม ชัดเจน ก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้สูงอายุทั้งในด้านขอบเขตการทำงาน ค่าตอบแทน สวัสดิการ และการเลิกจ้าง สอดคล้องกับรูปแบบของหลักเกณฑ์ส่งเสริมการจ้างแรงงานสูงอายุ⁴

⁴ From “Discrimination and aging american workforce,” by Cavico, Frank J. and Mujtaba, Bahaudin G., 2012, *Journal of Legal Issues and Cases in Business*, 1(1), pp. 4-41

อ้างถึงใน “กฎหมายการจ้างแรงงานสูงอายุ,” โดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2560, *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ*, 8(1), น. 51-68.

ประกอบด้วย 1) หลักเกณฑ์ห้ามเลือกปฏิบัติต่อแรงงานสูงอายุ หลักเกณฑ์นี้ใช้ปฏิบัติในสหรัฐอเมริกา และกำหนดไว้โดยองค์กรแรงงานระหว่างประเทศ โดยมุ่งเน้นที่การคุ้มครองแรงงานสูงอายุในด้านห้ามมิให้นายจ้างหรือผู้จ้างงานเลือกปฏิบัติต่อแรงงานหรือผู้หางานสูงอายุ ซึ่งเรียกว่าการต่อต้านการเลือกปฏิบัติต่อแรงงานสูงอายุในการจ้างงาน เช่น กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการประกาศโฆษณาเรื่องรับสมัครงาน และการรับสมัครงานในลักษณะที่จะกีดกันการจ้างงานแรงงานสูงอายุ 2) หลักเกณฑ์ส่งเสริมการจัดสวัสดิภาพและสวัสดิการของแรงงานสูงอายุประเทศส่วนใหญ่ เช่น ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และประเทศในสหภาพยุโรป กำหนดมาตรการส่งเสริม สวัสดิภาพและสวัสดิการของแรงงานสูงอายุในเรื่องต่างๆ โดยเฉพาะการใช้แรงงาน การจัดสถานที่ทำงาน การฝึกอบรม ค่าแรง การลา ประกันสังคม การเกษียณอายุ 3) หลักเกณฑ์ส่งเสริมการจ้างแรงงานสูงอายุ หลายประเทศส่งเสริมการจ้างแรงงานสูงอายุโดยใช้มาตรการคงไว้ใน การจ้างแรงงานสูงอายุด้วยการกำหนดอายุการเกษียณของลูกจ้าง หรือกำหนดสัดส่วนแรงงานสูงอายุต่อแรงงานที่มีอายุน้อย อย่างไรก็ตาม รัฐบาลของบางประเทศ เช่น สิงคโปร์ ได้นำมาตรการจูงใจนายจ้างให้จ้างแรงงานสูงอายุ ด้วยการให้เงินอุดหนุนแก่นายจ้างที่จ้างแรงงานสูงอายุ เพื่ออุดหนุนการจ่ายค่าแรงแก่ลูกจ้างสูงอายุ เป็นสัดส่วนมาก-น้อยตามช่วงอายุของลูกจ้าง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

บทสรุป

แรงงานผู้สูงอายุถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าต่อองค์กร เนื่องจากความหลากหลายของทักษะ ประสบการณ์ และโอกาสในการถ่ายทอดทักษะ เป็นแบบอย่าง เป็นที่ปรึกษาและสร้างกำลังใจให้แก่แรงงานรุ่นหลัง ๆ แต่ในปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยเฉพาะพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 ไม่มีข้อจำกัดผู้สูงอายุไว้ หากมีการกำหนดข้อกฎหมาย หรือ มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง และการมีกฎหมายในการขยายเวลาการทำงานของผู้สูงอายุนั้นเป็นการรับรองสิทธิผู้สูงอายุในการทำงานได้โดยชอบด้วยกฎหมายแรงงานเพื่อให้มีสิทธิ หน้าที่ ตามกฎหมาย และคุ้มครองผู้สูงอายุให้มีรายได้ตามกฎหมายเพื่อให้สามารถใช้ในการเลี้ยงชีพ ของตนได้จนสิ้นอายุขัยและไม่เป็นภาระแก่ภาครัฐ สังคม และครอบครัวทำให้ผู้สูงอายุไม่ถูกมองว่าเป็นภาระและไม่รู้สึกสิ้นหวังจนไม่ยอมมีชีวิตอยู่ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

- 1.1 ควรมีการนำมาตรการทางกฎหมายไปใช้ในการส่งเสริมการจ้างงานผู้สูงอายุ โดยมีคำตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสมในแต่ละอาชีพ
- 1.2 ควรมีการนำปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ไปปรับใช้ในข้อกำหนดและเงื่อนไขการจ้างแรงงานของแต่ละอาชีพ
- 1.3 ควรมีการนำข้อกฎหมายไปใช้ในการส่งเสริมอาชีพของผู้สูงอายุในชุมชนท้องถิ่น และมีการเผยแพร่ความรู้ ประชาสัมพันธ์การจ้างแรงงานผู้สูงอายุ ให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความเข้าใจทางด้านกฎหมายและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ที่ได้รับ
- 1.4 ควรมีการเพิ่มหมวดแรงงานผู้สูงอายุในพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

- 2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพและสนับสนุนคุณภาพชีวิตการทำงาน
- 2.2 ควรดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายการจ้างแรงงานในประเทศไทยและต่างประเทศในประเด็นที่เฉพาะเจาะจงมากขึ้น โดยมีความสอดคล้องกับบริบททางด้านสังคมและการประกอบอาชีพ

บรรณานุกรม

- กิตติสุตา กิตติศักดิ์กุล, และเกียรติพร อำไพ. (2562). มาตรการคุ้มครองทางกฎหมายเรื่องการจ้างผู้สูงอายุในแรงงานกึ่งฝีมือและแรงงานไร้ฝีมือ. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 13(30), 174-187.
- คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2553). *แผนผู้สูงอายุแห่งชาติฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิสย์.
- จุฬา จงสถิตย์ถาวร. (2560). กฎหมายการจ้างแรงงานสูงอายุ. *วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอีสต์มัมชัญ*, 8(1), 51-68.
- นงนุช สุนทรชวากานต์. (2556). แนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อขยายโอกาสการทำงานของผู้สูงอายุ. *วารสารนักบริหาร*, 33(3), 39-46.
- พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. 2541 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551. (2551, 27 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 ตอนที่ 39 ก. หน้า 7.
- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533. (2533, 1 กันยายน). *ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา*. เล่มที่ 107 ตอนที่ 161. หน้า 10-28.
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546. (2546, 31 ธันวาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 120 ตอนที่ 130 ก. หน้า 1-6.
- มานิตย์ ศรายุทธิกรณ์. (2551). *มาตรการทางกฎหมายในการส่งเสริมการจ้างแรงงานสูงอายุในประเทศไทย* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2561). *สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2560*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เดือนตุลา.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 11-45.
- วันดี โภคะกุล. (2549). นโยบายและมาตรการทางกฎหมายคุ้มครองผู้สูงอายุในต่างประเทศ ใน *การประชุมวิชาการประจำปีเรื่องผู้สูงอายุไทยในสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2549). *สวัสดิการผู้สูงอายุ : แนวคิดและวิธีการปฏิบัติงานสังคมสงเคราะห์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มิสเตอร์ก๊อปปี้ (ประเทศไทย).
- สมรักษ์ รักษาทรัพย์, ถวิล นิลใบ, และนงนุช อินทวิเศษ. (2551). *โครงการนำร่องศึกษาความเหมาะสมในการทำงาน ของแรงงานหลังเกษียณอายุ*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและการพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- สุนทรี พัวเวส. (2553). การประชุม IFA: สหพันธ์ผู้สูงอายุระหว่างประเทศ ครั้งที่ 10 ณ เมืองเมลเบิร์น ประเทศ ออสเตรเลีย ในพลังผู้สูงอายุ สร้างสังคม ไทยรู้รักสามัคคี. *สารรักผู้สูงอายุ*, 2(6), 4-5.
- อรรถพร บัวพิมพ์. (2552). *การคุ้มครองแรงงานผู้สูงอายุ* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

**ผลกระทบของประสิทธิภาพทางเทคนิค
และการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงิน
ต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน และมูลค่าองค์กร
ตามราคาตลาด ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
แห่งประเทศไทย กลุ่มสถาบันการเงิน**

**THE IMPACT OF TECHNICAL EFFICIENCY AND
FINANCIAL ASSET UTILIZATION ON FINANCIAL
PERFORMANCE AND MARKET VALUES OF THAI
LISTED COMPANIES IN FINANCIAL SECTOR**

Received: July 8, 2020

Revised: August 5, 2020

Accepted: August 20, 2020

รัตนา ศรีนวน*

Rattana Srinuan*

พัทธนันท์ เพชรเชิดชู**

Pattanant Petchchedchoo**

ศิริเดช คำสุพรหม***

Siridech Kumsuprom***

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Ph.D. Candidate, Doctor of Philosophy Program in Accountancy, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

* Email: aandapro@hotmail.co.th

** รองอธิการบดีฝ่ายงานวิชาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Vice President for Academic Affairs, Dhurakij Pundit University

** Email: pattanant.peo@dpu.ac.th

*** คณบดี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

*** Dean, College of Innovative Business and Accountancy, Dhurakij Pundit University

*** Email: siridech.kum@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพทางเทคนิค และ การใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงินที่มีต่อ ผลการดำเนินงานด้านการเงิน และมูลค่าองค์กรตามราคาตลาด ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ตัวอย่างการวิจัยเชิงปริมาณ คือสถาบันการเงินที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทย จำนวน 200 ตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) โดยการใช้โปรแกรม AMOS ผลการวิจัยพบว่า (1) ประสิทธิภาพทางเทคนิคมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น อัตรากำไรต่อรายได้รวม (2) การใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (3) ผลการดำเนินงานด้านการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่าองค์กรตามราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (4) ผลการดำเนินงานด้านการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น อัตรากำไรต่อรายได้รวม วิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานการวิจัยพบว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่า Chi-square = 9.387, df = 4, p = .52, Chi-Square/df = 2.346, CFI = .993, GFI = .988, RMSEA = .082

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพทางเทคนิค การใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงิน ผลการดำเนินงานด้านการเงิน มูลค่าองค์กรตามราคาตลาด

Abstract

This research aimed to study the impact of influence of Technical Efficiency and Financial Asset on Financial Performance and Market Values. This research is quantitative research. The study sample was Financial institutions listed on the Stock Exchange of Thailand. Quantitative research examples combined with 200 examples. The statistics used for data analysis is inferential statistics with path analysis by using AMOS. The research found that (1) Technical efficiency had a direct influence on financial performance, namely return on assets return on equity, Profit-to-income ratio. (2) The utilization of financial assets had a direct influence on financial performance, namely return on equity. (3) Financial performance had a direct influence on the value of the organization according to the market-to-book

price ratio, namely return on assets. (4) Financial performance had a direct influence on the value of the organization according to the price-to-book ratio, namely return on equity, Profit-to-income ratio. Model analysis based on research hypothesis. It was found that the research hypothesis model was consistent with the empirical data Chi-square = 9.387, df = 4, p = .52, Chi-Square/df = 2.346, CFI= .993, GFI = .988, RMSEA = .082

Keywords: Technical Efficiency, Financial Asset Utilization, Financial Performance, Market Values

บทนำ

สถาบันการเงินมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจการเงินของประเทศ โดยทำหน้าที่ระดมและจัดสรรเงินทุนแก่ภาคเศรษฐกิจ รวมถึงการให้ข้อมูลทางการเงินเพื่อการตัดสินใจ การดูแลให้การดำเนินงานของสถาบันการเงินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีธรรมาภิบาล และบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562) สถาบันการเงินจึงเป็นสถาบันที่สำคัญอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์ของระบบสถาบันการเงินไทยไว้ คือ ต้องการให้ระบบสถาบันการเงินไทยมีการให้บริการทางการเงินอย่างทั่วถึงทั้งด้านคุณภาพและปริมาณสำหรับผู้ใช้บริการที่มีศักยภาพ ระบบสถาบันการเงินต้องมีประสิทธิภาพ เสถียรภาพ สามารถแข่งขันได้ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2562)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ประเด็นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดประสิทธิภาพทางเทคนิคได้รับความสนใจมากขึ้น (Wahlen and Wieland, 2011; Lev, Li, & Sougiannis, 2010) ระบุว่าการณ์ของบริษัทจดทะเบียนอาจเป็นประโยชน์ในการจัดอันดับการใช้สินทรัพย์ เป็นเกณฑ์การประเมินความสำเร็จของบริษัท Maliková and Brabec (2012) สิ่งสำคัญในการได้รับข้อมูลที่มีความหมายจากการวิเคราะห์อัตราส่วนคือการเปรียบเทียบ โดยที่นักลงทุนเลือกบริษัทที่เหมาะสม ที่จะลงทุนผ่านการวิเคราะห์ทำให้สามารถเปรียบเทียบกับบริษัทที่มีขนาดใกล้เคียงกันในอุตสาหกรรมหนึ่ง ๆ งานวิจัยหลายผลงาน เช่น Jaiyeoba, Adewale and Ibrahim (2018); Ahmed and Mohamad (2017); Bachiller and Garcia-Lacalle (2018); Duncan and Elliott (2004); Garcia-Cebrián, Zambom-Ferraresi, & Lera-López (2018); Amoah, Ohene-Asare, Bokpin, and Aboagye (2018); Kirkulak and Erdem (2013); Ngo and Le (2018) ได้มีการประยุกต์ใช้วิธีการศึกษาที่หลากหลายในการวัดประสิทธิภาพขององค์กร แต่วิธีการหนึ่งที่ได้รับการนิยมนามาก คือ วิธีการวัดประสิทธิภาพ ที่เรียกว่า Data

Envelopment Analysis หรือ DEA ซึ่งถูกพัฒนาขึ้นโดย Charnes, Cooper and Rhodes (1978) เพื่อประเมินประสิทธิภาพทางเทคนิคขององค์กร การจัดการสินทรัพย์ภายในองค์กรให้มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้กำไรสุทธิสูงสุด จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักลงทุนตัดสินใจพิจารณาประกอบการลงทุน

การวัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากช่วยให้กิจการบรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมาย ใช้สินทรัพย์อย่างคุ้มค่า ยิ่งถือว่าเกิดประสิทธิภาพได้มากเท่าไร การวัดประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ของธุรกิจจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง Gopal (2012) ได้ระบุว่า การปรับปรุงการใช้สินทรัพย์ของกิจการ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทางการเงินของกิจการ การจัดการสินทรัพย์ที่มีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มยอดขาย ซึ่งในขณะเดียวกันก็ช่วยเพิ่มผลกำไร ดังนั้นจึงจำเป็นประเมินการใช้ประโยชน์สินทรัพย์อย่างเช่นอัตราส่วนเพื่อประเมินประสิทธิภาพของการจัดการสินทรัพย์ของกิจการ ตลอดจนประเมินความสามารถของกิจการในการจัดการสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดยอดขายที่เพิ่มขึ้น (Gopal, 2012) การใช้สินทรัพย์ของกิจการสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกิจการในการจัดการสินทรัพย์และลดค่าใช้จ่ายซึ่งนำไปสู่ผลกำไรที่สูงขึ้น และเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มความมั่งคั่งของผู้ถือหุ้น (Kamaludin and Indriani, 2012)

ผลการดำเนินงานทางการเงิน เป็นผลมาจากความพยายามอย่างต่อเนื่องของบริษัท เพื่อบรรลุเป้าหมายที่แน่นอน และเป็นตัวชี้วัดของผลการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งสะท้อนถึงความสามารถขององค์กร การวัดผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการ สามารถดูได้จากอัตราส่วนทางการเงินของกิจการ (Keown, Scott, John, Martin, and Petty, 1999) ผลการดำเนินงานทางการเงินสะท้อนให้เห็นความสามารถของบริษัทในการใช้และจัดการทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อบรรลุเป้าหมายที่แน่นอน การวัดผลการดำเนินงานโดยตัวชี้วัดของผลการดำเนินงานทางการเงินรวมถึงผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิ ผลตอบแทนของสินทรัพย์สะท้อนถึงความสามารถของกิจการเพื่อให้ได้กำไรสุทธิที่สูงขึ้น (Barakat, 2014)

จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึง ผลกระทบของประสิทธิภาพทางเทคนิค การใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงิน ที่มีต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน และมูลค่าองค์กรตามราคาตลาดของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มสถาบันการเงิน

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบของประสิทธิภาพทางเทคนิค การใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงินที่มีต่อ ผลการดำเนินงานด้านการเงิน และมูลค่าองค์กรตามราคาตลาด

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประสิทธิภาพทางเทคนิค

ประสิทธิภาพ หมายถึง ผลการดำเนินงานที่พิจารณาเชิงเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ ความประหยัด ความทันเวลา และ ความมีคุณภาพ แนวคิดเรื่องประสิทธิภาพ ถือได้ว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่าง “อินพุต” และ “เอาต์พุต” (Kwan and Eisenbeis, 1997) จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีงานวิจัยอย่างแพร่หลายที่วัดการดำเนินงานด้านประสิทธิภาพโดยการวัดประสิทธิภาพทางเทคนิค ดังนี้ Jaiyeoba et al (2018) ศึกษาเปรียบเทียบการวัดประสิทธิภาพทางเทคนิคพบว่า การวัดประสิทธิภาพโดยรวม ทั้งที่ศึกษาจากประเทศบังคลาเทศและอินโดนีเซีย นั้น ระบุว่าให้ผลตอบแทนคงที่อย่างต่อเนื่อง โดยที่ผลตอบแทนจะแปรผันตามสัดส่วน และขนาด นอกจากนี้ผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าบังคลาเทศมีประสิทธิภาพอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านประสิทธิภาพ และขนาดของบริษัท เมื่อเทียบกับอินโดนีเซีย แต่มีความแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญระหว่างประสิทธิภาพกับเทคโนโลยี Ahmed & Mohamad (2017) พบว่าส่วนใหญ่ นักลงทุนอสังหาริมทรัพย์มีประสบการณ์ในการปรับปรุงประสิทธิภาพ และมีการผลิตเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในช่วงระยะเวลาที่ทำการการศึกษา และพบข้อบ่งชี้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะมีการปรับปรุงประสิทธิภาพในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์โดยการปรับปรุงประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี (Technological Efficiency) เนื่องจากการลดลงทำให้ผลผลิตไม่เติบโตในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในสิงคโปร์ Bachiller and Garcia-Lacalle (2018) พบว่าประสิทธิภาพ (Efficiency) ส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน นอกจากนี้ Duncan and Elliott (2004) พบว่า ผลการดำเนินงานด้านการเงินทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นกำไรจากดอกเบี้ย (Interest margin) ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on assets) อัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุน (Capital adequacy ratio) อัตราส่วนค่าใช้จ่าย / รายได้ (Expense/income ratio) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริการลูกค้า ในทางตรงกันข้ามการขาดความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างต่อเนื่องระหว่างประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานด้านการเงิน แสดงให้เห็นว่าสถาบันการเงินอาจเข้าใจผิดว่าการปรับปรุงผลการดำเนินงานทางการเงินให้ดีขึ้นด้วยการลดต้นทุนให้ต่ำลง ผลลัพธ์ที่ได้จากการเปรียบเทียบระหว่างประสิทธิภาพกับผลการดำเนินงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสำหรับสถาบันการเงินทั้งสามกลุ่ม

สำหรับ Garcia-Cebrián et al (2018) ได้ทดสอบประสิทธิภาพทางเทคนิคในสโมสรฟุตบอลพบว่า มีประสิทธิภาพต่ำในแง่ฤดูกาล ทั้งนี้มีความสัมพันธ์ที่สูงระหว่างผลการแข่งขัน กีฬาและประสิทธิภาพของผู้ผ่านเข้ารอบรองชนะเลิศ สรุปได้ว่าการปรับปรุงประสิทธิภาพของสโมสรสามารถปรับปรุงผลกีฬา โดยการเน้นทีมมาตรฐาน (Benchmark teams) และกลยุทธ์การกีฬาทางเลือก (Alternative sports tactics) เพื่อช่วยให้สโมสรมีประสิทธิภาพมากขึ้น และบรรลุผลด้านกีฬาที่ดีขึ้น ส่วนทางด้าน Amoah et al. (2018) พบว่าเครดิตยูเนียนที่มีประสิทธิภาพเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังต่อไปนี้ GRA 97.1 เปอร์เซนต์ Asawinso

95.4 เปอร์เซนต์ Minechso 93 เปอร์เซนต์ TOR 92.5 เปอร์เซนต์ และ KAMCCU 90.4 เปอร์เซนต์ ส่วนประสิทธิภาพต้นทุน (Cost efficiency: CE) ของสหภาพเครดิตมีค่าเฉลี่ย 38.9 เปอร์เซนต์ เทียบกับ 54.4 เปอร์เซนต์ สำหรับประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical efficiency: TE) เมื่อกำหนดเป้าหมายประสิทธิภาพต้นทุน ผู้จัดการเครดิตยูเนียนจะต้องให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพทางเทคนิคเป็นสำคัญ ส่วน Kirkulak and Erdem (2014) ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพมูลค่าตลาดของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันการเงินของตุรกี ช่วงก่อนและหลังวิกฤตการเงินปี ค.ศ. 2001 จากการวัดทั้งหมดสี่ขั้นตอนการผลิต การทำกำไร ความสามารถทางการตลาด และโดยรวมสถิติเชิงพรรณนาแสดงให้เห็นว่าในขณะที่มูลค่าการผลิตและความสามารถในการทำกำไรของบริษัทเพิ่มขึ้นเล็กน้อย แต่ความสามารถทางการตลาดคือมูลค่าตลาดลดลงในช่วงปี ค.ศ. 2001 ค่าคะแนนประสิทธิภาพ DEA สำหรับการทำกำไรลดลงอย่างต่อเนื่องจากปี ค.ศ. 2000 ถึงปี ค.ศ. 2002 สำหรับ Ngo and Le (2018) พบว่าระบบธนาคารทั่วโลกยังคงไม่มีประสิทธิภาพซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาในการกู้คืนหลังจากวิกฤตการเงินสำหรับระบบธนาคารทั่วโลกช่วง ค.ศ. 2007 หรือ ค.ศ. 2008 ที่ในทางตรงกันข้ามประสิทธิภาพของธนาคารอาจมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อการพัฒนาของตลาดทุน

นอกจากนี้ Gandhi and Sharma (2018) แสดงให้เห็นว่าโรงพยาบาลในเครือที่มีเครือข่ายเฉพาะและตั้งอยู่หลายเมืองมีประสิทธิภาพทางเทคนิคที่สูงขึ้น Shawtari, Ariff and Razak (2015) พบว่า อุตสาหกรรมการธนาคารเยเมนโดยทั่วไปประสิทธิภาพมีแนวโน้มลดลง โดยมีความไม่แน่นอนเพิ่มขึ้นในช่วงต่อมา การศึกษาแสดงให้เห็นว่าธนาคารทั่วไปส่วนใหญ่ค่อนข้างมีเสถียรภาพแม้ว่าการวัดผลจะไม่มีประสิทธิภาพ ในขณะที่ธนาคารอิสลามมีประสิทธิภาพมากขึ้นเมื่อเวลาเลยผ่านไป สินเชื่อหรือการจัดหาเงินทุน และความสามารถในการทำกำไรเป็นปัจจัยหลักที่มีผลต่อประสิทธิภาพของทั้งธนาคารอิสลามและธนาคารทั่วไป อย่างไรก็ตามปัจจัยอื่น ๆ ได้ส่งผลกระทบต่อธนาคารอิสลามและธนาคารทั่วไป ซึ่งอาจสะท้อนถึงเอกลักษณ์ของการดำเนินงานและโครงสร้างของแต่ละธนาคาร Mareth, Thomé, Scavarda, and Oliveira (2017) พบว่า จากปัจจัยทั้ง 10 ด้าน ได้แก่ ภูมิศาสตร์และทรัพยากรมนุษย์ นโยบายสาธารณะและการตลาด ขนาดฟาร์ม การลงทุนในการดูแลสัตว์ การให้อาหาร เทคนิคการวัด การจัดการ และวิธีการ/ขั้นตอนการรีดนมทางเทคนิค ปัจจัยหลักของประสิทธิภาพทางเทคนิค คือ ภูมิศาสตร์และทรัพยากรมนุษย์ ขนาดฟาร์ม การลงทุนในการดูแลสัตว์ การให้อาหารและการรีดนม งานวิจัยอื่น ๆ สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย Pichamon and Akaranant (2017) พบว่า สายการบินที่มีประสิทธิภาพการดำเนินงานทุกปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553-2557 คือ สายการบิน Copa Airlines

การใช้ประโยชน์จากทรัพย์สิน

การใช้ประโยชน์จากทรัพย์สินของบริษัท มีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดของบริษัท (Modigliani and Miller, 1958) การใช้สินทรัพย์ของบริษัทอย่างมีประสิทธิภาพสร้างผลกำไรที่สูงขึ้น การใช้สินทรัพย์ของบริษัทให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเป็นการรับผลกำไรที่สูงขึ้นนำไปสู่ผลประโยชน์ประกอบการทางการเงินที่ดีขึ้น จากการศึกษางานวิจัยการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ที่มีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานขององค์กร มีงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ ในด้านต่าง ๆ และในหลายประเภทธุรกิจ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ Rahayu (2019) พบว่า การใช้ประโยชน์สินทรัพย์มีอิทธิพลในเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน การเติบโตขององค์กรมีอิทธิพลต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน และการเติบโตขององค์กรมีอิทธิพลต่อมูลค่าตลาดขององค์กรโดยส่งผ่านผลกระทบของผลการดำเนินงานทางการเงิน นอกจากนี้ผลการดำเนินงานทางการเงินยังมีอิทธิพลในเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อมูลค่าตลาดขององค์กร Borhan, Mohamed, and Azmi (2014) พบว่า อัตราส่วนสภาพคล่อง (Current Ratio: CR) อัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็ว (Quick Ratio: QR) อัตราส่วนหนี้สิน (Debt Ratio: DR) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และอัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin: NPM) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลประโยชน์ประกอบการทางการเงินของกิจการ ในขณะที่ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt Equity Ratio: DTER) และอัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin: OPM) มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลประโยชน์ประกอบการทางการเงินของกิจการ ระหว่างอัตราส่วนทั้ง 6 อัตราส่วน พบว่า อัตราส่วนสภาพคล่อง (Current Ratio: CR) อัตราส่วนหนี้สิน (Debt Ratio: DR) และอัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin: NPM) แสดงผลกระทบที่สำคัญที่สุดต่อผลประโยชน์ประกอบการทางการเงินของกิจการ นอกจากนี้ Houmes, Jun, Capriotti, and Wang (2018) พบว่า ประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์แสดงถึงความสัมพันธ์ทั้งเชิงลบและบวกระหว่างผลตอบแทนจากหุ้นและการหมุนเวียนสินทรัพย์ อย่างไรก็ตามผลตอบแทนที่ติดลบจะลดลงเมื่อการเพิ่มขึ้นของอัตรากำไรขั้นต้นและการหมุนเวียนสินทรัพย์เกิดขึ้นในปีเดียวกัน การค้นพบยังแสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของยอดขายที่เกิดขึ้นพร้อมกันในเวลาเดียวกันและการหมุนเวียนของสินทรัพย์นั้นมีมูลค่าเพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อผลประโยชน์ประกอบการทางการเงินที่เพิ่มขึ้นควบคู่ไปกับประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์ เช่นเดียวกับ Ali and Sami (2018) พบว่าผลการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างยอดขายรวม เงินทุนหมุนเวียน (WC) อัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ (Assets Turnover Ratio) อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt Equity Ratio) อัตราการใช้ประโยชน์ (Leverage Ratio) มีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไร แต่อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity) ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการทำกำไร (Profitability)

ส่วนในงานวิจัยในประเทศไทย วรัญญา ณ ราชสีมา และคณะ(2561) พบว่า อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ของบริษัท ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ส่วนอัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Asset Turnover) พบว่า มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค สำหรับตัวแปรตามนั้นคือ ราคาหลักทรัพย์ในอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค ดังนั้นจะพบว่าอัตราส่วนการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Asset Turnover) และอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ แต่สำหรับอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) กับอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity) นั้นไม่มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ สำหรับ วุฒิพงศาธร (2553) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมากที่สุดในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ ความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) จากอัตราส่วนกำไรขั้นต้นต่อยอดขาย (Gross Profit Margin) อัตราส่วนผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ (Net Profit Margin) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (Return on Assets : ROA) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity : ROE) กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earnings Per Share : EPS) อัตราส่วนราคาซื้อขายต่อมูลค่าตามบัญชี (Price to Book Ratio : P/BV) อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร (Price Earnings Ratio : P/E) ซึ่งอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญในปัจจุบันคือ ราคาตามบัญชีต่อหุ้นและกำไรสุทธิต่อหุ้น ส่วนปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อราคาหลักทรัพย์อย่างมีนัยสำคัญในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ อัตราส่วนความสามารถในการจ่ายชำระดอกเบี้ย (Inversed Time-interest Earning Ration)

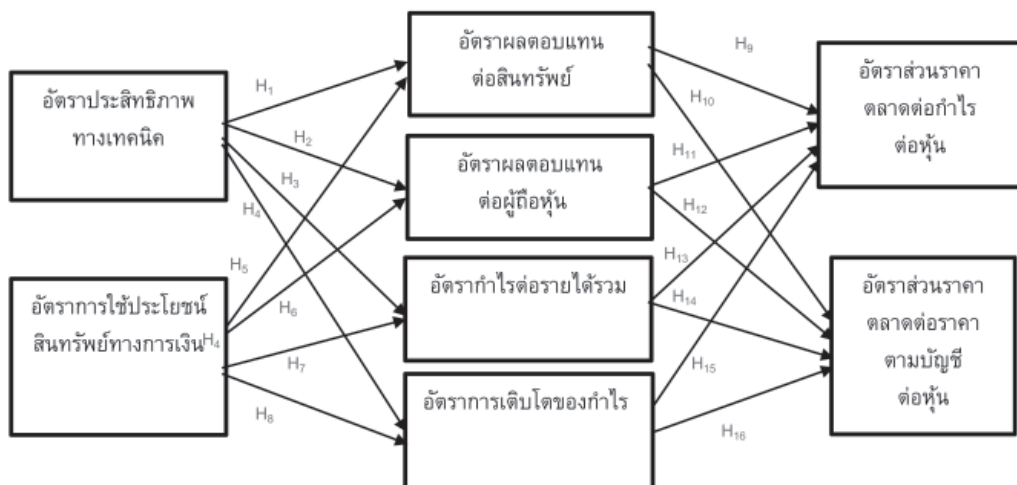
ผลการดำเนินงานด้านการเงินและมูลค่าองค์กรตามราคาตลาด

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า มีงานวิจัยอย่างแพร่หลายด้านผลการดำเนินงานของบริษัทและมูลค่าของบริษัท ในด้านต่าง ๆ และในหลายประเภทธุรกิจ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้ Purbawangsa, Solimun, Fernandes, and Mangesti (2019) พบว่า ความสามารถในการทำกำไร (Profitability) มีผลต่อมูลค่าของบริษัท (Corporate value) ซึ่งอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return On Assets : ROA) และอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return On Equity: ROE) เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้สำหรับวัดระดับความสามารถในการทำกำไรของบริษัท ยิ่งค่าสูงเท่าไรก็จะทำให้บริษัทมีผลประกอบการที่ดีขึ้นเนื่องจากอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้นหมายถึง การบริหารจัดการที่ดีในการจัดการแหล่งเงินทุนในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อสร้างรายได้สุทธิ ค่าอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return On Equity: ROE) ที่ดีขึ้นจะสะท้อนถึงผลประกอบการทางการเงินที่ดีของบริษัทต่อผู้มีส่วนได้เสีย สำหรับงานวิจัยของ Asiri and Hameed (2014) พบว่า ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) ซึ่งเป็นตัววัด

ความสามารถในการทำกำไรนั้นเป็นตัวแทนให้กับนักลงทุนในการอธิบายมูลค่าตลาดหุ้นทางบัญชี (Market to Book Value) ได้บางส่วน อีกสามอัตราส่วนที่พบว่ามีนัยสำคัญในการอธิบายมูลค่าตลาดของหุ้นคือความเสี่ยงทางการเงิน (Financial Leverage) สินทรัพย์รวม (Total Assets) และความเสี่ยงด้านตลาด (Market Risk) นอกจากนี้ Kurniati (2019) พบว่าผลการดำเนินงานทางการเงินมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อมูลค่าของบริษัท โดยที่ผลตอบแทนหุ้นมีอิทธิพลต่อมูลค่าของบริษัท อย่างมีนัยสำคัญในทิศทางที่เป็นบวก ส่วนผลการศึกษาสมมุติฐานอื่น ๆ ผลการวิจัยพบว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลตอบแทนของหุ้นในทิศทางลบ การกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน การกำกับดูแลกิจการที่ดีไม่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อมูลค่าของบริษัท ผลตอบแทนหุ้นมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพทางการเงินในทิศทางบวก ผลการดำเนินงานทางการเงินมีอิทธิพลอย่างมากต่อผลตอบแทนของหุ้นในทิศทางที่เป็นบวก นอกจากนี้ Marangu and Jagongo (2015) พบว่า อัตราส่วนการจ่ายเงินปันผลและอัตราการเติบโตของกำไรหลังหักภาษีไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างอัตราส่วนราคาต่อมูลค่าตามบัญชีพบว่า อัตราส่วนราคาต่อมูลค่าทางบัญชีคือผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นและเงินปันผลต่อหุ้น พยากรณ์ได้ดีที่สุดในการศึกษาครั้งนี้ และยังได้ข้อสรุปว่าผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น และผลตอบแทนต่อหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนราคาต่อกำไร (Price to Book Value Ratio) ในขณะที่เงินปันผลต่อหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงลบ

สำหรับงานวิจัยในประเทศไทย ปทุมวดี โปฐเหล็สม และชัยมงคล ผลแก้ว (2561) พบว่า อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตรากำไรต่อหุ้น และอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไร มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังจดทะเบียนแตกต่างกัน ภายหลังจดทะเบียนอัตราส่วนอัตราส่วนที่มีค่าเฉลี่ยลดลง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์และอัตราการจ่ายเงินปันผลมีค่าเฉลี่ยของกลุ่มอุตสาหกรรมก่อนจดทะเบียนและหลังจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ แตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งภายหลังการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรดังกล่าวที่มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้น ส่วนการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรกับมูลค่ากิจการ พบว่า อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ อัตราการจ่ายเงินปันผล และขนาดกิจการ ไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ สำหรับอัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราส่วนกำไรต่อหุ้น และอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรมีความสัมพันธ์กับ มูลค่ากิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. อัตราประสิทธิภาพทางเทคนิคมีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์
2. อัตราประสิทธิภาพทางเทคนิคมีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น
3. อัตราประสิทธิภาพทางเทคนิคมีอิทธิพลต่ออัตรากำไรต่อรายได้รวม
4. อัตราประสิทธิภาพทางเทคนิคมีอิทธิพลต่ออัตราการเติบโตของกำไร
5. อัตราการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงินมีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์
6. อัตราการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงินมีอิทธิพลต่ออัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น
7. อัตราการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงินมีอิทธิพลต่ออัตรากำไรต่อรายได้รวม
8. อัตราการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงินมีอิทธิพลต่ออัตราการเติบโตของกำไร
9. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น
10. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น
11. อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น
12. อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นมีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น
13. อัตรากำไรต่อรายได้รวมมีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น
14. อัตรากำไรต่อรายได้รวมมีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น

15. อัตราการเติบโตของกำไรมีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น
16. อัตราการเติบโตของกำไรมีอิทธิพลต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดประชากรที่ต้องการใช้ในการศึกษา คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Stock Exchange of Thailand - SET) ในระหว่างปี พ.ศ. 2557-พ.ศ. 2561 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยศึกษากลุ่มสถาบันการเงิน จำนวน 10 ธนาคาร เก็บข้อมูลปีละ 4 ไตรมาส ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 ตัวอย่าง โครงสร้างในโมเดล ถูกจำกัดด้วยขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำควรเป็นอย่างน้อยสิบเท่าของจำนวนลูกศรที่ชี้ไปที่ตัวแปร / โครงสร้าง (Hair, Sarstedt, Pieper, & Ringle, 2012) จำนวนลูกศรในงานวิจัยครั้งนี้ 16 ลูกศรคูณด้วย 10 ดังนั้นจำนวนตัวอย่างต้องมีอย่างน้อย 160 ตัวอย่าง งานวิจัยนี้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 200 ตัวอย่าง ดังนี้

ตารางที่ 1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร	2557	2558	2559	2560	2561	รวม
ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)	4	4	4	4	4	20
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)	4	4	4	4	4	20
ธนาคาร ซีไอเอ็มบี ไทย จำกัด (มหาชน)	4	4	4	4	4	20
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)	4	4	4	4	4	20
ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน)	4	4	4	4	4	20
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)	4	4	4	4	4	20
บริษัท ทีเอสไอไฟแนนเชียลกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)	4	4	4	4	4	20
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)	4	4	4	4	4	20
บริษัท พูนธนาชาติ จำกัด (มหาชน)	4	4	4	4	4	20
ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)	4	4	4	4	4	20
รวม	40	40	40	40	40	200

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบบันทึกข้อมูลของบริษัท สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ สถิติเชิงอนุมาน ด้วยการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เป็นการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงโดยการใช้โปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ (AMOS) การพิสูจน์แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งมักจะมีโครงสร้างของตัวแปรเป็นโมเดลเชิงสาเหตุ (Causal model) การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ (Path analysis: PA) ไปพร้อม ๆ กันให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงจะสามารถนำค่าสถิติต่าง ๆ ไปใช้งานได้อย่างถูกต้อง โดยสามารถพิจารณาเกณฑ์ยอมรับได้ดังค่าต่าง ๆ ดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ใช้แบบบันทึกข้อมูลในการเก็บข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (Stock Exchange of Thailand-SET) ของธุรกิจการเงิน ตั้งแต่ปี 2557-2561 ซึ่งมาจากแหล่งข้อมูลดังนี้

1. ฐานข้อมูล SETSMART ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. ข้อมูลในแบบ 56-1 ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. รายงานประจำปีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
4. เว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องเพื่อการสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ศึกษา

การวัดค่าตัวแปรในการวิจัย

ตารางที่ 2 การวัดค่าตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปร	การวัดค่าตัวแปร
1) การวัดประสิทธิภาพทางเทคนิค	สูตรการคำนวณมีดังนี้ $E = O/I$ โดยที่ E คือ ประสิทธิภาพทางเทคนิค (Technical Efficiency) O คือ เอาต์พุต (Outputs) I คือ อินพุต (Inputs) ดังนั้น ประสิทธิภาพทางเทคนิค = (รายได้รวม + กำไรหลังภาษี) / (สินทรัพย์รวม + ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน)
2) การใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงิน	การหมุนเวียนสินทรัพย์ทางการเงิน = ยอดขาย / สินทรัพย์ทางการเงิน

ตารางที่ 2 การวัดค่าตัวแปรในการวิจัย (ต่อ)

ตัวแปร	การวัดค่าตัวแปร
3) ผลการดำเนินงานด้านการเงิน	<u>อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์</u> สูตรการคำนวณ มีดังนี้ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ = กำไรหลังภาษี / สินทรัพย์รวม <u>อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น</u> สูตรการคำนวณมีดังนี้ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น = กำไรหลังภาษี / ส่วนของผู้ถือหุ้น <u>อัตราการเติบโตของกำไร</u> สูตรการคำนวณมีดังนี้ การเติบโตของกำไร = (กำไรปีปัจจุบัน - กำไรปีก่อน) / กำไรปีก่อนอัตรากำไรต่อรายได้รวม สูตรการคำนวณมีดังนี้อัตรากำไรต่อรายได้รวม = กำไรหลังภาษี / รายได้รวม
4) มูลค่าขององค์กร	<u>อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น</u> อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น = ราคาตลาดต่อหุ้นของหุ้นสามัญ / กำไรต่อหุ้น <u>อัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น</u> อัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น = อัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น / กำไรต่อหุ้น

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ได้แก่ สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ผู้วิจัยนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เป็นการวิเคราะห์อิทธิพลทางตรงการพิสูจน์แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งมักจะมีโครงสร้างของตัวแปรเป็นโมเดลเชิงสาเหตุ (Causal model) การวิเคราะห์อิทธิพลเชิงสาเหตุ (Path analysis: PA) ไปพร้อม ๆ กันให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จึงจะสามารถนำค่าสถิติต่าง ๆ ไปใช้งานได้อย่างถูกต้อง ตัวแปรในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย 8 ตัวแปร ได้แก่ อัตราประสิทธิภาพทางเทคนิค อัตราการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงิน อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น อัตรากำไรต่อรายได้รวม อัตราการเติบโตของกำไร อัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น อัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น

ผลการวิจัย

ตารางที่ 3 ผลทดสอบสมมติฐาน

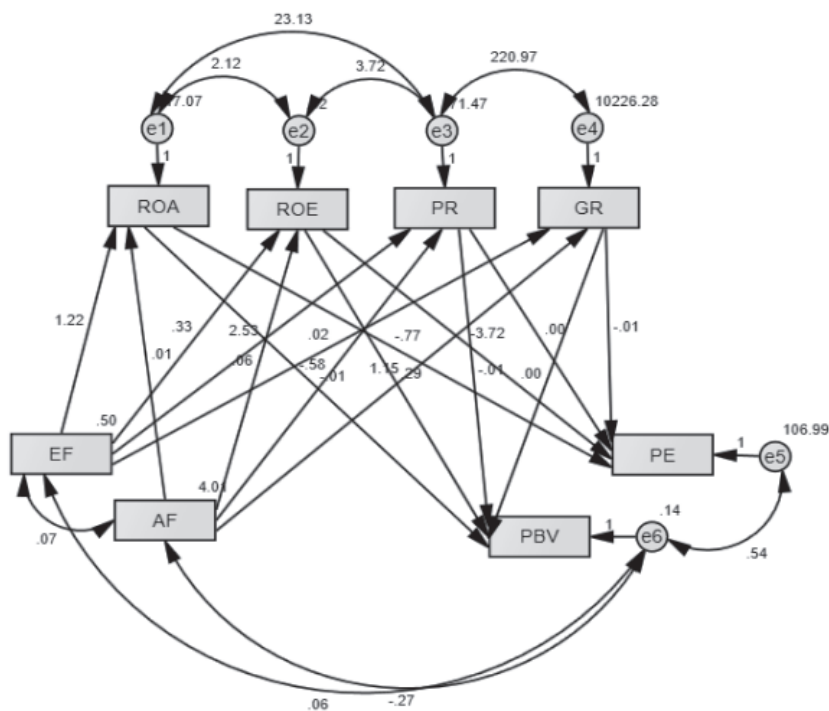
สมมติฐาน	เส้นทางอิทธิพลทางตรง	ค่าสัมประสิทธิ์	CR	P	ผลลัพธ์
สมมติฐานข้อที่ 1	EF → ROA	0.012	2.925	.003	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 2	EF → ROE	0.003	5.915	***	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 3	EF → PR	0.025	2.970	.003	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 4	EF → GR	0.000	-.005	.996	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 5	AF → ROA	0.009	.062	.951	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 6	AF → ROE	0.063	3.157	.022	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 7	AF → PR	-0.578	-1.927	.054	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 8	AF → GR	1.152	.321	.748	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 9	ROA → PE	-0.765	-2.052	.040	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 10	ROA → PBV	-0.007	-.440	.660	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 11	ROE → PE	-3.720	-1.336	.182	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 12	ROE → PBV	0.291	2.154	.031	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 13	PR → PE	0.003	.002	.982	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 14	PR → PBV	-0.014	.005	.009	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 15	GR → PE	-0.007	.008	.382	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานข้อที่ 16	GR → PBV	0.000	-.608	.543	ปฏิเสธสมมติฐาน

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = .05$

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรจำนวน 7 ตัวที่ยอมรับสมมติฐานการวิจัย ได้แก่ ตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์กับอัตราประสิทธิภาพทางเทคนิค (ROA <--- EF) ตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นกับอัตราประสิทธิภาพทางเทคนิค (ROE <--- EF) ตัวแปรอัตรากำไรต่อรายได้รวมกับอัตราประสิทธิภาพทางเทคนิค (PR <--- EF) ตัวแปรอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นกับอัตราการใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงิน (ROE <--- AF) ตัวแปรอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้นกับอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (PE <--- ROA) ตัวแปรอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้นกับอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (PE <--- ROE) ตัวแปรอัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้นกับอัตรากำไรต่อรายได้

รวม ($PBV < \dots PR$) เกณฑ์การวัดที่จำเป็นในการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานการวิจัยขึ้นอยู่กับระดับนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง หากค่า (CR^*) เทียบเท่ากับสถิติ t -value ของ ≥ 1.96 และ p -value ของ ≤ 0.05 ก็สามารถสรุปได้ว่าสมมติฐานมีความสำคัญ และได้รับการยอมรับ (Solimun, 2008, p. 8)

ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบข้อมูล การวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐานการวิจัย พบว่า โมเดลตามสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่า $p = .52$, Chi-square = 9.387, $df = 4$, Chi-Square/ $df = 2.346$, RMSEA = 0.082, CFI = .993, GFI = .988 เนื่องจาก ค่าไค-สแควร์สัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 3.00 ค่า RMSEA มีค่าต่ำกว่า 0.08 ส่วนค่า GFI CFI มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.80 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์พิจารณาความกลมกลืนระหว่างโมเดลการวัดและข้อมูลเชิงประจักษ์ สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ (2551)

ภาพที่ 2 แสดงเส้นทางอิทธิพลของโมเดล

อภิปรายผล

ประสิทธิภาพทางเทคนิคมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น อัตรากำไรต่อรายได้รวม จากงานวิจัยจะเห็นได้ว่าประสิทธิภาพทางเทคนิคมีส่วนสำคัญต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน อันได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น อัตรากำไรต่อรายได้รวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jaiyeoba et al (2018); Duncan and Elliott (2004); Gandhi and Sharma (2017) พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานด้านการเงิน และยังพบอีกว่าประสิทธิภาพทางเทคนิคไม่มีอิทธิพลทางตรงต่ออัตราการเติบโตของกำไร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shawtari et al. (2015) พบว่า อุตสาหกรรมการธนาคารเยเมนโดยทั่วไปประสิทธิภาพมีแนวโน้มลดลง และ Ngo and Le (2018) พบว่าระบบการธนาคารทั่วโลกยังคงไม่มีประสิทธิภาพซึ่งอาจจะต้องใช้เวลาในการกู้คืนหลังจากวิกฤตการเงินสำหรับระบบธนาคารทั่วโลกช่วง ค.ศ. 2007 หรือ ค.ศ. 2008

การใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อผลการดำเนินงานด้านการเงิน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น ผลงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าหากใช้สินทรัพย์ทางการเงินอย่างมีประสิทธิภาพจะทำให้เกิดผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rahayu (2019) พบว่าการใช้ประโยชน์สินทรัพย์มีอิทธิพลในเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อผลการดำเนินงานทางการเงิน Borhan et al. (2014) พบว่า อัตราส่วนสภาพคล่อง อัตราส่วนสภาพคล่องหมุนเร็ว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลประกอบการทางด้านการเงินของกิจการ วรรณญา ณ ราชสีมา และคณะ(2561) พบว่าอัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Asset Turnover) มีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ เช่นเดียวกับ Ali and Sami (2018) พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างอัตราส่วนหมุนเวียนสินทรัพย์ มีอิทธิพลต่อความสามารถในการทำกำไร นอกจากนี้ผลการวิจัยพบว่า การใช้ประโยชน์สินทรัพย์ทางการเงินไม่มีอิทธิพลทางตรงต่ออัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตรากำไรต่อรายได้รวม อัตราการเติบโตของกำไร สอดคล้องกับงานวิจัยของ Houmes et al. (2018) ซึ่งพบว่าแสดงถึงความสัมพันธ์ทั้งเชิงลบและบวกระหว่างผลตอบแทนจากหุ้นและการหมุนเวียนสินทรัพย์ อย่างไรก็ตามการหมุนเวียนของสินทรัพย์นั้นมีมูลค่าเพิ่มขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อผลประกอบการทางการเงินที่เพิ่มขึ้นควบคู่ไปกับประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์

ผลการดำเนินงานด้านการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่าองค์กรตามราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และผลการดำเนินงานด้านการเงินมีอิทธิพลทางตรงต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น อัตรากำไรต่อรายได้รวม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Purbawangsa et al. (2019) พบว่าความสามารถในการทำกำไร (Profitability) มีผลต่อมูลค่าของบริษัท (Corporate value) กำไรของบริษัทยิ่งค่าสูงเท่าไรก็จะทำให้บริษัทมีผลประกอบการที่ดีขึ้นเนื่องจากอัตราส่วนที่เพิ่มขึ้น

หมายถึงการบริหารจัดการที่ดี Asiri and Hameed (2014) พบว่า ผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) เป็นตัววัดความสามารถในการทำกำไรนั้นเป็นตัวแทนให้กับนักลงทุนในการอธิบายมูลค่าตลาดหุ้นทางบัญชี (Market to book value) ได้บางส่วน Kurniati (2019) พบว่าผลการดำเนินงานทางการเงินมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อมูลค่าของบริษัท Marangu and Jagong (2015) ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น และผลตอบแทนต่อหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่ออัตราส่วนราคาต่อกำไร (Price to book value ratio) และพบว่าอัตราการเติบโตของกำไรหลังหักภาษีไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างอัตราส่วนราคาต่อมูลค่าตามบัญชี

นอกจากนี้ผลงานวิจัยยังพบอีกว่าผลการดำเนินงานด้านการเงินไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อมูลค่าองค์กรตามราคาตลาดต่อกำไรต่อหุ้น ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น อัตรากำไรต่อรายได้รวม อัตราการเติบโตของกำไร และผลการดำเนินงานด้านการเงินไม่มีอิทธิพลทางตรงต่ออัตราส่วนราคาตลาดต่อราคาตามบัญชีต่อหุ้น ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ อัตราการเติบโตของกำไร สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปทุมวดี โปญ์เหลื่อม และชัยมงคล ผลแก้ว (2561) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรกับมูลค่ากิจการ พบว่า อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ อัตราการจ่ายเงินปันผล และขนาดกิจการไม่มีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ สำหรับอัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราส่วนกำไรต่อหุ้น และอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรมีความสัมพันธ์กับมูลค่ากิจการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

1. อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการศึกษา ยังมีอัตราส่วนอื่น ๆ ที่สามารถวัดความสามารถในการวัดผลการดำเนินงานได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นหากมีผู้ที่สนใจจะทำการวิจัยต่อไปในอนาคตก็อาจเปลี่ยนอัตราส่วนที่ใช้ในการวัดเป็นอัตราส่วนอื่น ๆ แทน เช่น กำไรสุทธิ TobinoQ เป็นต้น
2. การศึกษาเพิ่มเติมโดยการขยายช่วงระยะเวลาการศึกษาให้กว้างขึ้นเพื่อพิสูจน์ผลการวิจัยเพิ่มเติมในด้านของความสอดคล้องและความแตกต่างกับช่วงระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา
3. การศึกษาควรขยายกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น โดยอาจศึกษาจากบริษัททั้งหมดที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

บรรณานุกรม

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2562). แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน. สืบค้น 12 พฤศจิกายน 2662, จาก www.bot.or.th.
- นัษร วุฒิพงศาธร. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษา หลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยโดยรวม และแยกตามกลุ่มอุตสาหกรรม.
- ปทุมวดี โปงเหลื่อม, และชัยมงคล ผลแก้ว. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการทำกำไรกับมูลค่ากิจการของบริษัทที่เสนอขายหลักทรัพย์ครั้งแรกแก่สาธารณชนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 7(13), 25-43.
- วรัญญา ณ ราชสีมา และคณะ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราส่วนทางการเงินกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค. *วารสารบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 2(2), 52-64.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ. (2551). เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และ พฤติกรรมศาสตร์ หลักการ วิธีการและการประยุกต์ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สามลดา.
- Ahmed, A. A., & Mohamad, A. (2017). Data envelopment analysis of efficiency of real estate investment trusts in Singapore. *International Journal of Law and Management*, 59(6), 826-838.
- Ali, S., & Sami, M. A. (2018). Factors affecting profitability in Malaysia. *Journal of Economic Studies*, 45(3), 442-458.
- Amoah, B., Ohene-Asare, K., Bokpin, G. A., & Aboagye, Anthony Q.Q. (2018). Technical efficiency: The pathway to credit union cost efficiency in Ghana. *Managerial Finance*, 44(11), 1292-1310.
- Asiri, B. K., & Hameed, S. A. (2014). Financial ratios and firm's value in the Bahrain bourse. *Research Journal of Finance and Accounting*, 5(7), 1-9.
- Bachiller, P., & Garcia-Lacalle, J. (2018). Corporate governance in Spanish savings banks and its relationship with financial and social performance. *Management Decision*, 4(56), 848-828.

- Barakat, A. (2014). The impact of financial structure, financial leverage and profitability on industrial companies shares value applied study on a sample of Saudi industrial companies. *Research Journal of Finance and Accounting*, 5(1), 55-66.
- Borhan, H., Mohamed, R. N., & Azmi, N. (2014). The impact of financial ratios on the financial performance of a chemical company. *World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development*, 10(2), 154-160.
- Charnes, A., Cooper, W. W., & Rhodes, E. (1978a). Measuring the efficiency of decision making units. *European Journal of Operational Research*, 2, 429-444.
- Duncan, E., & Elliott, G. (2004). Efficiency, customer service and financial performance among Australian financial institutions. *International Journal of Bank Marketing*, 22(5), 319-342.
- Gandhi, A. V., & Sharma, D. (2018). Technical efficiency of private sector hospitals in India using data envelopment analysis. *An International Journal*, 25(9), 3570-3591.
- Garcia-Cebrián, L. I., Zambom-Ferraresi, F., & Lera-López, F. (2018). Efficiency in European football teams using WindowDEA: analysis and evolution. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 67(9), 2126-2148.
- Gopal, M. (2012). *Digital cont & state var met*. Tata McGraw-Hill Education.
- Hair, J. F., Sarstedt, M., Pieper, T. M., & Ringle, C. M. (2012). The use of partial least squares structural equation modeling in strategic management research: a review of past practices and recommendations for future applications. *Long Range Planning*, 45(5-6), 320-340.
- Houmes, R., Jun, C. C., Capriotti, K., & Wang, D. (2018). Evaluating the long-term valuation effect of efficient asset utilization and profit margin on stock returns: Additional evidence from the DuPont identity. *Meditari Accountancy Research*, 26(1), 193-210.

- Jaiyeoba, H. B., Adewale, A. A., & Ibrahim, K. (2018). Measuring efficiencies of Bangladeshi and Indonesian microfinance institutions: A data envelopment analysis and latent growth curve modeling approach. *International Journal of Bank Marketing*, 36(2), 305-321.
- Kamaludin, & Indriani, R. (2012). *Manajemen keuangan*. Bandung: Mandar Maju.
- Keown, A. J., Scott, D. F., John, D., Martin, J. D., & Petty, J. W. (1999). *Basic financial management* (8th ed.) Prentice Hall International.
- Kirkulak, B., & Erdem, S. (2014). Market value chain efficiency in Turkey: application of DEA to the pre- and post- 2001 financial crisis. *EuroMed Journal of Business*, 9(1), 2-17.
- Kurniati, R. F. (2019). Conjunctions in Indonesian undergraduate thesis abstracts. *Etnolinguist*, 3(1), 27-41.
- Kwan, S., & Eisenbeis, R. (1997). Bank risk, capitalization, and operating efficiency. *Journal of Financial Services Research, Springer; Western Finance Association*, 12(2), 117-131.
- Lev, B., Li, S., & Sougiannis, T. (2010). The usefulness of accounting estimates for predicting cash flow and earnings. *Review of Accounting Studies*, 15(4), 779-807.
- Malikovi, O., & Brabec, Z. (2012). The influence of a different accounting system on informative value of selected financial ratios. *Technological and Economic Development of Economy*, 18(1), 149-163.
- Marangu, K., & Jagongo, A. (2015). Price to book value ratio and financial statement variables : A study of companies quoted at Nairobi Securities Exchange, Kenya. *International Journal of Finance and Policy Analysis*, 7(1-2), 21-32.
- Mareth, T., Thomé, A. M. T., Scavarda, L. F., & Oliveira, F. L. C. (2017). Technical efficiency in dairy farms: Research framework, literature classification and research agenda. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 66(3), 380-404.
- Modigliani, F., & Miller, M. H. (1958). The cost of capital, corporation finance, and the theory of investment: reply. *The American Economic Review*, 48(3), 261-297.

- Pichamon, T., & Akaranant, K. (2017). The measurement of airlines efficiency. *Thailand and The World Economy*, 3(35), 61-92.
- Purbawangsa, I., Solimun, S., Fernandes, A., & Mangesti Rahayu, S. (2019). Corporate governance, corporate profitability toward corporate social responsibility disclosure and corporate value comparative study in Indonesia, China and India stock exchange in 2013-2016. *Social Responsibility Journal*, Vol. ahead-of-print No. ahead-of-print.
- Rahayu, S. M. (2019). Mediation effects financial performance toward influences of corporate growth and assets utilization. *International Journal of Productivity and Performance Management*, 68(5), 981-996.
- Shawtari, F.A., Ariff, M., & Razak, S. H. A. (2015). Efficiency assessment of banking sector in Yemen using data envelopment window analysis: A comparative analysis of Islamic and conventional banks. *Benchmarking: an International Journal*, 22(6), 1115-1140.
- Solimun. (2008), Memahami Metode Kuantitatif Mutakhir structural equation modeling dan Partial Least Square, Program Studi Statistika Fmipa, Universitas Brawijaya, Malang.
- Wahlen, J. M., & Wieland, M. M. (2011). Can financial statement analysis beat consensus analysts' recommendations. *Review of Accounting Studies*, 16(1), 89-115.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 3

THE INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF
SCHOOL ADMINISTRATORS ENHANCING
LEARNING MANAGEMENT IN THE 21ST
CENTURY OF SECONDARY SCHOOLS UNDER
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

Received: May 27, 2020

Revised: June 26, 2020

Accepted: June 26, 2020

กิริตา บุญศุภย์*

Kirita Boonsup*

กล้า ทองขาว**

Kla Tongkow**

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

* Graduate Student, Educational Management College of Education Science, Dhurakij Pundit University

* Email: 585161010013@dpu.ac.th

** รองศาสตราจารย์, ผู้อำนวยการหลักสูตรการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** Associate Professor, Director of Educational Management Curriculum, College of Education Science Dhurakij Pundit University

** Email: kla.tow@dpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบ และแสวงหาแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู 323 คน และผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง 3 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ คุณภาพของเครื่องมือ มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา 0.96 ค่าความเชื่อมั่น 0.973 และสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีแบบ Independent การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ ผลการวิจัยพบดังนี้ 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านการส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย รองลงมาตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบพรรณนะของครู ตามลักษณะภูมิสังคม พบว่าครูที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกันมีพรรณนะต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนการจำแนกตามวิทยฐานะมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 3) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเอง มีวิสัยทัศน์ มีความทันสมัย ส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนเป็นครูมืออาชีพในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ๆ เข้าใจสภาพความเป็นจริง สภาพปัญหาของครูและนักเรียนแล้วนำมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา สนับสนุนการทำงานเป็นทีมวางแผนกำหนดนโยบายที่ชัดเจน สนับสนุนกิจกรรมการเสริมสร้างสถานศึกษา เพื่อตอบสนองการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 การบริหารการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The objectives of this study aimed to compare and explore guidelines in enhancing instructional leadership of school administrators under the secondary educational service area office 3. Questionnaires and interviews were used to collect data. The data were given by 2 groups of sample population, which comprising 3 high instructional leadership administrators and 323 teachers. The results of tools quality testing were, content validity 0.96 , reliability 0.973 and were analyzed

by mean, standard deviation, and the Independent t-test, One-Way ANOVA using Scheffe's method. The research results were as follows: 1) The level of instructional leadership of educational administrators was at high level: For teacher development, coaching received the highest mean score, teacher supervision and evaluation received high mean score, promoting the use of up to date teaching media received average mean score consecutively. 2) Regarding socio geography in the areas, teachers opinions were compared. It was revealed that the teachers who shared similarity in the areas of educational background and teaching experiences had the same opinions toward instructional leadership of school administrators while the area of academic titles was found different at significant level of .01. 3) Regarding guidelines in the development of instructional leadership, it was found out that key qualities that administrators should possess to empower teachers professionally were self-development, visionary, modernity, and inquisition. Taking school context and its feasibility into account, the educational administrators should promote innovative learning management in which learners and teachers' collaboration is enhanced, and at the same time, school curriculum should be revised. To empower learning management in the 21st century, the educational administrators should promote teamwork, strategize effective policy, and organize school activities.

Keywords: Instructional Leadership In The 21st Century, Basic Education Administration, Secondary School

บทนำ

โลกปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มนุษย์มองเห็นคุณค่าของการศึกษาเพื่อนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีขึ้นในศตวรรษใหม่ในวงการศึกษา ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดังกล่าวก่อให้เกิดปัญหาการเผชิญกับข้อมูลมหาศาล ซึ่งไม่สามารถจัดการกับข้อมูลเหล่านั้นและใช้ข้อมูลเหล่านั้นให้เกิดประโยชน์ได้ ทำให้มนุษย์จำเป็นต้องปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่อย่างมีคุณภาพ จึงทำให้เกิดความจำเป็นในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ใหม่และทักษะชีวิตใหม่ (ทศนา แคมมณี, 2555) ปรากฏการณ์ที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงทักษะการดำเนินชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ใน 7 เรื่องที่จะนำไปสู่เหตุผลและประเด็นการการปรับเปลี่ยนบทบาทครู วิธีการเรียนของนักเรียน การจัดหลักสูตรสถานศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และบทบาทของชุมชนท้องถิ่น มีดังนี้ 1. โลกเทคโนโลยี (Technologicalization) 2. โลกเศรษฐกิจและการค้า (Commercialization & Economy)

3. โลกาภิวัตน์กับเครือข่าย (Globalization and Network) 4. สิ่งแวดล้อมและพลังงาน (Environmentalization and Energy) 5. ความเป็นเมือง (Urbanization) 6. คนจะอายุยืนขึ้น (Ageing & Health) 7. อยู่ตัวเอง (Individualization) (วิจารณ์ พานิช, 2555) ข้อสรุปจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 คือคนไทยจะต้องเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ คนไทยจะต้องเรียนรู้และช้อนวัตกรรมที่ประเทศที่พัฒนาแล้วคิดค้นให้ใช้หรือจะเป็นผู้คิดพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมพื้นฐานของเราเองขึ้นใช้เอง คนไทยเป็นผู้รับรู้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อสื่อสารร่วมมือกับระดับนานาชาติหรือเป็นผู้รู้เท่าทันสารสนเทศ (ไพฑูริย์ ลินลารัตน์, 2556) กล่าวไว้ว่าทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก การเรียนรู้ต้องไม่ใช่สถานการณ์สมมติในห้องเรียน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ได้เรียนรู้ในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริงที่สุด และควรเป็นบริบทหรือสภาพแวดล้อมในขณะที่เรียนรู้ เกิดการสัมผัสประสบการณ์ใหม่เอามาโต้แย้งความเชื่อหรือค่านิยมเดิม ทำให้ละจากความเชื่อเดิม หันมายึดถือความเชื่อหรือค่านิยมใหม่ที่เรียกว่า กระบวนทัศน์ใหม่

การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งในสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรระดับการปฏิบัติ จากเอกสารและงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงให้เห็นว่าผู้นำสูงสุดขององค์กรปฏิบัติที่ใช้ภาวะผู้นำในการจัดการบริหารงานในองค์กรส่งผลต่อคุณภาพขององค์กรและผลงานที่ผลิตออกมา โดยเฉพาะในสถานศึกษาที่เป็นองค์กรเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ และถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ ของสังคมสู่ผู้เรียนอันเป็นเยาวชนของชาติที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่เพื่อสร้างความเจริญให้กับสังคมและประเทศชาติต่อไป สถานศึกษาจึงต้องมีผู้นำที่มีความเหมาะสมเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น ผู้นำที่เหมาะสมที่สุดในสถานศึกษาปัจจุบัน คือ ผู้นำทางวิชาการ ซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาที่ต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการในการเปลี่ยนแปลงการจัดการการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 มีการพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงาน การปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู การสร้างเครือข่ายองค์กรวิชาชีพครู การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ และการส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเอง พัฒนาครู และพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่สามารถดำรงชีวิตในโลกยุคปัจจุบันได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 เป็นหน่วยงานทางการศึกษา ที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีโรงเรียนมัธยมศึกษาในความดูแล ครอบคลุม 2 จังหวัด คือ นนทบุรี และพระนครศรีอยุธยา เป็นศูนย์กลางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา การเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในยุคศตวรรษที่ 21 และมีนักเรียนจำนวนมากที่มีศักยภาพและความสามารถ ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานขับเคลื่อนภารกิจยกระดับคุณภาพการศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยพัฒนาผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความ

ต้องการของตนเองและหน่วยงาน ให้ครอบคลุมองค์ความรู้ สมรรถนะที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพครูและผู้เรียนและการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ โดยการขับเคลื่อนการยกระดับคุณภาพการศึกษาจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมพลังจากบุคลากรทุกฝ่าย จำเป็นต้องมีการสร้างวัฒนธรรมการพัฒนาให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา และเน้นจุดที่ควรพัฒนา ให้อยู่ที่คุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาถือเป็นกลไกหลักสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม และเป็นผู้นำในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นวงจรการพัฒนาที่ยั่งยืน งานวิจัยนี้มุ่งที่จะพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่จะส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นแนวทางให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรที่ออกนโยบายสู่สถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามลักษณะภูมิสังคมของครู
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่างกัน
2. ครูที่มีวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์การสอนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ลักษณะภูมิสังคม

1. ระดับการศึกษา

- ปริญญาตรี
- สูงกว่าปริญญาตรี

2. วิทยฐานะ

- ไม่มีวิทยฐานะ
- ชำนาญการ
- ชำนาญการพิเศษ

3. ประสบการณ์การสอน

- ต่ำกว่า 5 ปี
- 5 - 15 ปี
- มากกว่า 15 ปี

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

- 1) การพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงาน
- 2) การปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู
- 3) การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู
- 4) การสร้างเครือข่ายองค์กรวิชาชีพครู
- 5) การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้
- 6) การพัฒนาบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้
- 7) การส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

(วิจารณ์ พานิช, 2555, น. 16-21) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ การเรียนรู้สาระวิชา (Content หรือ Subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะและช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นอนุบาลไปจนถึงมหาวิทยาลัย และตลอดชีวิต คือ 3R x 8C 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก) Writing (เขียนได้) และ Arithmetics (คิดเลขเป็น) 8C ได้แก่ Critical thinking & Problem solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information & Media literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร

สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing & ICT literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career & Learning skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) Compassion คือ มีความเมตตา กรุณา มีคุณธรรม และมีระเบียบวินัย

ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความหมายที่ลุ่มลึกมากยิ่งขึ้นกล่าวคือ ครอบคลุมถึงเทคโนโลยีหลักด้านการเรียนการสอน กิจกรรมการพัฒนาวิชาชีพครู และยังเน้นการใช้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจอีกด้วย แนวคิดภาวะผู้นำทางวิชาการจึงเปลี่ยนแปลงการเน้นที่การสอนอย่างในอดีต มาเป็นการเน้นที่การเรียนรู้ (Deborah, 2002) ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือภาวะผู้นำที่เกี่ยวข้องโดยตรงต่อกระบวนการเรียนการสอน ประกอบด้วยครูผู้สอน นักเรียนและหลักสูตร มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน (McEwan, 2003) และภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึงความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการนำความรู้ แนวคิด วิธีการ ตลอดจนเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์กับคณะครูและนักเรียน (ถาวร เล็งเอียด, 2550)

บทบาทและภารกิจของผู้นำทางวิชาการ

(Hallinger & Murphy, 1985, pp. 217-247) ได้เสนอองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการไว้ 11 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดเป้าหมายโรงเรียน 2) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน 3) การนิเทศและประเมินผลด้านการสอน 4) การประสานงานการนำหลักหลักสูตรไปใช้ 5) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 6) การควบคุมการใช้เวลาในการจัดการเรียนการสอน 7) การเอาใจใส่ต่อความคิดเห็นของครูและนักเรียน 8) การจัดให้มีสิ่งจูงใจสำหรับครู 9) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู 10) การพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน 11) การจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน (McEwan, 2003, p.13) กล่าวถึงองค์ประกอบบันได 7 ขั้น ในการที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล คือ 1) กำหนดมาตรฐานการศึกษาสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล 2) เป็นส่วนหนึ่งของทีมงาน 3) สร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศของโรงเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 4) สื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียน 5) ตั้งความคาดหวังสูงต่อบุคลากรและตนเอง 6) พัฒนาบุคลากรครูให้เป็นผู้นำ 7) พัฒนาและคงไว้ซึ่งเจตคติในทางบวกกับนักเรียน บุคลากรครูและผู้ปกครอง (Huber, 2007) ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะเฉพาะของแนวการปฏิบัติความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามี 12 ประเด็นหลักดังนี้ 1) จัดหาทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ครูประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนการสอน 2) มุ่งให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นเป้าหมายหลัก 3) ให้ความสำคัญต่อความสำเร็จของนักเรียนและบุคลากรทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ 4) พัฒนาและกระตุ้นให้เกิดความสัมพันธ์กับบุคคลซึ่งเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน 5) พัฒนาวัฒนธรรมโรงเรียนเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชา

การและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง 6) ติดตามตรวจสอบการปฏิบัติด้านหลักสูตร การสอน และการประเมินผลของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง 7) มีความรู้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการสอน และให้ความสำคัญกับงานวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติทางการศึกษาที่มีประสิทธิผล 8) เป็นผู้ที่สามารถพบเห็นและเข้าพบได้ง่าย 9) ใช้ทีมภาวะผู้นำเพื่อการพัฒนาหลักสูตร นโยบายของโรงเรียน และส่งเสริมให้บุคลากรได้ดำเนินงานอย่างอิสระ 10) ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพ 11) ออกแบบพฤติกรรมที่คาดหวังจากบุคคลอื่นและปฏิบัติตนที่สอดคล้องกับความเชื่อด้วยความตั้งใจที่จะให้เกิดผลในทางบวก 12) มีความตระหนักในสถานการณ์ มีการปรับตัวในการปฏิบัติทางภาวะผู้นำต่อสถานการณ์ที่หลากหลาย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาการวิจัยนี้ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ได้แก่ 1) การพัฒนาครูโดยใช้ระบบการดำเนินงาน 2) การปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู 3) การนิเทศและการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ของครู 4) การสร้างเครือข่ายองค์กรวิชาชีพครู 5) การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ 6) การพัฒนาบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 7) การส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

ประชากรและตัวอย่าง

1. การตอบแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางขนาดตัวอย่างของ Krejcie and Morgan จากจำนวนประชากร 1,918 คน ต้องใช้ตัวอย่าง 323 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างดำเนินการโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น ดังนี้ แบ่งขนาดโรงเรียนออกเป็น 4 ขนาดคือ ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก แต่ละโรงเรียนสุ่มอย่างง่าย จำนวน 24 โรงเรียน จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนโดยการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนครูรวม 323 คน

2. การตอบแบบสัมภาษณ์ เลือกสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง ได้แก่ ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ และหัวหน้าสาระการเรียนรู้ จำนวน 3 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถามระดับการปฏิบัติภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
2. แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทาง ปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารตำรารวมถึงทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
2. สร้างแบบสอบถามลงมือสร้างแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ หลังจากสร้างแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เสร็จแล้ว นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบเนื้อหาให้ครอบคลุมถูกต้องและเหมาะสม
4. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.6 ถึง 1.00 เฉลี่ยทั้งฉบับ 0.96
5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วทดลองใช้ (try out) ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่ใช่วิทยาลัยจำนวน 30 คน โดยค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.973

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอลงหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อขอความร่วมมือไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง รวม 323 ฉบับ โดยผู้วิจัยนำส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์
2. ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามจำนวน 323 ฉบับได้รับคืนจำนวน 290 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 89
3. ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง จำนวน 3 โรงเรียน คือ โรงเรียนสวน-กุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี โรงเรียนปากเกร็ด และโรงเรียนนวมินทราชินูทิศทอวัง นนทบุรี

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ และอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม

2. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าที แบบ Independent และ One Way ANOVA และเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีของเซฟเฟ

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาผู้วิจัยนำเสนอข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) รายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.13$) ด้านการนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู ($\bar{X} = 4.12$) และด้านการส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ($\bar{X} = 4.06$) รองลงมาตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการ ในภาพรวมและรายด้าน

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	ระดับการปฏิบัติ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1	การพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงาน	4.13	.70	มาก	1
2	การปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู	4.04	.69	มาก	5
3	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู	4.12	.69	มาก	2
4	การสร้างเครือข่ายองค์กรวิชาชีพครู	4.00	.72	มาก	7
5	การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	4.05	.71	มาก	4
6	การพัฒนาบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้	4.01	.71	มาก	6
7	การส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย	4.06	.70	มาก	3
	รวม	4.06	.70	มาก	

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามลักษณะภูมิสังคมของครู จำแนกตามระดับการศึกษา วิทยฐานะ และประสบการณ์การสอน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน จำแนกตามวิทยฐานะ ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน จำแนกตามประสบการณ์การสอน ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ดังตารางที่ 2, 3 และ 4

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ จำแนกตามระดับการศึกษา

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	ระดับการศึกษา				t	Sig
		ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1	การพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงาน	4.16	.61	4.11	.48	.82	.42
2	การปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการ เรียนรู้ของครู	4.06	.59	4.01	.51	.76	.45
3	การนิเทศและการประเมินผล การจัดการเรียนรู้ของครู	4.14	.56	4.10	.53	.52	.60
4	การสร้างเครือข่ายของคณาวิชาชีพครู	4.01	.63	3.97	.56	.59	.55
5	การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	4.03	.63	4.08	.55	-.71	.48
6	การพัฒนาบรรยากาศในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้	4.03	.61	4.14	.56	-1.54	.13
7	การส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย	4.06	.64	4.07	.57	-.04	.97
รวม		4.07	.56	4.07	.48	.05	.96

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามวิทยฐานะ

ข้อที่	ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1	การพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงาน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.31 86.23 89.54	2 287 289	1.66 .30	5.51	.004
2	การปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.44 85.83 89.27	2 287 289	1.72 .30	5.75	.004
3	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.61 81.40 85.01	2 287 289	1.80 .28	6.36	.002
4	การสร้างเครือข่ายของคณาจารย์	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	5.87 98.02 103.89	2 287 289	2.94 .34	8.60	.000
5	การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.47 97.42 100.89	2 287 289	1.74 .34	5.12	.007
6	การพัฒนาบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	6.12 94.97 101.08	2 287 289	3.06 .33	9.24	.000
7	การส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.41 102.46 105.87	2 287 289	1.71 .36	4.78	.009
รวม		ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	3.80 75.98 79.77	2 287 289	1.90 .27	7.17	.001

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ข้อที่	ด้าน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1	การพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงาน	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.29 89.25 89.538	2 287 289	.15 .31	.47	.627
2	การปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.088 89.18 89.27	2 287 289	.04 .31	.14	.867
3	การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.11 84.90 85.01	2 287 289	.06 .30	.19	.831
4	การสร้างเครือข่ายองค์กรวิชาชีพครู	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.73 102.16 103.89	2 287 289	.87 .36	2.43	.090
5	การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.45 100.45 100.89	2 287 289	.22 .35	.64	.528
6	การพัฒนาบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	1.07 100.01 101.08	2 287 289	.54 .35	1.54	.217
7	การส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย	ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	2.01 103.86 105.87	2 287 289	1.01 .36	2.78	.064
รวม		ระหว่างกลุ่ม ภายในกลุ่ม รวม	.12 79.65 79.77	2 287 289	.06 .28	.22	.803

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่าผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เช่น มีการสนับสนุนให้บุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ศักยภาพปัญหาของครูและนักเรียนแล้วนำมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา การสนับสนุนการทำงานเป็นทีม สนับสนุนกิจกรรมในการเสริมสร้างองค์กรให้เป็นสถานศึกษาที่สนองการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นต้นแบบ และเป็นตัวอย่างผู้นำทางด้านวิชาการ สนับสนุนสื่อการเรียนรู้ กล้าคิด และใช้เทคโนโลยีทันสมัย และผลการสังเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสูง พบว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ 1) ต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองอนาคต ก้าวหน้า ทันสมัย มีทัศนะคติเชิงบวก เปิดใจกว้าง 2) การมีอุปนิสัยพื้นฐานทางบวก ชัยชนะ ชื่อสัตย์ อดทน รับผิดชอบ กล้าตัดสินใจ มีเหตุผล มีคุณธรรม จริยธรรม 3) การเป็นบุคคลเรียนรู้ สนใจใฝ่ศึกษา ค้นคว้า วิจัย ทบทวนไตร่ตรองพิจารณา 4) การสร้างผลงาน มีมนุษยสัมพันธ์ ทำงานเป็นทีม คิดสร้างสรรค์ สร้างจินตนาการ หาทางพัฒนาตน พัฒนาคณะ และพัฒนางาน

อภิปรายผล

1. ผลการอภิปรายการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ (เมตตา สอนเสนา, วัลลภา อาริรัตน์, 2558) ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงาน ผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ภาพรวมของโรงเรียนมัธยมศึกษา ให้ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้มีการสอนงานในองค์กร เพราะจะทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูด้วยกันและระหว่างครูกับผู้บริหาร รองลงมา ด้านการนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านการส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ตามลำดับ ส่วนด้านการสร้างเครือข่ายองค์กรวิชาชีพครู มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แต่ยังอยู่ในระดับดี ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขต 3 อาจมีความแตกต่างกันของขนาดโรงเรียนและแต่ละโรงเรียนมีเครือข่ายองค์กรวิชาชีพอยู่ในเขตอื่นอยู่แล้ว เช่น โรงเรียนในเครือสวนกุหลาบ โรงเรียนในเครือหอวัง โรงเรียนในเครือเทพศิรินทร์ เป็นต้น

2. ผลการอภิปรายการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา วิชยฐานะ และประสบการณ์การสอนของครู สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริม การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา ระหว่างครูที่จบปริญญาตรีกับสูงกว่าปริญญาตรี ซึ่งพบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับ (ปาริชาติ ชูปฏิบัติ, 2555) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดตามวุฒิการศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาของครูมีการแสดงทรรศนะไม่ได้แตกต่างกัน เนื่องจากประการแรกโรงเรียนมีการอบรมและให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 อยู่แล้ว จึงทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจไม่ได้แตกต่างกันมากนัก โดยที่มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่เน้นทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ เพราะนโยบายจะเป็นการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการจัดการศึกษาที่นำไปสู่การปฏิบัติในทิศทางการกำหนดแนวทางใหม่ ๆ หรืออาจรวมถึงหลักเกณฑ์ วิธีการ กลยุทธ์และยุทธวิธีเพื่อเป็นเครื่องชี้แนวทางปฏิบัติ จากปัจจุบันจนถึงอนาคตของสถานศึกษาในการเตรียมความพร้อมผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะพื้นฐานการเรียนรู้ ประการที่สองการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารยุคปัจจุบันเป็นยุคที่สามารถรู้ทันข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง ทำให้ครูสามารถที่จะวางแผนและจัดการเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทิศทางของการศึกษารวมถึงตัวผู้เรียน

2) ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามวิทยฐานะ ระหว่างไม่มีวิทยฐานะชำนาญการ และชำนาญการพิเศษ ซึ่งพบว่า ในภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับ (อัจฉรา โพธิ์อัน, 2558) ผลการศึกษาเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี จำแนกตามวิทยฐานะแตกต่างกัน จึงได้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของเชฟเฟ ในภาพรวมครูชำนาญการมีการแสดงทรรศนะ แตกต่างจากครูที่ไม่มีวิทยฐานะและครูชำนาญการแสดงทรรศนะแตกต่างจากครูชำนาญการพิเศษ แสดงให้เห็นว่าระดับวิทยฐานะของครูทำให้การแสดงทรรศนะแตกต่างกันออกไป ซึ่งจากการตอบแบบสอบถามพบว่า ครูชำนาญการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ครูชำนาญการพิเศษ และครูไม่มี สาเหตุอาจเกิดจากครูที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูที่ไม่มีวิทยฐานะ จึงทำให้ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดในภาพรวม และครูไม่มีวิทยฐานะ เช่น ครูผู้ช่วย ไม่เคยทำผลงานทางวิชาการและเป็นครูบรรจุใหม่ อาจส่งผลให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ได้น้อยกว่าครูที่ทำผลงานทางวิชาการหรือวิทยฐานะ ทำให้ครู

ที่มีวิทยฐานะสามารถมองภาพเกี่ยวกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ได้ดีกว่า ครูชำนาญการเป็นครูที่สอนงานให้กับครูที่ไม่มีวิทยฐานะ และครูชำนาญการพิเศษสอนงานให้กับครูชำนาญการและครูไม่มีวิทยฐานะ ความรู้ความเข้าใจในระบบการสอนงานจึงมีความแตกต่างกันได้

3) ผลการวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การสอน ระหว่างต่ำกว่า 5 ปี 5-15 ปี และมากกว่า 15 ปี ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในทศวรรษของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน โดยครูที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 32 ประสบการณ์การสอน 5-15 ปี ร้อยละ 44 ประสบการณ์การสอนมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 24 แสดงให้เห็นว่า ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ประสบการณ์การสอนส่วนใหญ่อยู่ที่ 5-15 ปี ซึ่งครูในประสบการณ์การสอนที่ต่างกันได้แสดงทศวรรษไม่แตกต่างกัน โดยที่ครูได้รับการเตรียมฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจากสถาบันผลิตครูก่อนเข้าอบรมเป็นครูประจำการและได้เข้าสู่การพัฒนาคุณภาพเกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์ทางการสอนเพื่อการเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นระบบและต่อเนื่องในด้านต่าง ๆ ซึ่งไม่สอดคล้องกับ ประเสริฐ เนียมแก้ว, นพรัตน์ ชัยเรือง, และวีรวรรณ จงจิตร ศิริจิรกาล (2556) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน

3. ผลการอภิปรายข้อมูลแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากแบบสอบถามปลายเปิดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงาน จะเห็นได้ว่าการพัฒนาครูให้เป็นผู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก มีการสนับสนุนให้บุคลากรของโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในทุก ๆ ด้าน การที่จะพัฒนาครูโดยใช้ระบบสอนงานนั้นต้องพัฒนาอย่างมืออาชีพ และทุกส่วนในโรงเรียนต้องเข้ามามีส่วนร่วม โดยการทำงานเป็นทีม จึงจะทำให้การสอนงานประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับ พรสุตา ฮวบอินทร์ (2559) ผลการพัฒนาครูตามโครงการพัฒนาครูด้วยการสร้างระบบครูพี่เลี้ยงที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู กรณีศึกษาสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี พบว่า ระดับการพัฒนาครูตามโครงการโดยการสร้างระบบครูพี่เลี้ยง อยู่ในระดับมาก ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21

2) ด้านการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการจัดการเรียนรู้ของครู จะเห็นได้ว่าผู้บริหารมีการสนับสนุนการเปลี่ยนวิธีการสอนแบบเก่าหันมาสนับสนุนให้ครูเข้าอบรมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ๆ เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และศึกษาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ มีวิสัยทัศน์ที่ดีในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนในโรงเรียนส่งเสริมการเรียนการสอนแบบให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม สอดคล้องกับนิสาลักษณ์ จันทรอร่าม และกาญจน์ เรืองมนตรี (2561) การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5 พบว่า แนวทางการเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการครู มี 3 วิธีได้แก่ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การพัฒนาตนเอง

3) ด้านการนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู จะเห็นได้ว่าผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการโดยการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่องมีความมุ่งมั่นในการนิเทศและประเมินผลอย่างจริงจัง เพื่อให้ได้ผลประสิทธิภาพที่ดี สอดคล้องกับ ธาวิต วิริยสกุลทอง (2561) แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์ คือ 1) จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ 2) ส่งเสริมให้ครูร่วมกันระดมสมองเพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้แบบสะเต็มศึกษา 3) จัดอบรมการใช้สื่อนวัตกรรมและแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทในโรงเรียน 4) มีการนิเทศติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

4) การสร้างเครือข่ายองค์กรวิชาชีพครู จะเห็นได้ว่า มีการสนับสนุนการทำงานโดยสร้างเครือข่ายวิชาชีพ เปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็นมากขึ้น ส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาตนเองให้มีภาวะผู้นำอยู่เสมอมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการประสานสัมพันธ์กับคณะครูเพื่อการพัฒนาวิชาการ วางแผนกำหนดนโยบายที่ชัดเจนในการสร้างเครือข่ายวิชาชีพระหว่างโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น โครงการครูสัมพันธ์ โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนระหว่างโรงเรียน โครงการแลกเปลี่ยนวิชาการ เป็นต้น สอดคล้องกับ เขียรพัฒน์ ชูพา (2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการจัดการระบบเครือข่าย ต้องเริ่มจากศึกษาหาความรู้ในเรื่องการสร้างและการใช้เครือข่ายอย่างเป็นระบบ ส่วนแนวทางพัฒนาพฤติกรรมอื่น ๆ นั้น มีวิธีการพัฒนาเป็นเรื่อง ๆ ไป โดยต้องอาศัยการปรับทัศนคติของผู้บริหารที่มีต่อการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการเป็นหลัก

5) ด้านการจัดกิจกรรมกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารสนับสนุนกิจกรรมในการเสริมสร้างองค์กรเป็นผู้ชี้แนะและพัฒนากิจกรรมที่สร้างสรรค์ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน เข้าถึงนักเรียนให้เห็นถึงปัญหาที่แท้จริง เพื่อที่จะนำไปหาแนวทาง

การพัฒนาได้ถูกทิศทางและเหมาะสมให้เป็นสถานศึกษาที่สนองการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จัดหลักสูตรให้มีภาคปฏิบัติ รู้จริง ปฏิบัติจริง นำไปใช้ได้จริง ให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับกิจกรรมที่สร้างสรรค์ เป็นแบบอย่างพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน สอดคล้องกับ นฤมล จิตรเอื้อ, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวัน, และ นลินัญฐ์ ตีสวัสดิ์ (2560) บทบาทภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์การสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ พบว่า การพัฒนาองค์การสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น ควรมีแนวทางการนำไปปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมทั้งด้านนโยบาย ด้านการปฏิบัติงาน และด้านการประเมินผล ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามปัจจัย และบริบทของแต่ละองค์กร ซึ่งภาวะผู้นำของบุคลากรทุกคนและทุกระดับมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและผลักดันในการพัฒนาองค์การสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ในการสร้างวิสัยทัศน์ สร้างความเข้าใจ สร้างความคิดอย่างเป็นระบบ สร้างวินัยในการพัฒนาตนเอง สร้างการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และพัฒนาองค์การอย่างต่อเนื่อง

6) ด้านการพัฒนาบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าผู้บริหารมีการจัดสรรงบประมาณในการจัดห้องเรียน อาคารสถานที่ รวมถึงการซ่อมบำรุงมากกว่างบประมาณอย่างอื่นที่ไม่จำเป็น มีการจัดสภาพบรรยากาศการบริหารให้เป็นไปด้วยความโปร่งใส เป็นบรรยากาศของการทำงานที่มีการร่วมแรงร่วมใจแบบกัลยาณมิตร ไม่ใช่เป็นการบังคับบัญชาหรือการสั่งการ แบบเจ้านายลูกน้อง หากบรรยากาศในโรงเรียนมีความผ่อนคลายก็จะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนรู้ (เอียร์พัฒน์ ชูปวา, 2559) ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการสำหรับพฤติกรรมที่มีการปฏิบัติน้อยกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ คือ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ต้องเริ่มจากการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจูงใจบุคลากร

7) ด้านการส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย กล้าคิด และใช้เทคโนโลยี นำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนสนับสนุนอุปกรณ์เทคโนโลยี เช่น ระบบอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ ห้อง IT ใช้เทคโนโลยีที่มีคุณภาพมากพอในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานของครูในการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ บุษบา เสนีย์, เสาวณีย์ ลิกขานันท์, และขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ (2562) รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ เทคโนโลยีและสารสนเทศในสถานศึกษา โครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยีสารสนเทศ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในด้านการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา ได้แก่ สมรรถนะของครูผู้สอนด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ การสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ ความพร้อมของเทคโนโลยี สมรรถนะของบุคลากรที่สนับสนุน

สรุปผล

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านการพัฒนาครูโดยใช้ระบบการสอนงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู และด้านการส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย รองลงมาตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบทฤษฎีของครู ตามลักษณะภูมิสังคม พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอนต่างกันมีทฤษฎีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนการจำแนกตามวิทยฐานะมีความแตกต่างกัน แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเอง มีวิสัยทัศน์ มีความทันสมัย ส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนเป็นครูมืออาชีพในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ๆ เข้าใจสภาพความเป็นจริง สภาพปัญหาของครูและนักเรียนแล้วนำมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา สนับสนุนการทำงานเป็นทีม วางแผนกำหนดนโยบายที่ชัดเจน สนับสนุนกิจกรรมการเสริมสร้างสถานศึกษา เพื่อตอบสนองการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 มีนโยบายในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการโดยเน้นเกี่ยวกับระบบการสอนงาน การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู และการส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย ตามลำดับ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 2) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ใช้เป็นแนวทางในการสร้างนโยบาย การพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาตนเอง สร้างวิสัยทัศน์ และส่งเสริมให้มีความทันสมัย 3) กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 และสถานศึกษาควรมีนโยบายในการอบรมครูทุกวิทยฐานะ เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นรูปธรรม 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3 และสถานศึกษา ควรมีนโยบายในการพิจารณาวิทยฐานะ และการประเมินครูผู้ช่วย อยู่ในเกณฑ์การพิจารณา

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 และเน้นเกี่ยวกับระบบการสอนงาน การนิเทศและการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครู และการส่งเสริมให้ใช้สื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย 2) ผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการวางแผน และกลยุทธ์อย่างจริงจังและชัดเจนในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 การส่งเสริมการพัฒนาครูผู้สอนเป็นครูมืออาชีพในทุก ๆ ด้าน ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ 3) ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำโครงการหรือกิจกรรมหรืออบรมครูในโรงเรียนใน

การจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 เข้าใจสภาพความเป็นจริง สภาพปัญหาของครูและผู้เรียนแล้ว นำมาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และสนับสนุนการทำงานเป็นทีม 4) ผู้บริหารสถานศึกษา พิจารณาและประเมิน การเลื่อนวิทยฐานะ จากการทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่าง ๆ ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน 5) สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ดำเนินการวางแผนและกลยุทธ์อย่างจริงจังและชัดเจนในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21

บรรณานุกรม

- ถาวร เล็งเอียด. (2550). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้* สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ) กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย.
- ทศนา แคมมณี. (2555). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธาวิต วิริยสกุลทอง. (2561). *แนวทางการนิเทศภายในสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครสวรรค์. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต, 1869-1879.*
- เอียรพัฒน์ ชูปวา. (2559). *แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล จิตรเอื้อ, เฉลิมชัย กิตติศักดิ์นาวิน, และนลินณัฐ ดีสวัสดิ์. (2560). *บทบาทภาวะผู้นำในการพัฒนาองค์การสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารอิเล็กทรอนิกส์เวริเดียนมหาวิทยาลัยศิลปากร, 10(2), 1738-1754.*
- นิสาลักษณ์ จันทอร่าม, และกาญจน์เรืองมนตรี. (2561). *การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 12(1), 184-193.*
- บุษบา เสนีย์, เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต, และขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ. (2562). *รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารศึกษาศาสตร์คณะศึกษาศาสตร์, 20(2), 27-40.*
- ประเสริฐ เนียมแก้ว, นพรัตน์ ชัยเรือง, และวีรวรรณ จงจิตร ศิริจิราภ. (2556). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, 1(2), 10-19.*
- ปาริชาติ ชูปฏิบัติ. (2555). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุสลิม เขต 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บุรีรัมย์: มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- พรสุตา ฮาบอินทร์. (2559). *ผลการพัฒนาครูตามโครงการพัฒนาครูด้วยการสร้างระบบพี่เลี้ยง Coaching and Mentoring ที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู:กรณีศึกษสถานศึกษามัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ไพฑูรย์ ลินลารัตน์. (2556). *การศึกษาไทย 4.0 :การศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมตตา สอนเสนา, และวัลลภา อาริรัตน์. (2558). ภาวะผู้นำทางการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 38(1), 115-123.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- อัจฉรา โพธิ์อ้น. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี*, 4(1), 143-150.
- Deborah K. (2002). The changing shape of leadership. *Journal of Beyond Instructional Leadership*, 59(8), 61-63.
- Hallinger, P., & Murphy, J. (1985). Assessing the instructional management behaviour of principals. *The Elementary School Journal*, 86, 217-247.
- Huber, J. (2007). On the origins of gender inequality. *Sociological Theory*, 27(4), 390-406.
- McEwan, E. K. (2003). *7 steps to effective instructional leadership*. Boston: Allyn and Bacon.

ชื่อหนังสือ: FAMILY 4.0 ห้องเรียนพ่อแม่

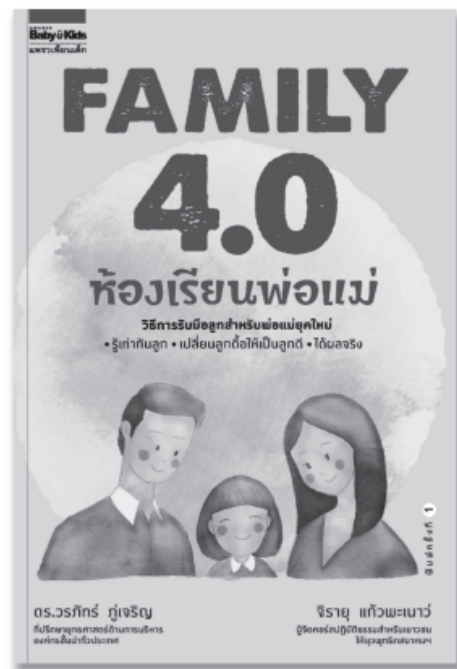
ชื่อผู้เขียนหนังสือ: จิรายุ แก้วพะเนาว์

สำนักพิมพ์: แพร่เพื่อนเด็ก กรุงเทพมหานคร

ชื่อผู้แนะนำหนังสือ: ลีลา เตียงสูงเนิน*

Leela Tiangsoongnern*

หนังสือเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นอยู่ของครอบครัวในยุคอุตสาหกรรม 4.0 ที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อเยาวชน ดังนั้นโลกในยุคนี้จึงเปรียบได้กับห้องเรียนของพ่อแม่ยุคใหม่ ผู้เขียนสามารถสื่อให้เข้าใจถึงธรรมชาติที่แตกต่างกันของสมาชิกในครอบครัว โลกของเด็ก โลกของพ่อแม่ โลกของความเป็นจริง คาดหวังซึ่งกันและกัน ตลอดจนความท้าทายในการเลี้ยงลูกในยุคนี้ ด้วยการเชื่อมโยงพฤติกรรมของคนเข้ากับทฤษฎี “สัตว์ 4 ทิศ” การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา เช่น อิทธิบาท 4 และพรหมวิหาร 4 กับห้องเรียนของครอบครัว

* ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้ด้านภาษาเชิงดิจิทัล สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุรนารี

* Director of Digital Language Learning Center (DLLC), DPU Academic Affairs, Dhurakij Pundit University

* E-mail: leela.tin@dpu.ac.th

ผู้แต่งยังได้กล่าวถึงบทบาทใหม่ของพ่อแม่แบบโค้ช หรือ พ่อแม่แบบ “ฟา” (มาจากภาษาอังกฤษว่า facilitator) คือ การสอนให้ลูกฉลาดทั้งในเรื่อง การเรียน การทำงาน ที่สำคัญฉลาดในการคิด การใช้สติปัญญาไตร่ตรอง การใช้ชีวิตหรือมีทักษะชีวิต (life skills) มากกว่าแค่ความรู้ในตำรา ด้วยกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมแบบกลุ่ม กระบวนการคิดและการลงมือทำอย่างไม่กลัวความผิดพลาด เปลี่ยนจากความผิดพลาดให้เป็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีพ่อแม่หรือฟา เป็นโค้ช

ดังนั้นหนังสือ FAMILY 4.0 ห้องเรียนพ่อแม่ เล่มนี้จึงควรค่าต่อการอ่านเป็นอย่างมาก ผู้แนะนำเชื่อว่าเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจหนทางแห่งการสร้างความสุขร่วมกันในครอบครัว 4.0 ได้เป็นอย่างดี

แนวทางการจัดเตรียมต้นฉบับบทความ (Manuscript) สำหรับขอตีพิมพ์ในวารสารสุทธิปริทัศน์

วัตถุประสงค์การจัดพิมพ์

วารสารสุทธิปริทัศน์เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตซึ่งตีพิมพ์บทความวิชาการและบทความวิจัยสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

วารสารสุทธิปริทัศน์มีนโยบายการจัดพิมพ์ราย 3 เดือน ปีละ 4 ฉบับ ประจำเดือน ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม ฉบับที่ 2 เมษายน - มิถุนายน ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน และฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม ของทุกปี โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการในศาสตร์สาขาต่างๆ อาทิเช่น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยวและโรงแรม กฎหมาย ภาษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการศึกษา และสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
2. เพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคมในรูปแบบของวารสารวิชาการ
3. เพื่อส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอผลการค้นคว้าและวิจัย
4. เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คณาจารย์ นักวิชาการและนักศึกษาได้เผยแพร่ผลงาน
5. เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณทางด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยในฐานะสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง

นโยบายการจัดพิมพ์

- วารสารสุทธิปริทัศน์มุ่งเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความวิชาการและบทความวิจัยที่มีคุณภาพในสาขาวิชาต่างๆ อาทิเช่น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยวและโรงแรม กฎหมาย ภาษาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการศึกษา และสาขาอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น
- บทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ส่งมาขอตีพิมพ์จะต้องไม่อยู่ในระหว่างการขอตีพิมพ์หรือเคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนในวารสารอื่นๆ
- บทความวิชาการ มุ่งเน้นบทความที่เสนอแนวความคิดหรือผลการทบทวนวรรณกรรม หรือบทความที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจหรือกระตุ้นการวิจัยต่อเนื่องในหัวข้อวิชาการที่สำคัญต่างๆที่เกี่ยวข้อง
- บทความวิจัย มุ่งเน้นงานวิจัยที่ช่วยทดสอบทฤษฎี แนวคิด หรือผลงานวิจัยที่ช่วยขยายองค์ความรู้ในแง่มุมสำคัญต่างๆของทฤษฎีหรือแนวคิดเหล่านั้นเพื่อให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจ หรือสามารถนำไปทำวิจัยต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประโยชน์ในวงกว้างได้
- วารสารยินดีตีพิมพ์งานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยในหลากหลายรูปแบบที่ช่วยสร้างองค์ความรู้ที่สำคัญหรือที่มีผลกระทบต่อสังคมวิชาการในวงกว้าง

กระบวนการคัดเลือกบทความ ค่าธรรมเนียม การเตรียมต้นฉบับ

วารสารสุทธิปริทัศน์จัดให้มีกระบวนการในการคัดเลือกบทความที่มีคุณภาพตามวิธี Double – Blinded Peer Review Process ซึ่งมีกระบวนการดังต่อไปนี้

- บทความที่ส่งเข้ามาจะผ่านการพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และถูกส่งไปยังผู้ชำนาญการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ) ในสาขาวิชานั้นๆ เพื่อเป็นผู้อ่านประเมินบทความ (Peer Review) จำนวนอย่างน้อย 2 คน
- ผู้ทรงคุณวุฒิอ่านประเมินบทความ และเป็นผู้ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะว่าบทความนั้นๆ สมควรจะได้รับที่ยอมรับโดยไม่มีเงื่อนไข หรือ ยอมรับโดยมีเงื่อนไขให้แก้ไข และนำเสนอผลการประเมินภายใน 4-6 สัปดาห์ ผู้เขียนจะต้องทำการแก้ไขและนำเสนอบทความที่แก้ไขนั้นอีกครั้งภายใน 15 วัน หลังจากได้รับผลการประเมิน (มิฉะนั้นจะถือว่าไม่ประสงค์จะตีพิมพ์)

- ในกรณีบทความที่แก้ไขแล้วจากผลประเมินแบบ major revision ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความจะต้องพิจารณาอีกครั้งหนึ่งว่าบทความที่แก้ไขแล้วดังกล่าวเป็นที่ยอมรับเพื่อการตีพิมพ์ได้
- กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายที่จะตอบรับการตีพิมพ์หรือไม่ หากปรากฏมีความไม่สอดคล้องของผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 2 ท่าน
- บทความสามารถจัดทำเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษเท่านั้น และผ่านการตรวจพิสูจน์อักษรเพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดในข้อความและการพิมพ์
- ในกรณีที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษ บทความดังกล่าวต้องผ่านการตรวจการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษโดยผู้ชำนาญมาแล้ว
- นอกจากนี้กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิที่จะปฏิเสธการตีพิมพ์หากค้นพบว่าบทความได้รับการตีพิมพ์ในแหล่งอื่นมาก่อนแล้ว หรือเป็นการลอกเลียนมาจากแหล่งอื่น หรือเข้าข่าย Plagiarism ตามหลักสากล
- บทความทุกชิ้นจะต้องผ่านกระบวนการพิจารณา และทางกองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิที่จะปฏิเสธไม่รับบทความหรือผลงาน ไม่ว่าจะเป็นบทความรับเชิญหรือในกรณีอื่น
- ทุกบทความที่ได้ผ่านการคัดเลือกเพื่อพิมพ์เผยแพร่จะถือเป็นกรรมสิทธิ์ของวารสารสุทธิปริทัศน์
- กองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้เขียนทราบภายในระยะเวลา 6-8 สัปดาห์ หากได้รับผลประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิตรงตามกำหนดเวลา
- กองบรรณาธิการไม่รับผิดชอบข้อผิดพลาดในบทความ ที่เกิดจากความผิดพลาดของผู้เขียน
- ในการจัดทำบทความผู้เขียนจะต้องจัดทำบทความในรูปแบบที่ทางวารสารสุทธิปริทัศน์กำหนดไว้ โดยสามารถดาวน์โหลดรูปแบบและส่งบทความผ่านระบบ Online Submission ได้ทางเว็บไซต์ของวารสาร <http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal> กรณี Online Submission มีปัญหาให้ส่งบทความต้นฉบับมาที่ Email: dpujournal@dpu.ac.th
- หากบรรณาธิการรับบทความไว้พิจารณา ทางกองจัดการวารสารจะแจ้งผลไปที่ Email ของผู้เขียนเพื่อชำระเงินเป็น ค่าจัดการลงบทความในอัตรา 4,500 บาท ต่อ 1 บทความ
- เมื่อบทความได้รับการตีพิมพ์ ผู้เขียนสามารถ Download วารสารเรื่องนั้นๆ ในฉบับที่บทความนั้นตีพิมพ์ได้จากเว็บไซต์ของวารสาร <http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal>

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบการพิมพ์บทความ

บทความต้นฉบับจะต้องทำส่งมาในรูปแบบดังต่อไปนี้

- **ขนาดกระดาษ** จัดพิมพ์ลงโปรแกรม Microsoft Word กระดาษ A4
 - **ขอบกระดาษ** เว้นระยะ 1 นิ้ว ทุกด้าน
 - **การตั้งค่าระยะบรรทัด** ให้ใช้ค่าตามปกติ คือ 1 เท่า หรือ 1 Single
 - **จำนวนหน้า** ไม่เกิน 12 หน้า ขนาดกระดาษ A4 (รวม ชื่อเรื่อง รูปและตารางที่เกี่ยวข้อง บรรณานุกรม และภาคผนวก) หากมีจำนวนหน้าเกินกว่านั้น หลังทำการแก้ไขตามคำแนะนำของผู้อ่านประเมินบทความเสร็จสิ้นแล้ว ผู้เขียนต้องชำระค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมสำหรับหน้าที่เกิน หน้าละ 300 บาท (อนุญาตให้ไม่เกิน 3 หน้า เท่านั้น)
 - **ใส่เลขหน้า** กำหนดมุมบนขวา ขนาด 14 point ทุกหน้า
 - **ตัวอักษร** Browallia New ตามหัวข้อที่กำหนดดังนี้
- ชื่อเรื่อง (Title)

- ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 18 point กำหนดขีดซ้าย ตัวหนา
- ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษใช้ตัวอักษรพิมพ์ใหญ่ทุกตัว
- ควรให้ความกระชับให้มากที่สุด

ชื่อ-ที่อยู่และประวัติผู้เขียน (ทุกคน)

- ชื่อ-ที่อยู่และประวัติผู้เขียน ภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point กำหนดขีดซ้ายทั้งหมด ประกอบด้วยผู้เขียน ตำแหน่งงาน หน่วยงานที่สังกัด ชื่อสถาบัน ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้ทาง ไปรษณีย์ เบอร์โทรศัพท์ และ Email address

บทคัดย่อ (Abstract) ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ต้องผ่านการตรวจพิสูจน์โดยผู้ชำนาญ)

- ชื่อ “บทคัดย่อ” และ “Abstract” ขนาด 16 point กำหนดกึ่งกลาง ตัวหนา เว้น 1 บรรทัด
- Text บทคัดย่อภาษาไทย-อังกฤษขนาด 14 point
- ย่อหน้า 0.5 นิ้ว
- ความยาวของบทคัดย่อแต่ละภาษาควรอยู่ระหว่าง 200-250 คำและมีเนื้อหาที่ตรงกัน
- ความยาวรวมไม่เกิน 1 หน้า นับรวมทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษอยู่ในหน้าเดียวกัน เนื้อหาในบทคัดย่อควรระบุวัตถุประสงค์ ระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิจัยและบทสรุปโดยย่อ

คำสำคัญ (Keywords)

- พิมพ์ต่อจากส่วนบทคัดย่อ และอยู่ในหน้าเดียวกันกับบทคัดย่อ ทั้งภาษาไทย-อังกฤษ ขนาด 14 point
- ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถานและเป็นคำหลักที่ใช้ในการอ้างอิง ค้นหา ไม่เกิน 5 คำ

เนื้อหา (Body) ประกอบด้วย

- ขนาด 14 point พร้อมเลขหน้ากำหนดมุมบนด้านขวา
- ย่อหน้า 0.5 นิ้ว
- บทนำ
- วัตถุประสงค์ (การวิจัย)
- แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (หากเป็นบทความวิจัยต้องมีการนำเสนอกรอบแนวคิดการวิจัยและสมมติฐานการวิจัย)
- วิธีการดำเนินการวิจัย (หากเป็นบทความวิจัย)
- ผลการวิจัยและอภิปรายผล
- บทสรุปและข้อเสนอแนะ
- บรรณานุกรม (ใช้รูปแบบ APA Style และผ่านการตรวจข้อผิดพลาดในข้อความและจากการพิมพ์)

■ การแสดงภาพและรูปภาพ (Figure) ให้พิมพ์คำว่า “ภาพที่...” ตามด้วยลำดับที่ของภาพ 1, 2, 3... ไว้ด้านล่างของภาพหรือรูปนั้นพร้อมชื่อรูปภาพ โดยให้ใช้สีขาว-ดำเท่านั้น หรือ หากผู้เขียนต้องการตีพิมพ์รูปภาพสี ผู้เขียนต้องชำระค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมหน้าละ 500 บาท

■ การพิมพ์ตาราง (Table) ให้พิมพ์คำว่า “ตารางที่...” ตามด้วยลำดับที่ของตาราง 1, 2, 3... ไว้ด้านบนของตาราง และมีชื่อตาราง

■ การเขียนบรรณานุกรม (Bibliography) ใช้รูปแบบ APA Style (อ่านรายละเอียดได้จากเมนูขั้นตอนการส่งบทความที่เว็บไซต์ของวารสาร <http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal-agree>)
หมายเหตุ ท่านสามารถดาวน์โหลดตัวอย่างบทความได้จากเมนูยอวารสารย้อนหลังที่เว็บไซต์ <http://www.dpu.ac.th/dpurc/journal-search> หรือ Facebook: <https://www.facebook.com/suthiparithat/>

จริยธรรมการตีพิมพ์ของวารสารสุทธิปริทัศน์

จริยธรรมในการตีพิมพ์

หน้าที่และความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

1. กองบรรณาธิการประกาศวิธีปฏิบัติในการจัดเตรียมต้นฉบับและรายละเอียดที่จำเป็นอื่นๆ ที่ผู้เขียนต้องปฏิบัติตามให้ผู้สนใจส่งบทความตีพิมพ์และสาธารณชนทั่วไปทราบ
2. กองบรรณาธิการประกาศวิธีการเก็บค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์ ค่าดำเนินการจัดการต้นฉบับ หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดในอัตราจัดเก็บที่ชัดเจนจากผู้เขียน เงื่อนไขและหลักเกณฑ์ ที่เกี่ยวข้องให้ผู้สนใจส่งบทความตีพิมพ์และสาธารณชนทั่วไปทราบ
3. กองบรรณาธิการมีการตรวจสอบการพิมพ์ซ้ำซ้อน (Duplication) และการลอกเลียนผลงานวิชาการ (Plagiarism)
4. กองบรรณาธิการมีกระบวนการประเมินคุณภาพบทความที่ปราศจากอคติ และไม่ลำเอียงว่าที่ประกาศโดยไม่มีเหตุผลอันควร โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนอย่างน้อย 2 คน ในสาขาวิชานั้น ๆ
5. กองบรรณาธิการไม่เปิดเผยข้อมูลผู้เขียนทุกท่านและผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในระหว่างที่การประเมินบทความยังดำเนินอยู่
6. กองบรรณาธิการไม่เปิดเผยเนื้อหาหรือข้อมูลในบทความในระหว่างที่บทความนั้นยังไม่ได้รับการตีพิมพ์
7. กองบรรณาธิการต้องคัดเลือกบทความที่จะตีพิมพ์ตามเกณฑ์คุณภาพของวารสารฯ และไม่รับตีพิมพ์บทความวิจัยเพื่อผลประโยชน์อื่นๆ
8. กรณีมีเหตุสงสัยว่ามีการกระทำความผิดจรรยาบรรณของผู้เขียน กองบรรณาธิการต้องตรวจสอบหาหลักฐานให้แน่ชัดก่อนปฏิเสธการตีพิมพ์ และมีการแจ้งให้ผู้เขียนได้ชี้แจง
9. กองบรรณาธิการไม่มีส่วนในการตัดสินใจคัดเลือกบทความที่ตนเป็นผู้เขียนหรือผู้เขียนร่วมหรือมีผลประโยชน์อื่นๆเกี่ยวข้อง
10. กองบรรณาธิการมีช่องทางในการร้องเรียนผลการตัดสินของกองบรรณาธิการและที่เกี่ยวกับบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารฯ และมีวิธีปฏิบัติในการแก้ไขข้อร้องเรียนและข้อผิดพลาดต่างๆของบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารฯ

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้ประเมิน

1. ผู้ประเมินต้องไม่เปิดเผยข้อมูลในบทความในระหว่างที่บทความนั้นยังไม่ได้รับการตีพิมพ์
2. ผู้ประเมิน ประเมินคุณภาพบทความด้วยความความเป็นกลาง ปราศจากอคติ และไม่เสนอแนะด้วยเจตนาซ่อนเร้นที่หวังประโยชน์อื่นๆ อาทิ เพื่อเพิ่มจำนวนการอ้างอิงของผลงาน
3. ผู้ประเมินส่งผลการประเมินตามกำหนดเวลาและรับผิดชอบต่อผลการประเมิน
4. หากพบว่าผู้เขียนมีการกระทำความผิดจรรยาบรรณใดๆ หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้เขียนบทความที่ประเมิน ผู้ประเมินต้องแจ้งให้กองบรรณาธิการทราบอย่างเป็นทางการ

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เขียน

1. ผู้เขียนรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้นเป็นผลงานใหม่ของผู้เขียนและหรือผู้ร่วมเขียนและไม่เคยตีพิมพ์ในแหล่งใดมาก่อน
2. ผู้เขียนรับรองว่าผลงานที่ส่งมาให้พิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่มีส่วนหนึ่งส่วนใดที่เป็นการลอกเลียนผลงานวิชาการ (Plagiarism) ทั้งของตนเองและผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงผลงานอย่างถูกต้องและครบถ้วน
3. ผู้เขียนรายงานข้อเท็จจริงจากการทำวิจัย โดยไม่บิดเบือนหรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ
4. ผู้เขียนอ้างอิงผลงานของผู้อื่นอย่างถูกต้องตามรูปแบบการอ้างอิงทั้งในเนื้อหาและการเขียนบรรณานุกรมตามนโยบายของวารสาร
5. ผู้เขียนปฏิบัติตามจริยธรรมในเรื่องเกี่ยวกับความเป็นผู้เขียน (Authorship) อย่างเคร่งครัด โดยทุกชื่อที่ปรากฏในบทความจะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการทำวิจัย
6. หากมีผู้เขียนร่วม ผู้เขียนทุกคนจะต้องเห็นชอบกับต้นฉบับบทความและเห็นชอบกับการส่งต้นฉบับบทความนั้นให้วารสารพิจารณาตีพิมพ์
7. ผู้เขียนควรระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัย (ถ้ามี)
8. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ที่จะปฏิเสธการตีพิมพ์ หากพบว่าบทความได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในแหล่งอื่นมาก่อนแล้ว หรือเป็นการลอกเลียนจากแหล่งอื่น
9. ความเสียหายต่าง ๆ จากการละเมิดสิทธิของผู้อื่นหรือองค์กรอื่น ๆ ด้วยข้อเท็จจริงจากบทความ (ถ้ามี) ให้ตกเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียน

ใบสมัครสมาชิกและใบสั่งซื้อวารสารสุทธิปริทัศน์

ชื่อ-นามสกุล.....

สถานที่จัดส่งวารสาร.....

เลขที่..... หมู่ที่..... ต.รอก/ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

สถานที่ติดต่อ.....

โทรศัพท์(มือถือ).....โทรศัพท์(บ้าน/ที่ทำงาน).....

Email:.....

กำหนดออกวารสาร ปีละ 4 ฉบับ ฉบับที่ 1 ม.ค.-มี.ค. ฉบับที่ 2 เม.ย.-มิ.ย.

ฉบับที่ 3 ก.ค.-ก.ย. ฉบับที่ 4 ต.ค.-ธ.ค.

ประสงค์จะสมัครเป็นสมาชิกวารสาร“สหวิทยุทัศน์” ☐ 1 ปี ☐ 2 ปี ☐ 3 ปี

☐ สถานภาพสมาชิก ☐ สมาชิกใหม่ เริ่มเป็นสมาชิกตั้งแต่ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๐ สมาชิกเก่า ต่ออายุสมาชิกตั้งแต่วันที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ถึงปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....

อัตราค่าสมาชิกฉบับละ 550 (รวมค่าจัดส่ง)

● 1 ปี จำนวน 4ฉบับ เป็นเงิน 2,200 บาท

2 ปี จำนวน 8ฉบับ เป็นเงิน 4,400 บาท

3 ปี จำนวน 12ฉบับ เป็นเงิน 6,600 บาท

☐ สั่งซื้อเป็นรายฉบับ ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.จำนวน.....ฉบับ

ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....จำนวน.....ฉบับ

ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....จำนวน.....ฉบับ

ปีที่.....ฉบับที่.....เดือน.....พ.ศ.....จำนวน.....ฉบับ

รวมเป็นเงินทั้งสิ้นจำนวน.....บาท (ตัวอักษร)บาท

ออกใบเสร็จในนาม.....

วิชาชีพการเงินค่า โอนเงิน ธนาคารกรุงไทย เลขที่บัญชี 647-200111-4 ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์”

สมัครสมาชิกโดย "สาขาเออร์เบินสแควร์ ประเภทออมทรัพย์"

● ฐานนิติสงฆ์ “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์” (ปทจ.หลักสี่)

ส่งหลักฐานการโอนเงิน จำนวนของจดหมายถึง กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ (ศูนย์บริการวิจัย)

เลขที่ 110/1-4 ถนนประชาชน เขตหลักสี่ จ.กรุงเทพฯ 10210 (ระบบสมัครสมาชิก/ต่ออายุ/ส่งชำระรายฉบับ)

หรือส่งแฟกซ์/Email dpujournal@dpu.ac.th (ระบบสมัครสมาชิก/ต่ออายุ/สั่งซื้อรายฉบับในใบPay in)

โทร. 02954-7300 ต่อ 646, 636

Email: dpujournal@dpu.ac.th

ลงชื่อ.....ผู้สมัคร

()

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย).....

ชื่อเรื่อง (ภาษาอังกฤษ).....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้เขียนหลัก คนที่ 1).....

สถานที่ทำงาน.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้เขียนร่วม คนที่ 2).....

สถานที่ทำงาน.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

ชื่อ-นามสกุล (ผู้เขียนร่วม คนที่ 3).....

สถานที่ทำงาน.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....E-mail.....

ประเภทบทความที่ขอส่ง ☐ บทความวิจัย (Research article) ☐ บทความวิชาการ (Academic article)

ถ้าบทความที่เสนอเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย คุณกวีนิพนธ์ หรืออื่น ๆ โปรดระบุ.....

☐ งานวิจัย/วิชาการชื่อเรื่อง.....

☐ วชิยานิพนธ์ (คุณกวีนิพนธ์) ชื่อเรื่อง.....

☐ อื่น ๆ (ระบุ).....

ข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วม (ถ้ามี) ขอรับรองว่าบทความนี้และสัญญาว่า“ เป็นผลงานที่ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ที่ใดมาก่อนและไม่
นำไปตีพิมพ์ลงในวารสารอื่นซ้ำอีกและเป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมตามชื่อที่ระบุในบทความตามจริงและยอมรับเงื่อนไข
ของกองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ทุกประการ กรณีมีการฟ้องร้องเรื่องการละเมิดลิขสิทธิ์เกี่ยวกับข้อความส่วนใดส่วนหนึ่ง
ภาพ กราฟ และหรือข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความ ให้เป็นความรับผิดชอบของข้าพเจ้าและผู้เขียนร่วมแต่เพียงฝ่ายเดียว”

ลงชื่อ.....

()

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

วิธีชำระเงินค่าลงบทความ 4,500 บาท ชำระเงินเมื่อบรรณาธิการตอบรับบทความของท่านผ่านขั้นตอนที่ 2

โดยแจ้งผลทาง Email / ผู้ส่งบทความสามารถสอบถามได้ด้วยตนเอง

☐ ธนาคารดีเอสจี “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์” (ปทอ.หลักสี่)

☐ โอนเงิน ธนาคารกสิกรไทย เลขที่บัญชี 647-200111-4 ชื่อบัญชี “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์”

สาขาเออร์เบินสแควร์ ประเภทออมทรัพย์

☐ แคมเปญเช็ค สั่งจ่ายในนาม “มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์” เลขที่บัญชี 647-200111-4

ส่งหลักฐานการโอนเงินมาที่เมล dpujournal@dpu.ac.th (ค่าลงบทความ ในใบ Pay in) หรือทางไปรษณีย์ จ่าหน้า
ของถึง กองบรรณาธิการวารสารสุทธิปริทัศน์ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
(ศูนย์บริการวิจัย อาคารสำนักอธิการบดี 1 ชั้น 4) เลขที่ 110/1-4 ถนนประชาชื่น เขตหลักสี่ จ.กรุงเทพฯ 10210
(วงเล็บมุมของ ค่าลงบทความวารสารสุทธิปริทัศน์) ติดต่อโทร. 0 2954-7300 ต่อ 646

“วารสารสุทธิปริทัศน์” มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (พ.ศ. 2544 ถึงปัจจุบัน)
ในกลุ่ม TCI สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ค่าสมัครสมาชิก รายปี ฉบับละ 550 บาท (รวมค่าจัดส่ง)

1 ปี จำนวน 4 ฉบับ 2,200 บาท

ค่าธรรมเนียมพิเศษ

- ส่วนที่เกิน 12 หน้า (ไม่เกิน 14 หน้า) คิดเพิ่มเติม ในอัตราหน้าละ 300 บาท (รวมถึงบทความฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับการรับรองให้ตีพิมพ์จากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว)
- ภาพประกอบสี คิดเพิ่มเติมในอัตราหน้าละ 500 บาท

www.dpu.ac.th/dpurc/journal

Facebook: /suthiparithat

Email: dpjournal@dpu.ac.th

